

KADIKÖY

2030

MEVCUT DURUM RAPORU

Yayımlanma Tarihi: Şubat 2023

Mevcut Durum Raporu

KISALTMALAR

AFAD	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
BİMTAŞ	Boğaziçi Peyzaj İnşaat Müşavirlik Teknik Hizmetler Sanayi Ticaret Anonim Şirketi
BM	Birleşmiş Milletler
°C	santigrat derece
C40	C40 Climate Leadership Group / C40 İklim Liderlik Grubu
COP	Conference of the Parties / Taraflar Konferansı
ESHM	Engelsiz Sosyal Hizmet Merkezi
ha	hektar
IPCC	Intergovernmental Panel on Climate Change / Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli
İBB	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
İDEP	İklim Değişikliği Eylem Planı
İETT	İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İşletmeleri Genel Müdürlüğü
İTO	İstanbul Ticaret Odası
KEDV	Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı
m²	metrekare
MİA	Merkezi İş Alanı
M.Ö.	Milattan Önce
RCP	Representative Concentration Pathways / Temsili Konsantrasyon Rotaları
SKA	Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları
TOKİ	Toplu Konut İdaresi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization / Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu
UNICEF	United Nations Children's Fund / Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

Tablo 1	Kadıköy mahalle nüfusları
Tablo 2	İstanbul hanehalkı verileri
Tablo 3	Kadıköy hanehalkı verileri
Tablo 4	Kadıköy 0-14 yaş arası çocukların mahallelere göre dağılımı
Tablo 5	Kadıköy 65+ nüfusun mahallelere göre dağılımı
Tablo 6	İTO'ya üye işletmelerin Kadıköy'deki sektörel dağılımı
Tablo 7	İTO'ya üye işletmelerin 2017/2021 karşılaştırması
Tablo 8	Kadıköy kamu ve özel okul dağılımları
Tablo 9	Kadıköy derslik, öğrenci ve personel sayıları
Tablo 10	Kadıköy Belediyesi kent ve çevre hizmet birimleri
Tablo 11	Kadıköy Belediyesi kütüphaneleri
Tablo 12	Kadıköy Belediyesi kültür-sanat hizmet birimleri
Tablo 13	Kadıköy Belediyesi sosyal hizmet birimleri
Tablo 14	Kadıköy Belediyesi eğitim hizmet birimleri
Tablo 15	Kadıköy Belediyesi sağlık hizmet birimleri
Tablo 16	Kadıköy Belediyesi spor merkezleri
Tablo 17	Kadıköy Belediyesi gönüllü merkezleri
Tablo 18	Kadıköy Belediyesi sosyal tesisleri
Tablo 19	Kadıköy'deki kültürel tesislerin türlere göre dağılımı
Tablo 20	Mahallelere göre mesken iş yeri dağılımları
Tablo 21	Kat sayılarına göre yapıların mahalle dağılımları
Tablo 22	Yapım yıllarına göre yapıların mahalle dağılımları
Tablo 23	İnşaat türlerine göre yapıların mahalle dağılımları
Tablo 24	Riskli yapı tespiti yapılan binaların mahalle dağılımları
Tablo 25	Kiralık daire ilan sayıları ve ortalama kira değerlerinin zamanla değişimi
Tablo 26	Belirli fiyat aralıklarındaki kiralık daire ilan sayılarının zamanla değişimi
Tablo 27	Yıllara göre Kadıköy günlük maksimum sıcaklıkları (°C)
Tablo 28	Yıllara göre Kadıköy günlük minimum sıcaklıkları (°C)
Tablo 29	Yıllara göre Kadıköy günlük ortalama sıcaklıkları (°C)
Tablo 30	Yıllara göre Kadıköy aylık toplam yağış miktarı (mm=kg÷m ²)
Tablo 31	Kadıköy ilçesi toplam kent sera gazı salım envanteri
Tablo 32	Kadıköy yıllara göre atık toplama miktarları
Tablo 33	İklim değişikliği risklerinin Kadıköy'de gerçekleşme olasılıkları
Tablo 34	Yerleşim durumuna göre alan büyüklükleri-bina dağılımı ilişkisi
Tablo 35	Risk derecelerine taşkın tehlikesi altında kalan alanlar ve binalar
Tablo 36	Kadıköy ilçesi mahalle bazlı su basma analizi sonuçları (PIN)
Tablo 37	Kadıköy ilçesi suyla temas eden yapıların mahalle bazlı analiz sonuçları (PIN)
Tablo 38	Kadıköy ilçesi mahalle bazlı su basma alanı grafiği (LSBC)
Tablo 39	Kadıköy ilçesi suyla temas eden yapıların mahalle bazlı analiz sonuçları (LSBC)
Tablo 40	Kadıköy ilçesi mahalle bazlı su basma alanı grafiği (LSY)
Tablo 41	Kadıköy ilçesi suyla temas eden yapıların mahalle bazlı analiz sonuçları (LSY)
Tablo 42	2000 yılı öncesi ve sonrası binaların ve binalarda ikamet edenlerin oranları
Tablo 43	İstanbul ili yıllara göre sigortalı konut sayısı ve oranı
Tablo 44	Kadıköy ilçesi mahallelere göre toplam afet toplanma alanlarının büyüklükleri
Tablo 45	Kadıköy ilçesi mahallelere göre kişi başına düşen afet toplanma alanlarının büyüklükleri
Tablo 46	Afet riski altında kalan alanlardaki bina sayıları ve nüfus
Tablo 47	Afet riski altında kalan alanlardaki 2000 yılı ve öncesi yapılan bina sayıları ve nüfus
Tablo 48	Öncelikli müdahale alanlarındaki 2000 yılı ve öncesi yapılan bina sayıları ve nüfus

HARİTALAR

- Harita 1** Kadıköy'ün İstanbul'daki konumu
- Harita 2** Kadıköy Merkez Pervititch Haritası, 1930
- Harita 3** Haydarpaşa - Moda Goad Haritası, 1906
- Harita 4** Kadıköy Tarihi Çarşı Goad Haritası, 1906
- Harita 5** İstanbul 1/100.000 Çevre Düzeni Planı
- Harita 6** Kadıköy 1/5000 Nazım İmar Planları - Planlama Alt Bölgeleri
- Harita 7** Kadıköy 1/1000 Uygulama İmar Planları - Planlama Alt Bölgeleri
- Harita 8** Kadıköy Geleneksel Çarşı ve Moda Kentsel ve 3. Derece Arkeolojik sit alanı (28.09.2022 tarihli karar)
- Harita 9** Kadıköy ilçesi koruma alanları
- Harita 10** Toplam mahalle nüfusları (kişi)
- Harita 11** Kadıköy nüfus yoğunluğu
- Harita 12** Kadıköy 0-14 yaş grubunun dağılımı
- Harita 13** Kadıköy 15-24 yaş grubunun dağılımı
- Harita 14** Kadıköy 25-64 yaş grubunun dağılımı
- Harita 15** Kadıköy 65+ yaş grubunun dağılımı
- Harita 16** Kadıköy mahallelerin kadın - erkek oranı
- Harita 17** Kadıköy ortalama hanehalkı büyüklüğü
- Harita 18** Kadıköy'de yalnız yaşayan nüfusun mahallelere göre dağılımı
- Harita 19** Kadıköy mahalleleri baskın yaş nüfusları
- Harita 20** İstanbul sosyo-ekonomik kırılma haritası
- Harita 21** Kadıköy 0-14 yaş arası çocuk yoğunluğu
- Harita 22** Kadıköy 65+ nüfusun mahallelere göre dağılımı
- Harita 23** ESHM'den 2022 yılında faydalanan engelli bireylerin mahalle ve cinsiyet dağılımları
- Harita 24** Kadıköy eğitim düzeyi
- Harita 25** Kadıköy mahallelere göre kişi başına düşen gelir
- Harita 26** Kadıköy sokak rayiç değerleri dağılımı
- Harita 27** Kadıköy göçmen nüfus dağılımı
- Harita 28** Gıda desteği alan hanelerin dağılımı
- Harita 29** Gıda desteği alan hanelerin kişi başına düşen gelir ve eğitim seviyesiyle ilişkisi
- Harita 30** 0-14 yaş arası nüfusun kişi başına düşen gelir ve eğitim seviyesiyle ilişkisi
- Harita 31** 65+ nüfusun kişi başına düşen gelir ve eğitim seviyesiyle ilişkisi
- Harita 32** Kadıköy sosyo-ekonomik kırılma sentez haritası
- Harita 33** Sağlık sektörüne ait faaliyetlerin mekânsal dağılımı
- Harita 34** Finans sektörüne ait faaliyetlerin mekânsal dağılımı
- Harita 35** Eğitim sektörüne ait faaliyetlerin mekânsal dağılımı
- Harita 36** Kreatif Endüstriler sektörüne ait faaliyetlerin mekânsal dağılımı
- Harita 37** Bilgi Teknolojileri ve İletişim sektörüne ait faaliyetlerin mekânsal dağılımı
- Harita 38** İnşaat sektörüne ait faaliyetlerin mekânsal dağılımı
- Harita 39** Ulaşım ve lojistik sektörüne ait faaliyetlerin mekânsal dağılımı
- Harita 40** Sanayi sektörüne ait faaliyetlerin mekânsal dağılımı
- Harita 41** İmalat sektörüne ait faaliyetlerin mekânsal dağılımı
- Harita 42** Turizm sektörüne ait faaliyetlerin mekânsal dağılımı
- Harita 43** Yeme - içme - eğlence sektörüne ait faaliyetlerin mekânsal dağılımı
- Harita 44** Seyahat acentalarına ait faaliyetlerin mekânsal dağılımı
- Harita 45** Kadıköy sağlık tesisleri (hastaneler ve poliklinikler)
- Harita 46** Kadıköy diğer sağlık tesisleri
- Harita 47** Kadıköy anaokulu dağılımı ve erişilebilirliği
- Harita 48** Kadıköy ilkokul dağılımı ve erişilebilirliği

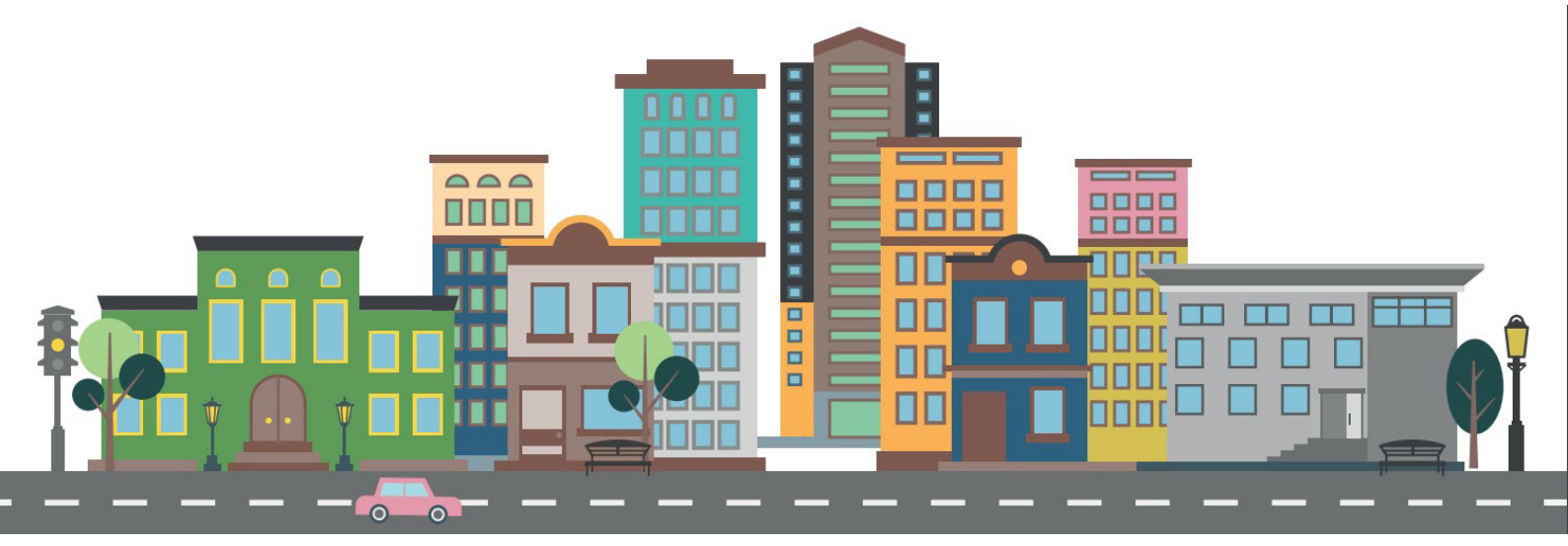
Harita 49	Kadıköy ortaokul dağılımı ve erişilebilirliği
Harita 50	Kadıköy lise dağılımı ve erişilebilirliği
Harita 51	Kadıköy yeşil alan erişilebilirliği
Harita 52	Kadıköy'deki dini tesislerin dağılımı
Harita 53	Kadıköy Belediyesi hizmet birimlerinin dağılımı
Harita 54	Kadıköy Belediyesi kent ve çevre hizmet birimleri
Harita 55	Kadıköy Belediyesi kültür - sanat hizmet birimleri
Harita 56	Kadıköy Belediyesi sosyal hizmet birimleri
Harita 57	Kadıköy Belediyesi eğitim ve kütüphane hizmet birimler
Harita 58	Kadıköy Belediyesi sağlık birimleri
Harita 59	Kadıköy Belediyesi spor merkezler
Harita 60	Kadıköy Belediyesi Gönüllü Merkezleri
Harita 61	Kadıköy Belediyesi sosyal tesisleri
Harita 62	Kadıköy'deki kültürel tesislerin dağılımı
Harita 63	Kadıköy'deki halk ekmek büfelerinin dağılımı ve erişilebilirliği
Harita 64	Kadıköy'deki semt pazarları, gıda kooperatifleri ve bostanların dağılımı
Harita 65	Mesken - İş yeri dağılımına göre yapılar
Harita 66	Kat sayılarına göre yapılar
Harita 67	Yapım yıllarına göre yapılar
Harita 68	İnşaat türlerine göre yapılar
Harita 69	Riskli yapı tespiti yapılan yapılar (2012-2022)
Harita 70	Kadıköy sokak rayiç değerleri
Harita 71	Kadıköy yol kademelenmesi ve sorumluluğu
Harita 72	Kadıköy toplu taşıma kullanım yoğunluğu
Harita 73	Kadıköy raylı sistemler ağ haritası
Harita 74	Şehir Hatları'nın Kasım 2022'de açtığı yeni hatlar
Harita 75	Kadıköy bisiklet yolları ve durakları
Harita 76	Bisiklet kullanım yoğunluğu ve durak ilişkisi
Harita 77	Kadıköy yaya kullanım yoğunluğu
Harita 78	Kadıköy ulaşım modları arası geçiş
Harita 79	İstanbul ısı adası haritası
Harita 80	Kadıköy ısı adası haritası
Harita 81	Kadıköy deniz suyu analiz sonuçları
Harita 82	Kadıköy atık toplama noktaları
Harita 83	Kadıköy ilçesi yerleşime uygunluk durumu
Harita 84	01.01.2021 - 31.12.2021 tarihleri arasında Marmara Denizi deprem etkinliği
Harita 85	Mw=7,5 senaryo depremi için tahmini ağır hasarlı bina sayısı dağılım haritası
Harita 86	Mw=7,5 senaryo depremi için tahmini ağır hasarlı bina sayısı dağılım haritası
Harita 87	Kadıköy ilçesindeki taşkın riski altındaki alanların risk derecelerine göre dağılımı
Harita 88	Kadıköy ilçesindeki taşkın riski altındaki binaların risk derecelerine göre dağılımı
Harita 89	PIN kaynaklı tsunami benzetimleri sonucu oluşan tsunami su basması dağılımı haritası
Harita 90	LSBC kaynaklı tsunami benzetimleri sonucu oluşan tsunami su basması dağılımı haritası
Harita 91	LSY kaynaklı tsunami benzetimleri sonucu oluşan tsunami su basması dağılımı haritası
Harita 92	Kadıköy ilçesi yapım yıllarına göre binalar
Harita 93	Kadıköy ilçesi mahallelere göre toplam afet toplanma alanlarının büyüklükleri
Harita 94	Kadıköy ilçesi mahallelere göre kişi başına düşen afet toplanma alanlarının büyüklükleri
Harita 95	Kadıköy ilçesi afet toplanma alanları ve tahliye yolları ilişkisi
Harita 96	Kadıköy ilçesi afete ilişkin mevcut durum sentez
Harita 97	Afet riski altında kalan alanlardaki binalar
Harita 98	Afet riski altında kalan alanlardaki 2000 yılı ve öncesinde yapılan binalar
Harita 99	Öncelikli Müdahale Alanları (1. Derece Afet Riski Altında Kalan Alanlar)

GRAFİKLER

- Grafik 1** Genel nüfus sayımına göre nüfusun değişimi
- Grafik 2** Kadıköy ve çevre ilçelerinin nüfus değişimleri (2008-2022)
- Grafik 3** Kadıköy mahallelerinin nüfus değişimi (2010-2015-2020)
- Grafik 4** İstanbul'da 65+ nüfusun ilçelere göre dağılımı (2021)
- Grafik 5** Kadıköy yaş gruplarına göre dağılım (2021)
- Grafik 6** Kadıköy Nüfus Piramitleri (2021)
- Grafik 7** 65+ nüfusun Türkiye-İstanbul-Kadıköy karşılaştırması
- Grafik 8** Yaş gruplarının Kadıköy mahallelerindeki dağılım (2021)
- Grafik 9** Kadın - erkek nüfusun Kadıköy mahallelerindeki dağılım (2021)
- Grafik 10** Kadıköy ilçesi yaş - medeni durum ilişkisi
- Grafik 11** Yıllara göre ortalama hanehalkı büyüklüğü
- Grafik 12** Kadıköy'de yalnız yaşayan nüfusun mahallelere göre dağılımı
- Grafik 13** Kadıköy ilçesi kırılma eğilimi dağılımı
- Grafik 14** Çocuk nüfus oranı (0-14)
- Grafik 15** Kadıköy 0-14 yaş arası çocukların mahallelere göre dağılımı
- Grafik 16** Kadıköy 65+ nüfusun mahallelere göre dağılımı
- Grafik 17** Belediye hizmet birimlerinin türlerine göre dağılımı
- Grafik 18** Kültürel tesislerin mahallelere göre dağılımı
- Grafik 19** Mesken - İş yeri dağılımına göre yapıların mahalle dağılımları
- Grafik 20** Kadıköy'deki yapıların kat sayısına göre dağılımı
- Grafik 21** Kat sayılarına göre yapıların mahalle dağılımları
- Grafik 22** Kadıköy'deki yapıların yapım yıllarına göre dağılımları
- Grafik 23** Yapım yıllarına göre yapıların mahalle dağılımları
- Grafik 24** Kadıköy'deki yapıların inşaat türlerine göre dağılımları
- Grafik 25** İnşaat türlerine göre yapıların mahalle dağılımları
- Grafik 26** Yıllara göre riskli yapı tespiti yapılan bina sayıları
- Grafik 27** Riskli yapı tespiti yapılan binaların mahalle dağılımları
- Grafik 28** Farklı RCP senaryoları uyarınca İstanbul'da yıllık sıcaklık değişimi
- Grafik 29** İstanbul'un 21. yüzyılda farklı senaryolara göre yağış değişimi (%).
- Grafik 30** Yıllara göre Kadıköy günlük maksimum sıcaklıkları (°C)
- Grafik 31** Yıllara göre Kadıköy günlük minimum sıcaklıkları (°C)
- Grafik 32** 2010-2022 arası ay bazında maksimum, ortalama ve minimum sıcaklık ortalamaları (°C)
- Grafik 33** Yıllara göre Kadıköy günlük ortalama sıcaklıkları (°C)
- Grafik 34** Yıllara göre Kadıköy aylık toplam yağış miktarı (mm=kg÷m²)
- Grafik 35** Kadıköy sera gazı salım envanteri
- Grafik 36** Yerleşime uygunluk durumuna göre alanların dağılımı
- Grafik 37** Yerleşime uygunluk durumuna göre mevcut bina sayılarının dağılımı
- Grafik 38** Kadıköy İlçesi Mahalle Bazlı Su Basma Alanı Büyüklükleri (PIN)
- Grafik 39** Kadıköy ilçesi suyla temas eden yapı sayıları (PIN)
- Grafik 40** Kadıköy ilçesi mahalle bazlı su basma alanı grafiği (LSBC)
- Grafik 41** Kadıköy ilçesi suyla temas eden yapı grupları ve etkilenme yüzdeleri (LSBC)
- Grafik 42** Kadıköy ilçesi mahalle bazlı su basma alanı grafiği (LSY)
- Grafik 43** Kadıköy ilçesi suyla temas eden yapı grupları ve etkilenme yüzdeleri (LSY)
- Grafik 44** 2000 yılı öncesi ve sonrası bina sayıları
- Grafik 45** 2000 yılı öncesi ve sonrası binalarda yaşayan nüfus
- Grafik 46** İstanbul ili yıllara göre zorunlu deprem sigortalı konut sayısı dağılımı
- Grafik 47** Kadıköy İlçesi Yıllara Göre Zorunlu Deprem Sigortalı Konut Sayısı Dağılımı
- Grafik 48** Kadıköy İlçesi Zorunlu Deprem Sigortalı Konut Oranı
- Grafik 49** Afet riski altında kalan alanların dağılımı (Ha)
- Grafik 50** Afet riski altında kalan binaların dağılımı
- Grafik 51** Afet riski altında kalan nüfusun dağılımı
- Grafik 52** Öncelikli müdahale alanlarındaki binaların dağılımı
- Grafik 53** Öncelikli müdahale alanlarındaki nüfusun dağılımı

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	11
1. GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE KADIKÖY	13
2. DEMOGRAFİ	21
3. SOSYO-EKONOMİK KIRILGANLIK	35
4. SEKTÖREL DAĞILIM	53
5. TEMEL HİZMETLERE ERİŞİM	63
6. KONUT VE BARINMA	85
7. KENTSEL HAREKETLİLİK	101
8. İKLİM	111
9. AFET	127

GİRİŞ

Amaç ve Kapsam

İnsanlığın dünyaya olan etkisinin en üst düzeylere çıkmasını ifade eden Antroposen Çağı (İnsan Çağı)'ndayız. Bilim insanlarına göre Endüstri Devrimi ile başlayıp günümüze kadar devam eden gelişmeler, dünya üzerinde telafisi giderek zorlaşan süreçler yaşamamıza neden oluyor. İklim kriziyle ilintili aşırı hava olayları, kuraklık, gıda krizi, salgınlar, derinleşen yoksulluk, plansız kentsel büyümenin yarattığı kaos gibi birçok sorun esasta insan faaliyetlerinden ve insanın doğa üzerindeki tahribatının giderek artmasından kaynaklanıyor.

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu'na göre Kasım 2022'de 8 milyar olan dünya nüfusunun, gelişmekte olan ülkelerdeki nüfusun yaşlanarak durağanlaşmasına ve nüfus artış hızının azalmasına rağmen 2030'da 8,5 milyara, 2050 yılına ise 9,7 milyara çıkması bekleniyor. Üstelik bu nüfusun büyük bir çoğunluğunun kentlerde olacağı öngörülmüyor.

Toplumsal ve çevresel adalet temelinde politikalar üretmenin öneminin arttığı bu dönemde geliştirilen öngörüler ve veriler bizlere geleceğin kentine nasıl hazırlanmamız gerektiği konusunda ipuçları sunarken, insanların onurlu bir yaşam sürdürmesini sağlamada yerel yönetimlerin önemli bir sorumluluğu olduğunu da hatırlatıyor. Bu sorumluluk kapsamında söylenebilir ki kentlerin önceliği, toplumsal eşitlikçi, demokratik katılımcı, dirençli, nitelikli ve ekolojik kentsel kamusal hizmetler sağlamak için mekansal planlama yapmak ve stratejiler geliştirmek olmalıdır.

Bu stratejinin bir parçası olarak planlanan Kadıköy 2030 çalışması, Kadıköy'ü gelecekte bekleyen zorlukları tarif etmeyi ve bu zorluklara karşı orta vadeli bir strateji belgesi olarak bütüncül bir yaklaşım sergilemeyi amaçlıyor. Esasta **Kadıköy'ü çeşitli krizlere karşı daha dirençli hale getireceği düşünülen Kadıköy 2030 çalışmasının** somut hedefleri ise şu şekilde özetlenebilir:

- Veriye dayalı kentsel durum analizi yapmak,
- Mekânsallaştırılmış verileri ve farklı ölçeklerdeki gelişmeleri bütüncül bir yaklaşımla bir arada düşünmek,
- Kadıköy'ün kriz potansiyeli taşıyan gündemlerine dair risk azaltıcı politikalar geliştirmek.

Bu amaç ve hedeflerle hazırlanmak istenen politika çerçeve metni, küresel 2030 gündemine katkı sağladığı gibi, yerel ölçekte de Kadıköy'ün temel zorluklarına dair analizler yapmak ve ulaştığı sentezlerle somut politikalar geliştirilmesini kolaylaştırmak istiyor.

Elinizdeki çalışma ise Kadıköy 2030 çalışmasının yukarıda saydığımız üç temel hedefinden ilkinin, yani "veriye dayalı kentsel durum analizi yapmak" kısmını kapsıyor. Kadıköy'e dair çeşitli verileri disiplinler arası bir yaklaşımla değerlendiren bu çalışma; demografi, sosyal yapı, ekonomik yapı, temel hizmetlere erişim, donatı alanları, yapı stoku, iklim, atık, ulaşım altyapısı ve yaya erişilebilirliği gibi birçok alana odaklanarak **Kadıköy 2030 dirençlilik belgesinin geliştirilebilmesi için bir altlık sunuyor.**

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE KADIKÖY

1

- 1.1 Mekânsal Gelişme
- 1.2 Tarihsel Dönüşüm
- 1.3 Planlama Kronolojisi
- 1.4 Koruma Alanları

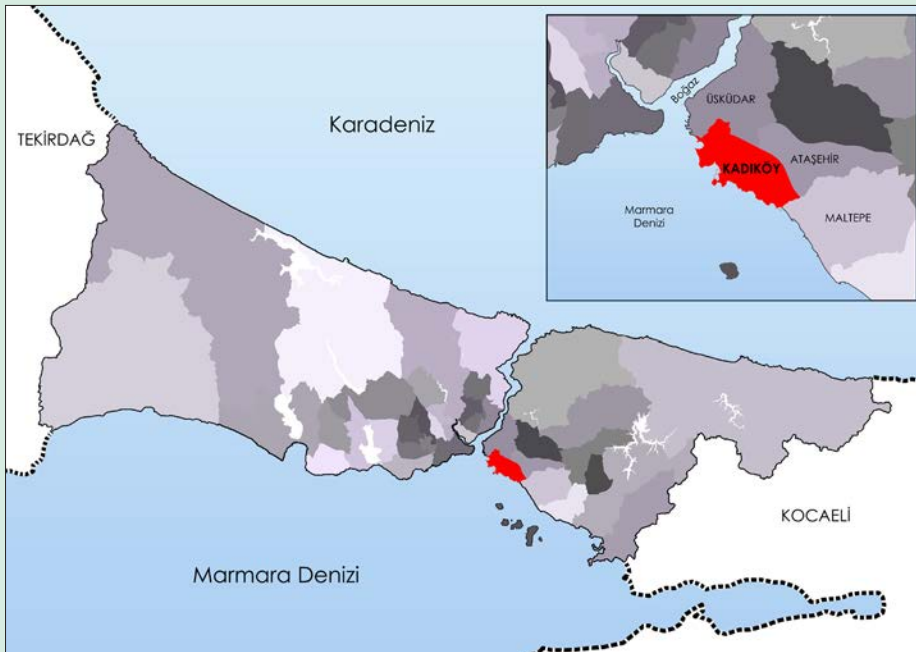
1.1 Mekânsal Gelişme

1807 tarihli Kauffer Haritası'nda Kadıköy'de yerleşmenin bugünkü Rasimpaşa Bölgesi'nde yayıldığı görülmektedir. 1897 yılında 687'si Caferağa, 647'si Osmanağa ve 36'sı Haydarpaşa mahallelerinde olmak üzere Kadıköy merkezinde toplam 1.358 ev bulunmaktaydı.¹ 1930 tarihli Pervititch Haritaları'nda ise yerleşim dokusunun Haydarpaşa, Moda ve Gazhane bölgesine doğru genişlediği görülmektedir. 1950-1960 arasında Eski Ankara yolu ve sahil hattı boyunca Maltepe'ye doğru genişleyen Kadıköy, 1970'lerde Birinci Köprü ve D-100 (E-5) Karayolu'nun açılması ile birlikte D-100 ve kıyı kesimi arasında yapılaşmıştır.

1.2 Tarihsel Dönüşüm

Kadıköy, yani tarihi M.Ö 685 yılına kadar uzanan Halkidona, Megaralı öncü bir grup tarafından kurulmuştur ve İstanbul'un fethine kadar bağlar ve bostanlıklarla kaplı bir köy olarak kalmıştır. Fetih sonrasında Kadıköy ismini alan bölge, 1715 yılında 400 evden oluşmaktaydı. Kırım Savaşı'ndan sonra 19. yüzyılın ikinci yarısında Kadıköy'ün nüfusunun, özellikle gayrimüslim nüfusunun büyük ölçüde arttığı görülmektedir. 1860 yılında ise 1.500 Rum, 900 Türk ve bir miktar Levanten yaşamaktaydı. Rumları takiben, Ermeniler, Levantenler ve son olarak Museviler yerleşmiştir. Kostantinos Svolopulos'a göre 1885 yılında Kadıköy'de toplam nüfus 22.769'e ulaşmıştır. İkinci önemli tarihsel kırılma ise Cumhuriyet döneminde mübadeleler ile yaşanmıştır. Mübadele sonucunda Rum nüfus önemli oranda azalmıştır. Kadıköy Rum metropolitliği sayımına göre 1942 yılında Kadıköy merkezinde yaşayan toplam Rum nüfus 2.692 kişidir. Üçüncü önemli kırılma ise 1950 sonrası çok partili sisteme geçişle birlikte ekonomik dönüşümün bir sonucu olarak Anadolu'dan İstanbul'a göçün yoğunlaşmasıyla yaşanmıştır. 1965 yılı nüfus sayımına göre Kadıköy nüfusu 166.425'tir.

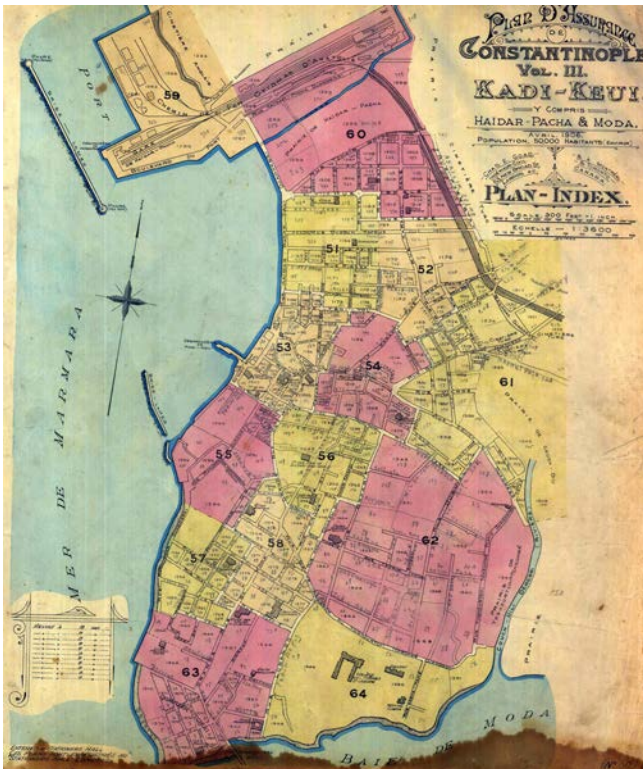
1 Halkedona'dan Kadıköy'e, TÜRKER, Orhan s.15.

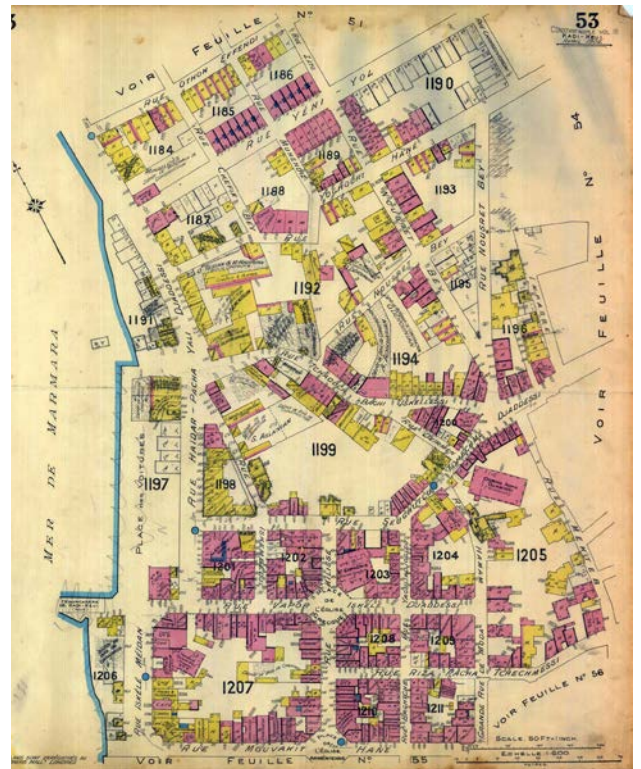
Harita 1: Kadıköy'ün İstanbul'daki Konumu

Harita 2: Kadıköy Merkez Pervititch Haritası, 1930

Harita 3: Haydarpaşa - Moda Goad Haritası, 1906

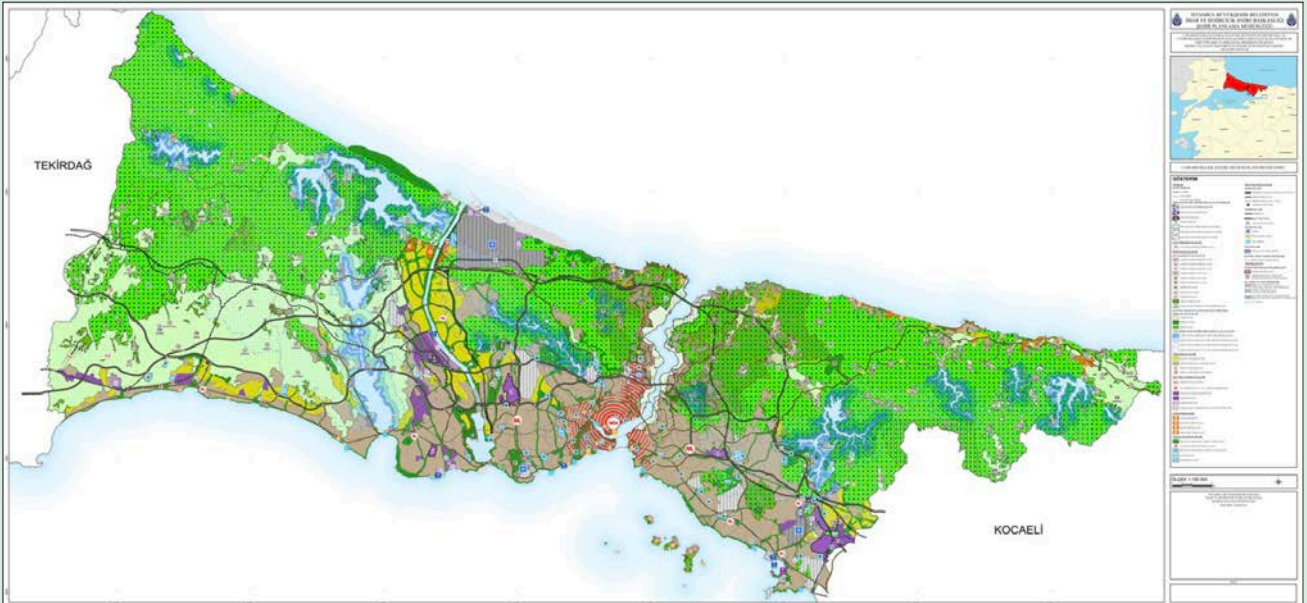
Harita 4: Kadıköy Tarihi Çarşı Goad Haritası, 1906

1.3 Planlama Kronolojisi

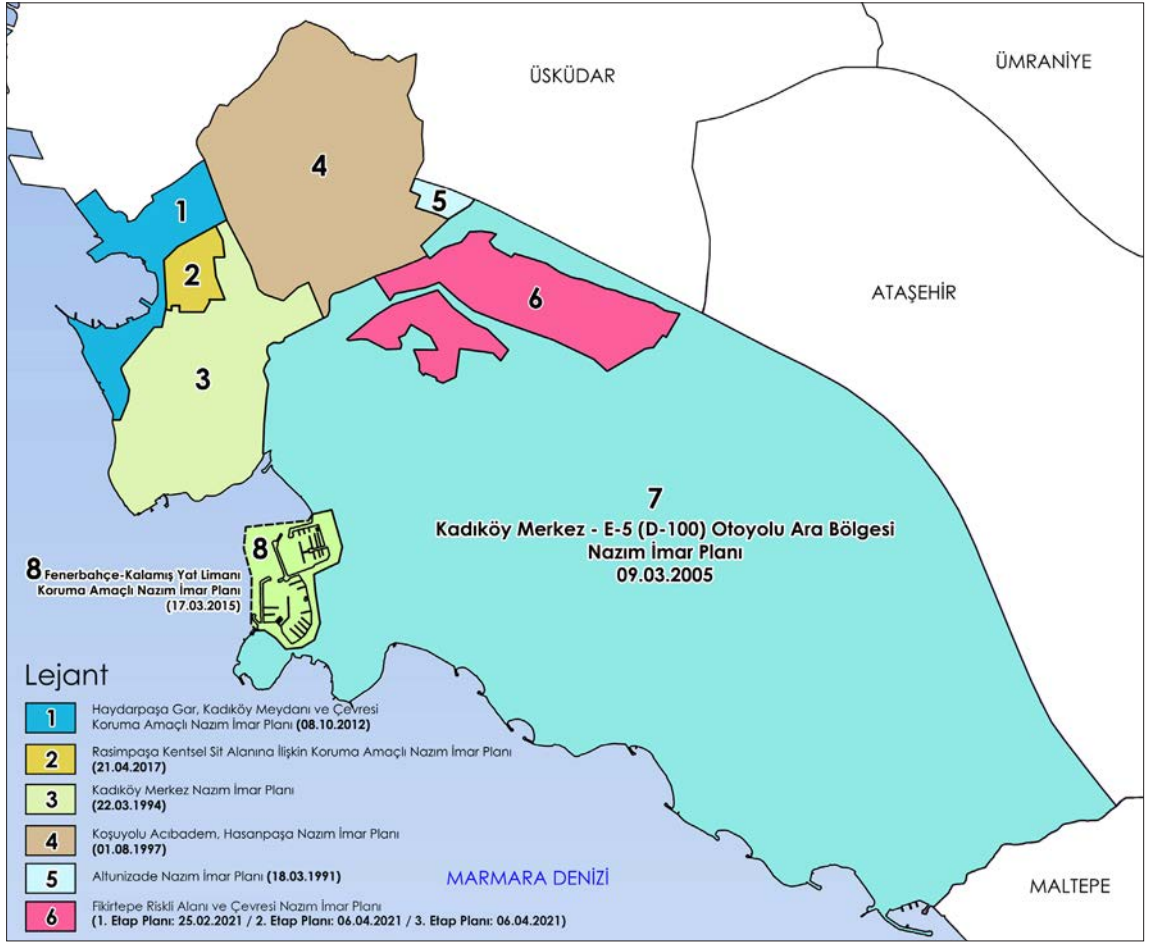
15.06.2009 yılında onaylanarak yürürlüğe giren 1/100.000 Ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı'nda Kadıköy; Ticaret, Turizm, Kültür ve Konut Alanı olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda bölgenin; doğal, kültürel, tarihi kimliği, silueti ve mevcut kentsel dokusunun niteliği göz önünde bulundurularak geliştirilmesi öngörülmektedir. Konut işlevini tehdit etmemek, işlevsel çeşitlilik ilkesine uymak, mevcut dokuyla uyumlu olmak şartı ile bu alanda üst düzey hizmet faaliyetlerinin de yer alması hedeflenmektedir. Ticaret, Turizm, Kültür ve Konut alanı işlevinin yanı sıra MİA (Merkezi İş Alanı) ve Bütünleşme Bölgesi içerisinde konumlandırılması bu hedefi destekler niteliktedir. Geleneksel merkezde olduğu gibi alanda turizm olanakları ve kültür endüstrilerinin geliştirilmesi desteklenmektedir. Ayrıca tarihi ve kültürel değerlerin yoğun olarak yer aldığı ve turizm potansiyelinin yüksek olduğu bölgeler için Kültür Odaklı Turizm Alanı kararı verilmiştir. Tarihi Yarımada, Haliç, Beyoğlu ve Üsküdar ile birlikte Kadıköy de kültür odaklı turizm alanı içerisine dahil edilmiştir.

Yürürlükte Olan Planlar

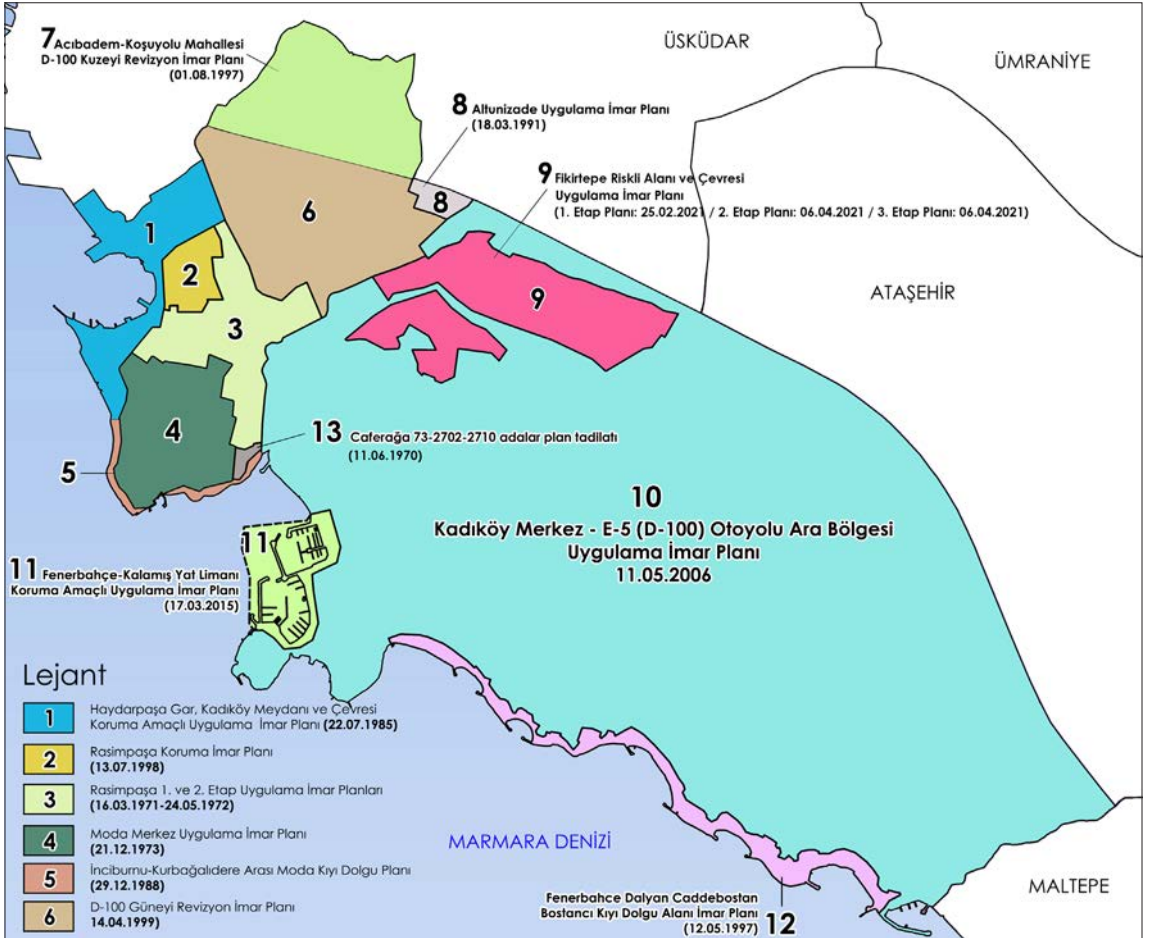
- 16.03.1971 onay tarihli Rasimpaşa 1. Etap İmar Planı,
- 24.05.1972 onay tarihli Rasimpaşa Altıyol 2. Etap İmar Planı,
- 21.12.1973 onay tarihli Moda Merkez Bölge İmar Planı,
- 22.03.1994 onay tarihli 1/5000 Ölçekli Kadıköy Merkez Nazım İmar Planı

Harita 5: İstanbul 1/100.000 Çevre Düzeni Planı

Harita 6: Kadıköy 1/5000 Nazım İmar Planları - Planlama Alt Bölgeleri

Harita 7: Kadıköy 1/1000 Uygulama İmar Planları - Planlama Alt Bölgeleri

Kadıköy Merkez Bölgesi (Osmanağa, Caferaga ve Rasimpaşa Mahalleleri)

- 16.03.1971 onaylı, 1/500 ölçekli Rasimpaşa 1. Etap Uygulama İmar Planı,
- 24.05.1972 onaylı, 1/500 ölçekli Rasimpaşa 2. Etap İmar Planı,
- 21.12.1973 onaylı, 1/500 ölçekli Moda Merkez İmar Planı,
- 11.06.1970 onaylı, 1/500 ölçekli Caferaga 73-2702-2710 Adalar plan tadilatıdır.
- Caferaga – Osmanağa - Rasimpaşa Mahalleleri ile Hasanpaşa Mahallesi'nin bir bölümünü kapsayan "Kadıköy Merkez" olarak adlandırılan planlama alanına ilişkin 22.03.1994 tarihinde 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı onaylanmıştır.
- Ancak; bahsedilen bölgenin "Kadıköy Geleneksel Çarşı ve Moda Kentsel ve 3. Derece Arkeolojik Sit Alanı" ilan edilen bölümünde Koruma Amaçlı Nazım-Uygulama İmar Planı bulunmadığından geçiş dönemi yapılaşma koşulları geçerlidir.
- Rasimpaşa Kentsel Sit Alanı'nı kapsayan 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı 21.04.2017 tarihinde onaylanmış olup; alana ilişkin Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı onaylanıncaya kadar geçiş dönemi yapılaşma koşulları geçerlidir.

Acıbadem, Koşuyolu, Hasanpaşa Mahalleleri

- 01.08.1997 onaylı Acıbadem-Koşuyolu ve Hasanpaşa Mahallelerini kapsayan 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı ile,
- 01.08.1997 onaylı D-100 Kuzey 1/1000 ölçekli Revizyon İmar Planı ile 14.04.1999 onaylı D-100 Güney 1/1000 ölçekli Revizyon İmar Planını kapsamaktadır.
- Ayrıca Acıbadem, Koşuyolu, Hasanpaşa Mahalleleri ile Rasimpaşa Mahallesi'nin küçük bir kısmını kapsayan alana ilişkin 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı teklifi, İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisinin 24.11.2022 gün ve 1516 sayılı Kararı ile uygun görülmüş olup; onay aşamasındadır.

Kadıköy Merkez-E5 (D100) Ara Bölgesi

- 09.03.2005 onaylı, 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı ile
- 11.05.2006 onaylı, 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı geçerlidir.

Fikirtepe Riskli Alanı

- 1. ETAP PLANI: 25.02.2021 onanlı 1/5000 ölçekli Nazım İmar planı ile 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı
- 1. ETAP İTİRAZ DEĞERLENDİRME PLANI: 07.04.2021 onanlı 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı
- 1. ETAP 18. MADDE UYGULAMASI: 07.04.2021 onanlı İmar Uygulaması
- 2. ETAP PLANI: 06.04.2021 onanlı 1/5000 ölçekli Nazım İmar planı ile 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı
- 3. ETAP PLANI: 06.04.2021 onanlı 1/5000 ölçekli Nazım İmar planı ile 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı

Ayrıca Kadıköy 2030 Mevcut Durum Raporu'nda yer alan harita üzerinde gösterilmiş olan kıyı-dolgu İmar Planları ile harita üzerinde yer almayan ulaşım planları, Koruma Amaçlı İmar Planları, plan değişiklikleri vb. İmar Planları yürürlüktedir.

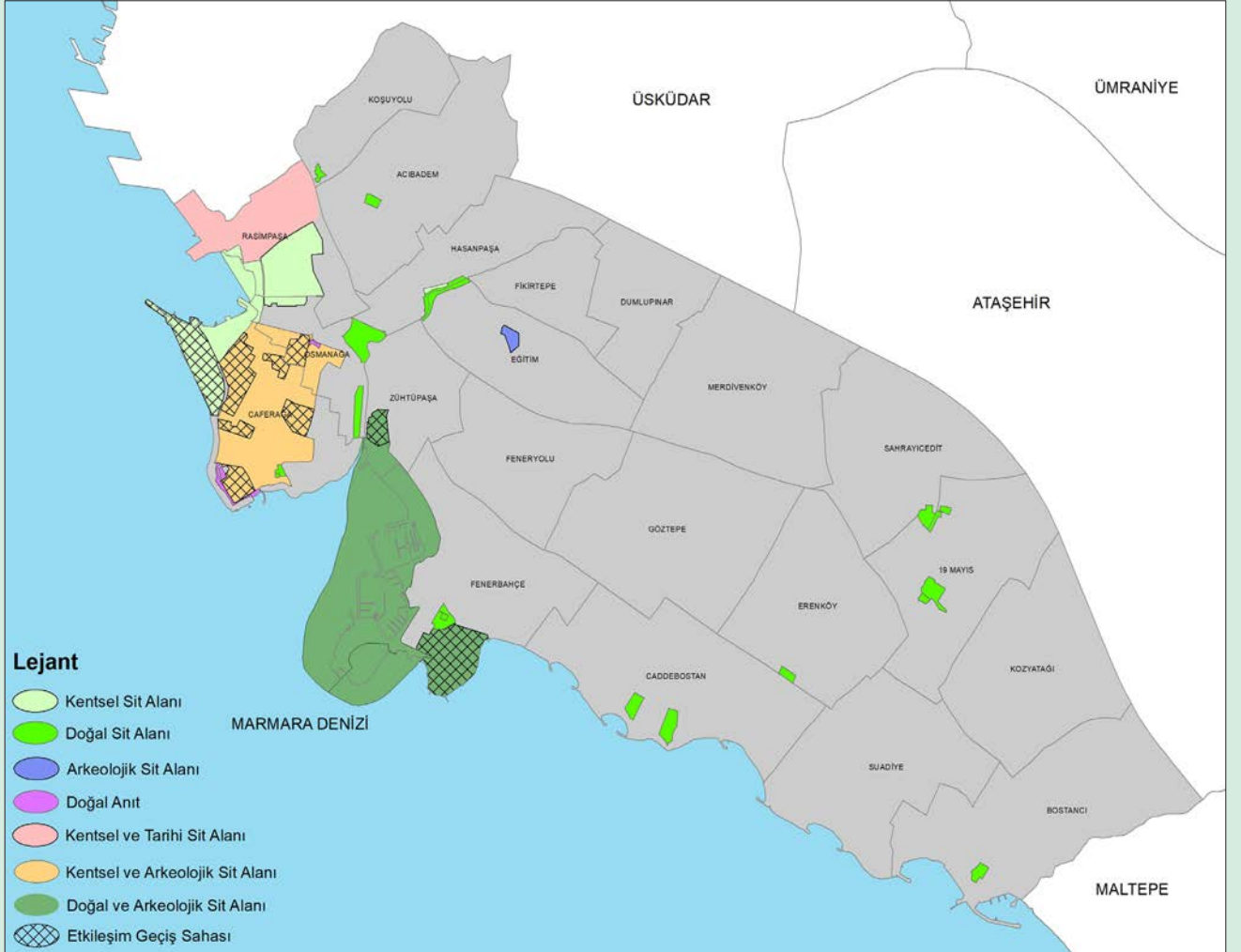
1.4 Koruma Alanları

(Tarihi ve Arkeolojik Sit Alanları – Tescilli Eski Eserler)

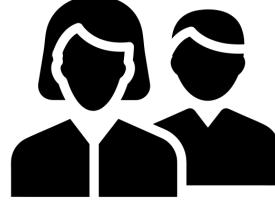
Kadıköy'de; bir adet kentsel ve tarihi sit alanı, dört adet kentsel sit alanı, bir adet kentsel ve doğal sit alanı ve bir adet doğal ve arkeolojik sit alanı bulunmaktadır. Haydarpaşa Garı ve Liman Alanı kentsel ve tarihi sit alanıdır ve Rasimpaşa Mahallesi'nde konumlanmaktadır. Rasimpaşa, Rasimpaşa - Osmanağa Caferağa, İbrahimağa ve Geleneksel Çarşı Bölgesi ise ilçe içerisinde yer alan kentsel sit alanlarıdır. İlçedeki tek kentsel ve doğal sit alanı Hasanpaşa Kurbağalidere Kentsel ve Doğal Sit Alanıdır ve Hasanpaşa Mahallesi'nin güneydoğu sınırında konumlanmaktadır (6 numaralı gösterim). İlçe sınırları içerisinde; 664.424 m² kentsel ve tarihi sit alanı, 414,695 m² kentsel sit alanı ve 32.405 m² kentsel ve doğal sit alanı yer almaktadır. İlçede toplam 1.239 adet tescilli eski eser yer almaktadır. Rasimpaşa (339 adet) ve Caferağa (290 adet) Mahalleleri tescilli eski eser bakımından ilçenin en zengin mahalleleri olarak ön plana çıkmaktadır.

Harita 8: Kadıköy Geleneksel Çarşı ve Moda Kentsel ve 3. Derece Arkeolojik sit alanı (28.09.2022 tarihli karar)

Harita 9: Kadıköy İlçesi Koruma Alanları

DEMOGRAFİ

- 2.1 İl/ilçe Nüfusuna İlişkin Veriler/Değişimler
- 2.2 Yaş Gruplarına Göre Dağılım
- 2.3 Kadın/Erkek Nüfus Dağılımı ve Medeni Durum
- 2.4 Hanehalkına İlişkin Veriler
- 2.5 Yalnız Yaşayan Nüfusun Dağılımı
- 2.6 Mahallelerin Baskın Nüfusu

2

2.1. İl/İlçe Nüfusuna İlişkin Veriler/ Değişimler

İstanbul'un nüfusu, 2021 TÜİK verilerine göre 15 milyon 840 bin 900 kişi iken, Kadıköy'ün nüfusu ise 485.233 kişidir. Bu da İstanbul nüfusunun %3,06'sına karşılık gelmektedir.

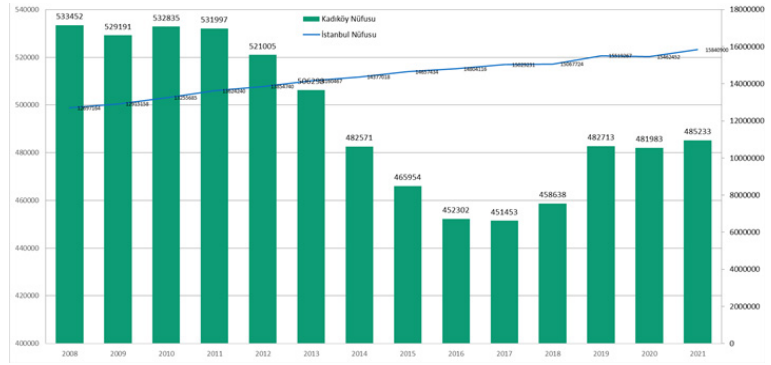
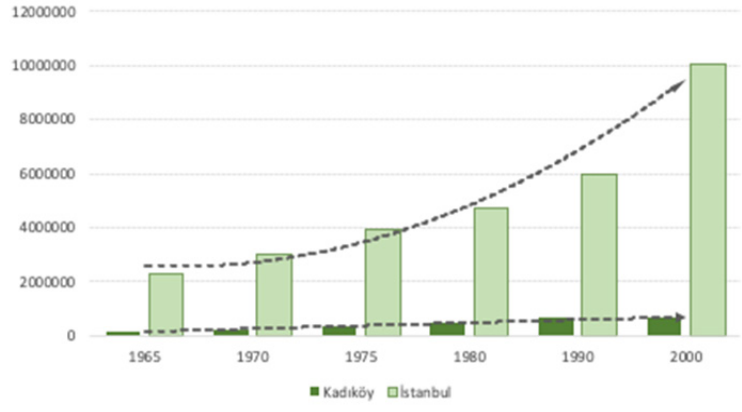
Kadıköy İlçesinin demografik yapısı Genel Nüfus Sayımı yapılan 2000 yılı öncesi ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine geçilen 2000 yılı sonrası olmak üzere iki kırılımda ele alınmaktadır. 1965-2000 yılları arası ilçe nüfusu düzenli olarak artış göstermekte ve il nüfusunun ortalama %8,5'ini oluşturmaktadır.

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre 2008 yılında ilçe sınırlarının değişmesi ve Ataşehir'in yeni bir ilçe olarak ayrılmasıyla Kadıköy'ün nüfusu 744.000'den 533.000 kişiye düşerek %28 oranında azalmıştır. Takip eden yıllarda Kadıköy nüfusu kentsel dönüşüm faaliyetlerinin yoğunlaşmasıyla düşme eğilimine girerek, 2017'de 451.453'e kadar düşmüş, sonrasında artış eğilimi tekrar başlamış ve 2021'de 485.233'e kadar yükselmiştir.

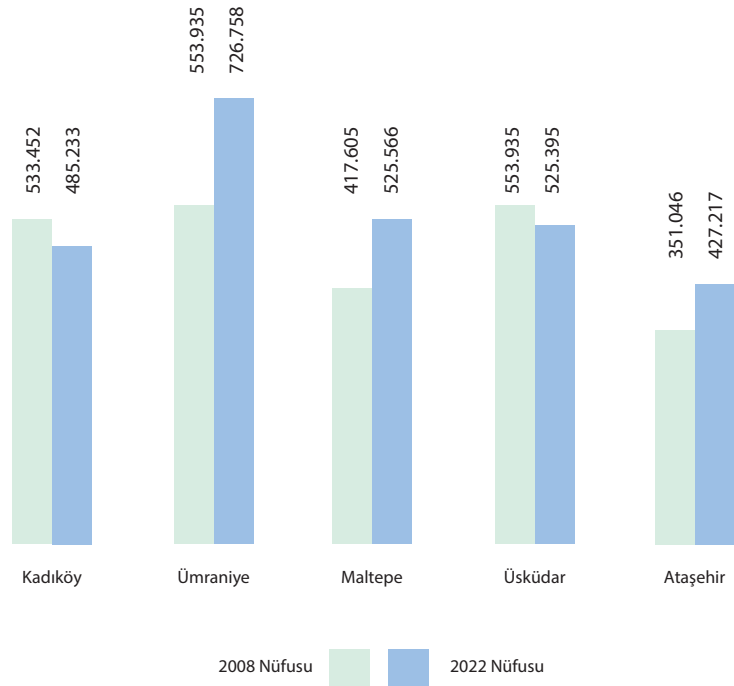
Komşu ilçeler nüfus büyüklükleri açısından incelendiğinde en yüksek nüfusa sahip ilçe Ümraniye olarak görülmektedir. Kalan sıralama ise Maltepe, Üsküdar, Kadıköy ve Ataşehir olarak yapılabilir. Ataşehir'in ilçe olarak Kadıköy'den ayrılması sebebiyle komşu ilçelerin nüfusu ile karşılaştırıldığında nüfusu düşüş gösteren tek ilçenin Kadıköy olduğu görülmektedir.

İlçe nüfusunun en fazla olduğu mahalle Göztepe Mahallesidir. Burada 40.865 kişi yaşamakta ve bu değer ilçe nüfusunun %8,4'ünü oluşturmaktadır. Göztepe Mahallesi'ni nüfusları 35.000 kişinin üzerinde olan Kozyatağı ve Erenköy mahalleleri takip etmektedir. Zühtüpaşa ve Koşuyolu mahalleleri ise ilçenin 10.000 kişinin altında nüfus barındıran, düşük nüfuslu mahalleleridir.

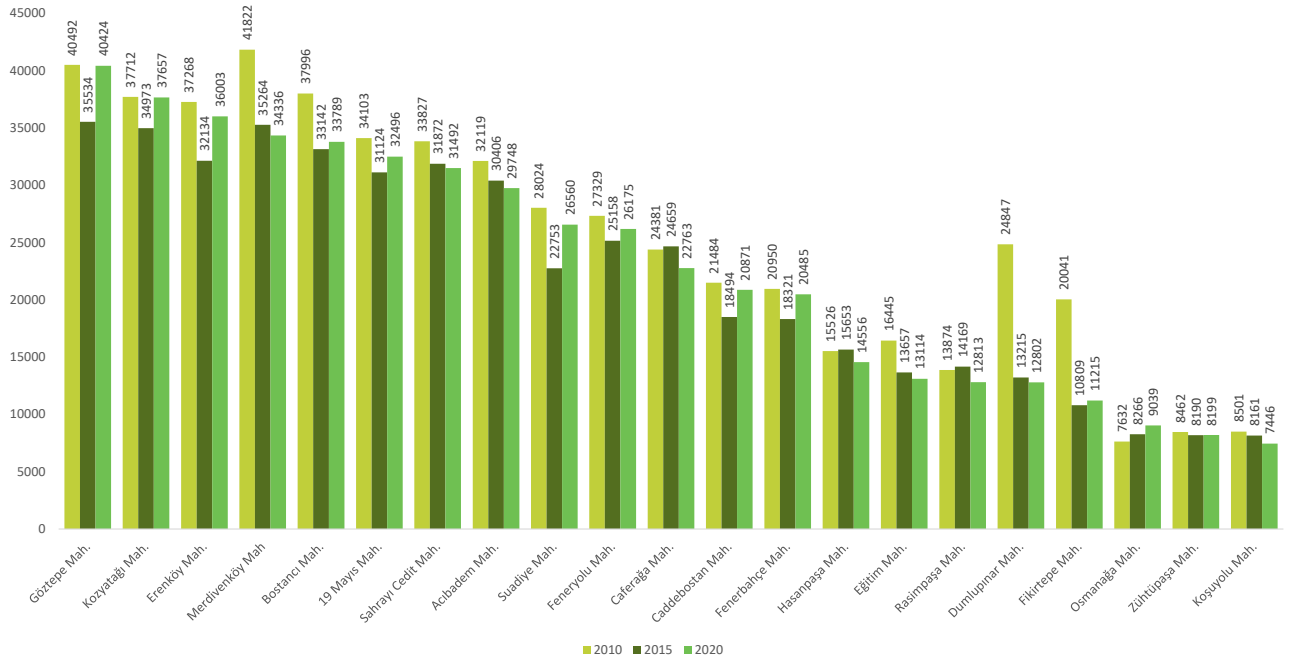
Genel Nüfus Sayımına Göre Nüfus Değişim Grafiği

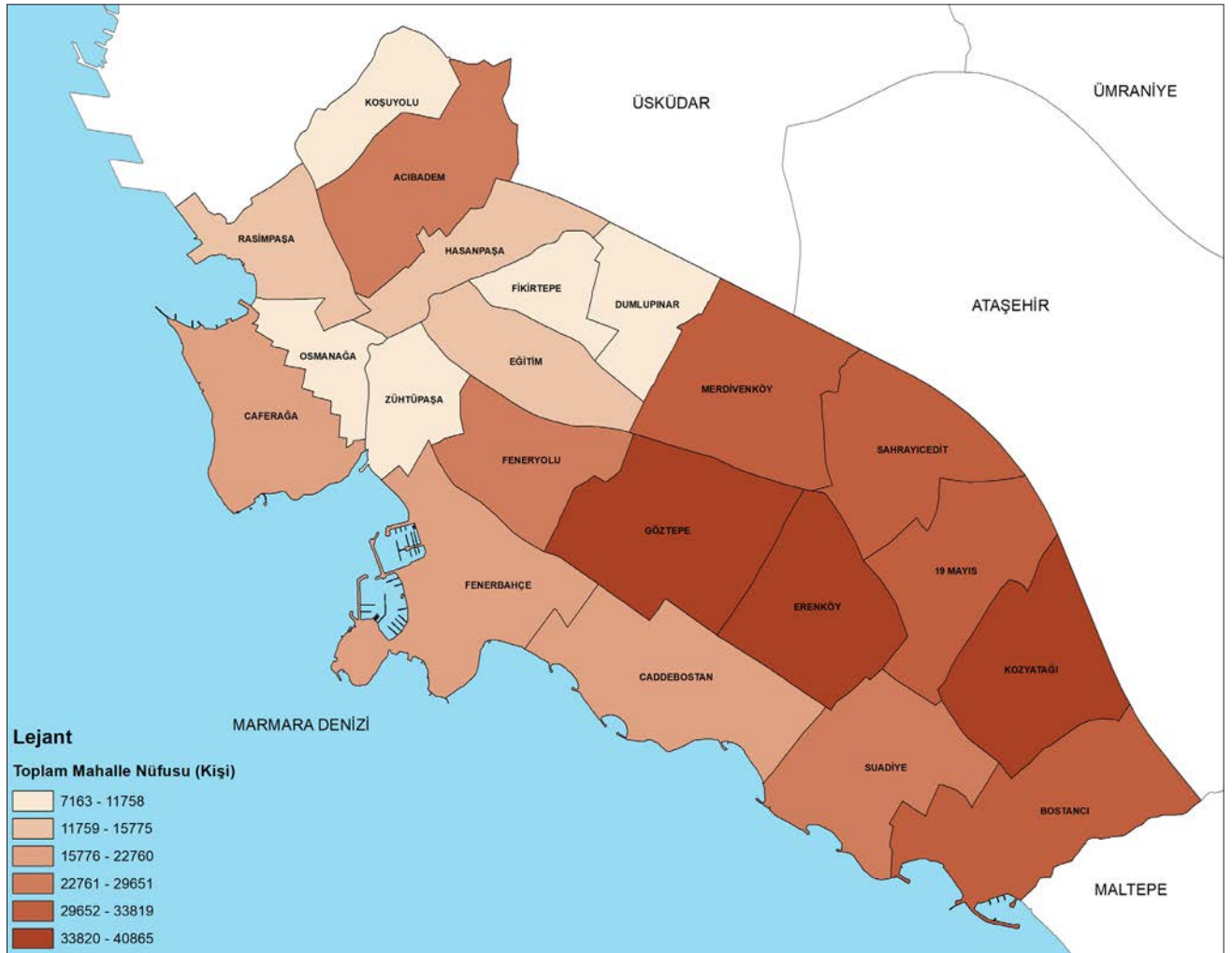
Grafik 1: Genel nüfus sayımına göre nüfusun değişimi

Grafik 2: Kadıköy ve çevre ilçelerinin nüfus değişimleri (2008-2022)

Grafik 3: Kadıköy mahallelerinin nüfus değişimi (2010-2015-2020)

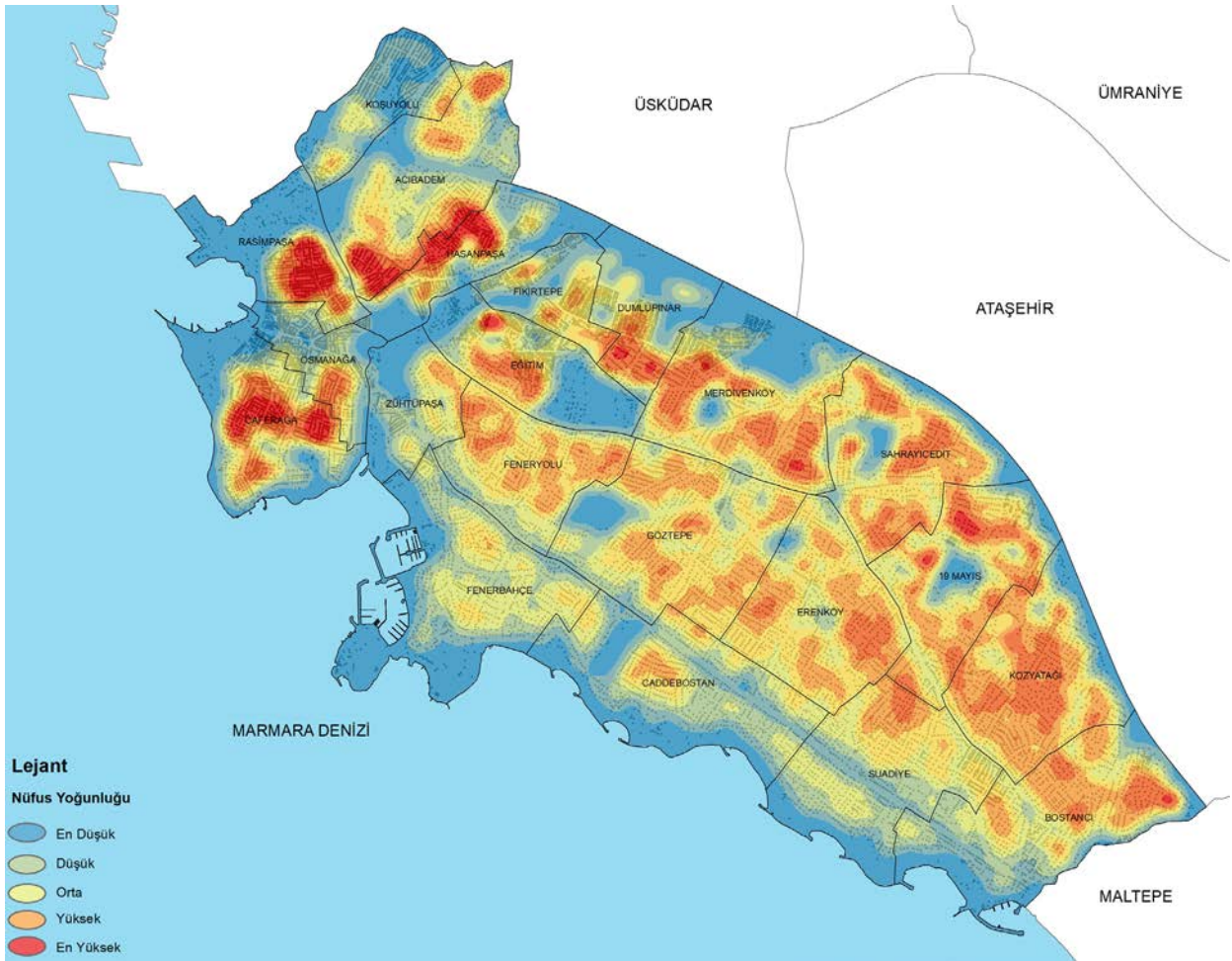
Harita 10: Toplam Mahalle Nüfusları (Kişi)

Nüfusun mekânsal dağılımına bakıldığında, ilçenin kuzey sınırını oluşturan D-100 Karayolu komşuluğunda bulunan mahalleler olan; Sahrayıcedit, 19 Mayıs, Kozyatağı ve Bostancı mahallelerinin kuzey kesimlerinde nüfus yoğunluğunun en yüksek seviyeye ulaştığı görülmektedir. Benzer şekilde Eğitim, Merdivenköy, merkez mahalleler olan Caferağa, Osmanağa, Rasimpaşa mahalleleri ve komşuluğunda bulunan Acıbadem, Hasanpaşa mahalleleri de nüfus yoğunluğunun ilçe ortalamasından yüksek olduğu mahalleler olarak ön plana çıkmaktadır. Minibüs Caddesi'nden sahil kesimine doğru inildikçe nüfus yoğunluğu düşmekte, ilçenin güneyinde yer alan ve denize komşuluğu bulunan; Fenerbahçe, Caddebostan ve Suadiye mahallelerinin, yoğunluğun en düşük olduğu mahalleler oldukları görülmektedir. Koşuyolu Mahallesi de ilçe içerisinde nüfus yoğunluğunun en düşük olduğu mahallelerden bir diğeri olarak ilçenin kuzey sınırında konumlanmaktadır.

Tablo 1: Kadıköy Mahalle Nüfusları

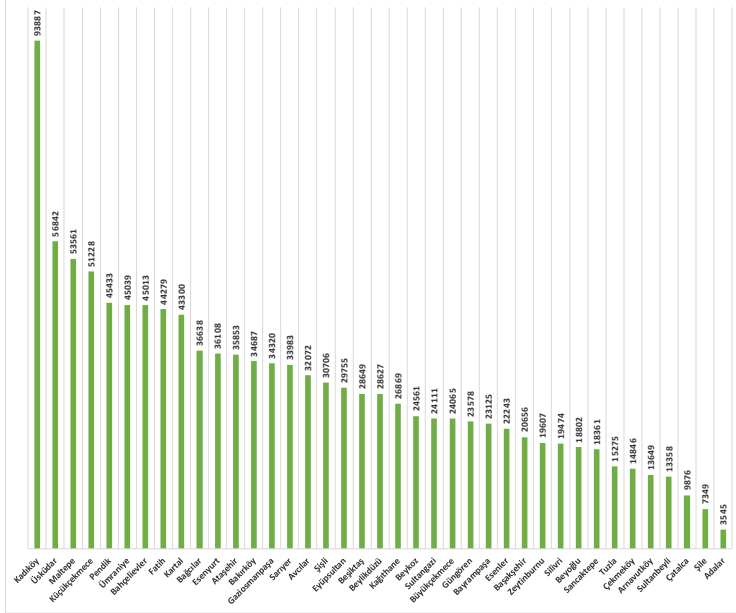
MAHALLE	TOPLAM	ERKEK	KADIN
GÖZTEPE	40.865	17.748	23.117
KOZYATAĞI	37.823	16.823	21.000
ERENKÖY	35.910	15.710	20.200
BOSTANCI	33.819	15.098	18.721
19 MAYIS	32.794	14.720	18.074
MERDİVENKÖY	32.516	14.650	17.866
SAHRAİYCEDİT	31.688	14.409	17.279
ACIBADEM	29.651	13.580	16.071
SUADİYE	27.132	11.691	15.441
FENERYOLU	26.480	11.560	14.920
CAFERAĞA	22.760	10.183	12.577
CADDEBOSTAN	21.059	9.086	11.973
FENERBAHÇE	21.059	9.268	11.791
HASANPAŞA	15.775	7.933	7.842
EĞİTİM	14.412	6.830	7.582
RASİMPAŞA	13.733	6.511	7.222
FİKİRTEPE	11.758	6.122	5.636
DUMLUPINAR	10.501	5.200	5.301
OSMANAĞA	10.023	4.566	5.457
ZÜHTÜPAŞA	8.312	3.652	4.660
KOŞUYOLU	7.163	3.321	3.842

Harita 11: Kadıköy Nüfus Yoğunluğu

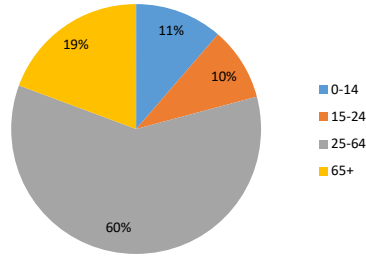

2.2. Yaş Gruplarına Göre Dağılım

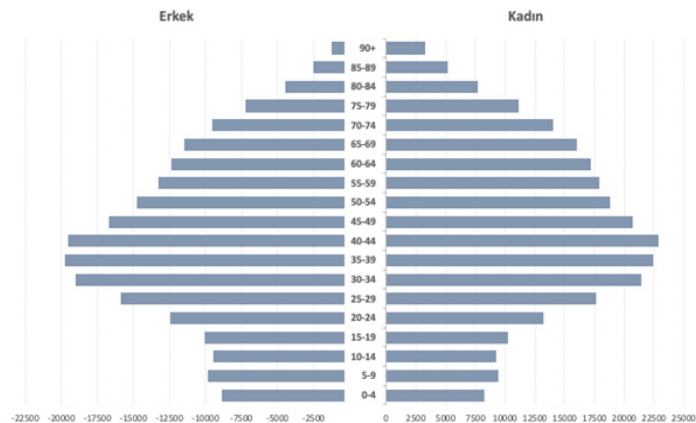
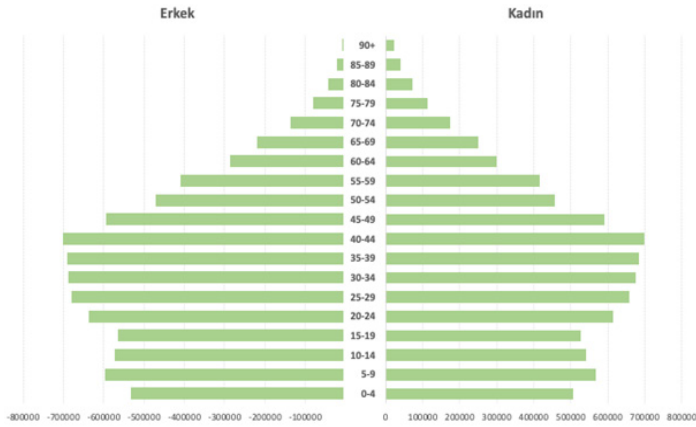
Türkiye'nin geçmişten günümüze nüfus piramitleri karşılaştırıldığında, doğurganlık ve ölümlülük hızlarındaki azalmaya bağlı olarak, yaşlı nüfusun arttığı ve ortanca yaşın yükseldiği görülmektedir. Bu artışın hızı Kadıköy'de oldukça fazladır. 2021 TÜİK verilerine göre, 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun oranı Türkiye genelinde %9,7 iken, bu oran İstanbul'da %9,35, Kadıköy'de ise %19,34 düzeyindedir. Kadıköy, 93 bin 887 kişiye denk gelen 65+ nüfusuyla İstanbul ilçeleri arasında en fazla 65+ nüfusa sahip ilçedir.

Grafik 4: İstanbul'da 65+ nüfusun ilçelere göre dağılımı (2021)

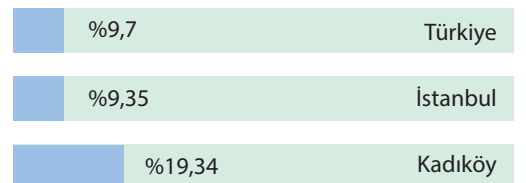
Grafik 5: Kadıköy yaş gruplarına göre dağılım (2021)

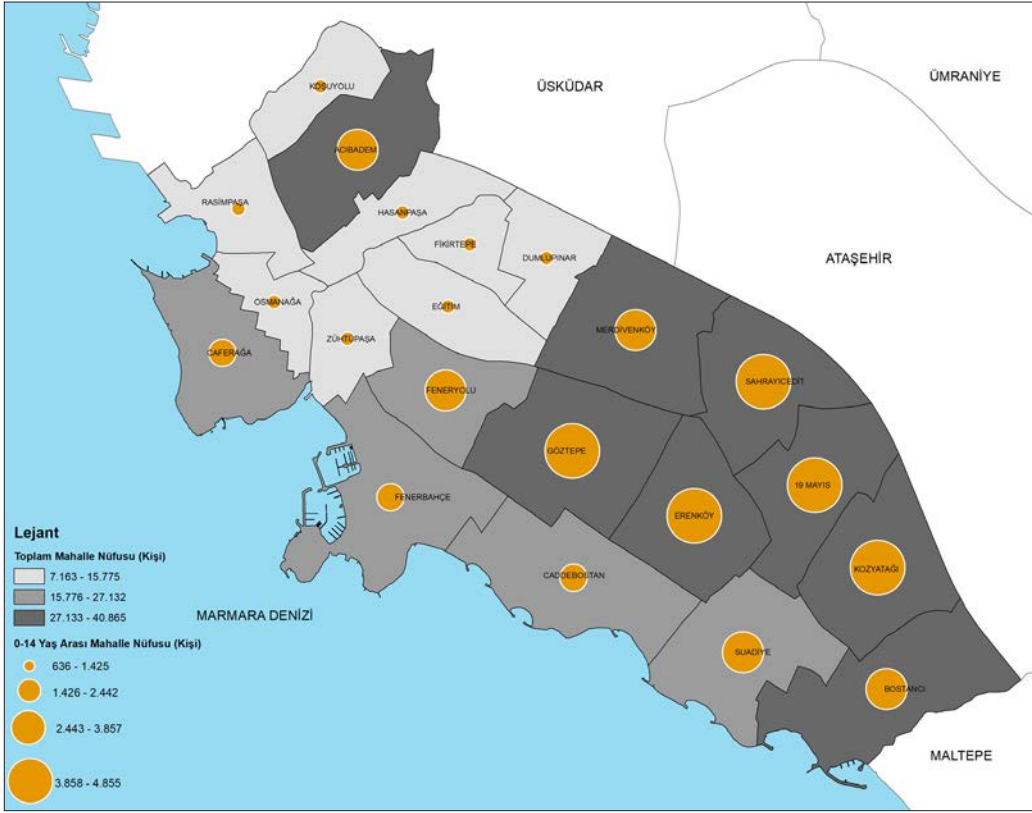
Grafik 6: Kadıköy Nüfus Piramitleri (2021)

İlçenin kendi içerisinde yaş gruplarına göre dağılımına bakıldığında, nüfusun çoğunluğunu %60 oranıyla ortanca nüfus olarak tanımlanan 25-64 yaş arası nüfus oluşturmaktadır. Bağımlı çocuk nüfus olan 0-14 yaş arası nüfus toplam nüfusun %11'ini, TÜİK'in 15-24 yaş aralığı olarak tanımladığı genç nüfus %10'unu, bağımlı yaşlı nüfus olarak tanımlanan 65 yaş ve üstü nüfus %19'unu oluşturmaktadır. 65 yaş ve üstü yaş aralığının çoğunluğunu kadın nüfus oluşturmakta ve bu grup toplam kadın nüfusunun %21'ini kapsamaktadır.

İstanbul ve Kadıköy'ün nüfus piramitleri incelendiğinde birbirlerinden farklılaştığı görülmektedir. İstanbul'da yaşayan nüfusun kadın ve 25-49 yaş aralığında yığıldığı görülürken, Kadıköy'de yığılmanın 65 yaş ve üstü kadın nüfusta olduğu görülmektedir. Bunun yanında İstanbul'un bütünündeki 65 yaş ve üstü nüfusun %7'sinin Kadıköy'de yaşadığını görmekteyiz.

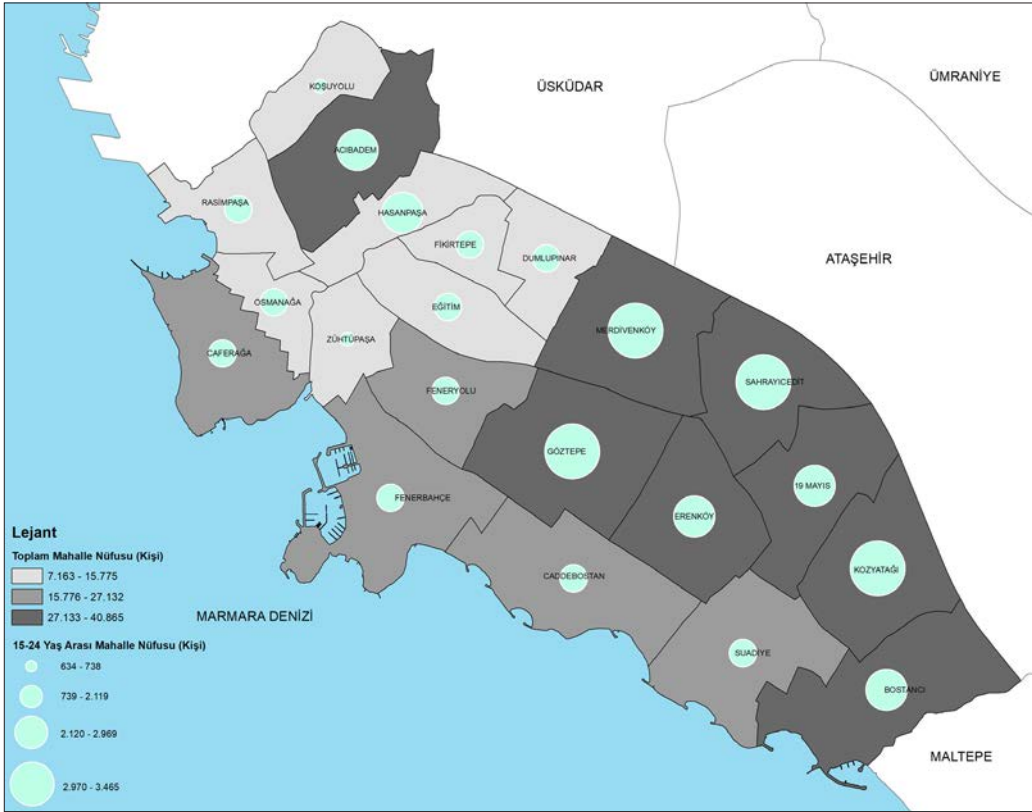

Grafik 7: 65+ nüfusun Türkiye-İstanbul-Kadıköy karşılaştırması

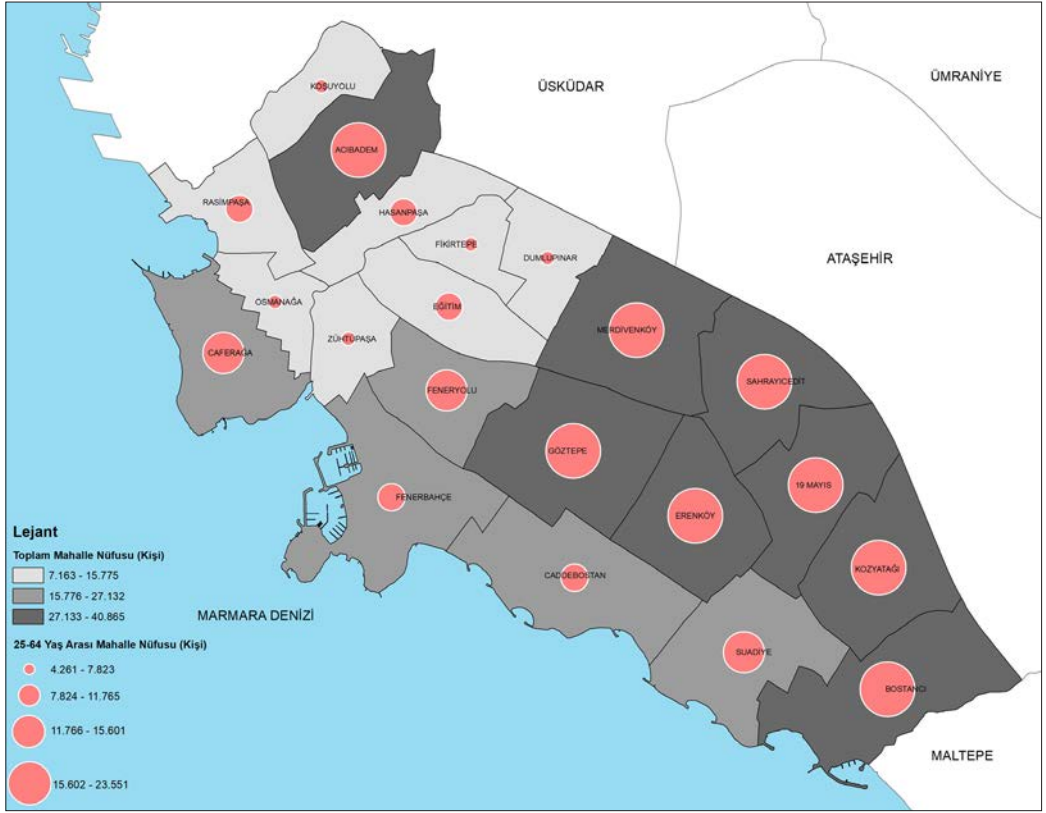
Harita 12: Kadıköy 0-14 Yaş Grubunun Dağılımı

14 yaş altı çocuk nüfus en çok Göztepe, Kozyatağı, Erenköy, 19 Mayıs ve Sahrayıcedit mahallelerinde yoğunlaşmaktadır. Çocuk nüfusun en az olduğu mahalleler ise Osmanağa ve komşuluğundaki Rasimpaşa'dır.

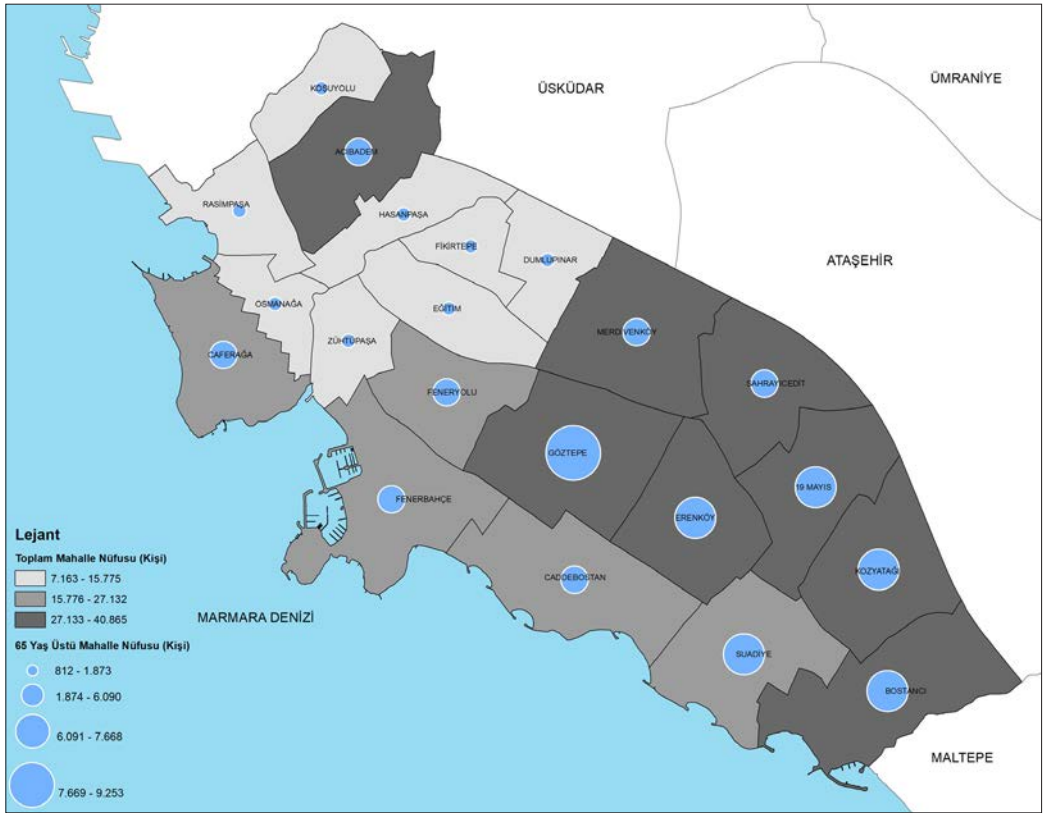
Harita 13: Kadıköy 15-24 Yaş Grubunun Dağılımı

15-24 yaş aralığındaki genç nüfus en çok Merdivenköy, Göztepe, Sahrayıcedit, Kozyatağı, Erenköy ve 19 Mayıs mahallelerinde yoğunlaşmaktadır. Genç nüfusun en az olduğu mahalleler ise Zühtüpaşa ve Koşuyolu mahalleleridir.

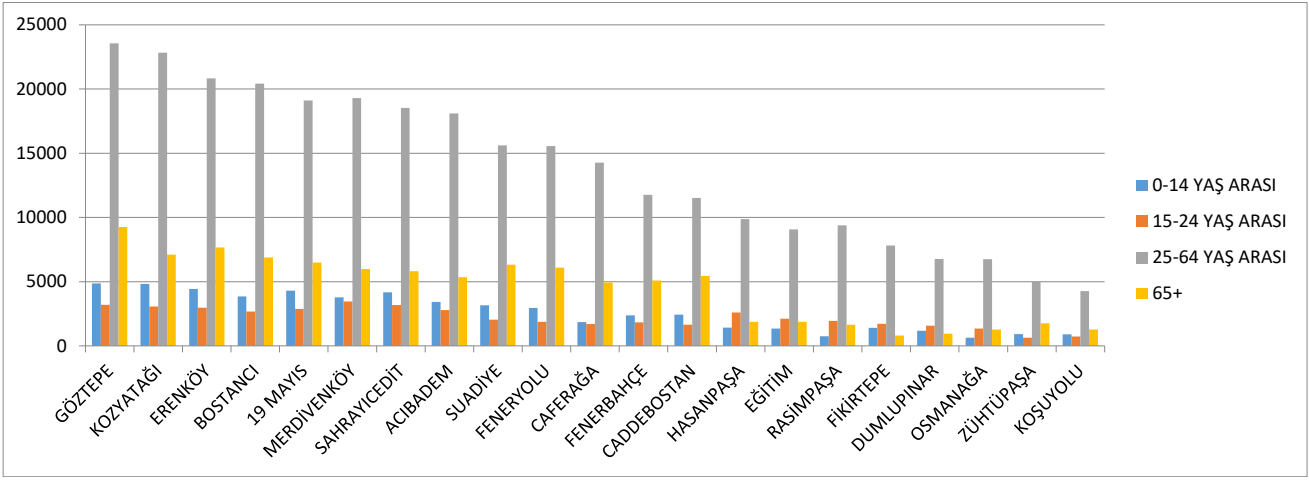
Harita 14: Kadıköy 25-64 Yaş Grubunun Dağılımı

25-64 yaş aralığındaki ortalama nüfus en çok Göztepe, Kozyatağı, Erenköy, Bostancı Merdivenköy ve 19 Mayıs mahallelerinde yoğunlaşmaktadır. Ortalama nüfusun en az olduğu mahalleler ise Koşuyolu ve Zühtüpaşa mahalleleridir.

Harita 15: Kadıköy 65+ Yaş Grubunun Dağılımı

65 yaş üzeri yaşlı nüfusun diğer mahallelere kıyasla açık fark ile fazla olduğu mahalle Göztepe Mahallesi'dir. Bu mahalleyi Erenköy, Kozyatağı, Bostancı, 19 Mayıs ve Suadiye mahalleleri takip etmektedir. Fikirtepe, Dümlupınar ve Osmanağa ise yaşlı nüfusun en az olduğu mahallelerdir.

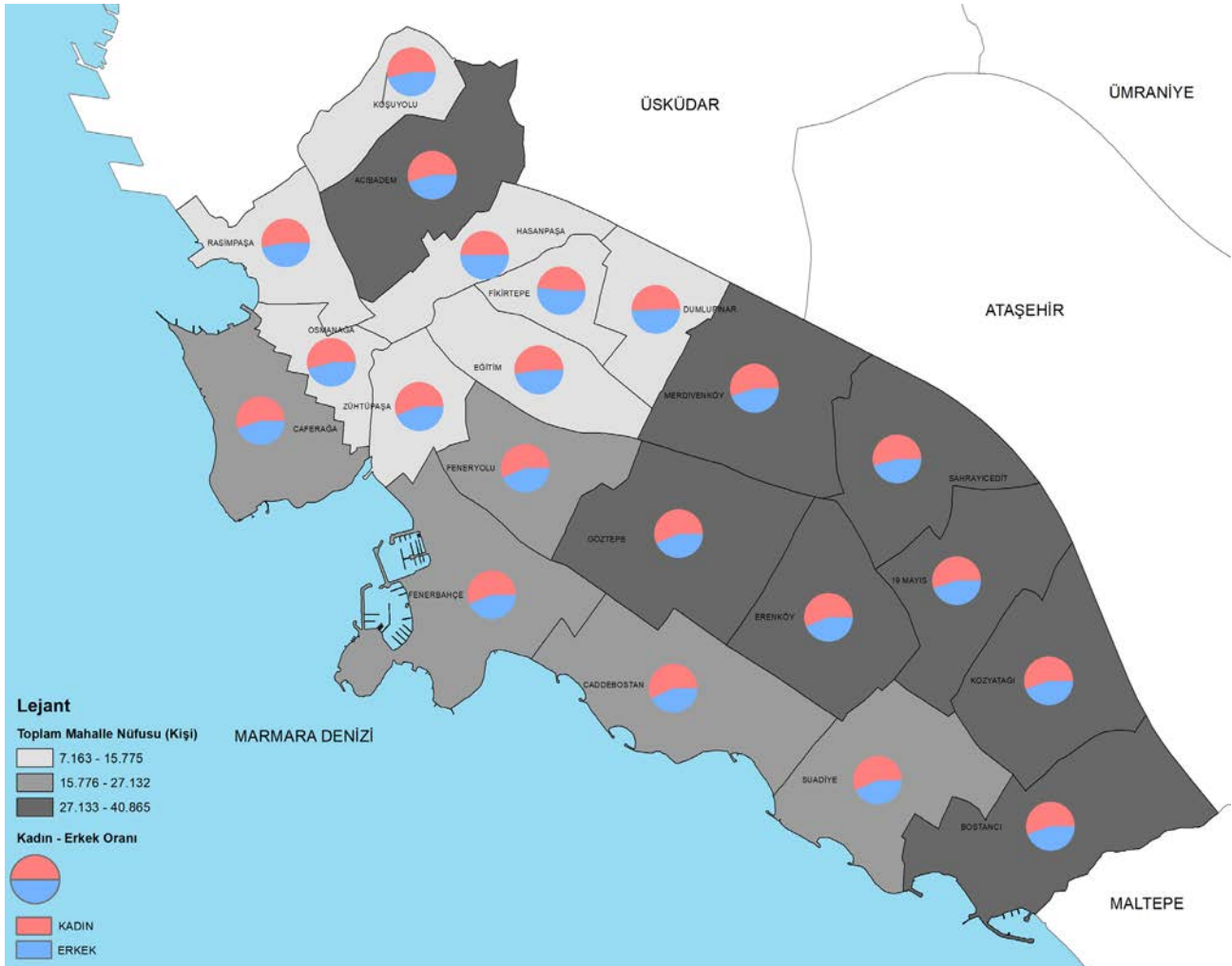
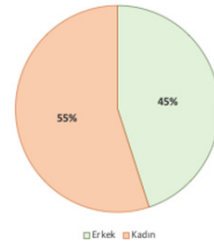

Grafik 8: Yaş gruplarının Kadıköy mahallelerindeki dağılım (2021)

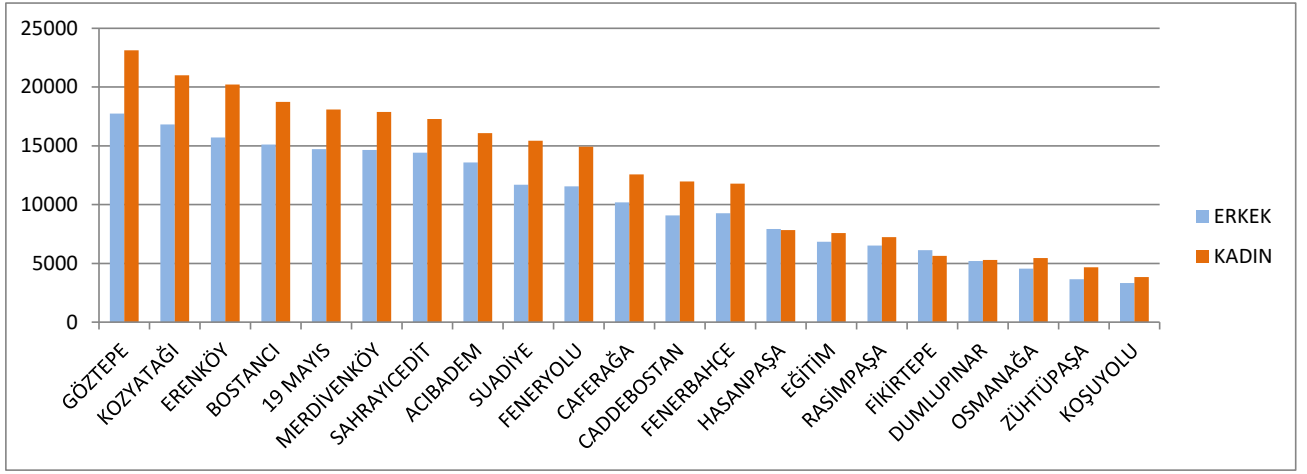
2.3. Kadın - Erkek Nüfus Dağılımı ve Medeni Durum

İlçe nüfusunun kadın-erkek dağılımına göre Kadıköy'ün %55'ini kadın nüfus oluşturmaktadır. Kadıköy aynı zamanda İstanbul ilçeleri arasında kadın nüfus oranının en fazla olduğu ilçedir. Kadıköy'ü sırasıyla Beşiktaş, Bakırköy, Üsküdar ve Şişli takip etmektedir.

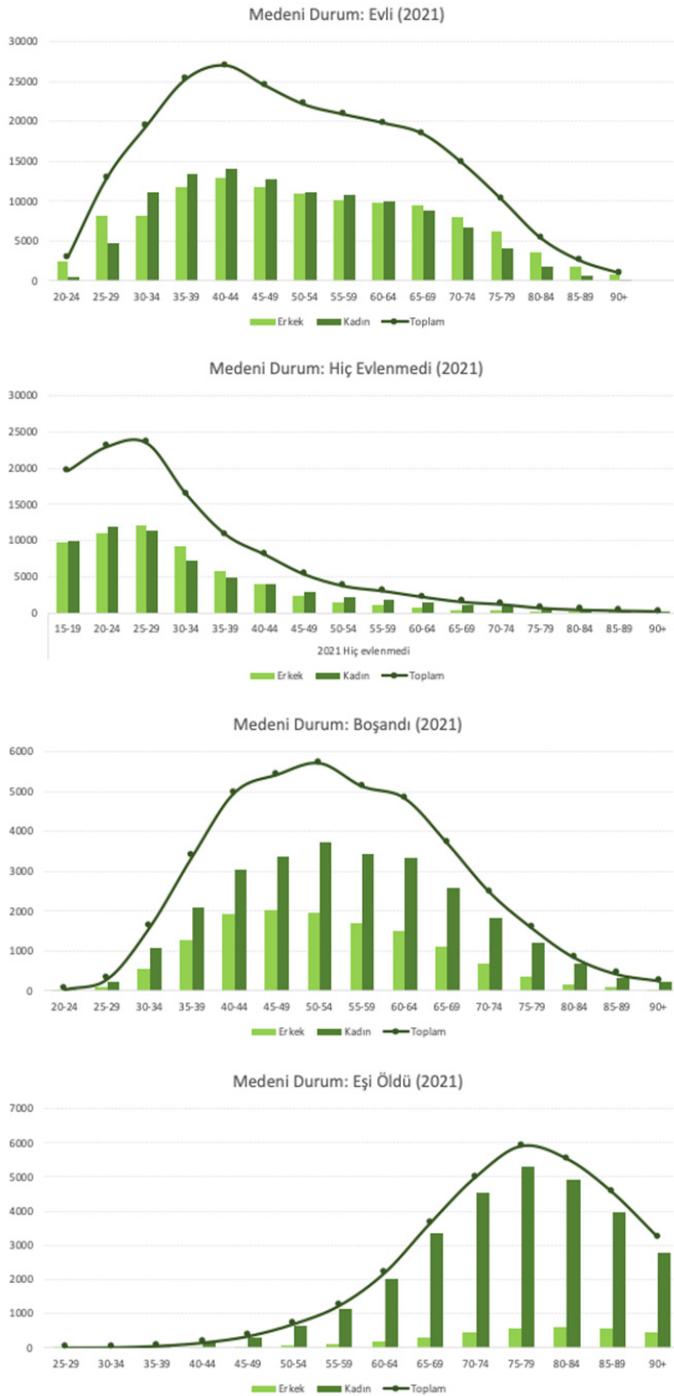
Kadın-Erkek Nüfus Dağılımı

Harita 16: Kadıköy mahallelerin kadın - erkek oranı

Grafik 9: Kadın - erkek nüfusun Kadıköy mahallelerindeki dağılımı (2021)

Grafik 10: Kadıköy ilçesi yaş - medeni durum ilişkisi

Kadıköy nüfusunun medeni hali incelendiğinde kadınlarda 30-64 yaş aralığında erkeklere kıyasla evli olma durumunun daha fazla olduğu görülmektedir. Evli erkek nüfusun ise 65-90+ yaş grubunda daha fazla olduğu görülmektedir. Medeni durumu evli olan toplam nüfusun ise 35-44 yaş aralığında en fazla olduğu görülmektedir.

Medeni durumu "hiç evlenmedi" olan nüfusun 15-29 yaş aralığında arttığı ve 30 yaş ve sonrasında giderek düştüğü gözlemlenmektedir. 15-24 ve 50-90+ yaş aralığında hiç evlenmemiş kadın nüfus erkeklere kıyasla daha fazlayken, 25-40 yaş aralığında hiç evlenmemiş erkek nüfusun daha fazla olduğu görülmektedir.

Boşanmış nüfusu incelediğimizde bütün yaş aralıklarında kadınların oranı erkeklere göre hep daha fazladır. Sayıca en fazla boşanmanın görüldüğü yaş aralığı ise 50-54 yaş aralığıdır. Kadınlarda 25-54 yaş aralığında boşanma oranı artarak ilerlerken 55 yaşından itibaren azalışa geçmektedir. Erkeklerde ise 25-49 yaş aralığında boşanmış nüfus sayısı artarak ilerlerken, 50 yaşından sonra azalmaktadır.

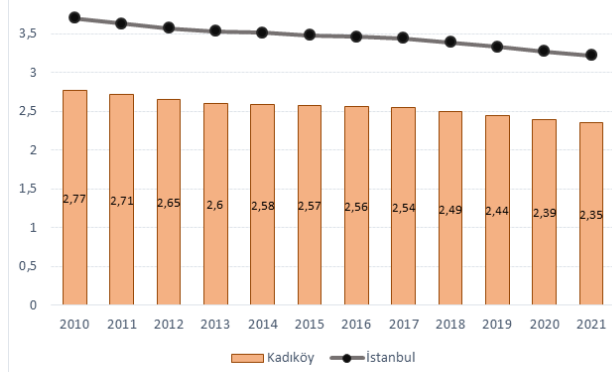
Medeni durumu "eşi ölmüş" grubu incelediğimizde her yaş aralığında eşi ölmüş kadın nüfusunun her daim erkek nüfusundan daha fazla olduğunu görmekteyiz. Kadınlarda bu sayının 79 yaşına kadar artarak devam ettiğini 80-90+ yaş aralığında ise azaldığını görmekteyiz. Erkeklerde yaşlandıkça sayının da genel anlamda arttığı görülmektedir.

2.4. Hanehalkına İlişkin Veriler

Hanehalkı, aile kavramından farklı olarak aralarında kan bağı zorunluluğu olmayan bireylerin bir arada yaşadığı sosyo-ekonomik birim olarak tanımlanmaktadır. Gelir düzeyi, yoksulluk gibi ekonomik göstergelerin analizinde de hanehalkı kavramı sıklıkla kullanılan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'nin hanehalkı altyapısına bakıldığında ekonomik ve sosyo-kültürel değişimlere bağlı olarak zaman içerisinde değişim gösterdiği görülmektedir.

Ortalama hanehalkı büyüklüğü ve geniş ailelerin oranı giderek düşerken, çekirdek aile ve tek kişilik hanelerin oranı artmaktadır.

İstanbul'un hanehalkı özelliklerine bakıldığında hanehalkı ortalamasının 2010-2021 yılları arasında 3,7'den 3,2'ye düştüğü görülmektedir. Hanehalkı tipine göre analiz edildiğinde ise tek çekirdek aileden oluşan hanehalkı oranının %38,23 ile çoğunluğu oluşturduğu görülmektedir. Yıllar içerisinde hanehalkı altyapısındaki değişime bakıldığında 2014 yılından günümüze tek kişilik ve tek ebeveynli hanelerin oranı artmış, geniş aileler ve çekirdek ailelerin oranı ise azalmıştır.

Grafik 11: Yıllara göre ortalama hanehalkı büyüklüğü

İstanbul	Yıllar	Çekirdek Aile Bulunmayan Birden Fazla Kişiden Oluşan Hanehalkı	En Az Bir Çekirdek Aile ve Diğer Kişilerden Oluşan Hanehalkı	Tek Çekirdek Aileden Oluşan Hanehalkı			Tek Kişilik Hanehalkı	
				Eşler ve Çocuklardan Oluşan Çekirdek Aile	Sadece Eşlerden Oluşan Çekirdek Aile	Tek Ebeveyn ve Çocuklardan Oluşan Çekirdek Aile		Toplam
Tablo 2: İstanbul hanehalkı verileri	2014	1,82%	10,12%	28,50%	6,20%	5,21%	39,91%	8,26%
	2015	1,90%	10,34%	28,10%	6,37%	5,23%	39,70%	8,37%
	2016	2,23%	10,42%	27,67%	6,31%	5,35%	39,33%	8,68%
	2017	2,42%	10,32%	27,39%	6,25%	5,52%	39,16%	8,94%
	2018	2,77%	9,96%	26,87%	6,10%	5,89%	38,86%	9,54%
	2019	3,03%	9,37%	26,58%	6,10%	5,93%	38,61%	10,38%
	2020	2,69%	8,73%	26,67%	5,94%	6,19%	38,80%	10,99%
	2021	3,41%	8,48%	25,96%	5,92%	6,35%	38,23%	11,65%

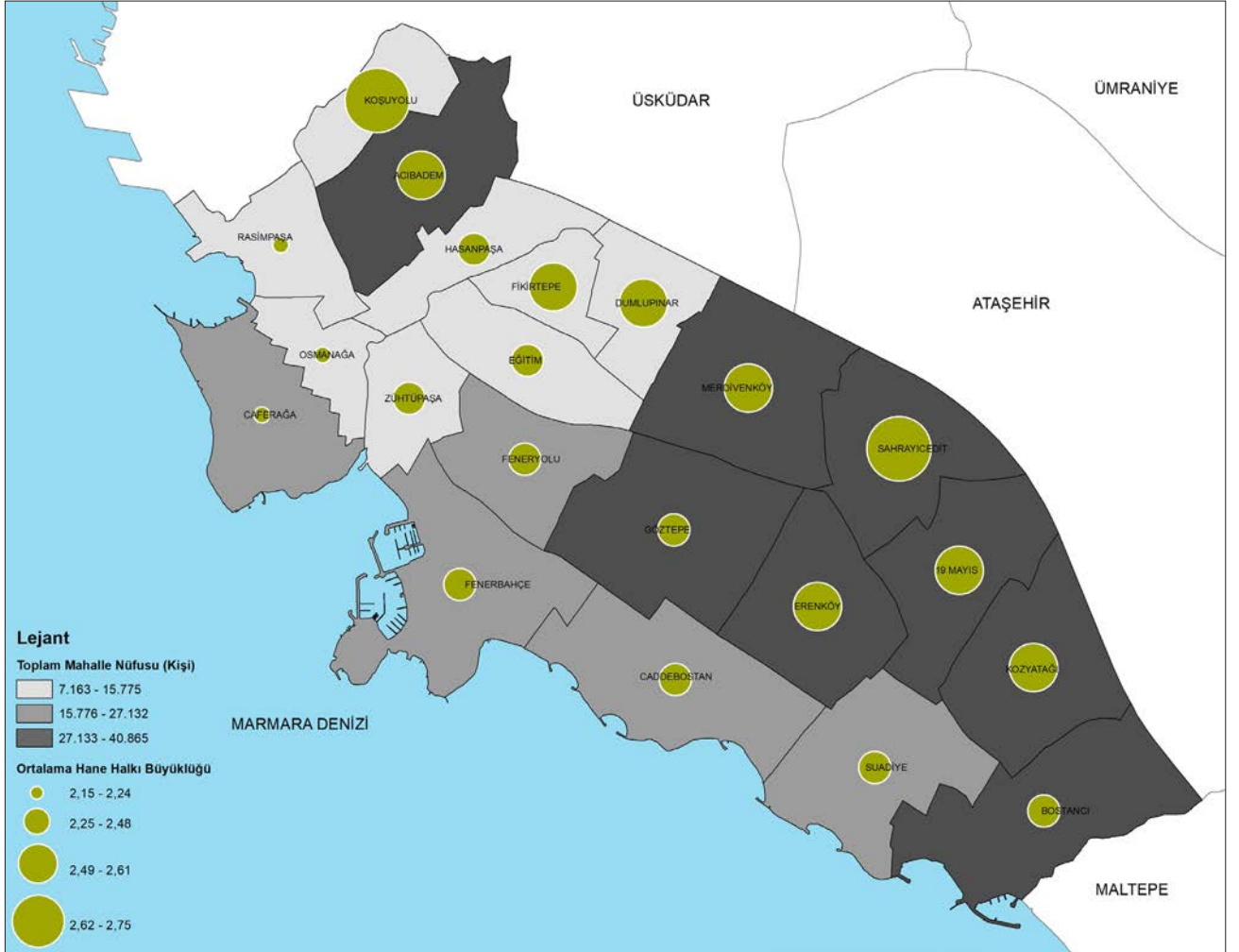
Kadıköy	Yıllar	Çekirdek Aile Bulunmayan Birden Fazla Kişiden Oluşan Hanehalkı	En Az Bir Çekirdek Aile ve Diğer Kişilerden Oluşan Hanehalkı	Tek Çekirdek Aileden Oluşan Hanehalkı			Tek Kişilik Hanehalkı	
				Eşler ve Çocuklardan Oluşan Çekirdek Aile	Sadece Eşlerden Oluşan Çekirdek Aile	Tek Ebeveyn ve Çocuklardan Oluşan Çekirdek Aile		Toplam
Tablo 3: Kadıköy hanehalkı verileri	2014	3,20%	7,31%	19,87%	9,11%	7,75%	36,73%	16,04%
	2015	3,34%	7,53%	19,44%	9,41%	7,67%	36,51%	16,10%
	2016	3,65%	7,85%	19,03%	9,42%	7,70%	36,15%	16,21%
	2017	3,73%	7,71%	18,76%	9,60%	7,69%	36,04%	16,48%
	2018	3,85%	7,05%	18,36%	9,76%	7,80%	35,91%	17,28%
	2019	3,93%	6,46%	17,96%	9,86%	7,74%	35,57%	18,48%
	2020	3,75%	6,08%	17,94%	9,68%	7,86%	35,48%	19,21%
	2021	4,25%	5,95%	17,36%	9,61%	7,85%	34,82%	20,17%

Yıllar içerisinde hanehalkı altyapısındaki değişime bakıldığında 2014 yılından günümüze tek kişilik ve tek ebeveynli hanelerin oranı artmış, geniş aileler ve çekirdek ailelerin oranı ise azalmıştır.

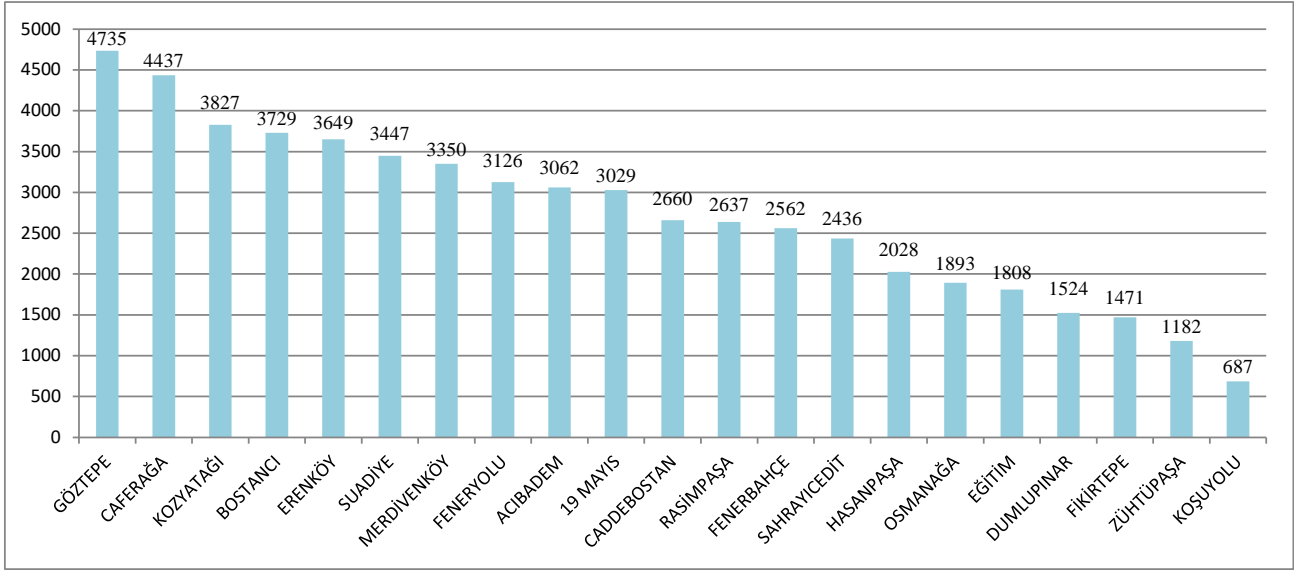
İstanbul'un 39 ilçesinin ortalama hanehalkı büyüklükleri sıralamasında içerisinde Kadıköy ilçesi 2,35 ile en küçük hanehalkı ortalamasına sahiptir. Kadıköy'ü sırasıyla Beşiktaş, Adalar ve Şişli ilçeleri izlemektedir. Hanehalkı tipine göre Kadıköy ilçesinde tek yaşayan hanelerin oranı İstanbul'a kıyasla yaklaşık olarak 2 kat fazladır. Kadıköy ilçesinde son 10 yıllık süreçte İstanbul ve Türkiye'de yaşanan sosyo-demografik değişimlere paralel olarak tek kişilik hanelerin ve tek ebeveynli hanelerin sayısı %16,04'ten %20,17'ye çıkmıştır.

Kadıköy'ün hanehalkı büyüklüğü Marmaray hattı ile kıyı şeridi arasında kalan bölgede, Marmaray hattı ile E-5 arasında kalan bölgeye göre daha düşüktür.

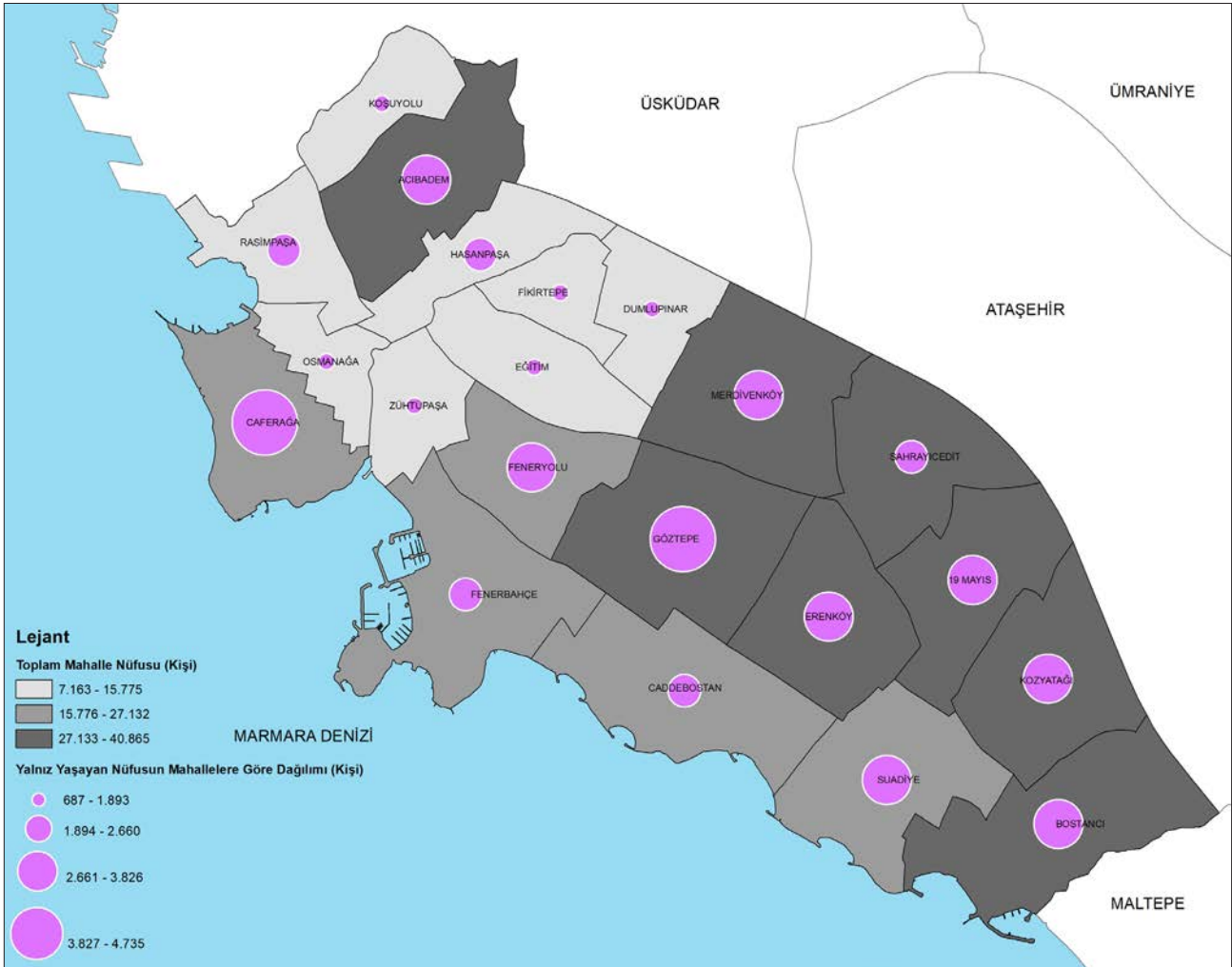

Harita 17: Kadıköy ortalama hanehalkı büyüklüğü

2.5. Yalnız Yaşayan Nüfusun Dağılımı

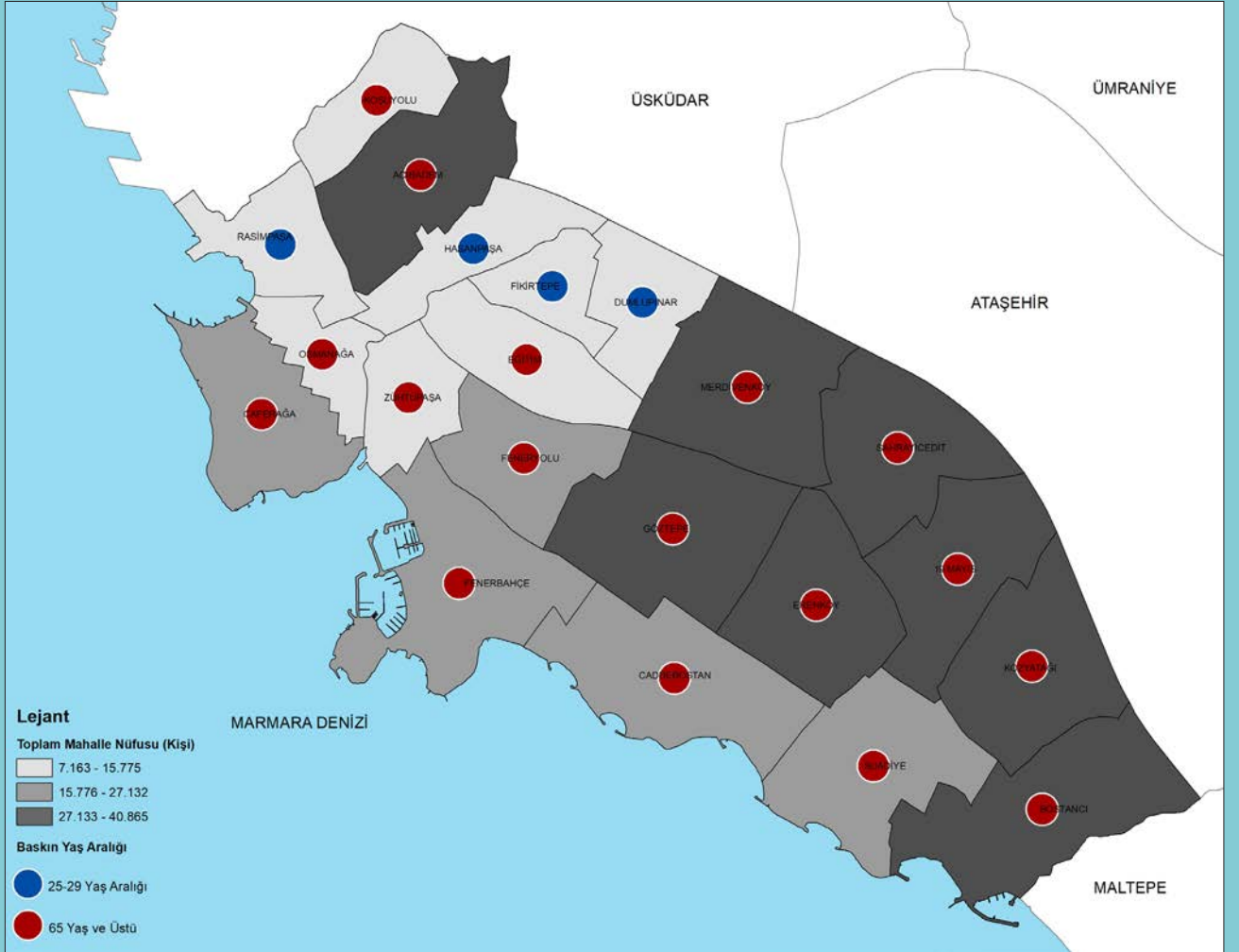
Grafik 12: Kadıköy'de yalnız yaşayan nüfusun mahallelere göre dağılımı

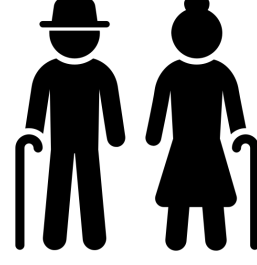
Harita 18: Kadıköy'de yalnız yaşayan nüfusun mahallelere göre dağılımı

2.6. Mahallelerin Baskın Nüfusu

İstanbul genelinde 65 yaş ve üstü yaş grubunun %7'sinin Kadıköy'de ikamet etmekte olduğu görülmektedir. Yaş gruplarının mahalle bazında dağılımına bakıldığında Rasimpaşa, Hasanpaşa, Fikirtepe ve Dumlupınar mahallelerinde baskın yaş grubu 25-29 iken Kadıköy'ün kalan diğer mahallelerinde baskın yaş grubu 65 yaş ve üstüdür.

Harita 19: Kadıköy mahalleleri baskın yaş nüfusları

SOSYO-EKONOMİK KIRILGANLIK

3

- 3.1 İstanbul Kırılganlık Haritası ve Kadıköy
- 3.2 Çocuk Nüfusun Dağılımı
- 3.3 65 Yaş ve Üzeri Nüfusun Dağılımı
- 3.4 Engelli Nüfusun Dağılımı
- 3.5 Eğitim Düzeyine Göre Dağılım
- 3.6 Gelir Düzeyi Dağılımı
- 3.7 Göçmen Nüfusun Dağılımı
- 3.8 Ayni-Nakdi Destek Alan Haneler
- 3.9 Sonuç

Çeşitli risklere karşı zarar görme veya etkilenme düzeyini tanımlayan “kırılganlık” kavramı birçok disiplin tarafından kullanılmaktadır ancak literatürde daha çok iklim krizinin kentlere etkileri ve sürdürülebilirlik bağlamında ve kentsel kırılganlık başlığı altında tartışılmıştır. Bununla birlikte, sosyo-ekonomik kırılganlık, kentsel kırılganlık, kurumsal kırılganlık gibi başlıklar altında yürütülen tartışmalar ise giderek çoğalmaktadır. Covid-19 pandemisiyle birlikte kırılganlığın yeni

Maria Orlova, Pexels

boyutları bu tartışmalara eklenmiş, bu bağlamda, mekânsal yoğunluğun ve temel hizmetlere erişimin kırılganlık üzerindeki etkileri incelenmiştir.

Bir kentin kırılganlığını belirleyen faktörlerin neler olduğuna dair ise geniş bir literatür bulunmaktadır. Bu çalışmalar incelenerek yapılan bir sınıflamada kentin kırılganlığına dair göstergeler şu başlıklar altında toplanmaktadır: Fiziksel faktörler, ekonomik faktörler, demografik faktörler, sosyal faktörler, çevresel faktörler ve kurumsal faktörler.¹ Bu faktörlerin her biri çeşitli göstergeler ile tarif edilmektedir. Konumuz bağlamında ise sosyal, ekonomik ve demografik kırılganlıkların altı çizilebilir.

Kırılganlığın sosyal göstergeleri arasında toplumsal bağlılık ve dayanışma, eğitim düzeyi, temel hizmetlere ve bilgiye erişim imkânı sayılmaktadır. Nüfusun büyüklüğü, yoğunluğu, yaşlı ve çocuk nüfusu, bağımlı nüfus oranları gibi göstergeler demografik kırılganlık için kullanılan göstergelerdir. Kişi başına gelir düzeyi, istihdam oranı, gelir dağılımı, yoksulluk oranı, mülk sahiplik oranı, konut ve ulaşım giderleri gibi göstergeler de ekonomik kırılganlık için kullanılan göstergeler arasındadır.²

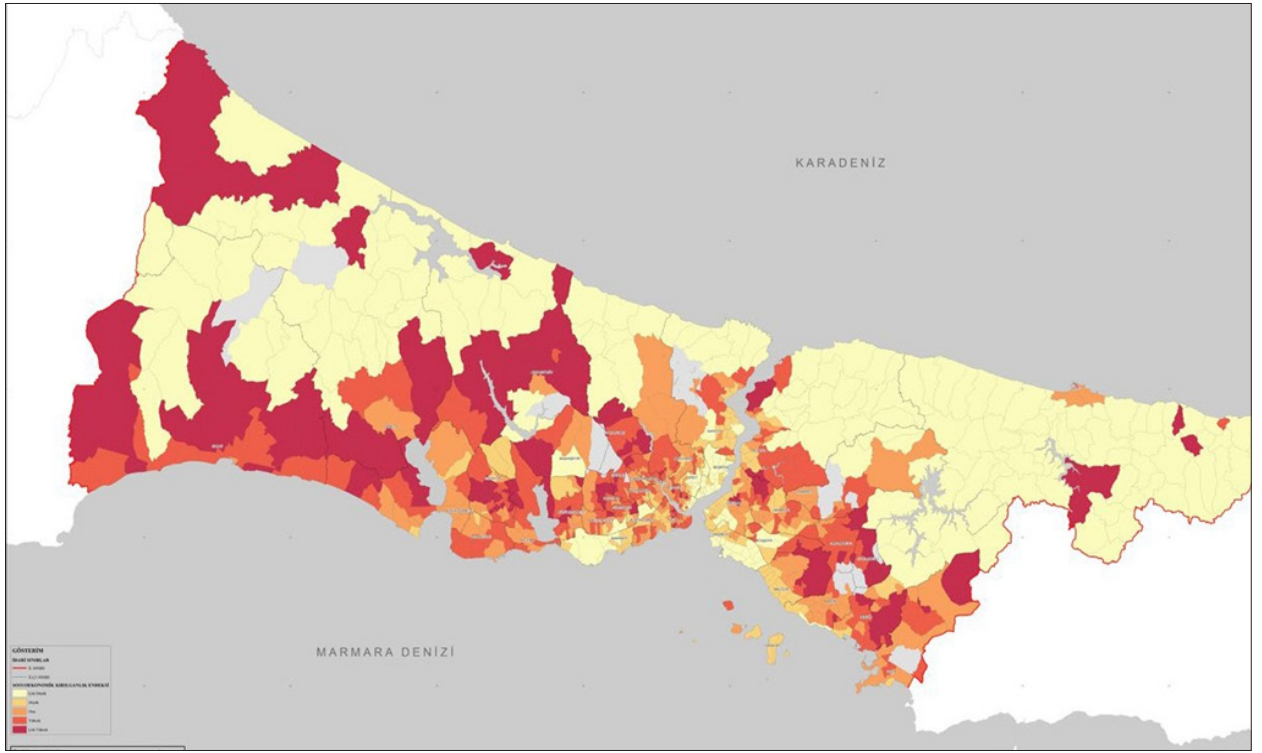
Kırılganlık konusunda çokça kullanılan bir diğer kavram ise dezavantajlı gruplardır. Dezavantajlı gruplar, UNESCO'nun yapmış olduğu tanıma göre ekonomik durum, cinsiyet, yaş, etnisite, dini veya politik statü, cinsel kimlik/yönelim gibi sebeplerden ötürü toplumsal ve ekonomik uyum olanağı zayıf olan bireyleri kapsar. Bu grupların gelir getirici faaliyetlere veya imkanlara erişimleri kısıtlıdır. Bu yüzden genel olarak barınma, eğitim, sağlık gibi temel hizmetlerden yüksek oranda mahrum kalırlar. Dezavantajlı grupların tanımı, buldukları ülkelerin ekonomik ve toplumsal yapılarına bağlı olarak farklılıklar gösterebileceğinden, genel bir tanım yapmak oldukça zordur.

Dezavantajlı olma ve kırılganlık toplumsal yapı özetinde irdelendiğinde toplumun savunmasız kesimini oluşturan yaşlılar, çocuklar, yoksullar, kadınlar, LGBTİ+ bireyler, mülteciler gibi özel gereksinimli bireyler, olası bir risk durumunda başkalarının yardımına ihtiyaç duymaktadırlar. Toplumların coğrafi durumlarından, gelişmedeki yetersizliklerinden ve sosyal kırılganlık düzeylerinden ötürü, bu grupların herhangi bir risk durumuna karşı dirençlilik kapasitelerinin azaldığı söylenebilir.

Çalışmanın bu bölümünde Kadıköy'deki çocuk, yaşlı ve engelli nüfusunun mekânsal dağılımı, eğitim durumu, gelir düzeyi, mülteciler ve gıda yardımı alan haneler gibi göstergeler yardımıyla ilçenin kırılganlık durumu analiz edilecektir.

1 Yasemin Kaya, “İklim Değişikliğine Karşı Kentsel Kırılganlık: İstanbul İçin Bir Değerlendirme”, International Journal of Social Inquiry, Cilt 11, Sayı 2, 2018, ss.219-257.

2 A.g.y.

Harita 20: İstanbul Sosyo-Ekonomik Kırılğanlık Haritası (BİMTAŞ, 2020)

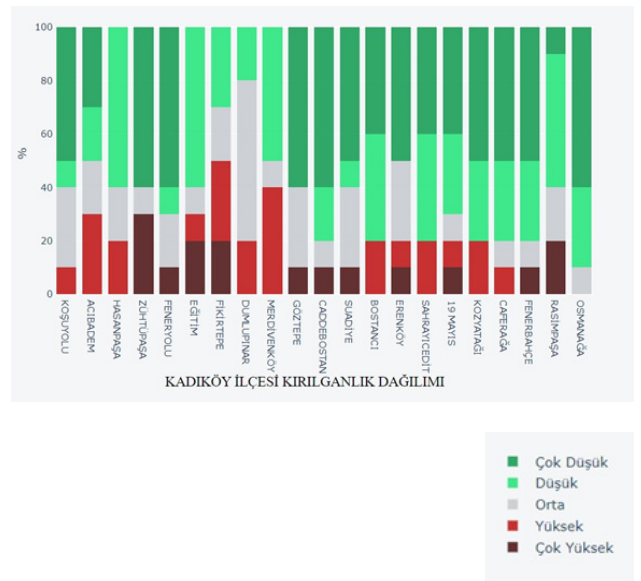
3.1. İstanbul Kırılğanlık Haritası ve Kadıköy

2020 yılında BİMTAŞ tarafından, İstanbul Kalkınma Ajansı'nın COVID-19 ile Mücadele ve Destek Programı kapsamında başlatılan çalışmasında, İstanbul bütününde 961 mahalle ele alınmıştır.

Sosyo-ekonomik kırılğanlık başlığı altında yapılan araştırma ve analizlerde kullanılan göstergeler; yaş bağımlılığı oranı, çalışan nüfus bağımlı nüfusa oranı, üniversite mezun oranı, hanehalkı büyüklüğü, sosyal yardıma başvuran hane sayısı, banka şube sayısı, banka sayısı, kiralık konut fiyat düzeyi ve gelir düzeyi olarak belirlenmiş olup, bu veriler ağırlıklandırılarak mekânsallaştırılmıştır. Böylelikle mahallelerin sosyo-ekonomik durumu değerlendirilmiş olup, İstanbul'un kırılğanlık haritaları oluşturulmuştur.

Bu çalışma içerisindeki, sosyo-ekonomik kırılğanlık endeksinin sonuçlarına bakıldığında İstanbul'un çeperlerinde yer alan, bir kısmının kırsal nitelikli mahalleler olarak tanımlandığı bölgelerin, kent merkezindeki mahallelere göre kırılğanlığının yüksek olduğu görülmektedir. Anadolu Yakası'nda Çatalca, Silivri, Arnavutköy ve Avrupa Yakası'nda ise Beykoz, Pendik, Şile ilçelerinde bulunan mahallelerde sosyo-ekonomik kırılğanlık yüksektir. Kadıköy, Ataşehir, Beşiktaş, Bakırköy ve Şişli ilçelerinde yer alan mahallerde ise sosyo-ekonomik kırılğanlık değerlerinin düşük olduğu görülmektedir.

İstanbul Kırılğanlık Haritası'na göre Kadıköy'ün sosyo-ekonomik kırılğanlık dağılımında Zühtüpaşa, Rasimpaşa, Eğitim ve Fikirtepe mahallelerinde çok yüksek düzeyde kırılğanlık olduğu görülmektedir. Yüksek ve çok yüksek kategorileri birlikte değerlendirildiğinde ise Fikirtepe, Merdivenköy, Zühtüpaşa, Acıbadem ve Eğitim mahalleleri öne çıkmaktadır.

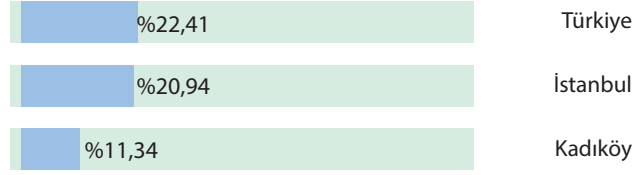
Grafik 13: Kadıköy ilçesi kırılğanlık dağılımı

3.2. Çocuk Nüfusun Dağılımı

Günümüzde kentsel alanlarda yaşayan 4 milyarlık nüfusun yaklaşık olarak üçte birini çocuklar oluşturmaktadır. UNICEF'in öngörüsüne göre 2025 yılında, halen gelişmekte olan ülkelerde çocukların yüzde altmışının kentlerde yaşaması ve bu çocuk nüfusunun yarıya yakınının da yoksul olacağı beklenmektedir. 2050 yılına kadar ise dünya çocuklarının neredeyse %70'inin kentsel alanlarda yaşayacağı tahmin edilmektedir. Küresel düzlemde kentsel alanlarda yaşayan çocuk sayısı giderek artarken, kentler sosyal sorunlar açısından en kırılgan gruplardan biri olarak kabul edilen çocukların ihtiyaçlarına cevap verir durumda değildirler. Düşük ve orta gelirli ülkelerde çocukların birçoğu en temel hizmet ve desteklerden yoksun yaşamaktadır. Özellikle maddi yoksulluk durumunda yeterli beslenme, eğitim, sağlık gibi imkânlardan mahrum kalmanın yanında, geçinmek amacıyla ruhsal ve bedensel açıdan uygun olmadıkları işlerde çalıştırılmaktadırlar. Bu bağlamda yoksulluk, çocukların bedensel ve ruhsal gelişimlerini negatif yönde etkilemektedir.

Bugünün kentlerinde çocuklar, yoğun yapılaşma ve buna bağlı olarak oluşan olumsuz çevre koşulları sebebiyle ev dışında ancak ebeveyn kontrolünde bulunabilmektedir. Çocukların nitelsiz kentsel alanlarda yetişmesi, onların kişisel gelişimlerini, özgünlüklerini, sorumluluk alma yeteneklerini ve motivasyonlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Kentsel alanlarda artan yoğunluk ve yapılaşma doğrultusunda kent içi erişilebilir, kullanılabilir yeşil alanlar azalmakta ve kentte büyüyen çocukların doğa ile kurdukları ilişki zayıflamaktadır. Motorlu taşıt hakimiyeti arttıkça çocukların kent içi kamusal alanlarda, özellikle sokaklarda kendi başlarına hareket etme durumları ortadan kalkmıştır. Çocukların kent mekânında sürekli araç ile hareket ediyor olmaları da mekânı anlamlandırmalarını zorlaştırmaktadır.

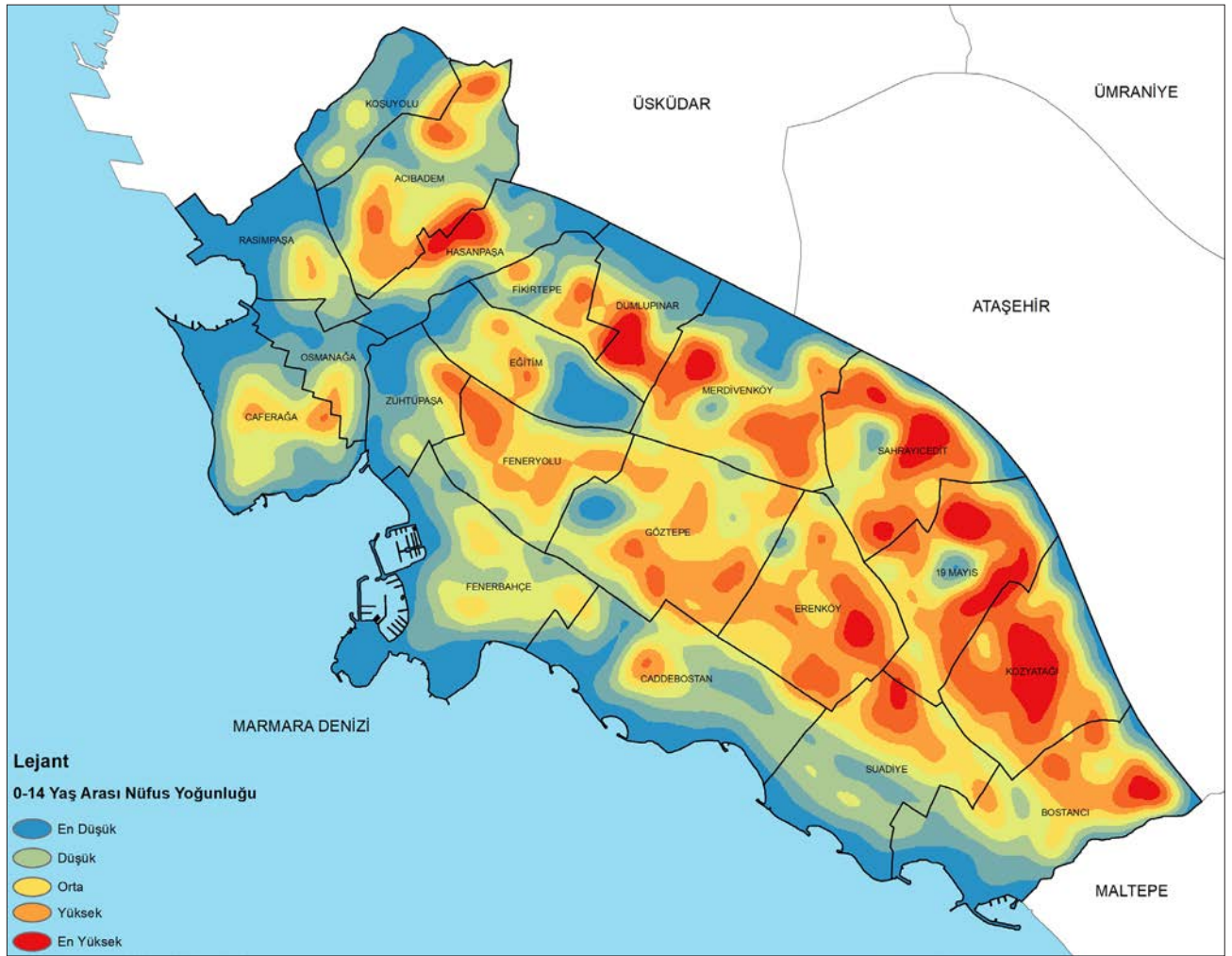
Çocuk nüfusun kent içerisinde yaşadığı sorunlara anlamlı bir bakış açısı sunabilmek için temel olarak mekânsal dağılımının analiz edilmesi gerekmektedir. İstanbul için mekânsal dağılıma bakıldığında İstanbul'un toplam nüfusunun %20,94'ünü 0-14 yaş arası çocuk nüfus oluşturmaktadır. Çocuk nüfusun en yüksek olduğu ilçenin %28,73 oranında Arnavutköy ilçesi olduğu görülmektedir. Kadıköy ilçesi %11,34 oranıyla il bütününde çocuk nüfus oranının en düşük olduğu ikinci ilçedir.

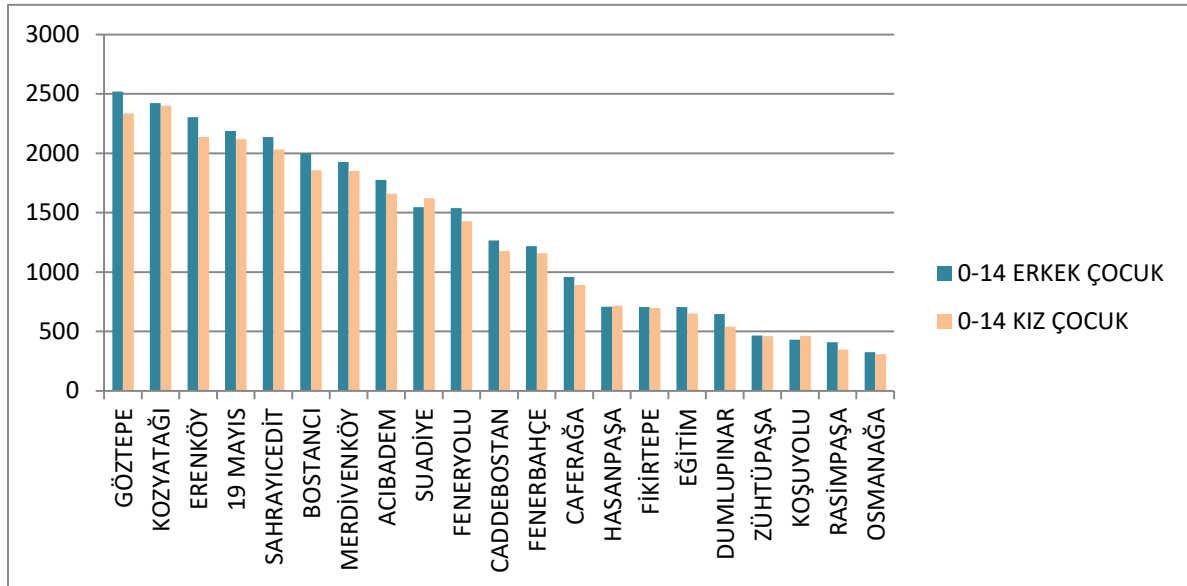
Grafik 14: Çocuk nüfus oranı (0-14)

Mahalle	0-14 Yaş Arası Toplam Çocuk	0-14 Yaş Arası Erkek Çocuk	0-14 Yaş Arası Kız Çocuk
GÖZTEPE	4.855	2.519	2.336
KOZYATAĞI	4.824	2.423	2.401
ERENKÖY	4.441	2.304	2.137
19 MAYIS	4.306	2.188	2.118
SAHRAYICEDİT	4.167	2.135	2.032
BOSTANCI	3.857	2.001	1.856
MERDİVENKÖY	3.777	1.926	1.851
ACIBADEM	3.434	1.776	1.658
SUADİYE	3.166	1.545	1.621
FENERYOLU	2.965	1.538	1.427
CADDEBOSTAN	2.442	1.266	1.176
FENERBAHÇE	2.377	1.218	1.159
CAFERAĞA	1.849	958	891
HASANPAŞA	1.425	708	717
FİKİRTEPE	1.404	706	698
EĞİTİM	1.357	705	652
DUMLUPINAR	1.185	645	540
ZÜHTÜPAŞA	927	466	461
KOŞUYOLU	893	430	463
RASİMPAŞA	757	409	348
OSMANAĞA	636	326	310

Tablo 4: Kadıköy 0-14 yaş arası çocukların mahallelere göre dağılımı

Harita 21: Kadıköy 0-14 yaş arası çocuk yoğunluğu

Grafik 15: Kadıköy 0-14 yaş arası çocukların mahallelere göre dağılımı

3.3. 65 Yaş ve Üzeri Nüfusun Dağılımı

Kadıköy 93.887 kişiden oluşan 65+ yaş grubuyla İstanbul'un en yaşlı ilçesidir. Toplam nüfusunun %19,34'ünü oluşturan bu yaş grubunun Kadıköy'deki mekânsal dağılımında Caddebostan (%25,8), Fenerbahçe (%24,1), Feneryolu (%23) ve Göztepe (%22,6) oransal olarak daha fazla 65+ bireye sahiptir. Fikirtepe (%6,9), Dumlupınar (%9,2) ve Eğitim (%12,9) mahalleleri 65+ bireylerin oran olarak en az bulunduğu mahallelerdir.

Kadıköy Belediyesi ve Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı (KEDV) arasında "Yerinde Yaşlı Bakım Hizmet Modeli" geliştirilmesi ve yürütülmesine yönelik Kadıköy'ün dört pilot mahallesinde (Caferağa, Göztepe, Dumlupınar, Suadiye) 65 yaş üzeri 770 kişiyle görüşülerek "Kadıköy 65+ İhtiyaç Tespit Araştırması" yapılmıştır. Bu araştırma da bize bazı veriler sunmaktadır.

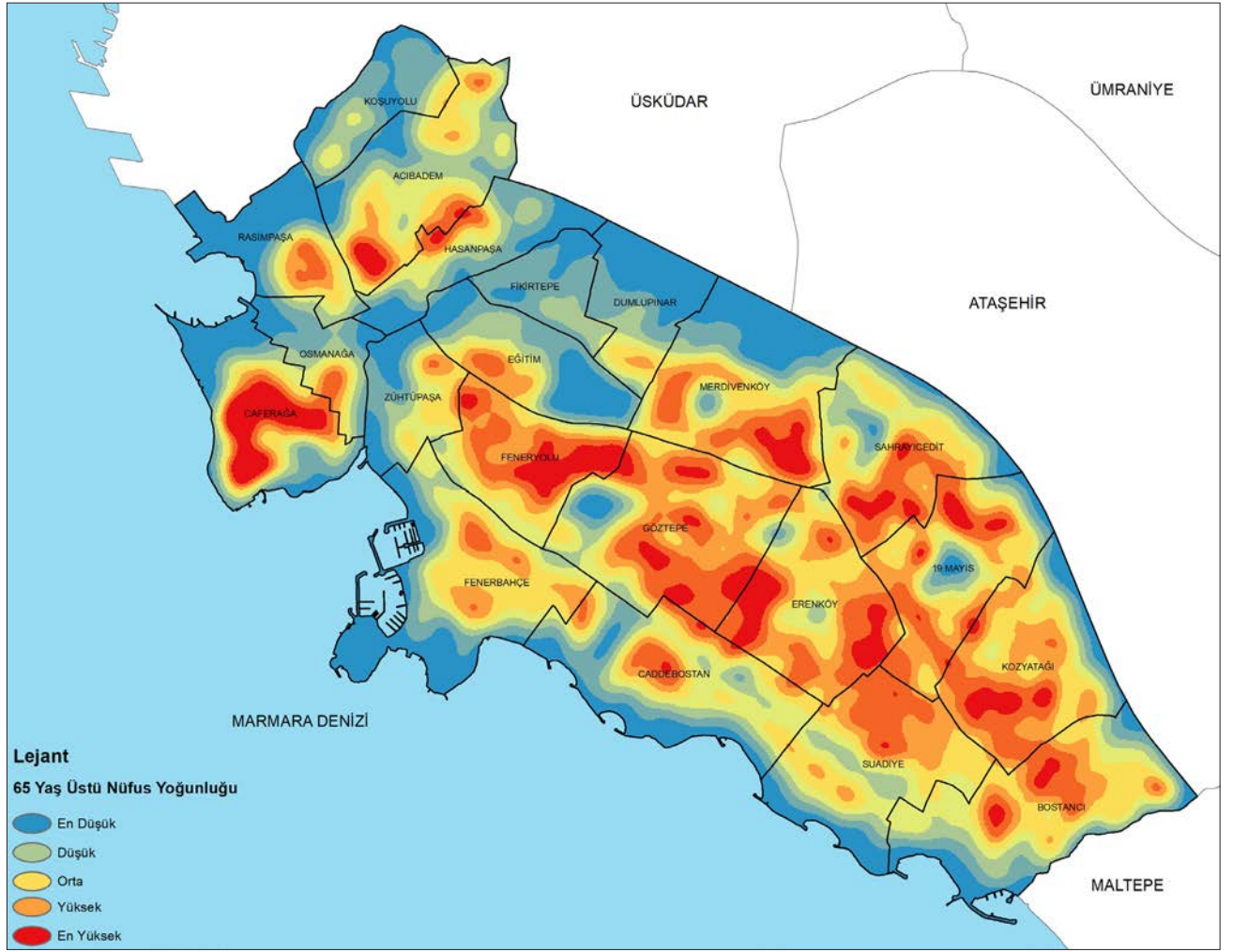
Kadıköy ilçesinde, yaşayan ve araştırmaya katılım sağlamış olan 65 yaş ve üstü kişilerin genel olarak herhangi bir ihtiyacı olmadığını belirtmeye eğilimli olduğu, ihtiyaçlarını kendi ve çevresi yoluyla karşılayabildiği ortaya çıkmıştır. Sosyal destek mekanizmalarının güçlü olduğu bu grup, apartmanların yaygın olduğu Kadıköy'de apartman görevlisi ve esnaf aracılığıyla da ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir. "Kurulu düzen", "güvenilir çevre", "tanıdık yer" gibi ifadelerde bulunan bu kişiler yalnızca fiziksel ihtiyaçlar üzerinden değil sosyal olarak da bu yapının içerisinde var olmaktadır.

Araştırmaya göre, bakım emeğinin "çocuklar" üzerinde, özellikle de kız çocukları üzerinde olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca bakım ihtiyaçlarının geleneksel mekanizmalarla (aile, komşu vb) karşılandığı görülmektedir. Bunun nedenleri arasında ülkemizdeki "aile" kurumuna atfedilen roller ve toplumda bağımsız yaşam için bakım hizmetlerinin (evde bakım, gündüz bakım hizmeti, gündelik işlerde destek) yaygın olmaması ya da erişilebilir olmamasının yatmakta olduğu söylenebilir.¹

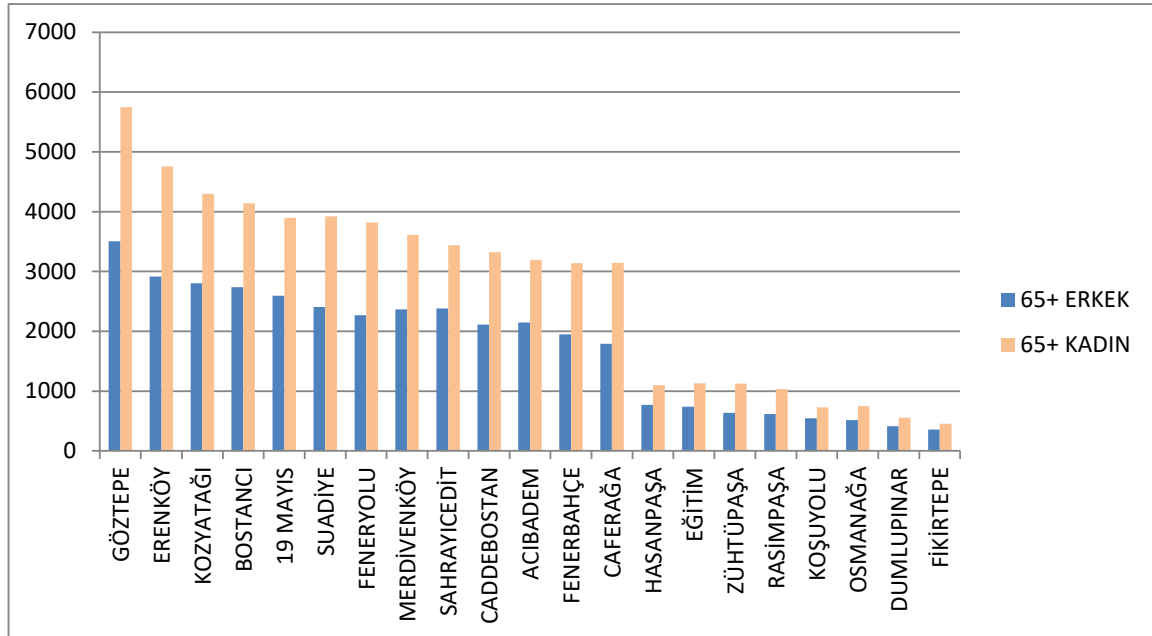
Mahalle	65+ Toplam Nüfus	65+ Erkek Nüfus	65+ Kadın Nüfus
GÖZTEPE	9.253	3.504	5.749
ERENKÖY	7.668	2.913	4.755
KOZYATAĞI	7.101	2.805	4.296
BOSTANCI	6.878	2.736	4.142
19 MAYIS	6.495	2.597	3.898
SUADİYE	6.329	2.408	3.921
FENERYOLU	6.090	2.272	3.818
MERDİVENKÖY	5.980	2.368	3.612
SAHRAYICEDİT	5.820	2.383	3.437
CADDEBOSTAN	5.438	2.114	3.324
ACIBADEM	5.344	2.148	3.196
FENERBAHÇE	5.084	1.947	3.137
CAFERAĞA	4.934	1.790	3.144
HASANPAŞA	1.873	772	1.101
EĞİTİM	1.869	739	1.130
ZÜHTÜPAŞA	1.763	636	1.127
RASİMPAŞA	1.651	618	1.033
KOŞUYOLU	1.271	544	727
OSMANAĞA	1.267	518	749
DUMLUPINAR	967	413	554
FİKİRTEPE	812	358	454

Tablo 5: Kadıköy 65+ nüfusun mahallelere göre dağılımı

1 Kadıköy 65+ İhtiyaç Tespit Araştırması, Kadıköy Belediyesi ve KEDV, 2021.

Harita 22: Kadıköy 65+ nüfusun mahallelere göre dağılımı

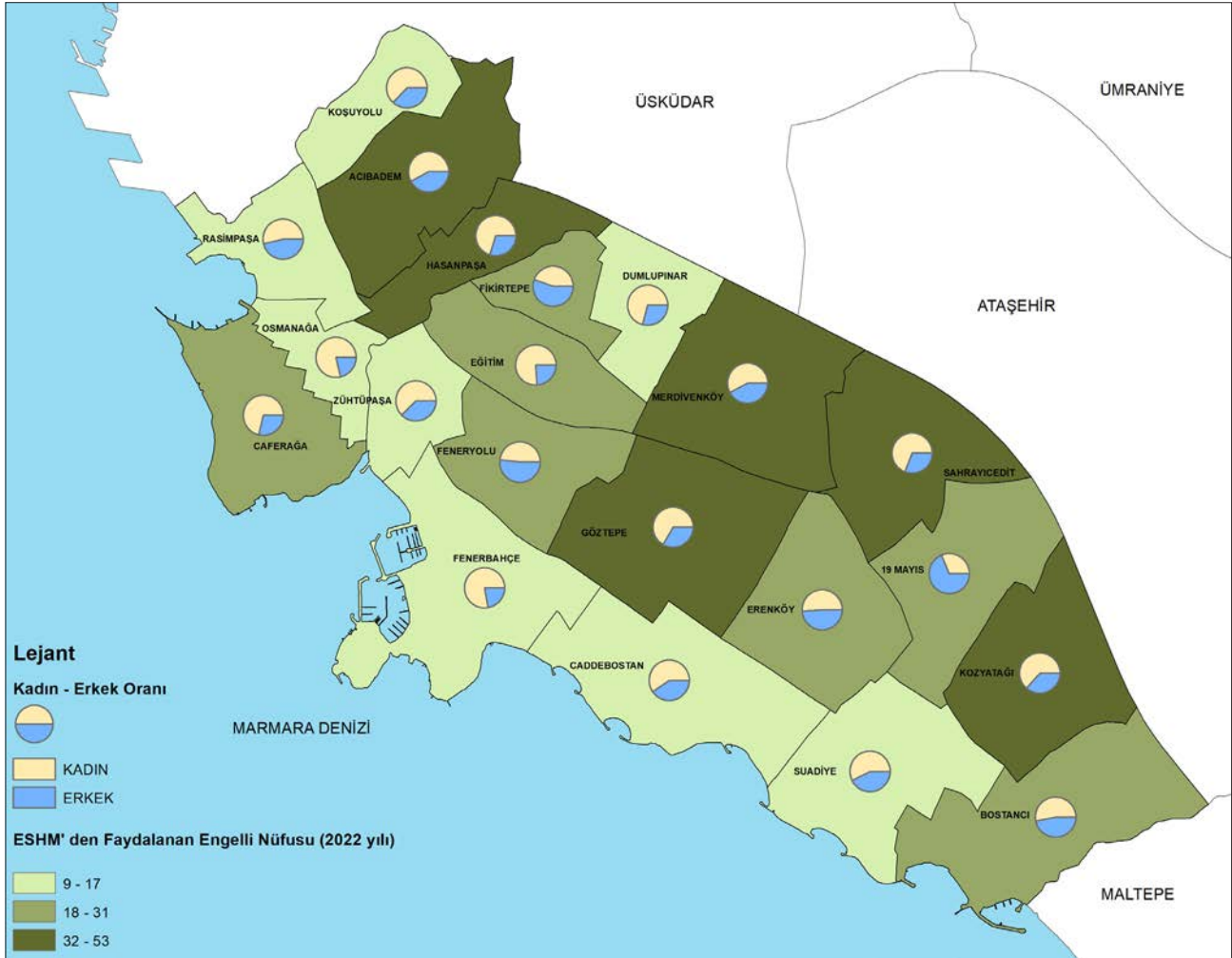
Grafik 16: Kadıköy 65+ nüfusun mahallelere göre dağılımı

3.4. Engelli Nüfusun Dağılımı

Kadıköy'de 2022 yılı boyunca Engelsiz Sosyal Hizmet Merkezi'nden (ESHM) 548 kişi faydalanmıştır. Bunların 330'u kadın, 218'i erkektir. Engellilik durumu türlerine göre değerlendirildiğinde süreğen hastalıklar 228, ortopedik 81, yaygın gelişimsel bozukluklar 17, zihinsel 31 ve çoklu engel durumu 37'dir.

Ayrıca engelli bireylerin 2022 yılında çoğunlukla engelsiz taksi hizmetinden faydalanmak istediği anlaşılmaktadır (244 kişi). Hasta bezi/yatak koruyucu talebinde bulunanlar ise 216 kişidir.

ESHM'den hizmet alan engelli bireylerin ilçe genelindeki dağılımında çok büyük anlamlı farklılıklar olmamakla birlikte, engelli sayısı ve cinsiyet dağılımı mahallelere göre aşağıdaki haritada gösterildiği şekildedir.

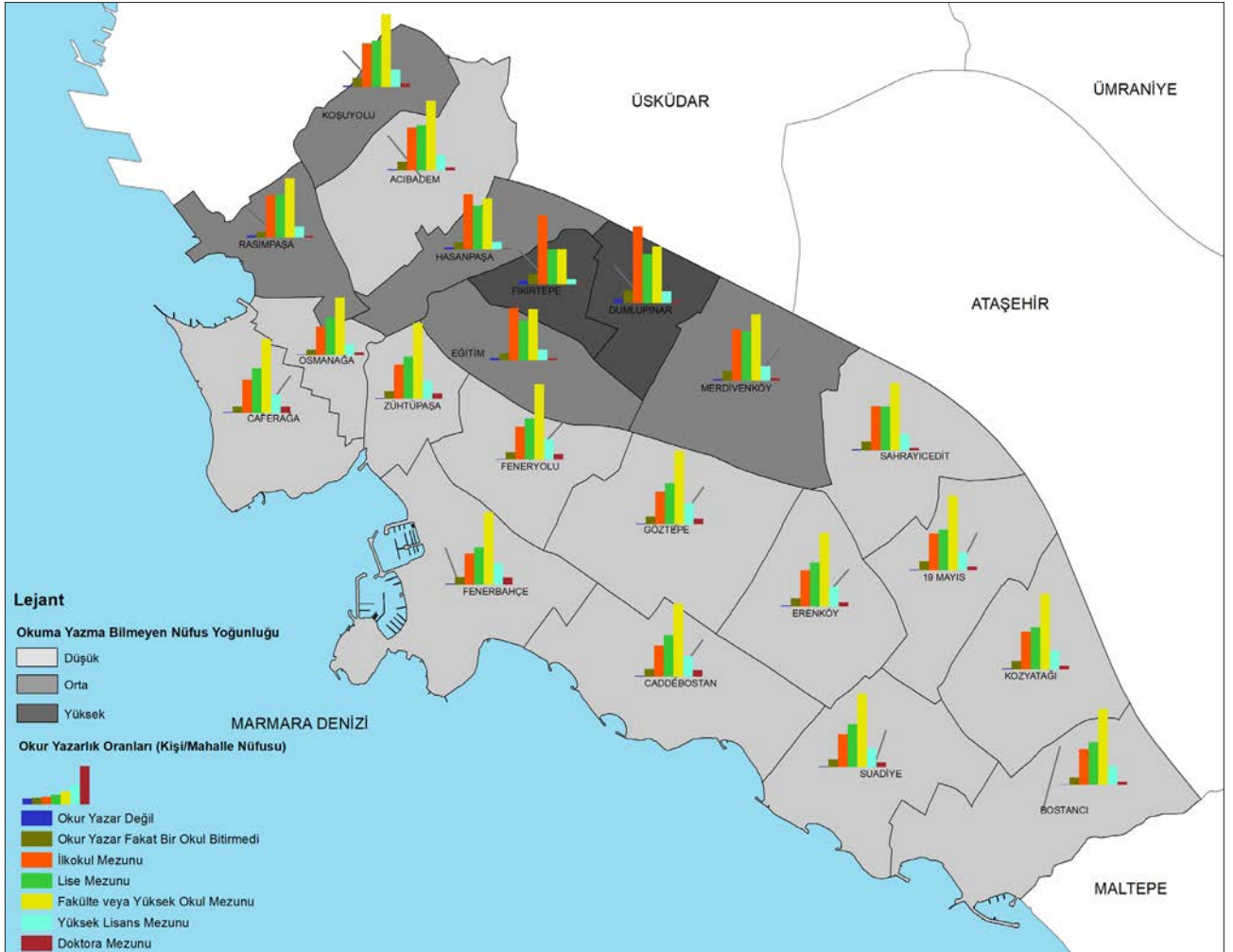

Harita 23: ESHM'den 2022 yılında faydalanan engelli bireylerin mahalle ve cinsiyet dağılımları

3.5. Eğitim Düzeyine Göre Dağılım

Kadıköy eğitim düzeyi olarak İstanbul ortalamasının üzerindedir. 2021 TÜİK verilerine göre, 223.715 kişi, yani nüfusun %46'sı yüksekokul, lisans, yüksek lisans veya doktora mezundur. Bu mezuniyet derecelerinin her birinde Kadıköy, İstanbul ilçeleri arasında en fazla mezun sayısına sahiptir.

Sosyo-ekonomik kırılmalıkta etkili olan unsurlardan biri de okuryazar olmama durumudur. Kadıköy'de yine 2020 TÜİK verilerine göre 6 yaşın üzerindeki nüfus içinde 2.711 okuryazar olmayan birey bulunmaktadır. Dumlupınar ve Fikirtepe okuryazar olmayan bireylerin mahalle nüfusuna oran ile en fazla olduğu mahallelerdir.

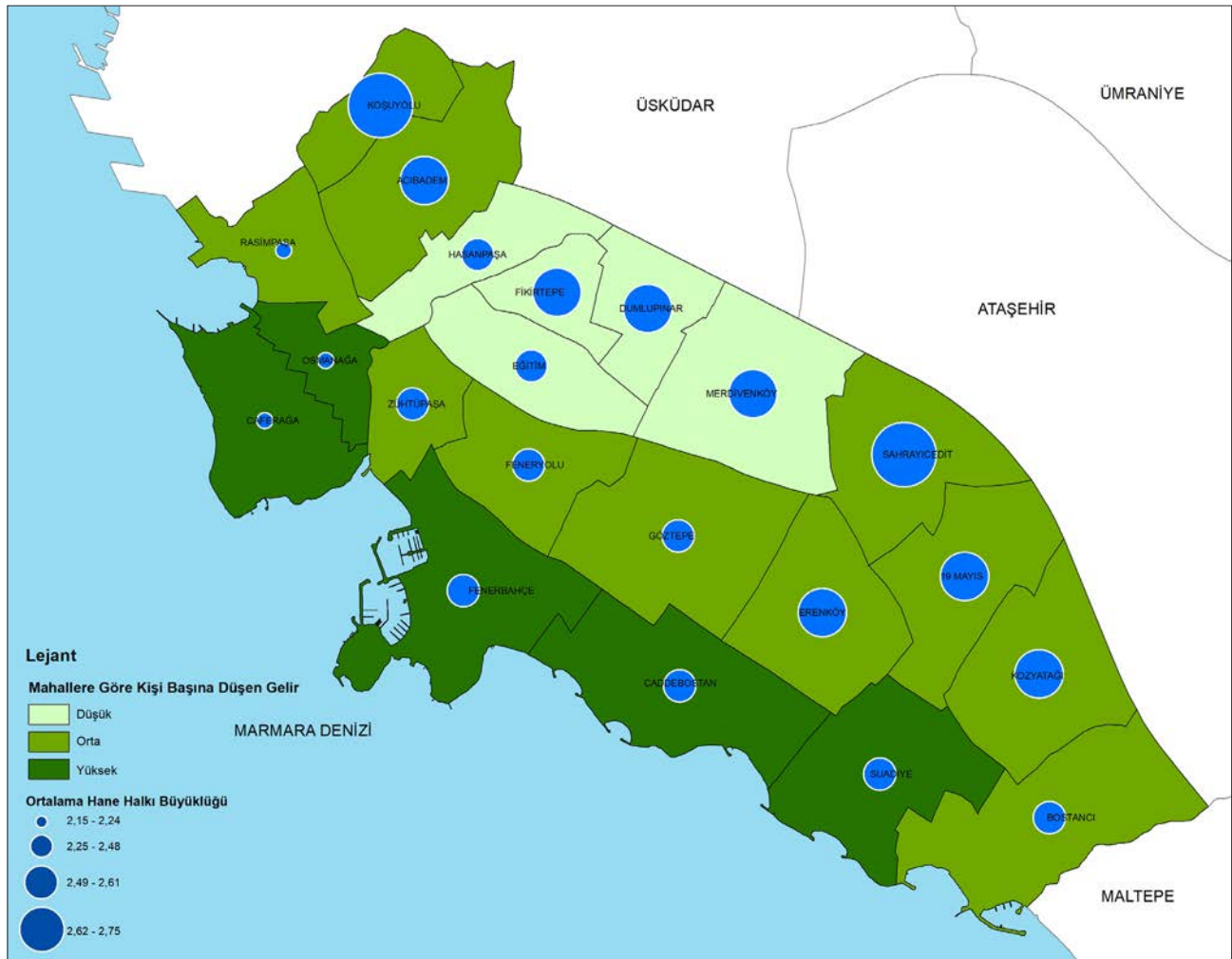
Harita 24: Kadıköy eğitim düzeyi

3.6. Gelir Düzeyi Dağılımı

Kadıköy'ün kişi başı gelir düzeyi ve hanehalkı büyüklükleri incelendiğinde, İstanbul'daki sosyal sınıflar bağlamında yaşanan kentsel ayrışmanın Kadıköy ölçeğinde de yaşanmış olduğu anlaşılmaktadır.

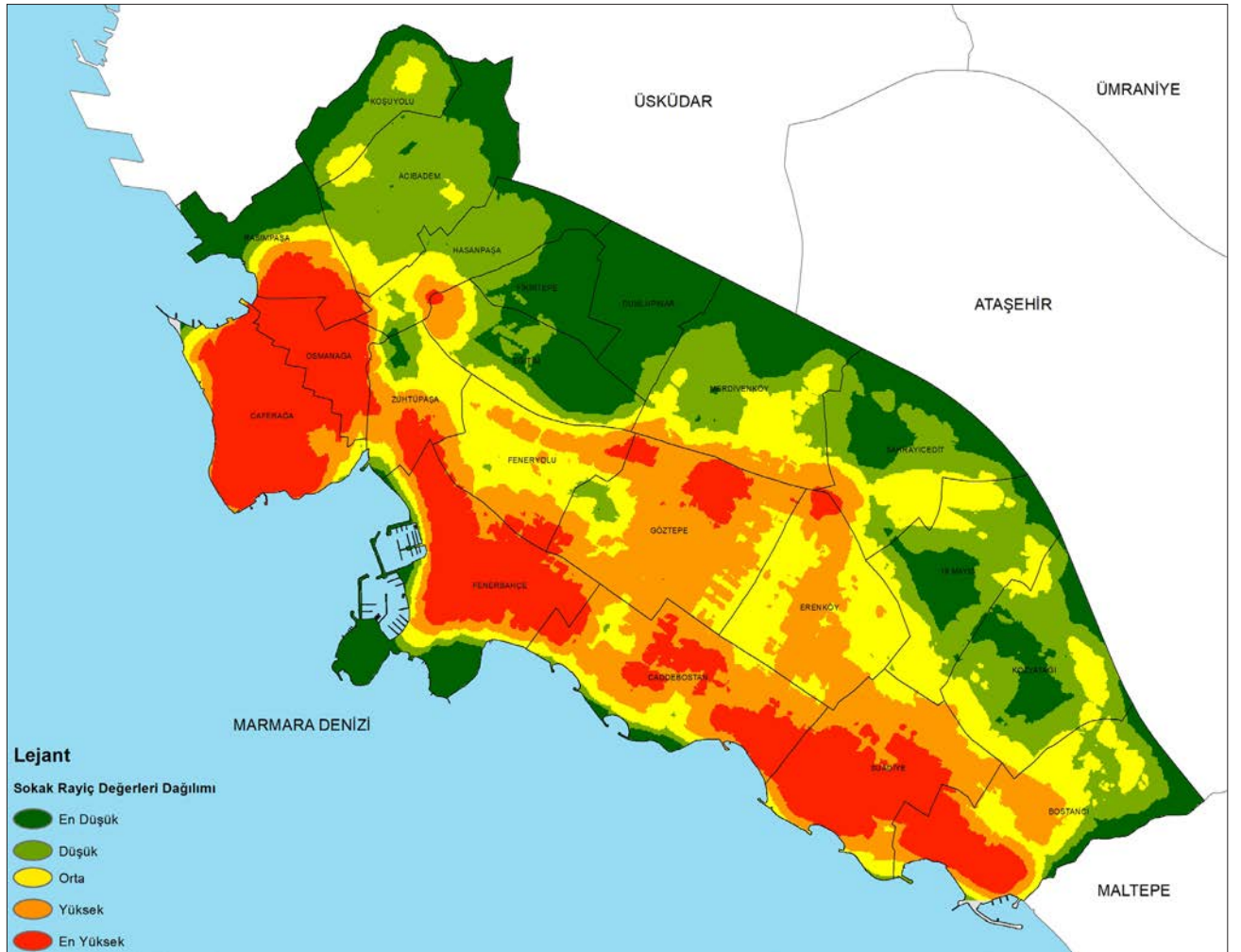
Düşük, orta ve yüksek gelir düzeylerine dayanan bir analizin mekânsal olarak dağılımına bakıldığında, anlamlı sonuçlar çıkmaktadır. Buna göre, görece düşük gelir düzeyine sahip gruplar Hasanpaşa, Fikirtepe, Dumlupınar, Merdivenköy ve Eğitim mahallelerinde toplanırken, görece yüksek gelir düzeyine sahip gruplar ise esasta ilçenin güneyindeki kıyı şeridi boyunca, Caferağa, Osmanağa, Fenerbahçe, Caddebostan ve Suadiye mahallelerinde toplanmaktadır.

Ayrıca, kişi başı gelir düzeyinin yüksek olduğu mahallelerde hanehalkı büyüklüğünün daha düşük olduğu anlaşılmaktadır. Hasanpaşa, Fikirtepe, Dumlupınar, Merdivenköy ve Eğitim mahallelerinde ise hem kişi başı gelir daha düşüktür hem de hanehalkı daha büyüktür.

Harita 25: Kadıköy mahallelerine göre kişi başına düşen gelir

Kadıköy sokak rayiç değerleri dağılımının da gelir düzeyiyle uyumlu olduğu görülmektedir. Sokak rayiç değerlerinin en yüksek olduğu bölgeler Caferağa, Osmanağa ve denize kıyısı olan mahalleler iken, iç kesimlere doğru rayiç değerleri düşmektedir.

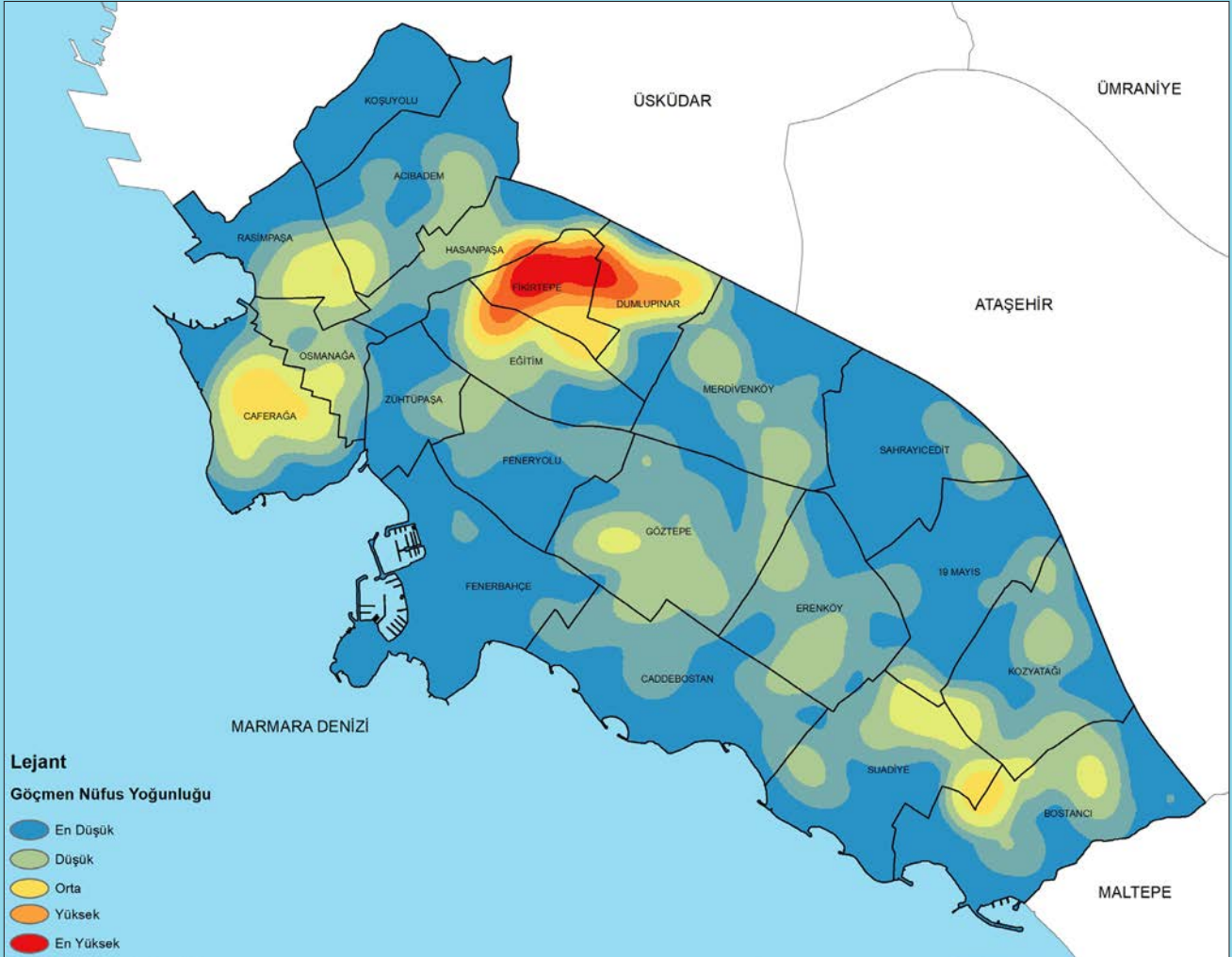

Harita 26: Kadıköy sokak rayiç değerleri dağılımı

3.7. Göçmen Nüfusun Dağılımı

Göçmen/mülteci gruplar da kırılğan gruplar arasında sayılmaktadır. Kadıköy İstanbul'un birçok ilçesine göre daha düşük bir seviyede göçmen nüfus barındırmakla birlikte, eldeki veriler göçmen nüfusun belli bölgelerde yoğunlaştığını göstermektedir.

Kadıköy'de ikamet eden kayıtlı göçmen nüfus incelendiğinde; bu grubun çoğunlukla Fikirtepe, Dumlupınar, Eğitim ve Hasanpaşa mahallelerinde yoğunlaştığı anlaşılmaktadır.

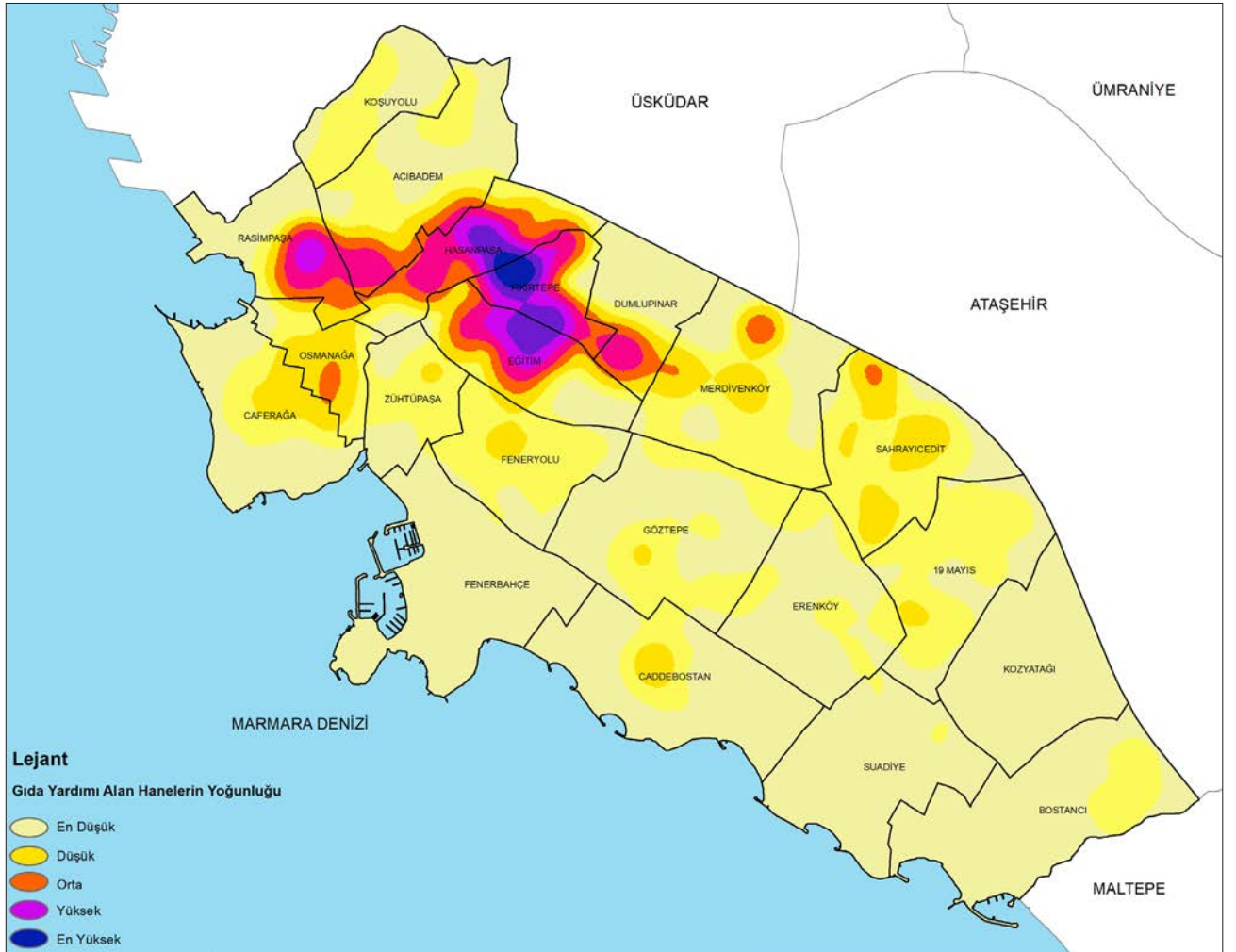
Harita 27: Kadıköy göçmen nüfus dağılımı

3.8. Aynı-Nakdi Destek Alan Haneler

Yukarıda sıralanan verilerin dışında Kadıköy Belediyesi Sosyal Servis Birimi'ne yapılan başvurular da Kadıköy'ün sosyo-ekonomik açıdan kırılgan olan bölgeleri hakkında önemli bazı veriler sunmaktadır. 2021 tarihli kurum içi hazırlanan bir raporda, alışveriş kartı hizmetinden faydalanan mahalleler, en yoğunluklu destek alan mahalleden en aza doğru sıralanmış ve en çok hizmet alan mahallelerin sırasıyla Fikirtepe, Dumlupınar, Eğitim, Merdivenköy, Hasanpaşa ve Rasimpaşa mahalleleri olduğu tespit edilmiştir. Alışveriş kartı hizmetinden en az faydalanan mahalleler ise Fenerbahçe, Suadiye, Zühtüpaşa, Caddebostan, Koşuyolu ve Erenköy'dür. Bu raporda da ihtiyaç sahibi hanelerin daha çok Kadıköy'ün belirli mahallerinde yoğunlaştığı gözlenmiştir. Rapora göre, Kadıköy'ün mahallelerinde sosyodemografik açılardan anlamlı farklılıklar da bulunmaktadır. Aynı-nakdi desteklerden faydalanmak isteyen

sosyo-ekonomik ihtiyaç sahibi olan hanelerin ya da Kadıköy'ün yaşlı nüfus yoğunluğundan dolayı yaş almaya bağlı nedenlerle ihtiyaç sahibi olan hanelerin/bireylerin belediyeye başvurduğu görülmektedir. Bu iki kesimin faydalandığı mahalleler ise değişmektedir.

Kadıköy'de aynı-nakdi desteklerden faydalanan yoğunluklu 6 mahalle (Fikirtepe, Dumlupınar, Eğitim, Merdivenköy, Hasanpaşa ve Rasimpaşa) bulunmaktadır. Bu 6 mahallede yaşayıp belediyeden destek alan hanelerin yaşam koşulları, sosyo-ekonomik ve psiko-sosyal ihtiyaç durumları arasında da benzerlikler bulunmaktadır. Ayrıca, kentsel dönüşümün yaşandığı mahallelerde, alışveriş kartı hizmetinden faydalanan hane sayılarında, ilçe dışına taşınılması nedeniyle azalma olmaya başlamıştır.

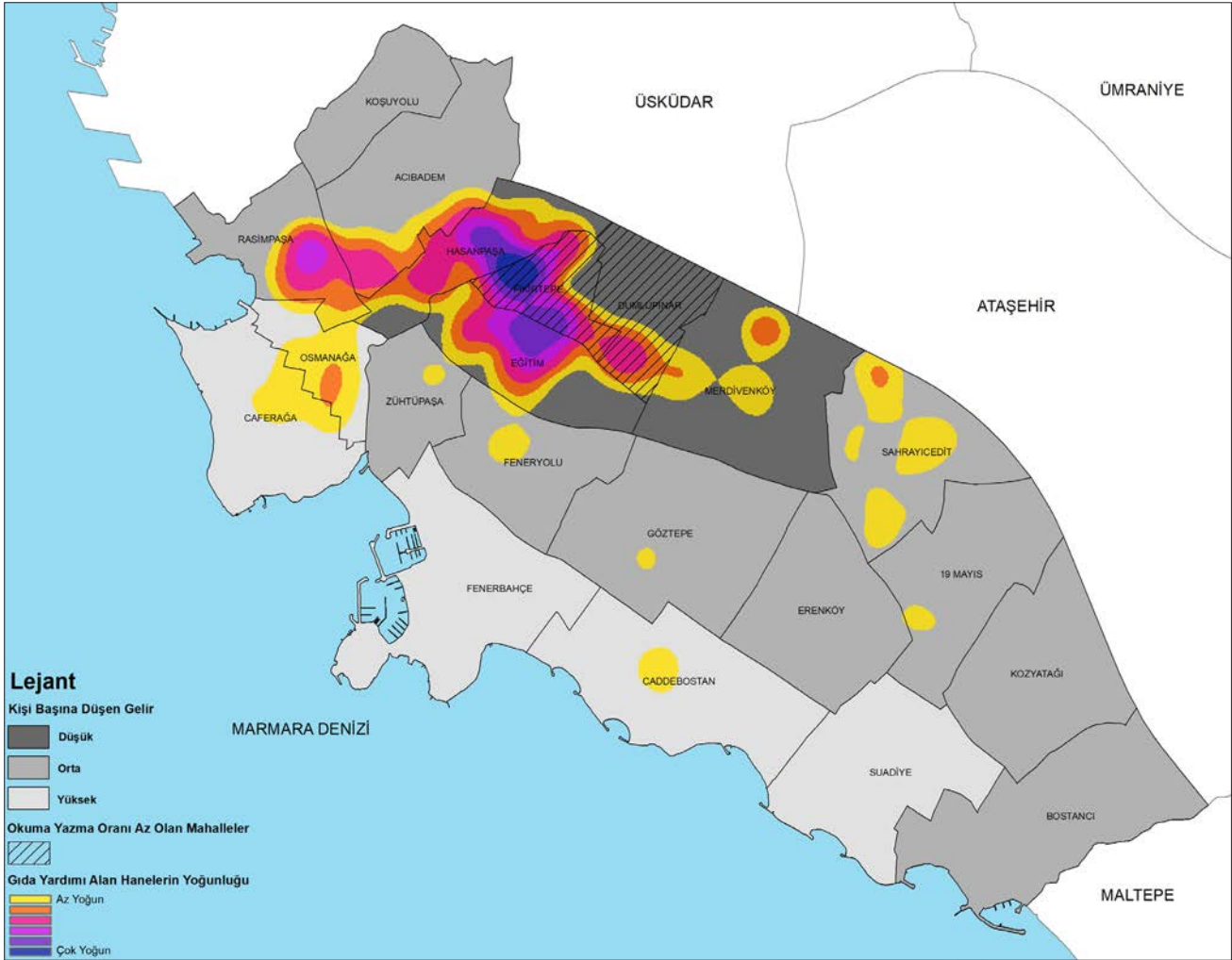

Harita 28: Gıda desteği alan hanelerin dağılımı

3.9. Sonuç

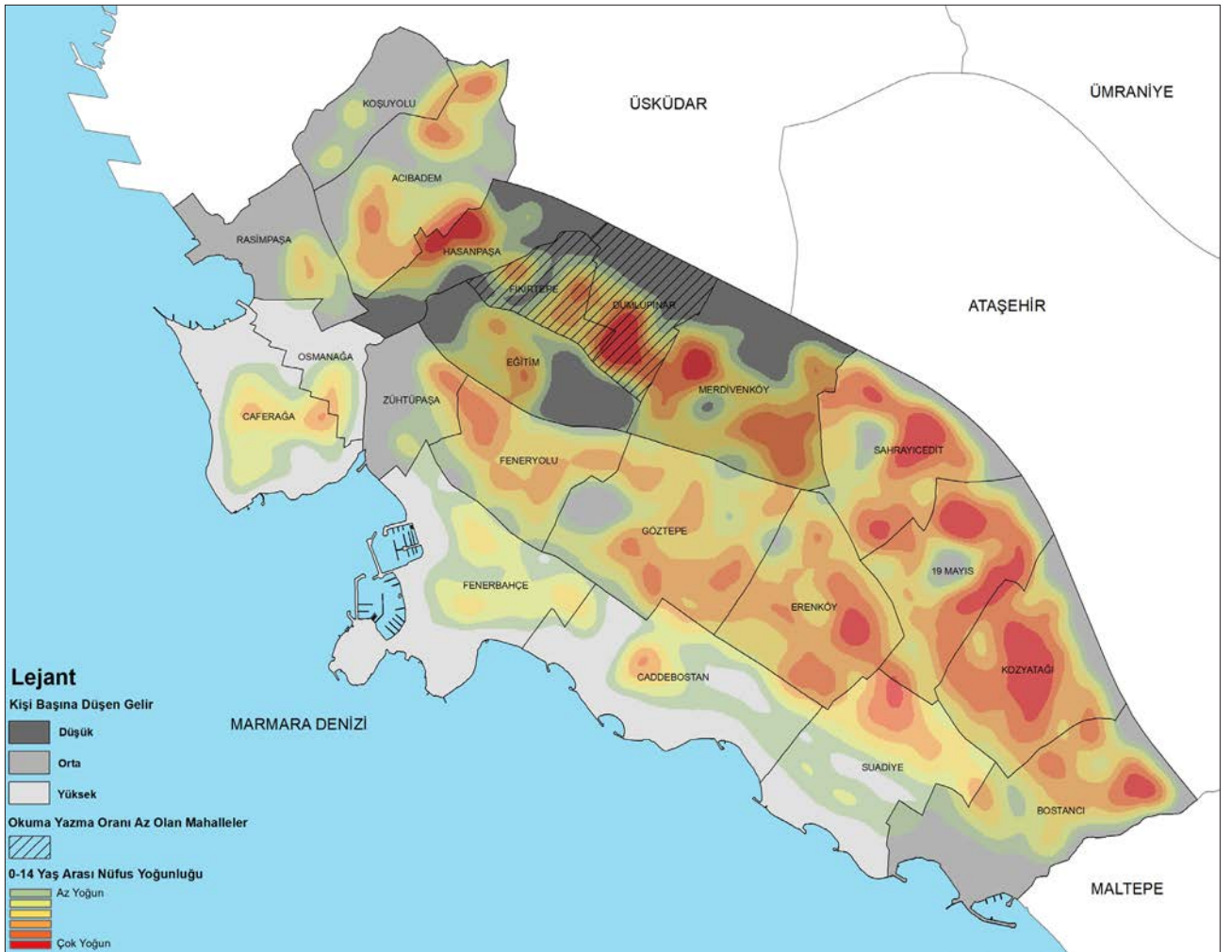
Sosyo-ekonomik kırılganlık için değerlendirmeye alınan mekân-sal verileri birlikte değerlendirerek bazı sonuçlara ulaşabiliriz.

Sosyo-ekonomik ihtiyaç sahibi hanelerin yoğunlukta olduğu mahallelerde, hanede yaşayan bireylerin eğitim seviyelerinin ilkökul seviyesine indiği, okur-yazar oranlarının da düştüğü görülmektedir.

Harita 29: Gıda desteği alan hanelerin kişi başına düşen gelir ve eğitim seviyesiyle ilişkisi

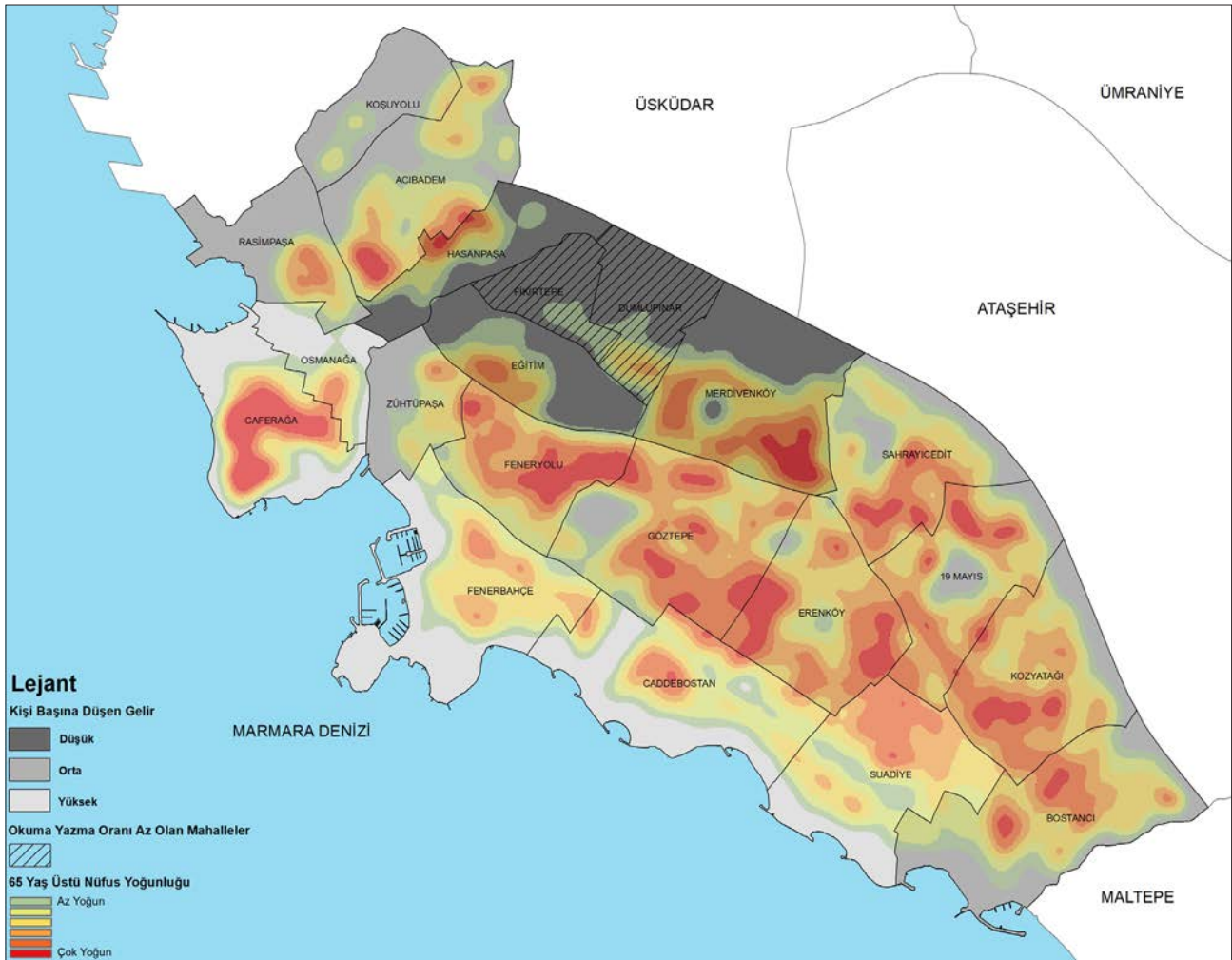
Yapılan saha çalışmalarında ise bu hanelerin çok çocuklu olduğu, kadının hane içi bakım işlerini üstlendiği, tek maaş ile (asgari ücret) geçimin sağlandığı, sağlıklı barınma koşullarının olmadığı (çok küçük ve rutubetli) ve iç göç ile İstanbul'a gelen bireylerden oluştuğu gözlemlenmiştir. Ayrıca, çocukların eğitim hayatlarına devamlılık sağlama konusunda çeşitli ekonomik ve sosyal açıdan zorluklar yaşadığı görülmektedir. Pandemi ile birlikte okula gidemeyen çocuklar, özellikle bu bölgelerde ekonomik yetersizliklerden ve teknolojik aygıtlara erişememekten dolayı eğitimden oldukça yoksun kalmışlardır.

Harita 30: 0-14 yaş arası nüfusun kişi başına düşen gelir ve eğitim seviyesiyle ilişkisi

2021 yılında hazırlanan ve yukarıda değinilen aynı rapora göre, Kadıköy'de yaşayan 65 yaş üzeri bireylerin de pandemi koşullarından olumsuz yönde etkilendiği ortaya çıkmıştır. Fiziksel ve sosyal olarak izole olan grup, aynı zamanda dijital eşitsizlik yaşamıştır. "Engelsiz Taksi", "Hasta Bezi" gibi yaşlılığa bağlı artan ihtiyaçlar doğrultusunda sunulan hizmetlerin en çok sunulduğu mahallelerin, yukarıda bahsedilen sosyoekonomik ihtiyaç sahibi mahallelerden farklı olduğu tespit edilmiştir. "Psikolojik Danışmanlık" hizmetinden faydalanan kişilerin eğitim seviyelerinin yüksek olduğu ve yoğunluklu olarak kadınlardan oluştuğu, ayrıca Caferağa, Rasimpaşa, Göztepe ve Acıbadem mahallelerinden katılımın daha çok olduğu gözlenmiştir. Sıcak yemek hizmetinden en çok, 65 yaş üzeri bireylerin de yoğun olarak yaşadığı Caferağa Mahallesi'nin faydalandığı, Covid-19 hastalarının ise yoğun olarak Fikirtepe bölgesinde olduğu ve sıcak yemek hizmetinden faydalandığı tespit edilmiştir.¹

1 Kadıköy Belediyesi Sosyal Destek Hizmet Müdürlüğü Raporu, 2021.

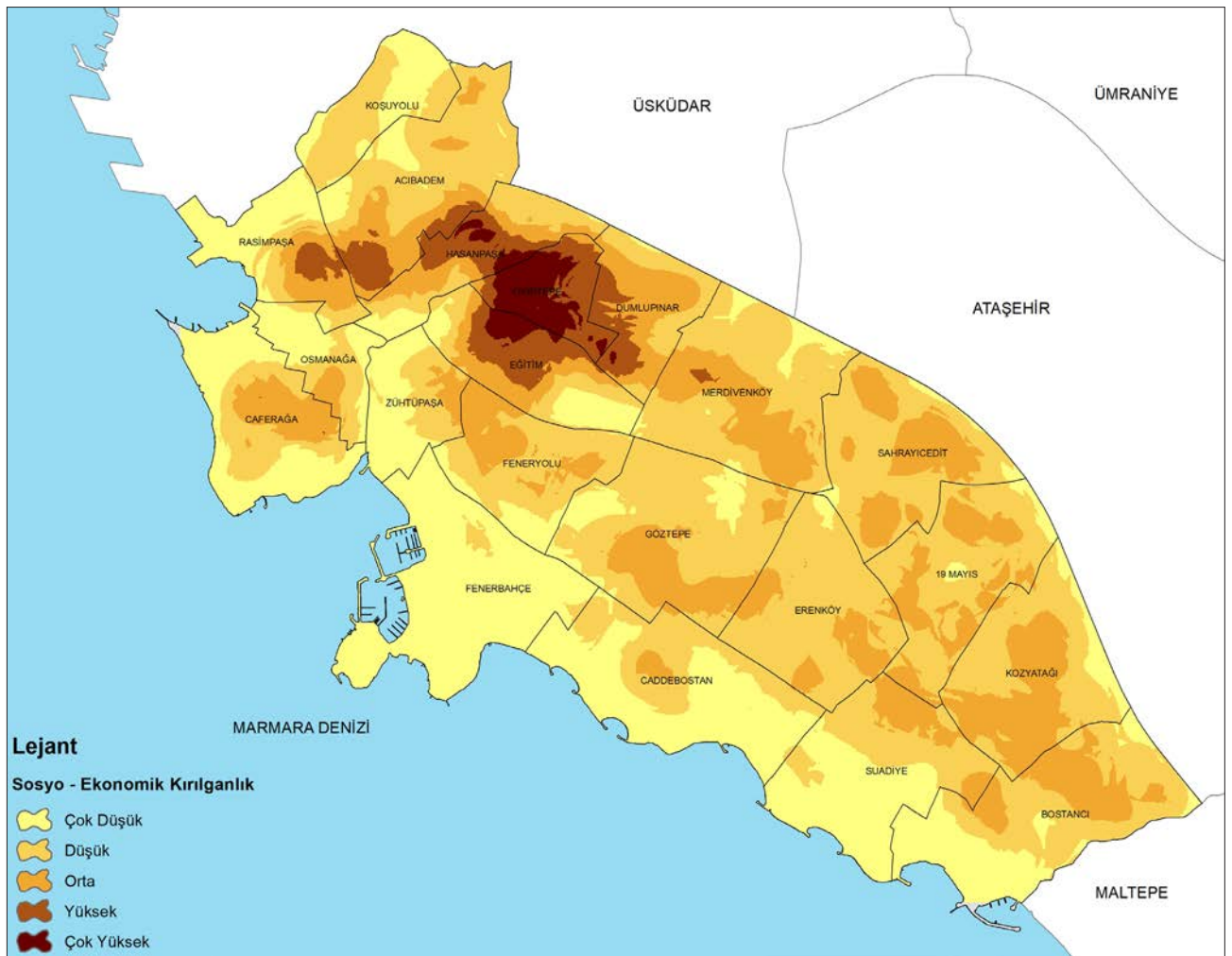

Harita 31: 65+ nüfusun kişi başına düşen gelir ve eğitim seviyesiyle ilişkisi

Sosyo-ekonomik kırılganlık başlığı altında yapılan araştırma ve analizlerde, bağımlı nüfus (çocuk nüfusu ve 65 yaş üstü nüfus), eğitim düzeyi, hane halkı büyüklüğü, gelir düzeyi, sosyal yardıma başvuran hane sayısı, göçmen nüfusu, kiralık konut fiyat düzeyi, sokak rayiç değerleri ve gelir düzeyi gibi göstergeler belirlenmiş olup, bu göstergeler ağırlıklandırılarak mekânsallaştırılmış ve sentez haritasına ulaşılmıştır. Bu sentezle, mahallelerin sosyo-ekonomik durumu toplu halde değerlendirilmiş olup, Kadıköy kırılganlık haritası oluşturulmuştur.

Bu çalışma kapsamındaki, sosyo-ekonomik kırılganlık analizinin sonuçlarına bakıldığında özellikle ilçenin Kentsel Dönüşüm Bölgesi olarak nite-

lendirilmiş kısmının ve bu bölgenin yakınlarında yer alan mahallelerin diğer mahallelere göre kırılganlığının yüksek olduğu görülmektedir. Bu anlamıyla Fikitepe, Hasanpaşa, Dumlupınar, Eğitim, Rasimpaşa ve Acıadem mahallelerinde sosyo-ekonomik kırılganlığın yüksek olduğu söylenebilir. Fenerbahçe, Caddebostan, Suadiye ve Bostancı mahallelerinde ise sosyo-ekonomik kırılganlık değerlerinin düşük olduğu görülmektedir. Ancak Göztepe, Erenköy, Kozyatağı, Bostancı, 19 Mayıs, Suadiye, Feneryolu, Caferağa gibi mahallelerde ekonomik kırılganlık görece daha düşük olmakla birlikte 65 yaş üstü nüfusun fazlalığına bağlı olarak kırılganlık olduğu görülmektedir.

Harita 32: Kadıköy sosyo-ekonomik kırılganlık sentez haritası

SEKTÖREL DAĞILIM

4

4.1 Sektörel Dağılım

4.1 Sektörel Dağılım

İstanbul Ticaret Odası (İTO) verilerine göre 2021 yılında Kadıköy ilçesinde toplam 22.078 adet firma faaliyet göstermektedir. Faaliyet türlerine göre sıralandığında ticaret sektörü ekonomik faaliyetlerin %18,58'ini, hizmet sektörü %56,25'ini ve turizm sektörü ise %9'unu oluşturmaktadır. Diğer faaliyetlere göre oransal olarak düşük olmakla birlikte imalat sektörü de ilçe ekonomisi üzerindeki önemini sürdürmektedir. Hizmet sektörü içerisinde yer alan kreatif endüstri ise %16,93 oranı ile ilçe genelinde ticaret sektöründen sonra en yüksek orana sahip faaliyet alanıdır.

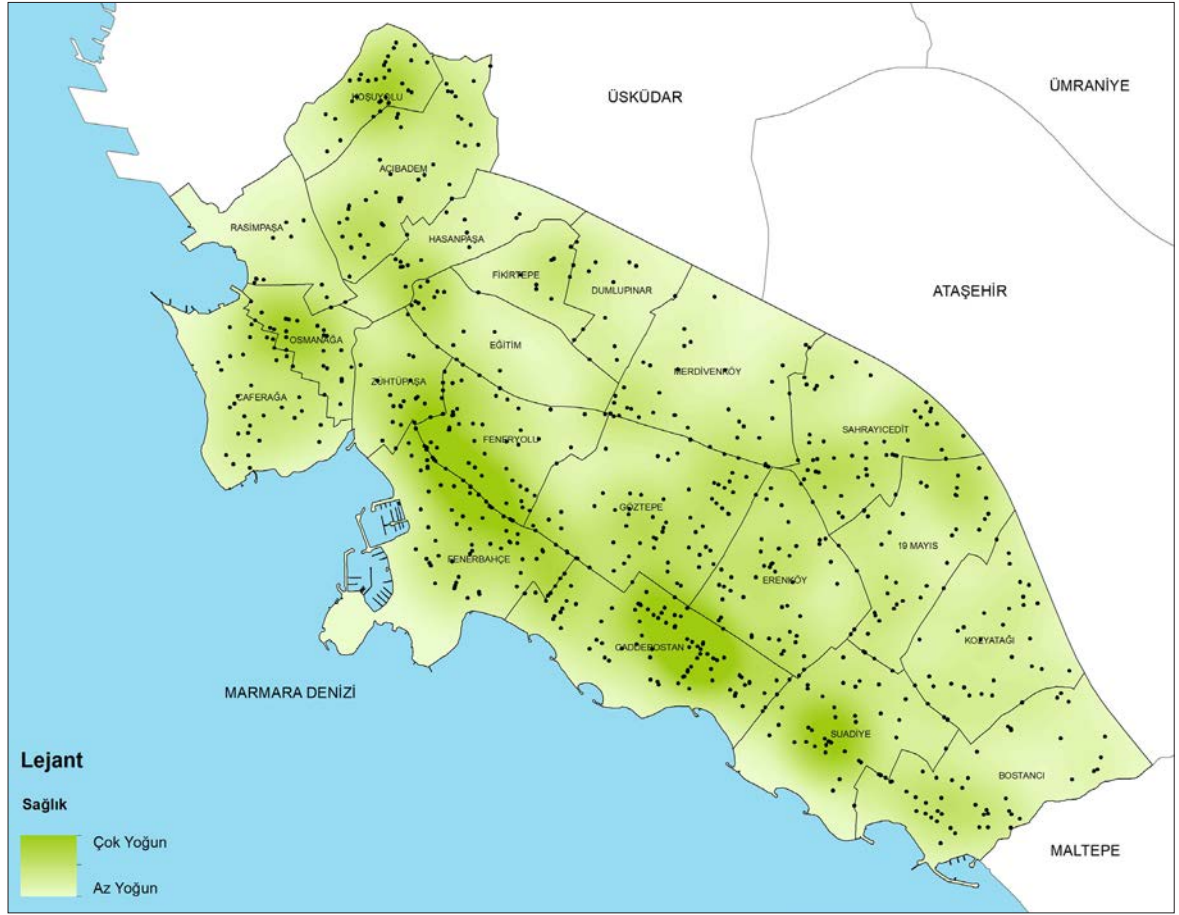
Faaliyet Alanı	Adet	Oran
İmalat	2.026	9,18%
Kreatif Endüstri	3.738	16,93%
Eğitim	403	1,83%
İnşaat	2.926	13,25%
Sağlık	941	4,26%
Sanayi	947	4,29%
Ulaşım	978	4,43%
Finans	941	4,26%
Bilgi Teknolojileri	1.545	7,00%
Ticaret	4.102	18,58%
Turizm	1.986	9,00%
Toplam	22.078	100%

Tablo 6: İTO'ya üye işletmelerin Kadıköy'deki sektörel dağılımı

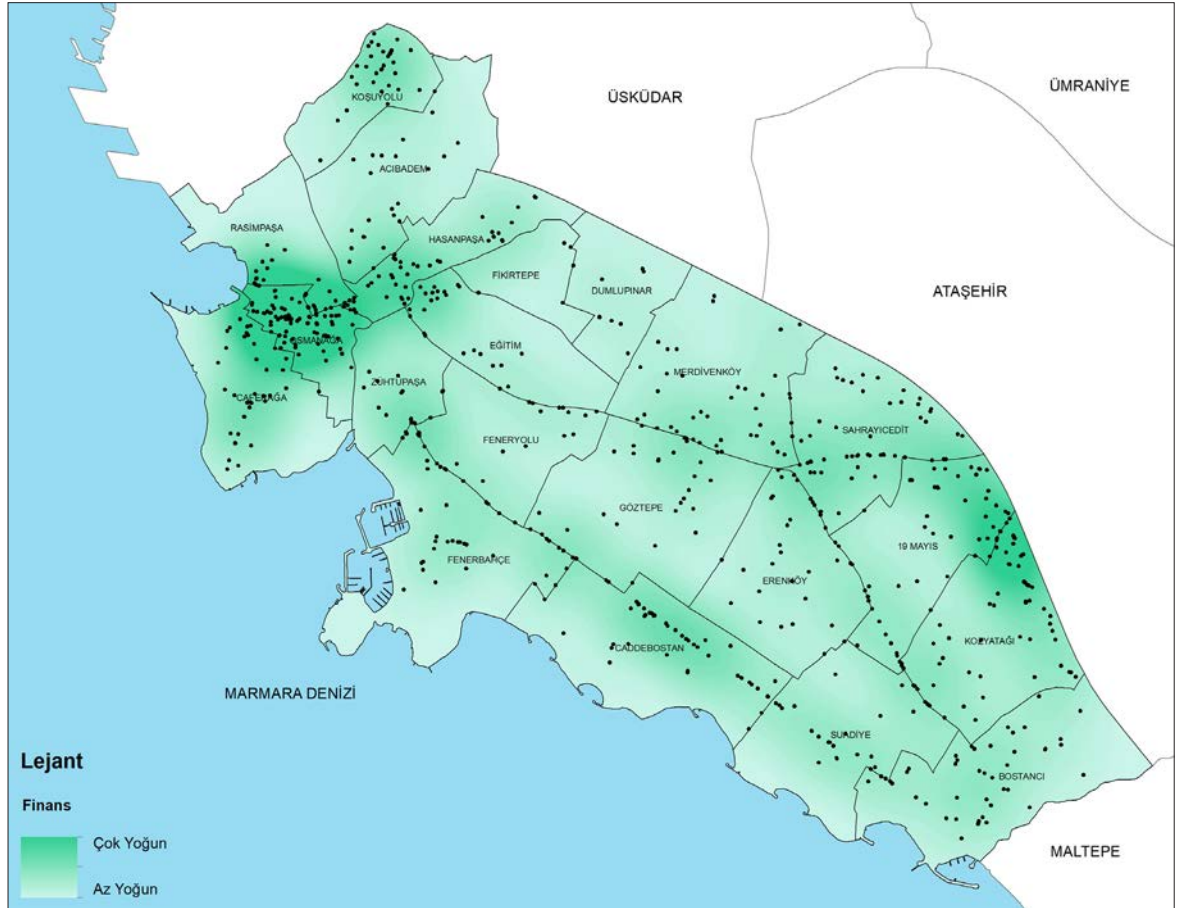
Faaliyet Alanı	2017 (Adet)	2021 (Adet)
Kreatif Endüstri	3.466	3.738
Eğitim	288	403
İnşaat	3.308	2.926
Sağlık	551	941
Sanayi	1.074	947
Ulaşım	1.258	978
Finans	1.152	941
Bilgi Teknolojileri	1.063	1.545
Turizm	1.622	1.986

Tablo 7: İTO'ya üye işletmelerin 2017/2021 karşılaştırması

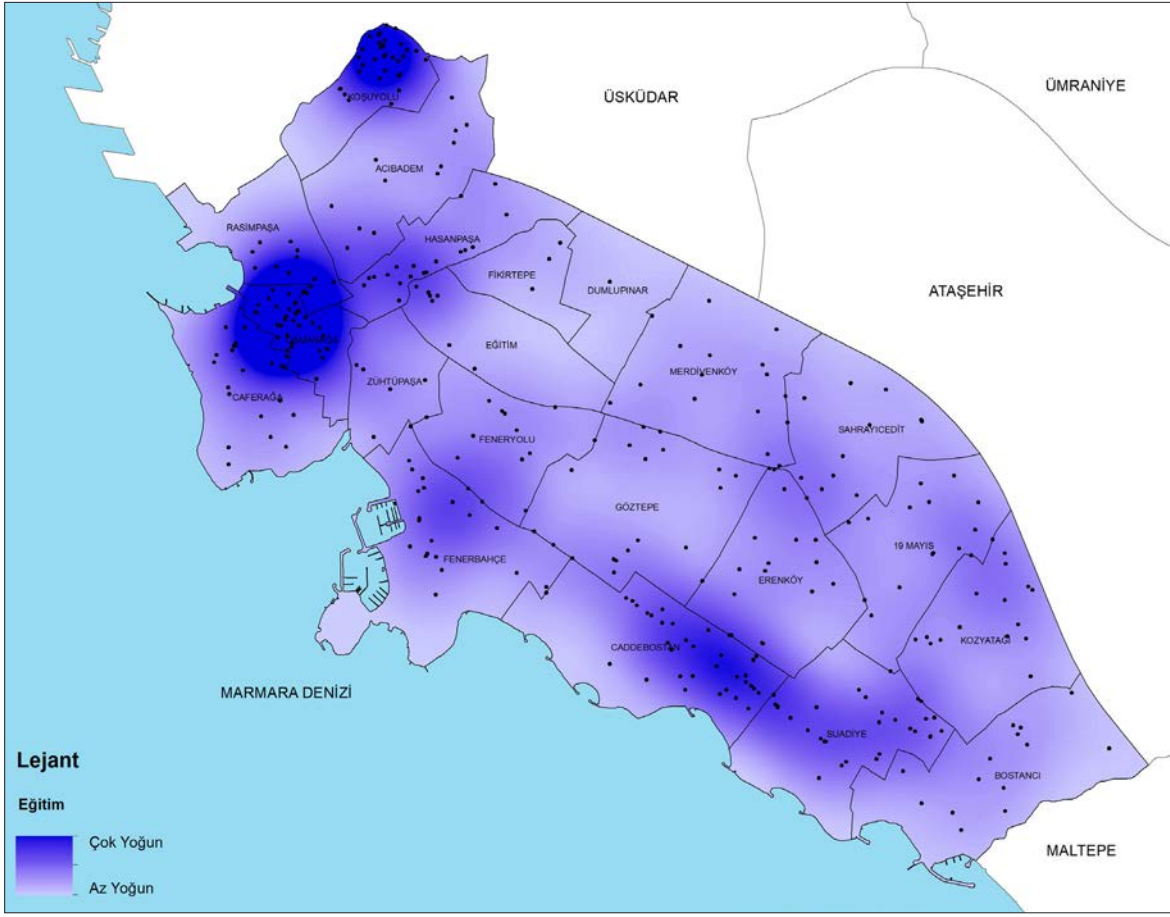
İTO'ya üye işletmelerin ısı haritası incelendiğinde Kadıköy'deki ticari faaliyetlerin Söğütlüçeşme Caddesi etrafında Osmanağa, Rasimpaşa ve Caferağa mahallelerinin kesişiminde yoğunlaştığı görülmektedir. İkinci yoğunluk Marmara Üniversitesi Göztepe Kampüsü ile Kadıköy Belediyesi arasındaki Fahrettin Kerim Gökay Caddesi üzerindedir. 19 Mayıs Mahallesi ve Kozyatağı Mahallesi E-5 Otoyolu aksı üzerinde de ticari fonksiyonların yoğunlaşması söz konusudur.

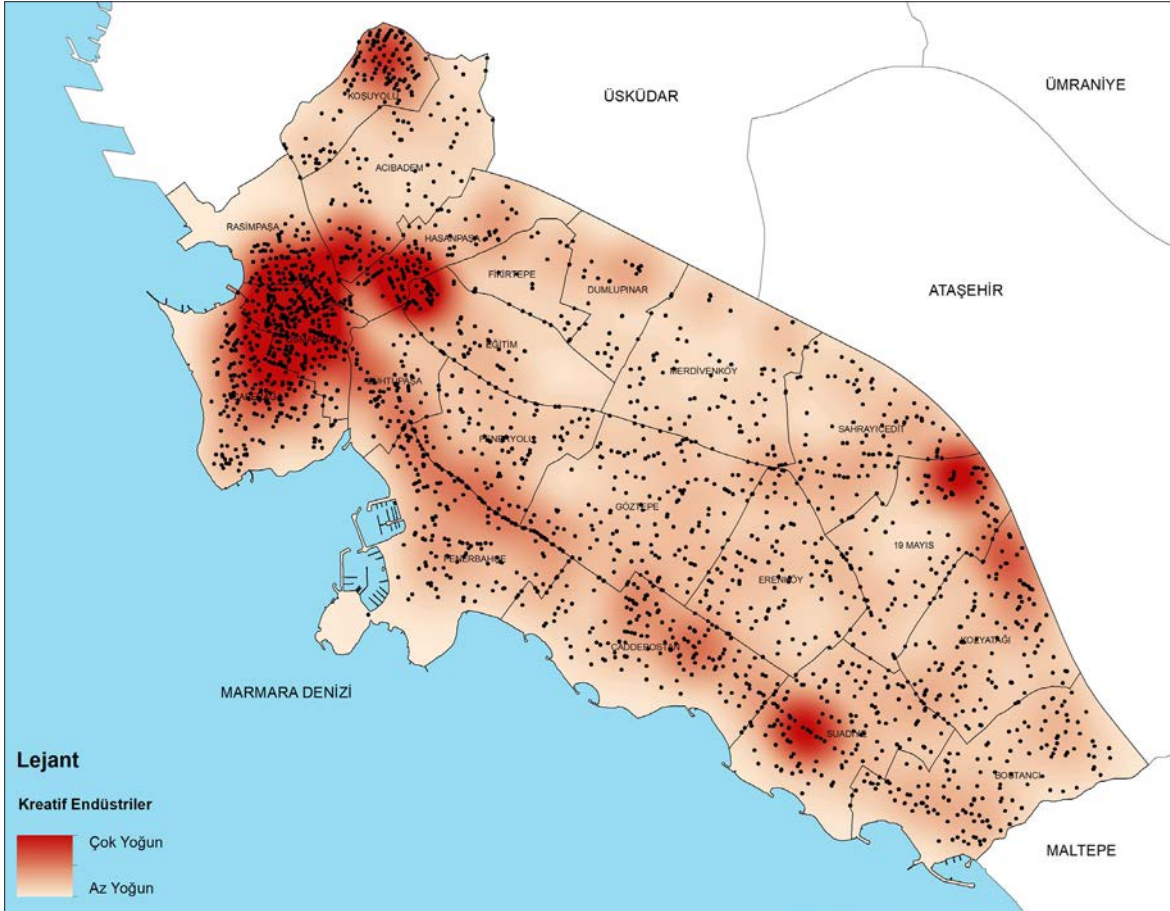
Harita 33: Sağlık sektörüne ait faaliyetlerin mekânsal dağılımı

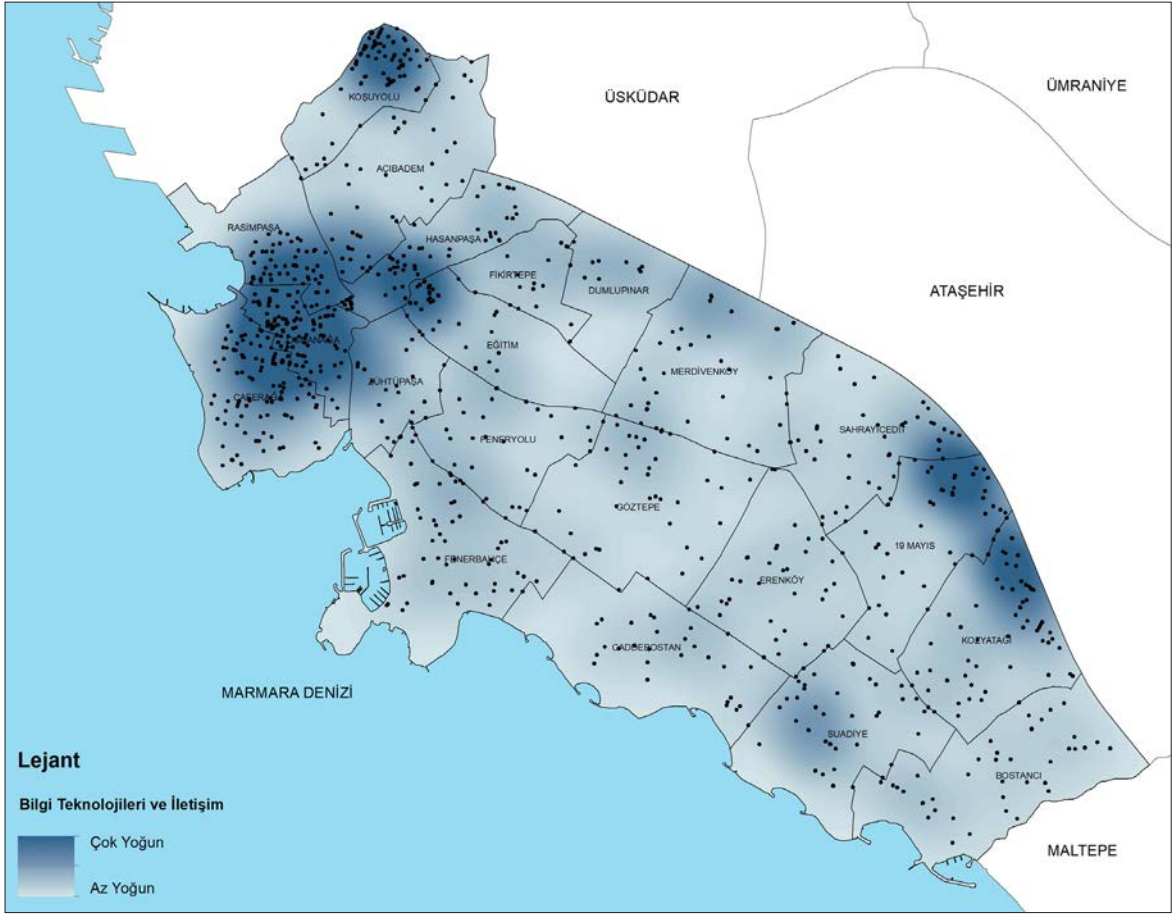
Harita 34: Finans sektörüne ait faaliyetlerin mekânsal dağılımı

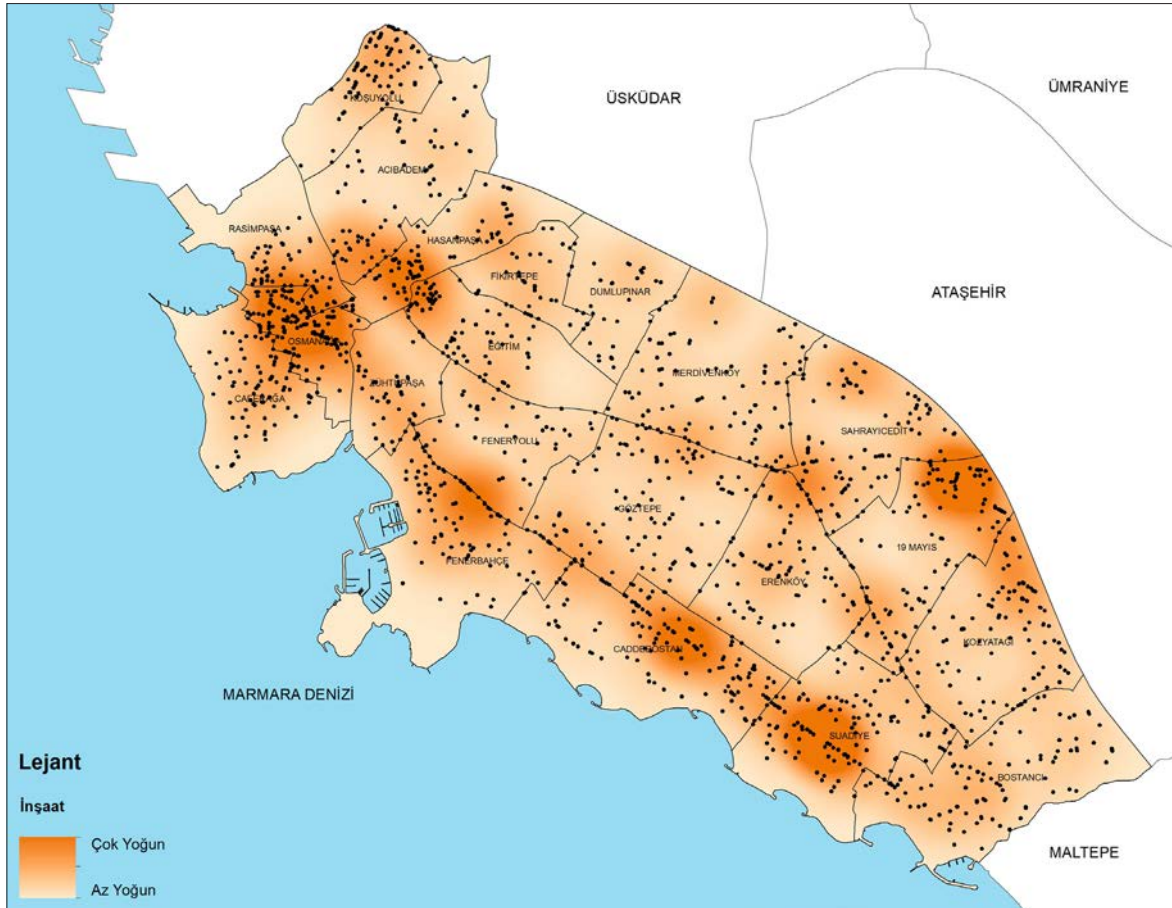
Harita 35: Eğitim sektörüne ait faaliyetlerin mekânsal dağılımı

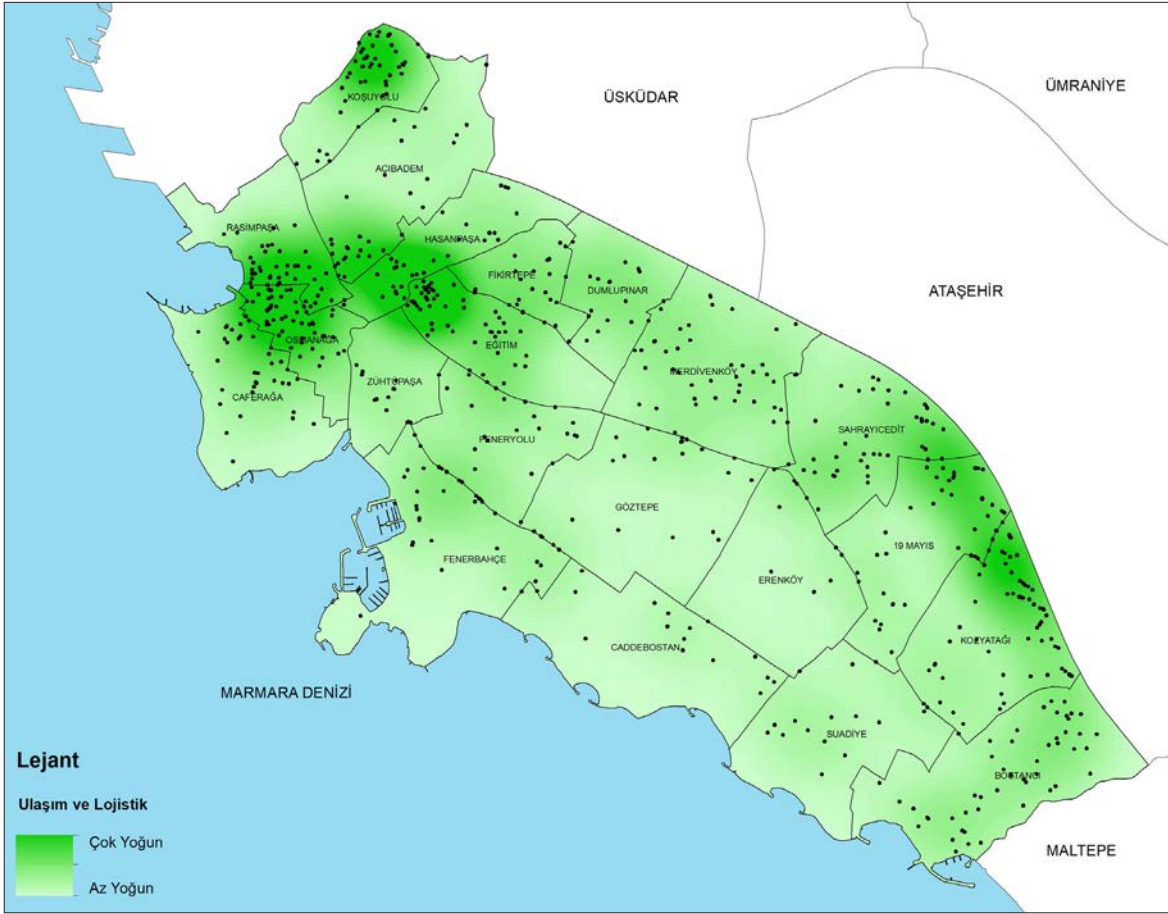
Harita 36: Kreatif Endüstriler sektörüne ait faaliyetlerin mekânsal dağılımı

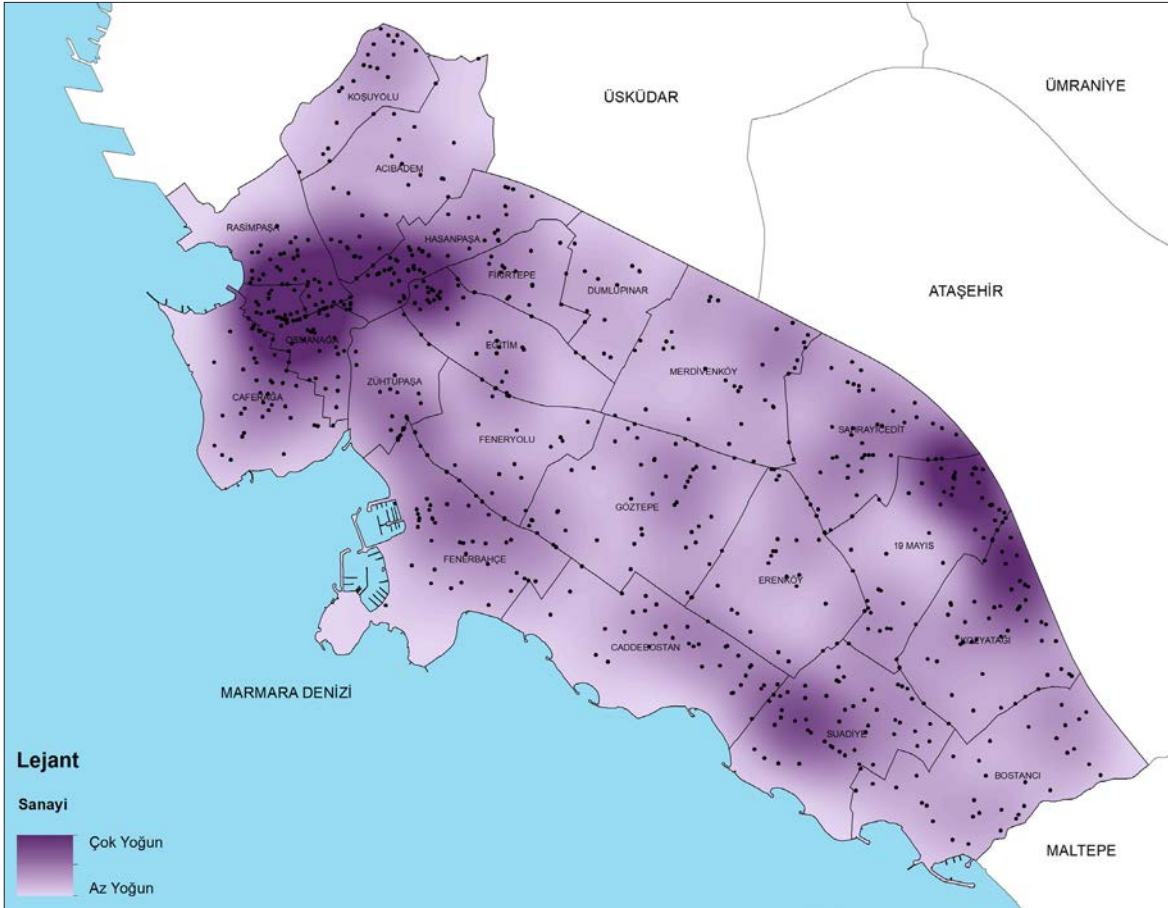
Harita 37: Bilgi Teknolojileri ve İletişim sektörüne ait faaliyetlerin mekânsal dağılımı

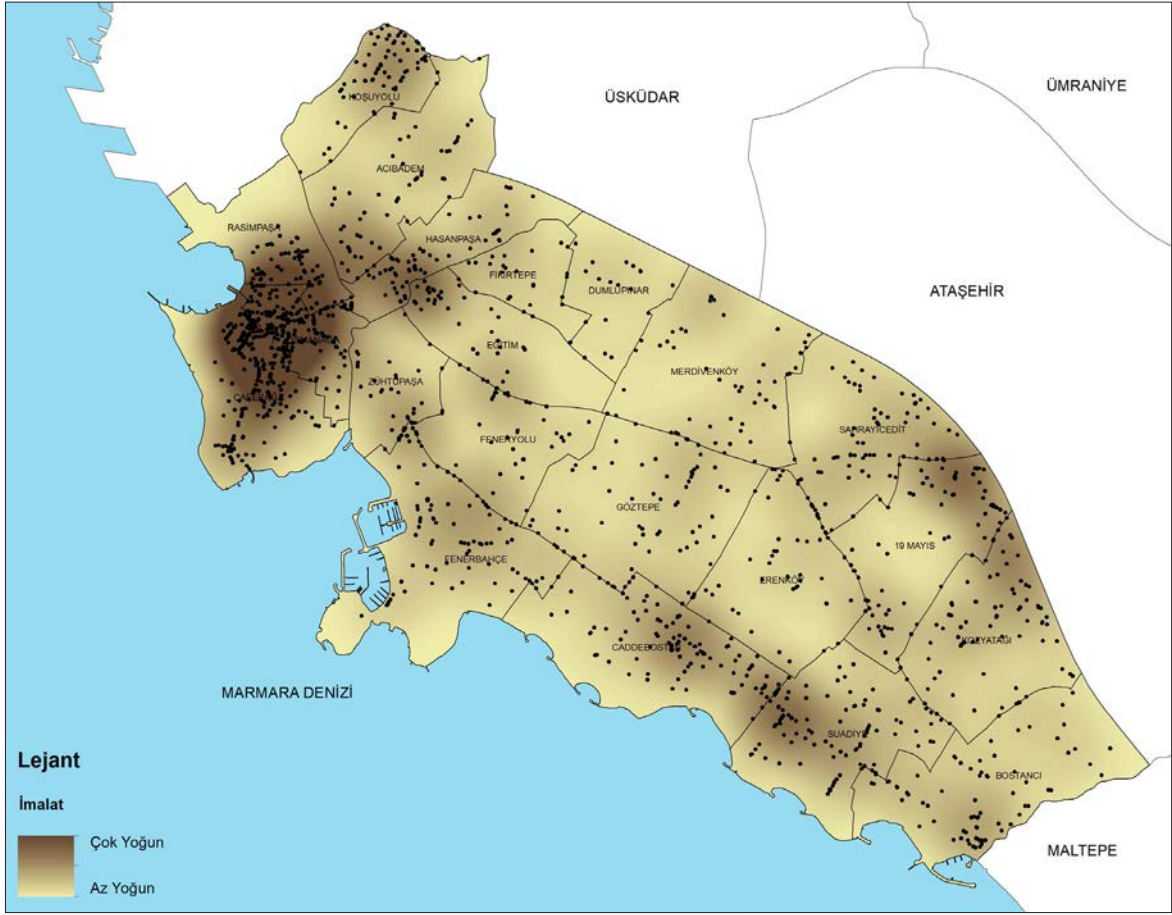
Harita 38: İnşaat sektörüne ait faaliyetlerin mekânsal dağılımı

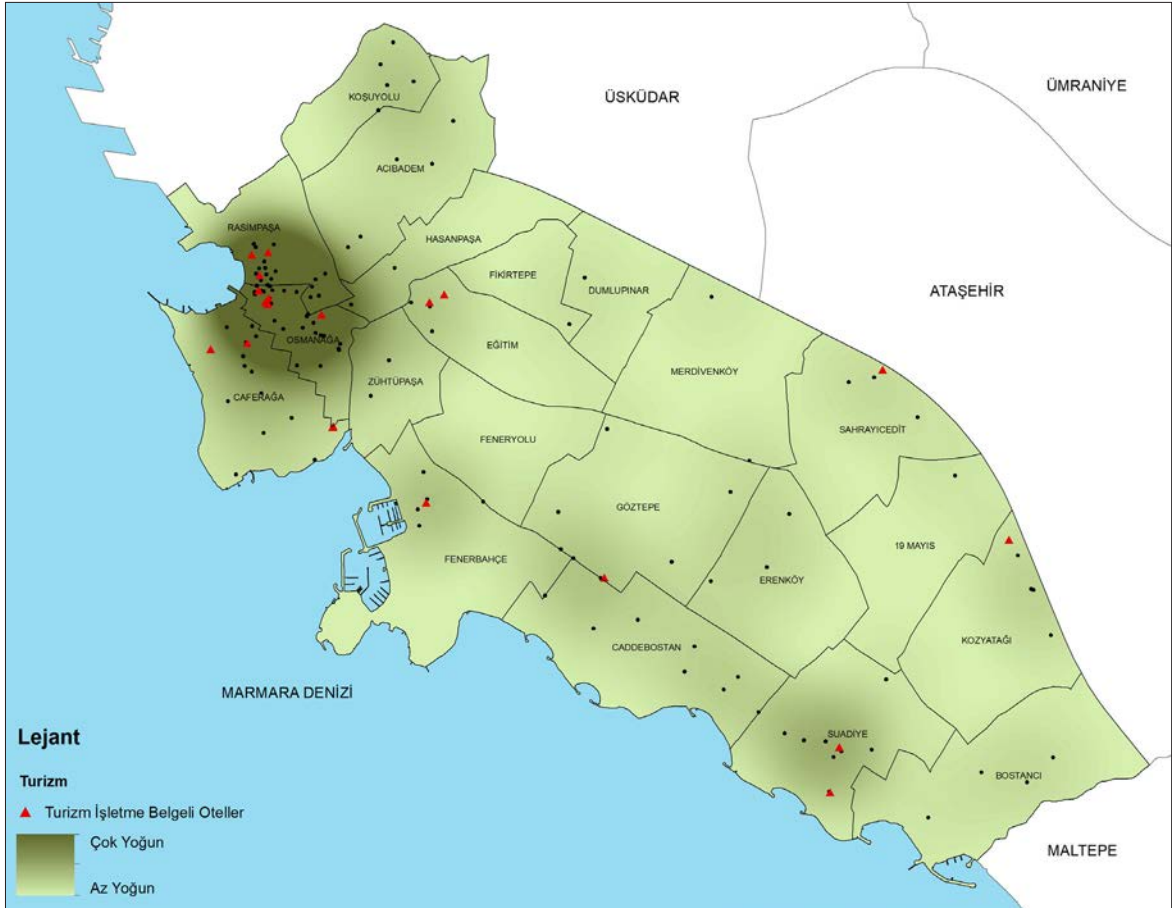
Harita 39: Ulaşım ve Lojistik sektörüne ait faaliyetlerin mekânsal dağılımı

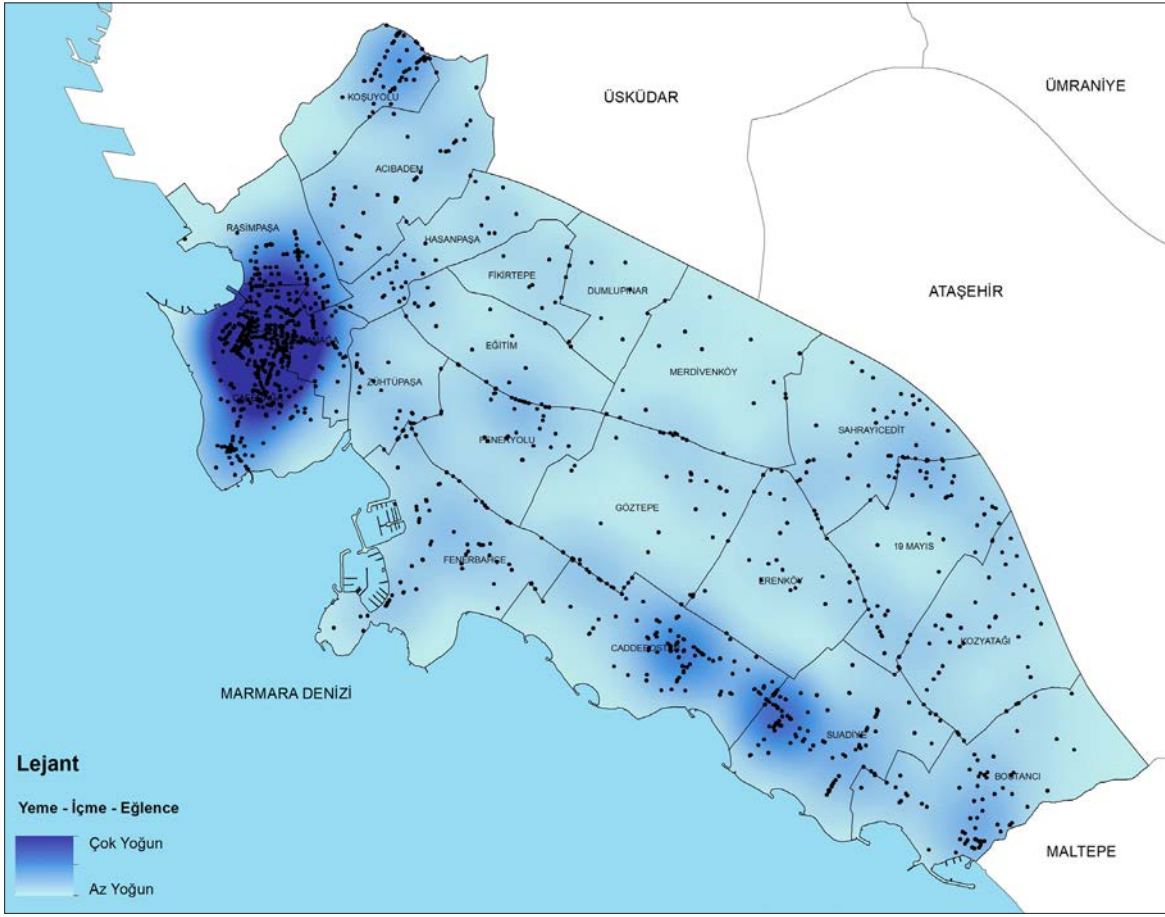
Harita 40: Sanayi sektörüne ait faaliyetlerin mekânsal dağılımı

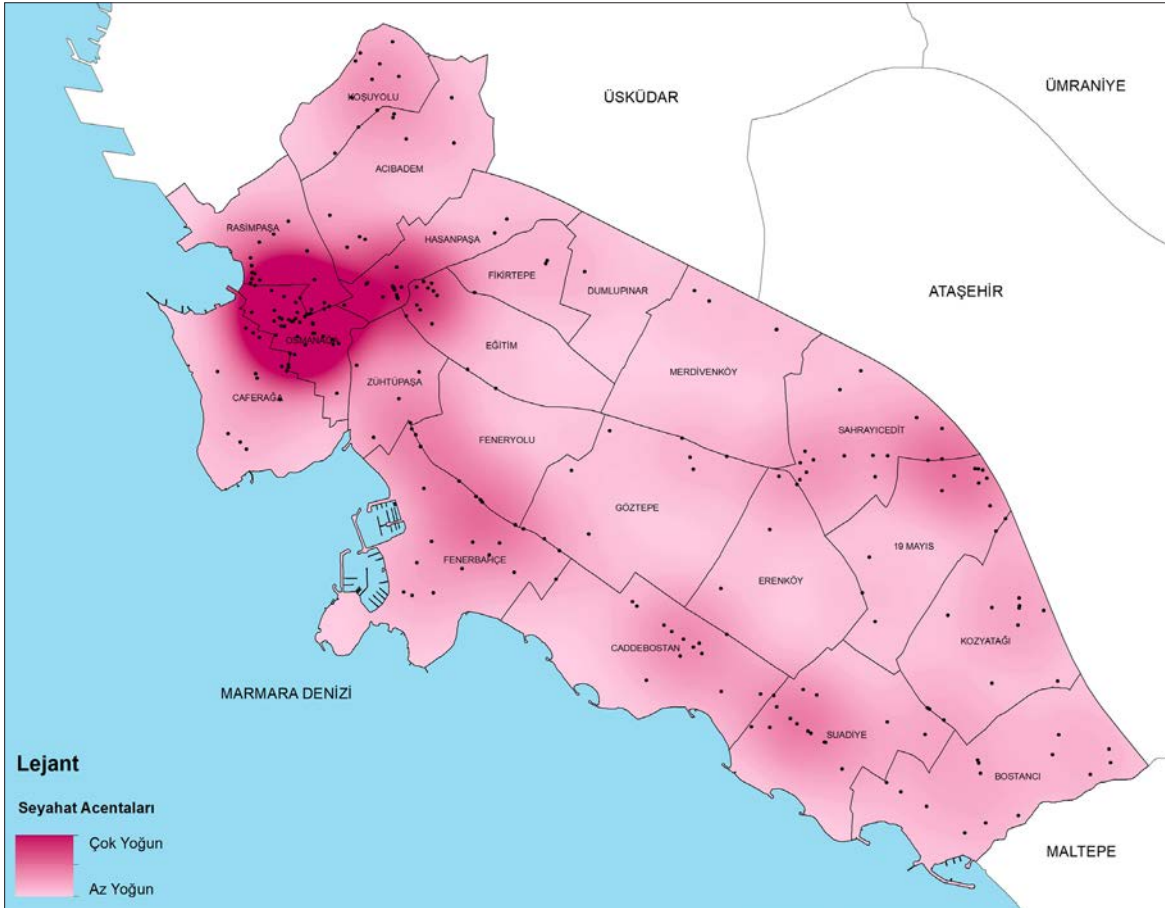
Harita 41: İmalat sektörüne ait faaliyetlerin mekânsal dağılımı

Harita 42: Turizm sektörüne ait faaliyetlerin mekânsal dağılımı

Harita 43: Yeme - içme - eğlence sektörüne ait faaliyetlerin mekânsal dağılımı

Harita 44: Seyahat acentalarına ait faaliyetlerin mekânsal dağılımı

İBB'nin hazırlamış olduğu İstanbul 2050 Vizyon Planı'nda İstanbul 3 kademeli mekânsal bir sistemle ele alınmış; bu bağlamda Fatih, Beyoğlu, Kadıköy ve boğaz yerleşimlerini içeren birinci kademeye mekân geleneksel üretim, tarihi ve kültürel merkez, yaratıcılık ve turizm merkezi, teknolojik dönüşüm ile geleceğin yenilikçi mekânları olarak tarif edilmiştir. Ayrıca geleneksel merkezler olarak kabul edilen Fatih, Beyoğlu ve Kadıköy, kültürel ve tarihi yapısı ile kent içerisinde yenilikçi ve yaratıcılık odaklarının merkezi olarak tarif edilmiştir.

TEMEL HİZMETLERE ERİŞİM

5

- 5.1 Sağlık
- 5.2 Eğitim
- 5.3 Yeşil Alanlar
- 5.4 Dini Tesisler
- 5.5 Belediye Hizmet Birimleri
- 5.6 Kültürel Tesisler
- 5.7 Gıda

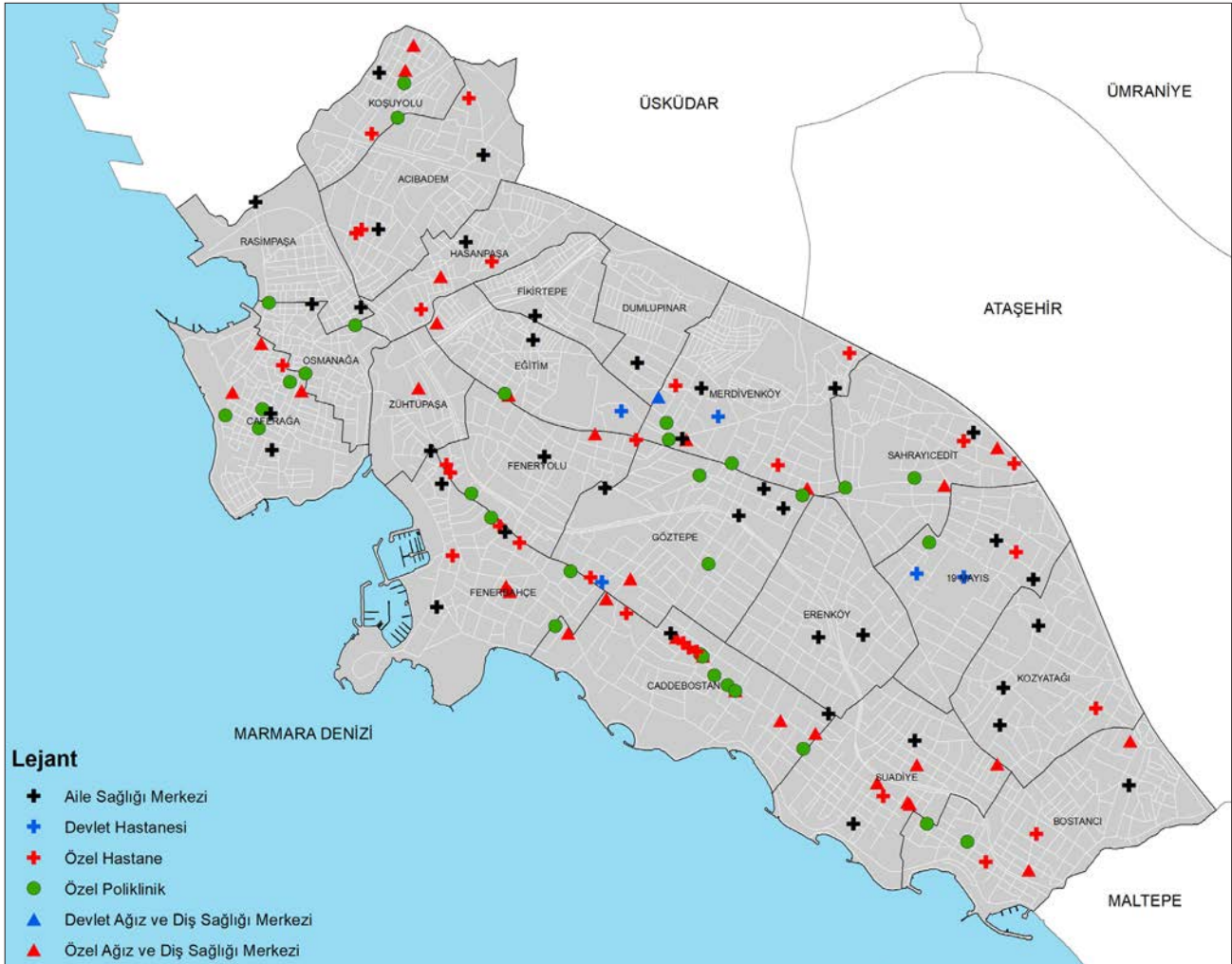

Geçtiğimiz yılların belirleyici unsuru olan Covid-19 pandemisi ile derinleşen sorunların başında temel hizmetlere erişim geliyordu. Bu süreçte sağlık, bakım, eğitim ve beslenme gibi ihtiyaçlara erişim güçleşirken bu alanlarda hizmet üretiminin önemi de açık bir biçimde ortaya çıktı. Pandemi, geçtiğimiz on yıllarda özelleştirme, kuralsızlaştırma, taşeronlaştırma gibi politikalarla toplumun geniş kesimleri için kısıtlanan hizmet alanlarına yönelik kamu yatırımlarının aslında ne kadar önemli olduğunu hatırlatmış oldu.

Bunun yanı sıra pandemi, kentlerde yerel ölçeğin önceliklendirilmesi gerektiğini de kanıtladı. Merkezi yönetim modelleri, yurttaşların acil ihtiyaçlarını tespit etmekte yetersiz kalırken bu ihtiyaçları zamanında ve etkili şekilde karşılayamadı. Buna

karşın tüm bu ihtiyaçları yerel yönetimlerin karşılaması beklendi. Tüm bunlar, yerel yönetimlerin potansiyeli ve önemi ile ileride karşılaşılabilecek zorlukları ve hazırlıklı olunması gereken başlıca alanları da gösterdi.

Bugün, her ne kadar pandemide normalleşme sürecine girildiyse de bu sorunlara yönelik kamu yatırımlarının yetersizliği sorun oluşturmayı sürdürüyor. Tümüyle piyasaya bağlı temel hizmetlere erişimdeki güçlük, ekonomik krizle birlikte yoksulluğu yaygınlaştırarak toplumsal eşitsizlikleri perçinliyor. Böylece bu hizmetlere erişimin, kamusal hizmet alanlarının ve bunların niteliğinin toplumsal eşitlik için önemli unsurlar olduğu kendini bir kez daha kanıtıyor.

Harita 45: Kadıköy sağlık tesisleri (hastaneler ve poliklinikler)

5.1. Sağlık

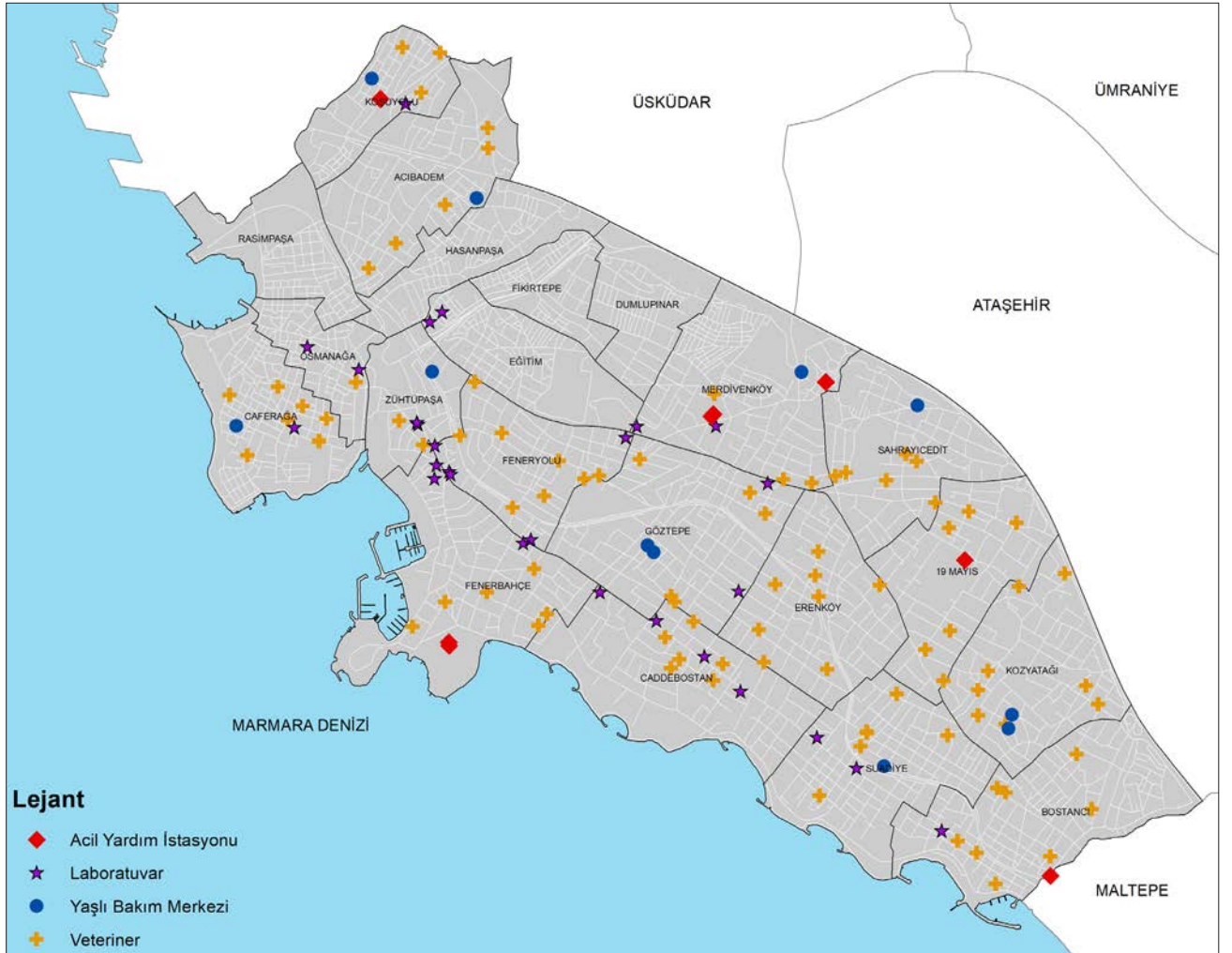
Hem kamusal hem özel bir hizmet olan sağlık hizmeti toplumsal refah düzeyini belirten önemli ölçütlerden biridir. Çalışmanın bu bölümünde Kadıköy'deki özel ve kamusal sağlık tesislerinin mekânsal dağılımı ile kapasitelerine dair göstergeler çerçevesinde toplumun bu hizmetlere erişilebilirliği analiz edilecektir. Zira tesislere erişimin niteliği özellikle de acil durumlarda sağlık risklerini artırmaktadır.

Hastane ve Poliklinikler

Kadıköy'de toplam 15 devlet hastanesi 28 özel hastane ve 62 özel poliklinik bulunmaktadır. Ulaşımına bağlı olarak 1.500 metrelik erişilebilirlikleri incelendiğinde Kadıköy'ün büyük çoğunluğunun kamusal sağlık kuruluşlarına erişebildiği görülmektedir.

Aile Sağlığı Merkezleri

Kadıköy'de 37 adet Aile Sağlığı Merkezi bulunmaktadır. Ulaşımına bağlı olarak 500 metrelik erişilebilirlikleri incelendiğinde Kadıköy'ün büyük bir kısmının aile sağlığı merkezlerine erişiminin olduğunu fakat bu sayıların yine de yeterli kalmadığını, özellikle Caddebostan ve Bostancı mahallelerinde büyük bir erişilebilirlik sorunu olduğunu görmekteyiz.

Harita 46: Kadıköy diğer sağlık tesisleri

5.2. Eğitim

Eğitim vatandaşların eşit ulaşabilmesi gereken temel hizmetlerden biridir. Eğitimin, pandemiyle birlikte görünür hale gelen yoksulluk örüntülerinden biri olması, toplumsal grupların bu konudaki ihtiyaçlarının tespit edilmesini gerektirmektedir. Çalışmanın bu bölümünde Kadıköy'deki özel okulların ve devlet okullarının mekânsal dağılımı ile derslik kapasitelerine dair göstergeler çerçevesinde toplumun bu hizmetlere erişilebilirliği analiz edilecektir.

Eğitim Tesisleri

İlçede, 112 okul öncesi eğitim, 47 ilköğretim, 46 ortaöğretim ve 64 lise olmak üzere toplamda 269 eğitim tesisi bulunmaktadır. Bölgede okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve lise tesislerinde okuyan toplam öğrenci sayısı ise 42.016'dır.

Derslik Sayıları

İlçedeki derslik sayısının 72'si (%3) okul öncesi, 659'u (%34) ilköğretim, 511'i (%26) ortaöğretim, 652'si (%34) lise tesislerine aittir.

Bölgede okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve lise öğrencilerinin sayısı (42.016) İstanbul genelinin (2.840.498) %1.4'ünü oluşturmaktadır. Okul öncesi dersliklerinde derslik başına düşen öğrenci sayısı 23 kişi iken ilköğretim dersliklerinde derslik başına düşen öğrenci sayısı 20, ortaöğretim tesislerinde 20, liselerde ise 25 kişidir. İstanbul'da bu ortalama 2020-2021 eğitim öğretim döneminde 22 kişidir. Bu durumda Kadıköy ilçesi İstanbul geneline kıyasla avantajlı durumdadır. Kadıköy'de yer alan okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve liselerde çalışan toplam personel sayısı ise 3.099'dur.

Okul Öncesi Tesislerin Erişilebilirliği

Kadıköy'de 12 adet kamu, 105 adet özel anaokulu bulunmaktadır. Anaokullarının ulaşım metotlarına bağlı 500 m'lik erişilebilirlikleri incelendiğinde her ne kadar özel anaokulu sayısı oldukça fazla olsa da devlet okullarının azlığından kaynaklanan bir erişilebilirlik sorunu olduğu görülmektedir. Fikirtepe, Eğitim, Erenköy, Caddebostan ve Bostancı mahallelerini kapsayan alanda hiçbir devlet anaokulu bulunmamaktadır.

Kadıköy İlkokul Tesislerinin Erişilebilirliği

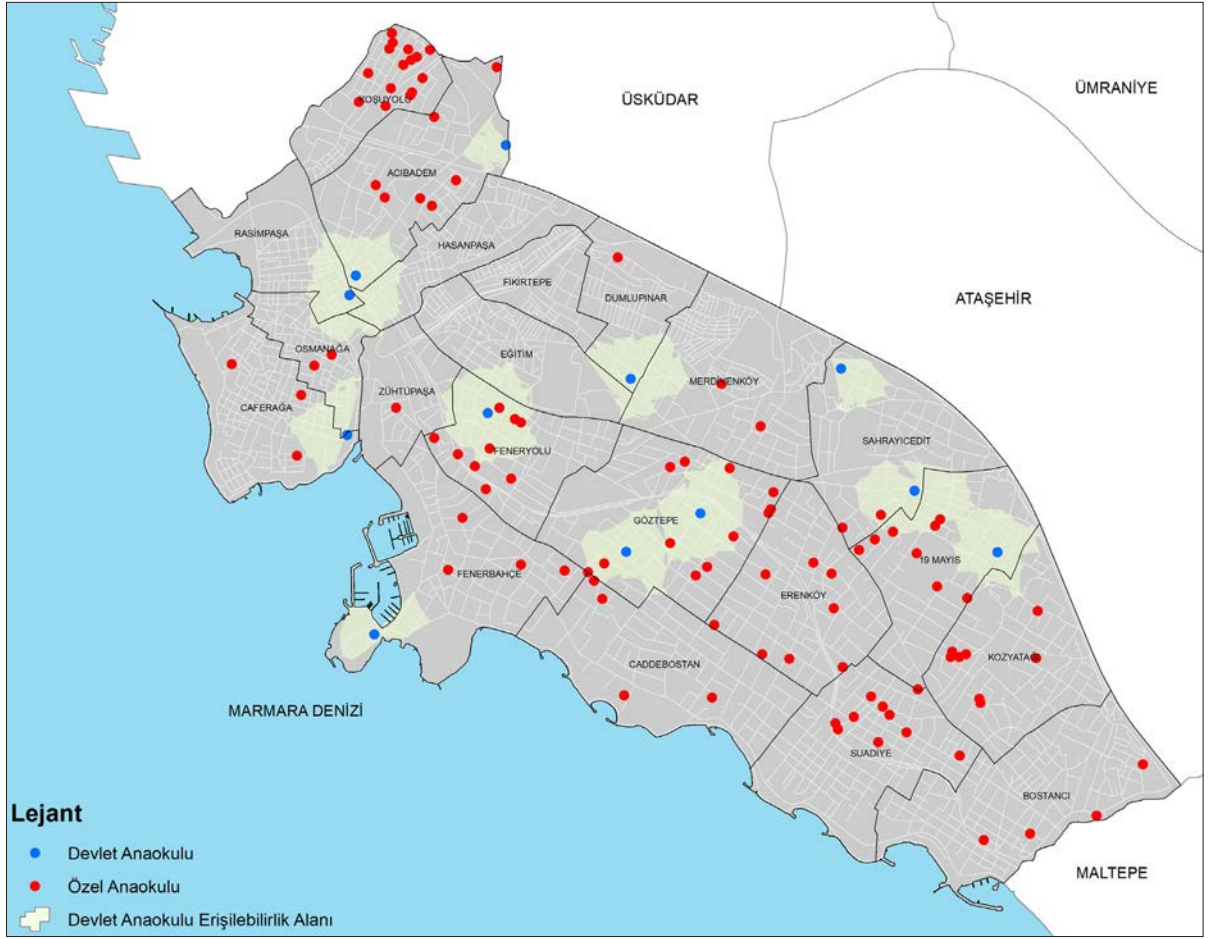
Eğitim Tesisleri	Özel	Kamu	Toplam
Anaokulu	100	12	112
İlköğretim	17	30	47
Ortaöğretim	19	27	46
Lise	37	27	64

Tablo 8: Kadıköy kamu ve özel okul dağılımları

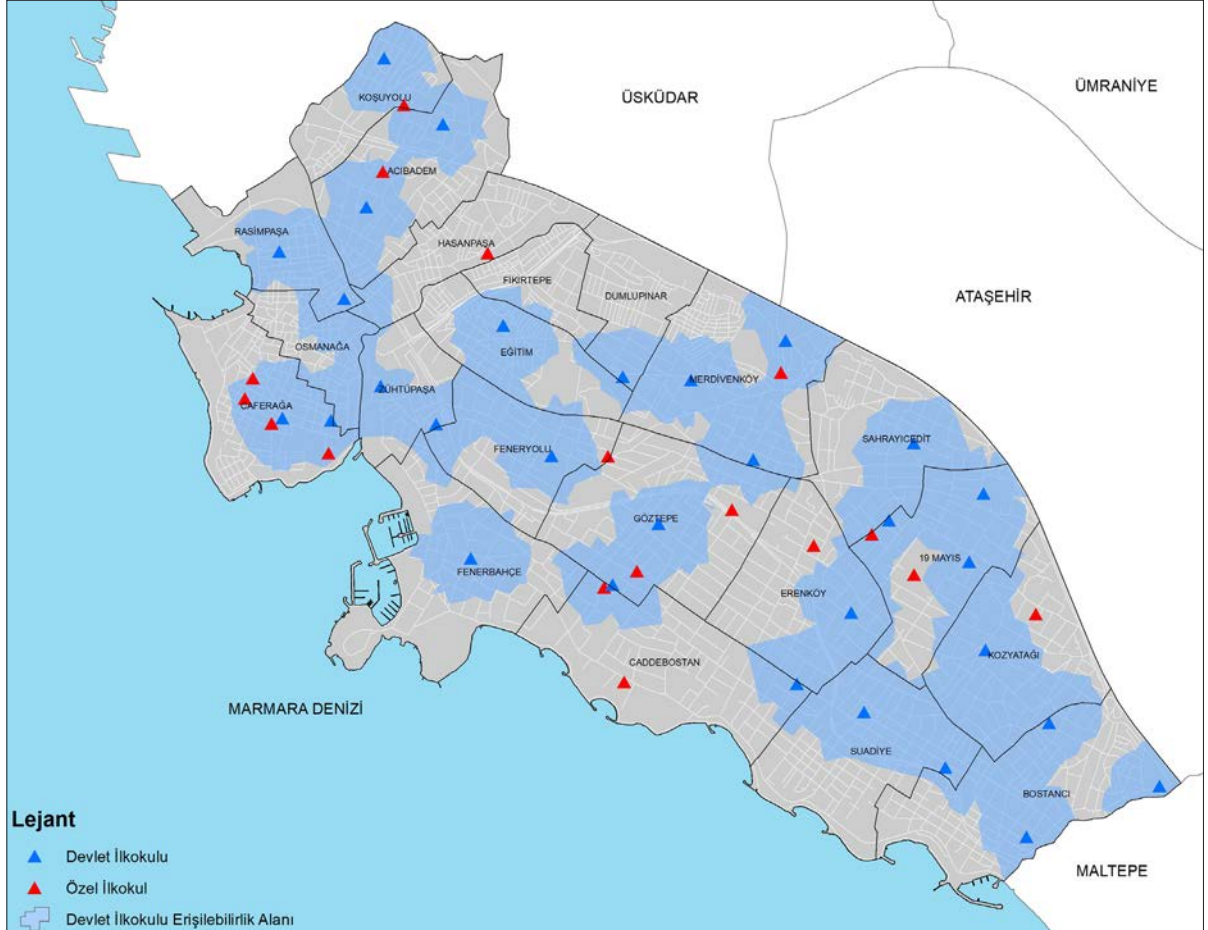
Kamu Eğitim Tesisleri	Adet	Toplam Derslik Sayısı	Toplam Öğrenci Sayısı	Toplam Personel Sayısı
Anaokulu	12	72	1.723	91
İlköğretim	30	659	13.593	758
Ortaöğretim	27	511	10.489	900
Lise	27	652	16.211	1.350

Tablo 9: Kadıköy derslik, öğrenci ve personel sayıları

Kadıköy'de 30 adet devlet, 17 adet özel ilköğretim tesisi bulunmaktadır. İlkokulların ulaşım metotlarına bağlı 500 m'lik erişilebilirlikleri incelendiğinde devlet okullarının, Kadıköy'ün büyük çoğunluğuna erişilebilir olduğunu fakat, Fikirtepe, Hasanpaşa ve Dumlupınar mahallelerinin kuzey kısımları; Caddebostan Mahallesi'nin ise güney kısımlarında devlet okuluna ihtiyaç olduğu görülmektedir.

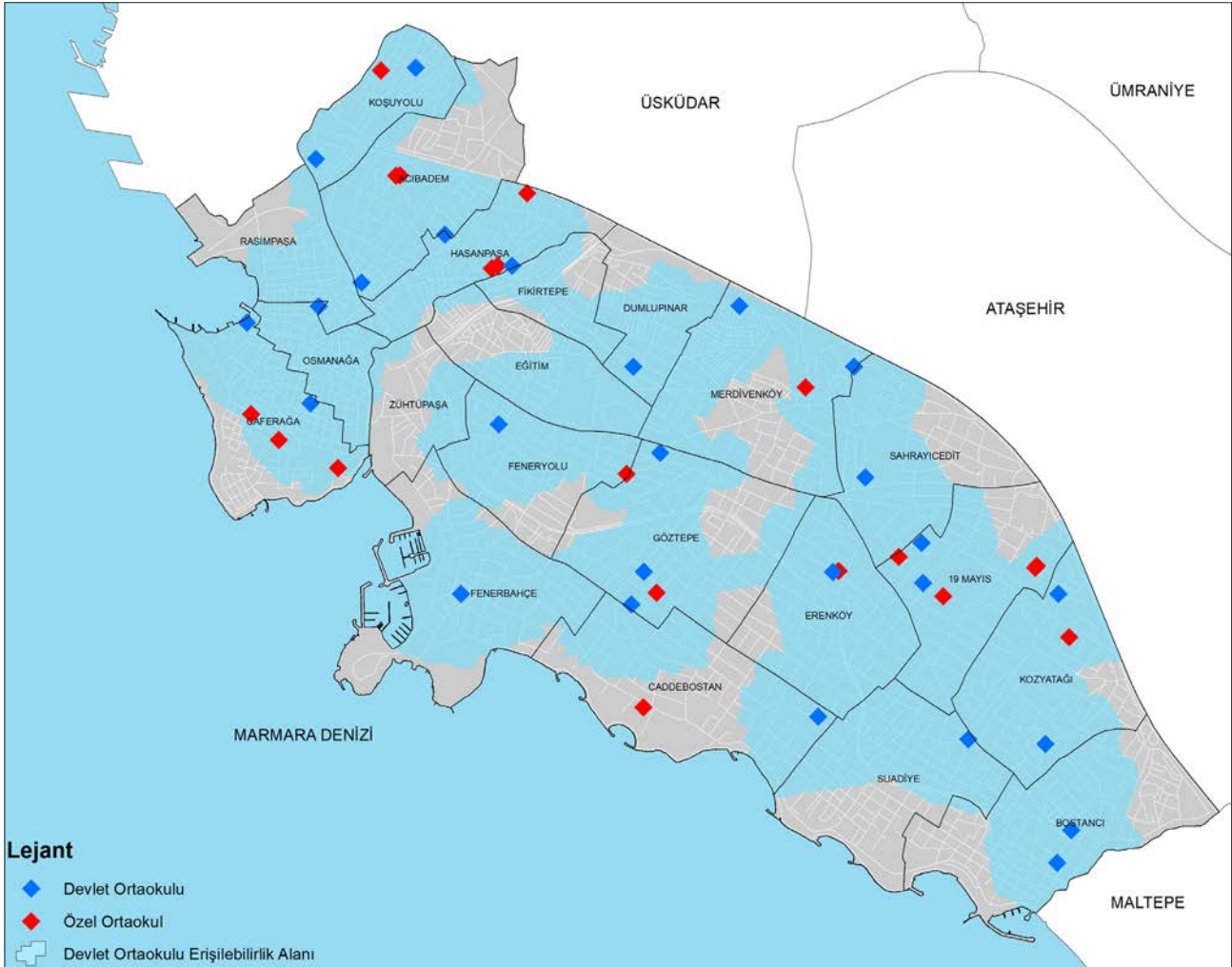
Harita 47: Kadıköy anaokulu dağılımı ve erişilebilirliği

Harita 48: Kadıköy ilkokul dağılımı ve erişilebilirliği

Kadıköy'de Ortaokul Tesislerinin Erişilebilirliği

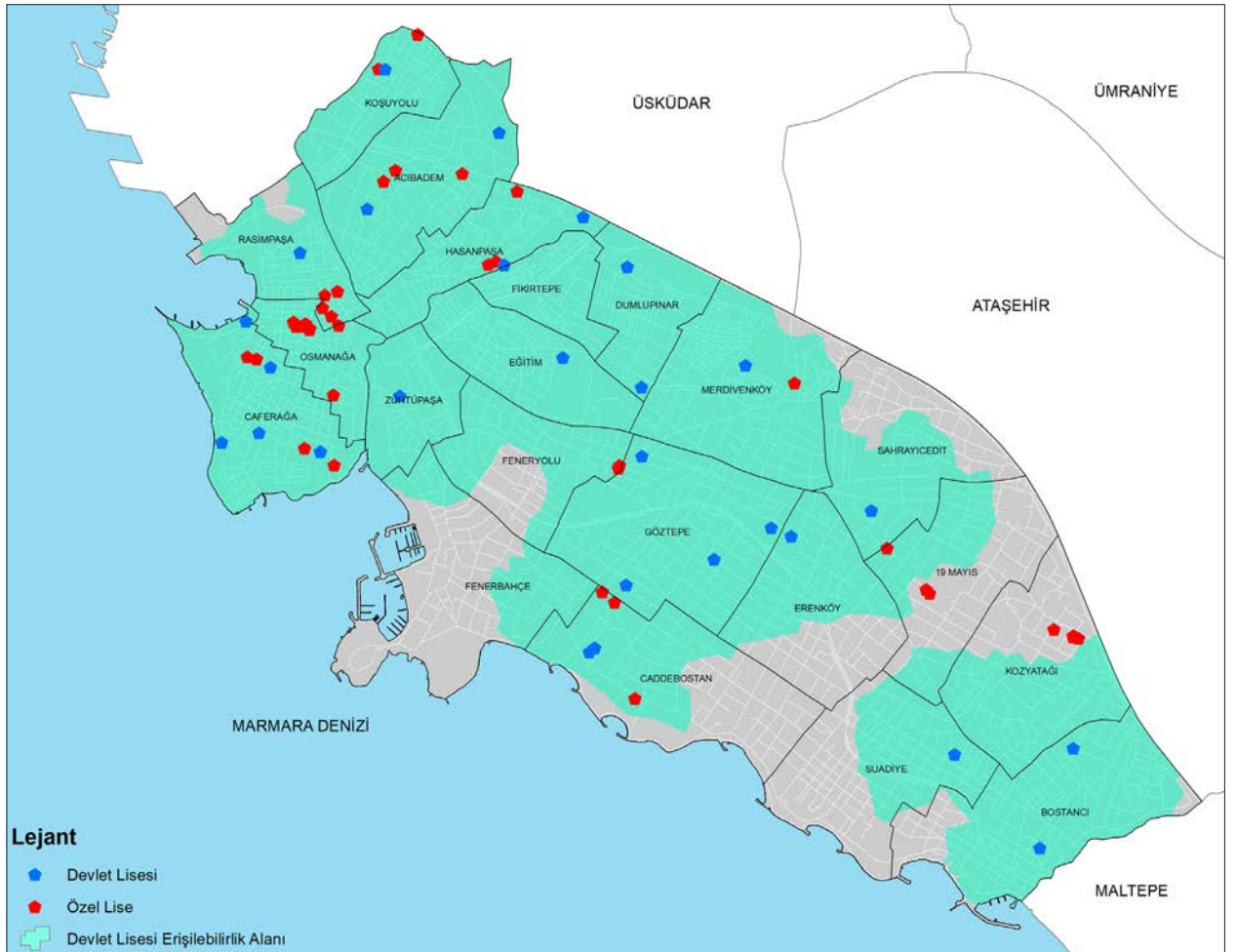
Kadıköy'de 27 adet devlet ve 19 adet özel ortaokul tesisi bulunmaktadır. Ortaokulların ulaşım metotlarına bağlı 750 m'lik erişilebilirlikleri incelendiğinde devlet okullarının Kadıköy'ün büyük çoğunluğu için yeterince erişilebilir olduğunu fakat bunun yanında Zühtüpaşa ve Eğitim mahallelerinin iç kısımlarının; Caddebostan ve Suadiye mahallelerinin güney kesimlerinin devlet okuluna yeterince erişilebilirliğinin olmadığını görüyoruz.

Harita 49: Kadıköy ortaokul dağılımı ve erişilebilirliği

Kadıköy'de Lise Tesislerinin Erişilebilirliği

Kadıköy'de 27 adet devlet lisesi, 37 adet özel lise bulunmaktadır. Liselerin ulaşım metotlarına bağlı 1000 m'lik erişilebilirlikleri incelendiğinde kamusal lise tesisleri Kadıköy'ün büyük çoğunluğu için erişilebilir mesafededir. Fenerbahçe Mahallesi'nin güneyinde, Caddebostan'dan 19 Mayıs Mahallesi'ne doğru oluşan bir koridorda devlet lisesine erişilebilirlik sorunu olduğu görülmektedir. Ancak, liselerin türlerine göre değerlendirildiğinde farklı erişilebilirlik sorunlarının olduğu da görülmektedir. Kadıköy'deki 27 devlet lisesinin 13'ü Anadolu Lisesi, 7'si Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, 4'ü İmam Hatip Anadolu Lisesi, 2'si Güzel Sanatlar Lisesi ve 1'i Fen Lisesi'dir. Üniversiteye hazırlıkta sağladığı avantaj nedeniyle yaygınlıkla tercih edilen Anadolu Lisesi türünün özellikle Acıbadem ve Hasanpaşa mahallelerinde erişilebilir olmadığı anlaşılmaktadır.

Harita 50: Kadıköy lise dağılımı ve erişilebilirliği

5.3. Yeşil Alanlar

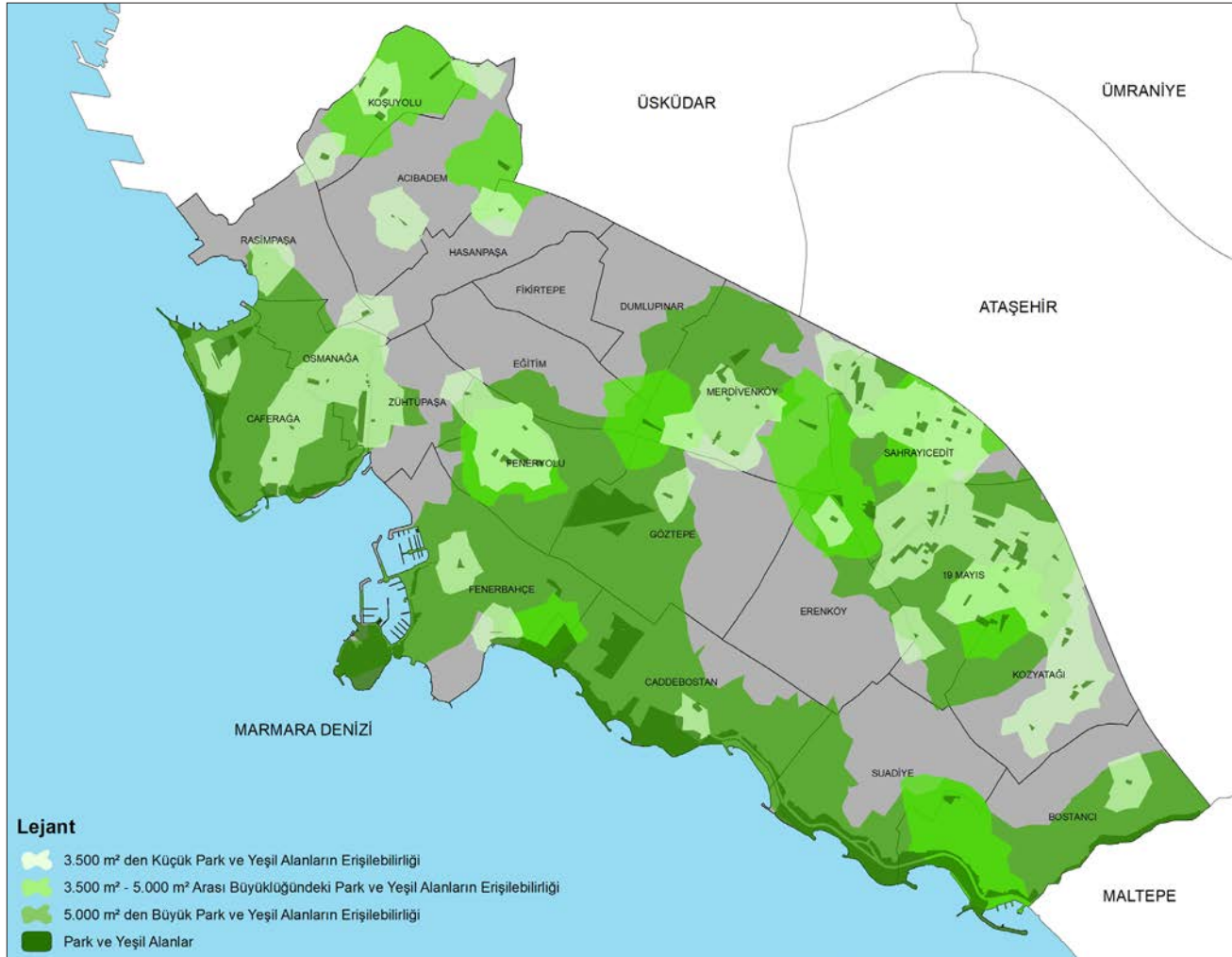
Kadıköy'de 95'i Kadıköy Belediyesi, 7'si İBB yetkinde toplam 102 park/yeşil alan bulunmaktadır. Göztepe Özgürlük Parkı, Göztepe 60. Yıl Parkı, Yoğurtçu Parkı, Kalamış Parkı, Fenerbahçe Parkı, Caddebostan Sahili boyunca devam eden yeşil alan, Moda Sahili, Kurbağalıdere Parkı, Profesör Dr. Kriton Curi Parkı başta olmak üzere toplamda 1.106.675 metrekarelik aktif yeşil alan bulunmaktadır. Kadıköy'deki pasif yeşil alan miktarı ise 853.764 metrekaredir. Kişi başına 2.28 metrekare aktif yeşil alanın düştüğü Kadıköy'de, aktif yeşil alanların %58'i İBB, %42'si ise Kadıköy Belediyesi sorumluluk alanlarındadır.

Kamusal Yeşil Alanların Erişilebilirliği

3.500 metrekareden küçük yeşil alanların ulaşım metodlarına bağlı olarak 250 m'lik erişilebilirlikleri incelendiğinde Koşuyolu, Osmanağa, Caferpaşa, Feneryolu, Merdivenköy, Sahrayıcedit, 19 Mayıs ve Kozyatağı mahallelerinde erişilebilirliğin görece iyi olduğu görülmektedir.

3.500 metrekareden büyük yeşil alanların ulaşım metodlarına bağlı olarak 500 m'lik erişilebilirlikleri incelendiğinde, bu büyüklükteki park alanlarının çok olmadığı fakat 3.500 metrekareden küçük ve 5.000 metrekareden büyük parklar arasında koridor oluşturduğu görülmektedir.

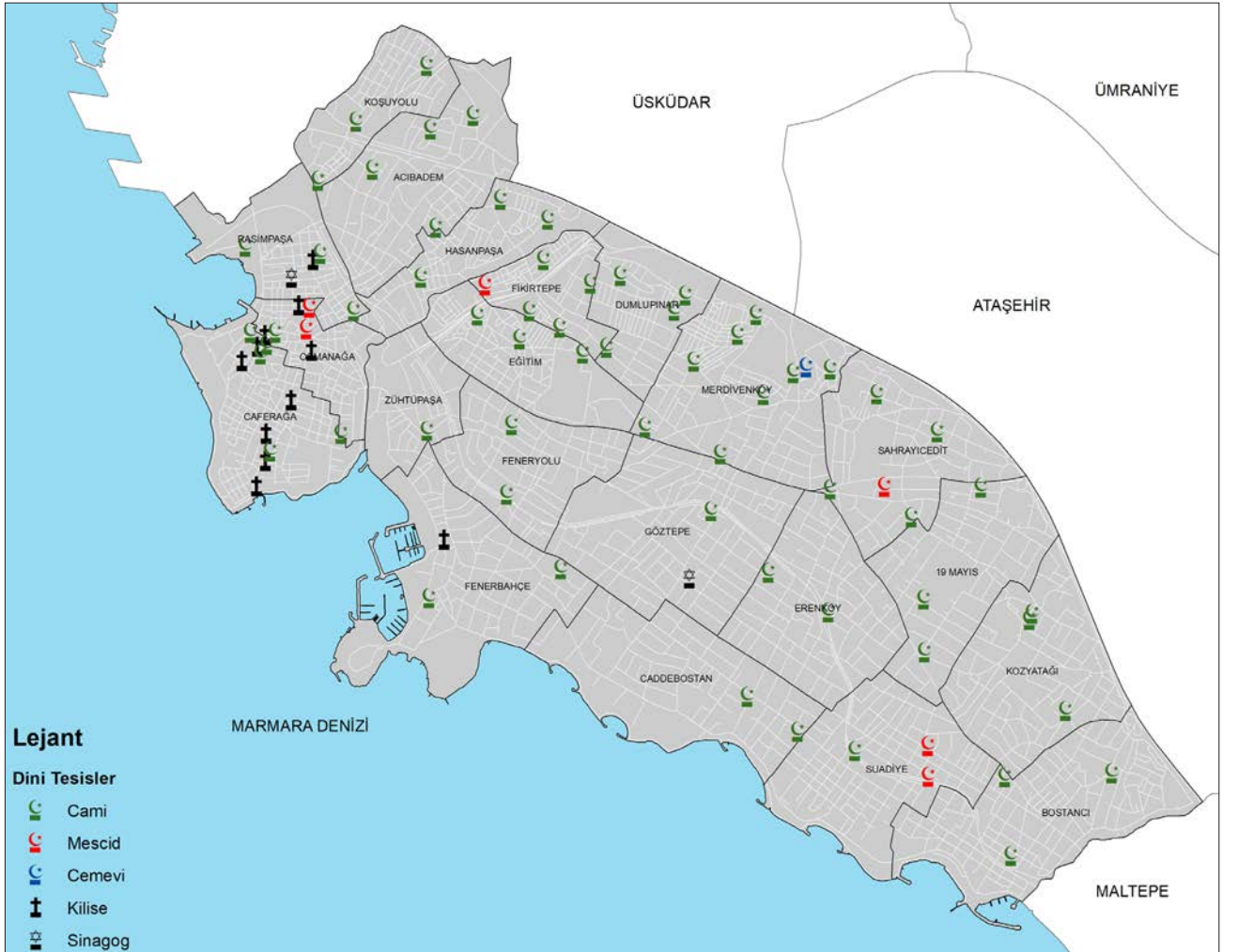
Tüm parkların mekânsal dağılımına göre değerlendirildiğinde Fikirtepe, Dumlupınar, Eğitim, Hasanpaşa, Rasimpaşa ve Erenköy mahallelerinin yeşil alan bakımından dezavantajlı durumda olduğu görülmektedir.

Harita 51: Kadıköy yeşil alan erişilebilirliği

5.4. Dini Tesisler

Kadıköy'de toplam 83 farklı dini tesis bulunmaktadır. Bunların 2'si sinagog, 12'si kilise, 1'i cemevi, 6'sı meşid, 62'si camidir.

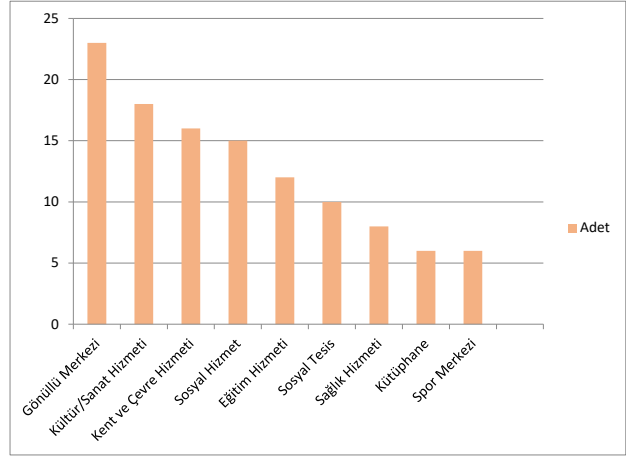

Harita 52: Kadıköy'deki dini tesislerin dağılımı

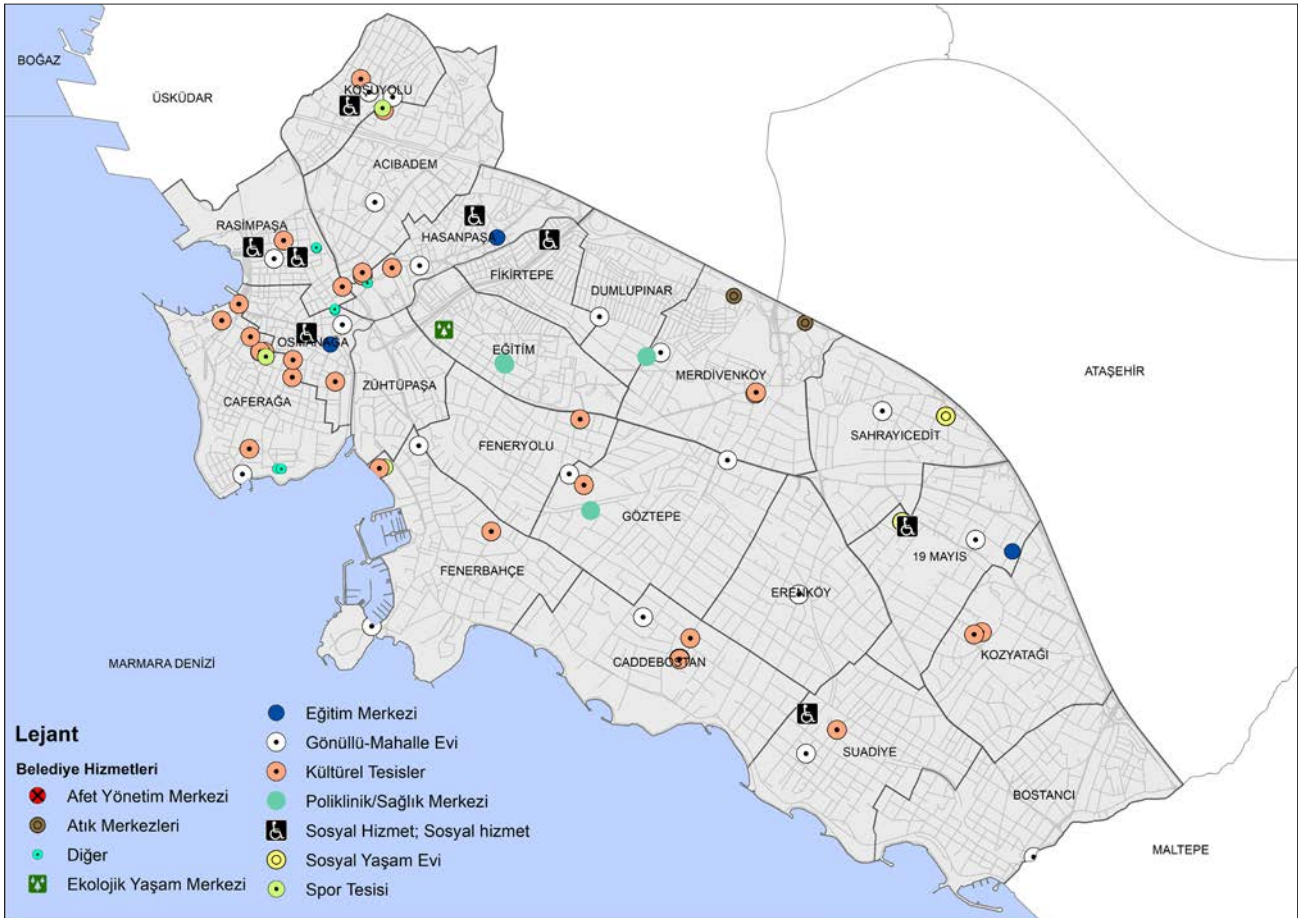
5.5. Belediye Hizmet Birimleri

Kadıköy'de Kadıköy Belediyesi'ne ait 23 adet gönüllü evi, 15 adet sosyal hizmet birimi, 16 adet kent ve çevre hizmet birimi, 18 adet kültür/sanat merkezi, 6 adet kütüphane, 10 adet sosyal tesis, 12 adet eğitim merkezi (çocuk yuvası, etüt merkezi), 6 adet spor tesisi olmak üzere toplam 114 adet belediye birimi bulunmaktadır.

Merkez mahalleler olan Osmanağa, Caferağa ve Rasimpaşa mahalleleri, farklı türlerdeki belediye hizmetlerinin en yoğun olduğu mahallelerdir. Bostancı ve Erenköy mahallelerinde ise belediyeye ait hizmet birimlerinin çok sınırlı olduğu görülmektedir.

Grafik 17: Belediye hizmet birimlerinin türlerine göre dağılımı

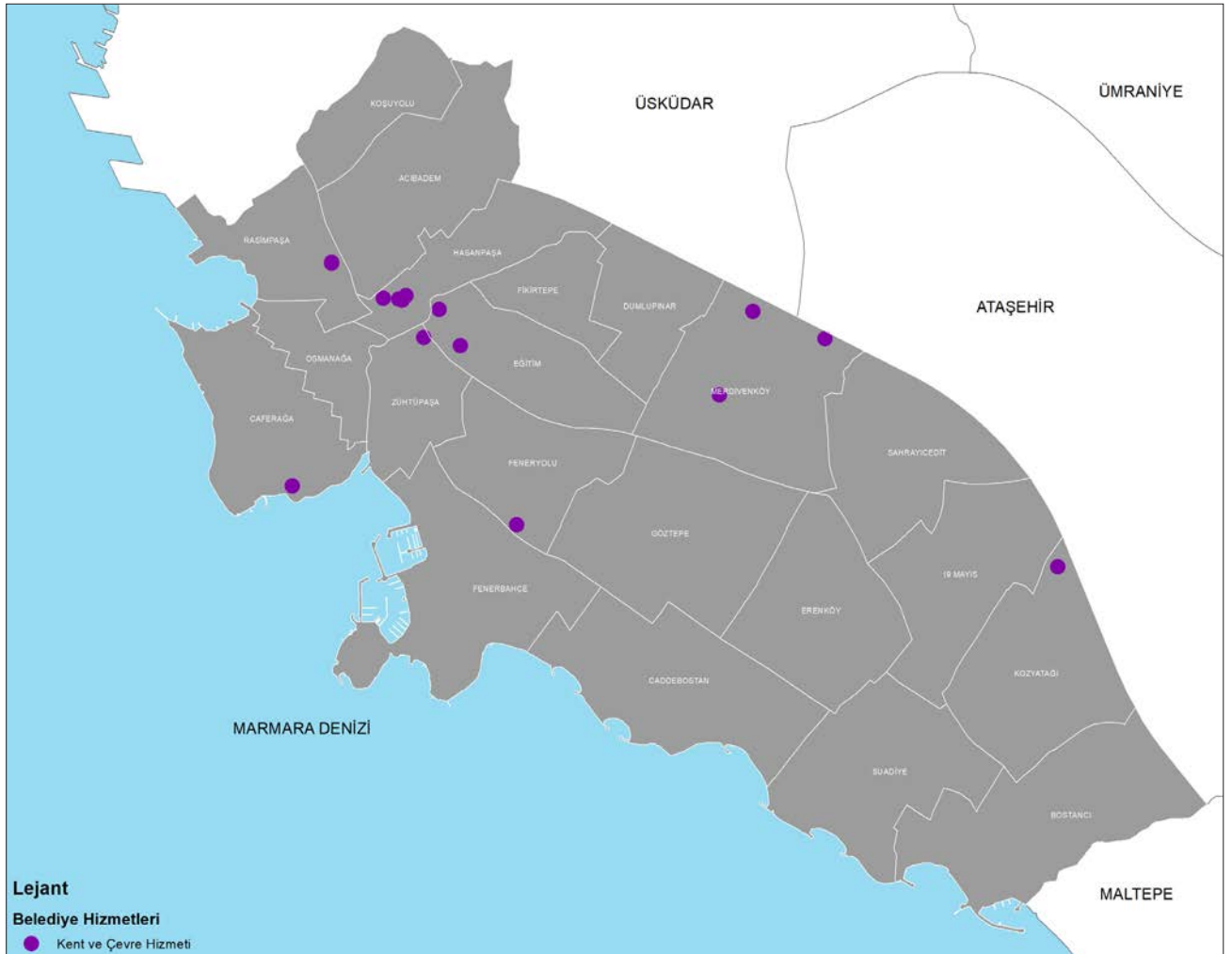

Harita 53: Kadıköy Belediyesi hizmet birimlerinin dağılımı

Kent ve Çevre Hizmetleri

Kent ve Çevre Hizmetleri
Evlendirme Dairesi
Atık Koordinasyon Merkezi
Beton Zemin Laboratuvarı
Elektronik Atık Getirme Merkezi
Kentsel Arama Kurtarma Takımı
Tasarım Atölyesi Kadıköy (TAK)
İDEA Kadıköy
Kadıköy Belediyesi Akademi
Kent Konseyi
Ekolojik Yaşam Merkezi
Atıksız Yaşam Dükkanı
Mobil Atık Getirme Merkezi
Afet Eğitim ve Bilinçlendirme Parkı

Tablo 10: Kadıköy Belediyesi kent ve çevre hizmet birimleri

Harita 54: Kadıköy Belediyesi kent ve çevre hizmet birimleri

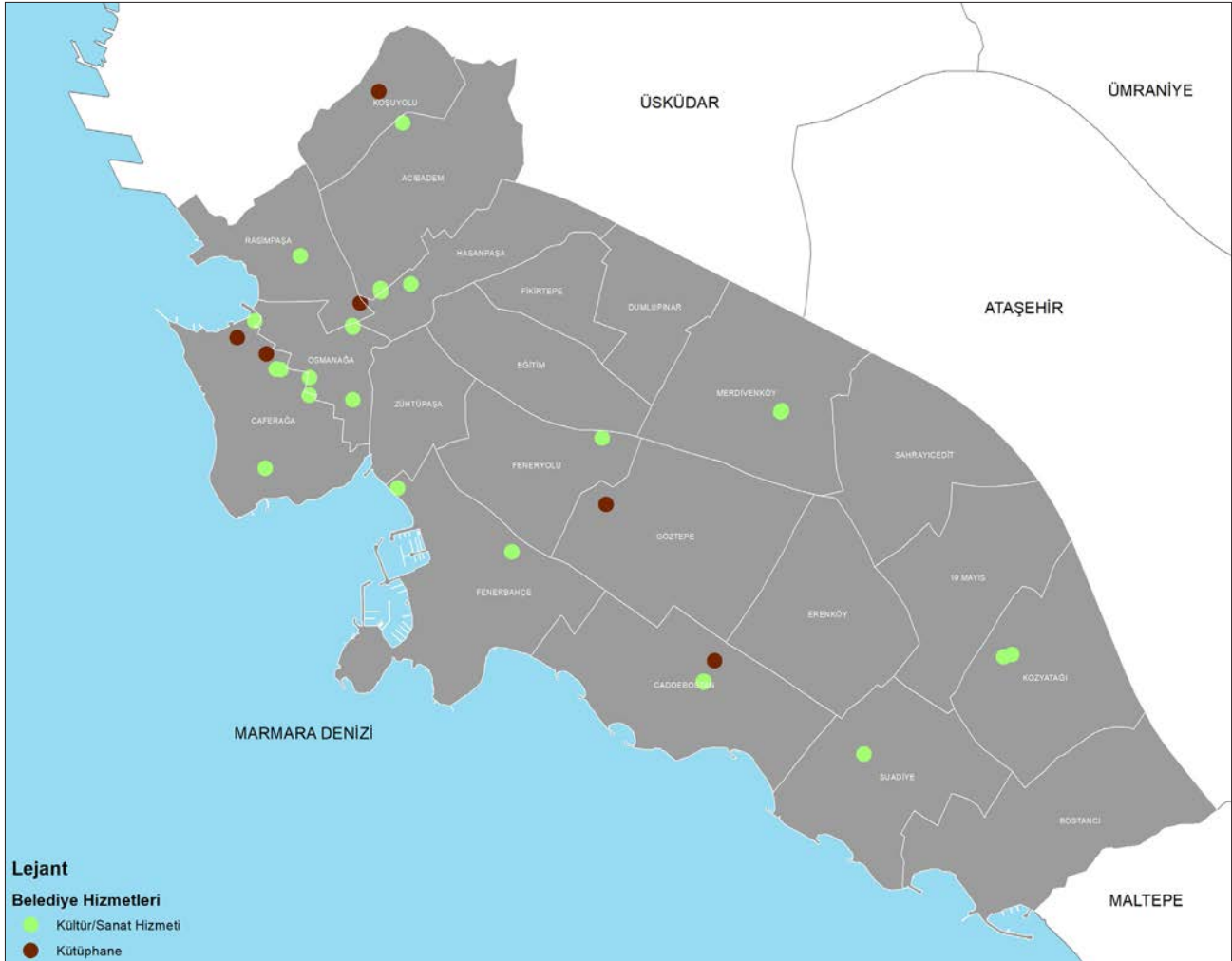
Kültür - Sanat Hizmetleri

Kütüphaneler
Caddebostan Kültür Merkezi Sanat Kütüphanesi
İlk Kütüphanem
Muhtar Özkaya Halk Kütüphanesi
Kemal Tahir Halk Kütüphanesi
Tarih Edebiyat ve Sanat Kütüphanesi (TESAK)
Görme Engelliler Sesli Kütüphanesi

Tablo 11: Kadıköy Belediyesi kütüphaneleri

Kültür - Sanat Birimleri
Alan Kadıköy
Barış Manço Evi
Barış Manço Kültür Merkezi
Caddebostan Kültür Merkezi
Çocuk Sanat Merkezi
Gazete Kadıköy
Gençlik Sanat Merkezi
Haldun Taner Müze Evi
Halis Kurtça Çocuk Kültür Merkezi
Kadıköy Belediyesi Kültür Yayınları
Karikatür Evi
Kozyatağı Kültür Merkezi
Sinematek/Sinema Evi
Suadiye Sanat Atölyeleri
Süreyya Operası
Yeldeğirmeni Sanat

Tablo 12: Kadıköy Belediyesi kültür-sanat hizmet birimleri

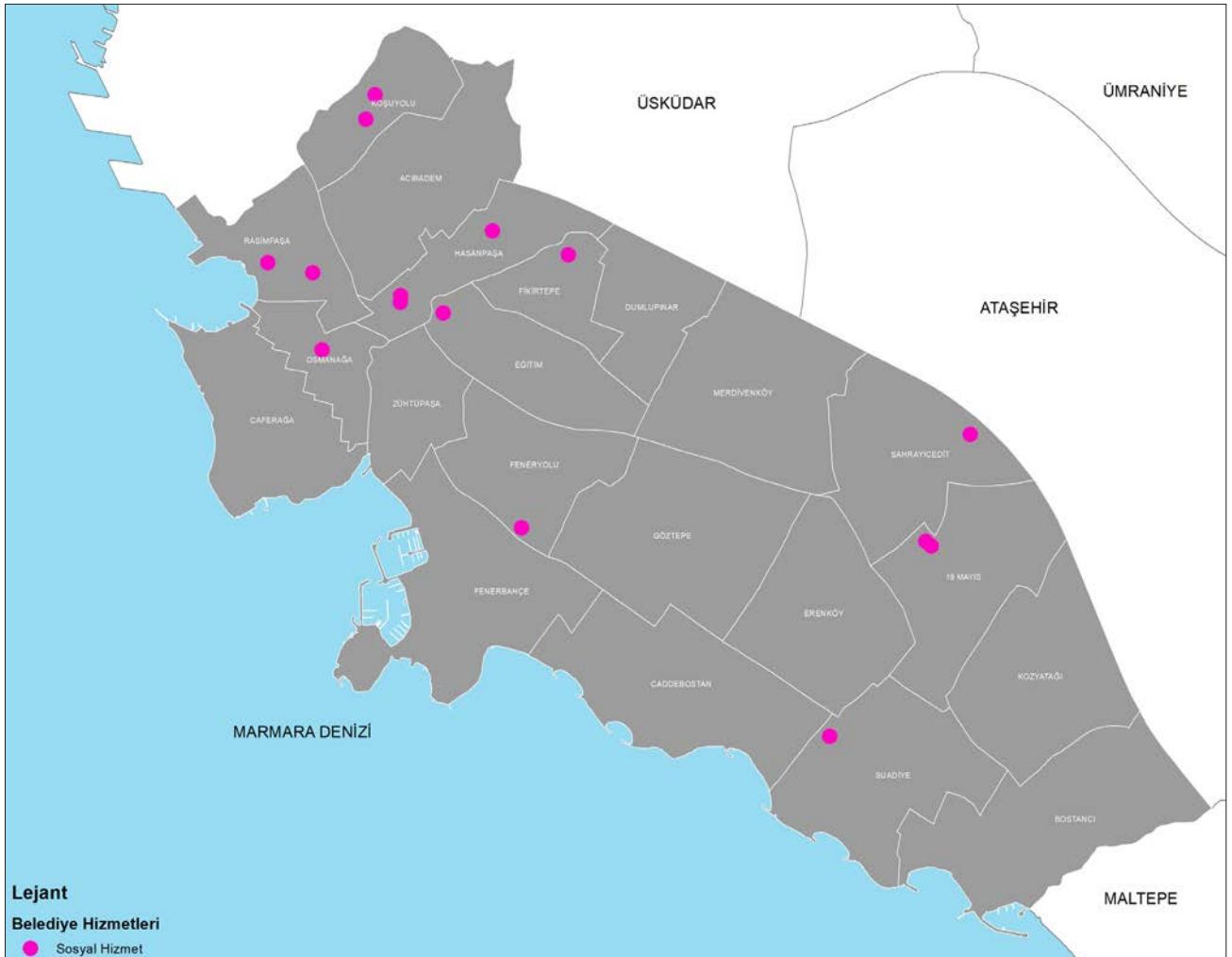

Harita 55: Kadıköy Belediyesi kültür - sanat hizmet birimleri

Sosyal Hizmetler

Sosyal Hizmet Birimleri
19 Mayıs Sosyal Hizmet Merkezi
Rasimpaşa Sosyal Hizmet Merkezi
Göztepe Sosyal Hizmet Merkezi
Koşuyolu Engelsiz Sosyal Hizmet Merkezi
Kuşdili Sosyal Hizmet Merkezi
Yeldeğirmeni Sosyal Hizmet Merkezi
Sosyal Servis Birimi
Sosyal Yaşam Evi (Sahrayıcedit)
Alzheimer Merkezi ve Sosyal Yaşam Evi (19 Mayıs)
Göztepe Alzheimer Merkezi
Kadıköy Belediyesi Yüksek Öğrenim Kız Öğrenci Yurdu
Kadın Sığınma Evi
Kadın Yaşam Evi
Açık Gardırop İkinci El Giysi Mağazası ve Anadolu'ya Yardım Birimi
Açık Gardırop İkinci El Giysi Mağazası ve Anadolu'ya Yardım Birimi
Toplumsal Eşitlik Birimi
POTLAÇ Kadın Kooperatifi Dükkânlar

Tablo 13: Kadıköy Belediyesi sosyal hizmet birimleri

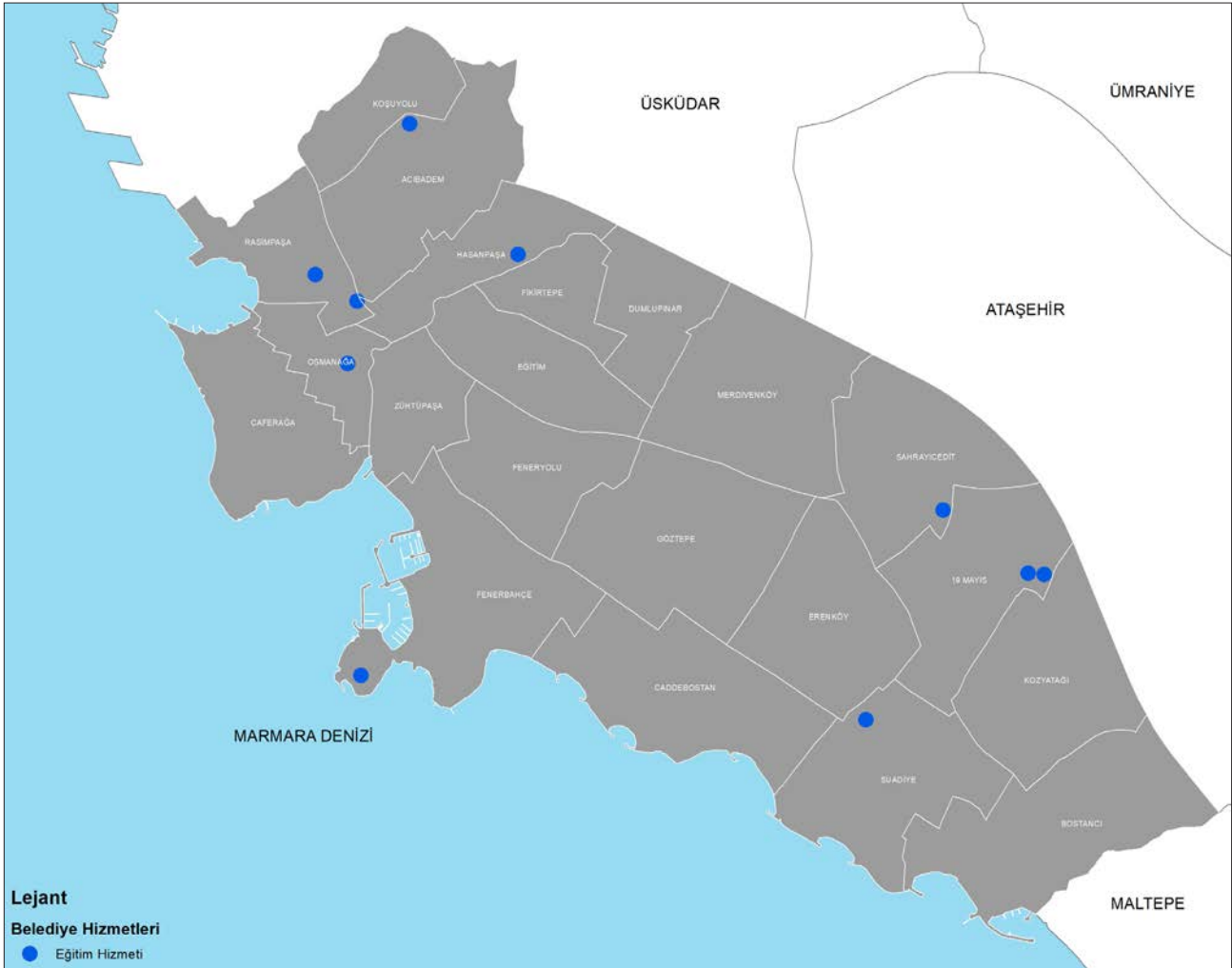

Harita 56: Kadıköy Belediyesi sosyal hizmet birimleri

Eğitim Hizmeti

Eğitim Birimleri
İDEA Çocuk Oyun Evi
19 Mayıs Gençlik ve Çocuk Eğitim Merkezi
Kuşdili Gençlik ve Çocuk Eğitim Merkezi
Fenerbahçe Çocuk Yuvası
Bahriye Üçok Çocuk Yuvası
Hasan Ali Yücel Çocuk yuvası
İsmail Hakkı Tonguç Çocuk Yuvası
Mevhibe İnönü Çocuk yuvası
Adile Naşit Çocuk Yuvası
Kemal Tahir Halk Kütüphanesi Çocuk Etüt Merkezi

Tablo 14: Kadıköy Belediyesi eğitim hizmet birimleri

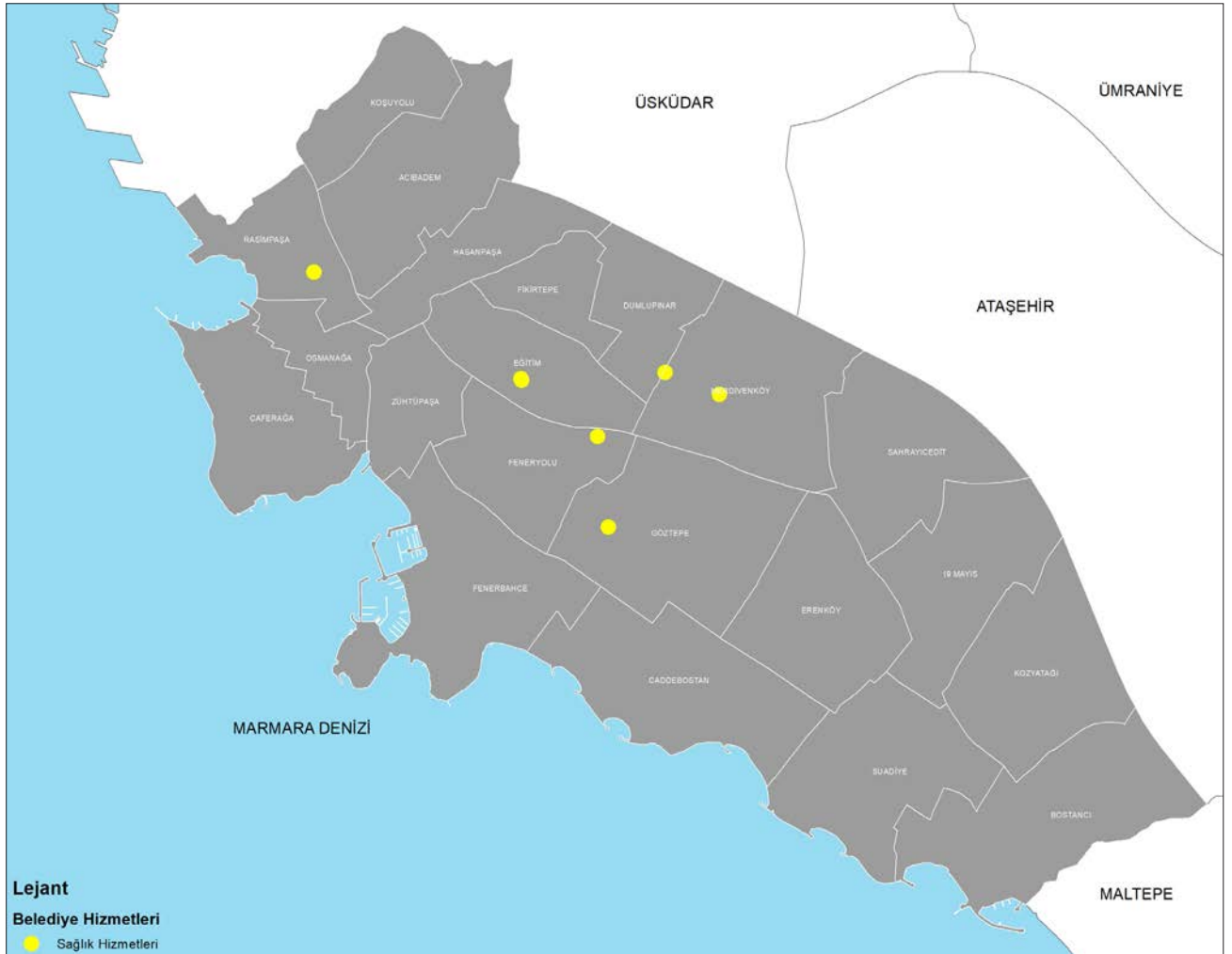

Harita 57: Kadıköy Belediyesi eğitim ve kütüphane hizmet birimleri

Sağlık Hizmetleri

Sağlık Birimleri
Çocuk Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi
Çocuk Koruyucu Ruh Sağlığı Merkezi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Polikliniği
Prof. Dr. Korkmaz Altuğ Sağlık Polikliniği
Dr. Rana Beşe Sağlık Polikliniği
Zehra Mustafa Yüksel Mamografi ve Kadın Sağlığı Merkezi
Sahipsiz Hayvanlar Rehabilitasyon ve Eğitim Merkezi
Geçici Hayvan Bakım Merkezi

Tablo 15: Kadıköy Belediyesi sağlık hizmet birimleri

Spor Merkezleri

Spor Merkezleri
Acıbadem Yüzme Havuzu ve Spor Merkezi
Kalamış Gençlik ve Spor Merkezi
Caferağa Spor Salonu
Özgürlük Parkı Spor Tesisleri
Koşuyolu Parkı Spor Tesisleri
Yeşil Çeşme Spor Merkezi

Tablo 16: Kadıköy Belediyesi spor merkezleri

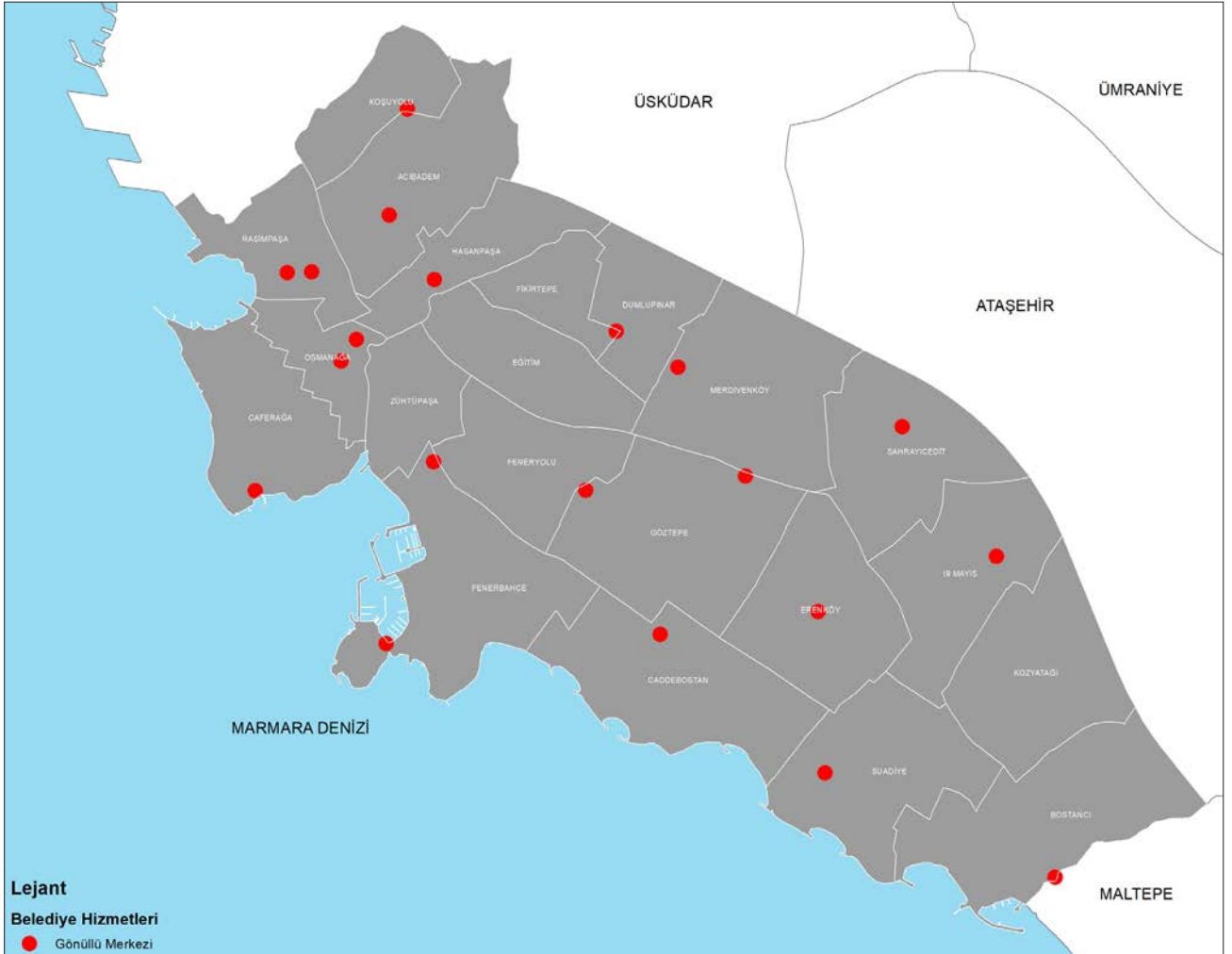

Harita 59: Kadıköy Belediyesi spor merkezleri

Gönüllü Merkezleri

Gönüllü Merkezleri	Hasanpaşa Gönüllüleri
Gönüllü Eğitim ve Danışma Merkezi (Hasanpaşa)	Koşuyolu Gönüllüleri
Gönüllü Eğitim ve Danışma Merkezi (Kuşdili)	Kriton Curi Parkı Gönüllüleri
Acıbadem Gönüllüleri	Merdivenköy Gönüllüleri
Bostancı Gönüllüleri	Moda Gönüllüleri
Caddebostan Gönüllüleri	Osmanağa Gönüllüleri
Erenköy Gönüllüleri	Rasimpaşa Gönüllüleri
Fenerbahçe Gönüllüleri	Sahrayıcedit Gönüllüleri (23 Nisan Parkı)
Feneryolu Gönüllüleri	Sahrayıcedit Gönüllüleri (Defne Parkı)
Fikirtepe Gönüllüleri	Suadiye Gönüllüleri
Göztepe Gönüllüleri	Zühtüpaşa Gönüllüleri

Tablo 17: Kadıköy Belediyesi gönüllü merkezleri

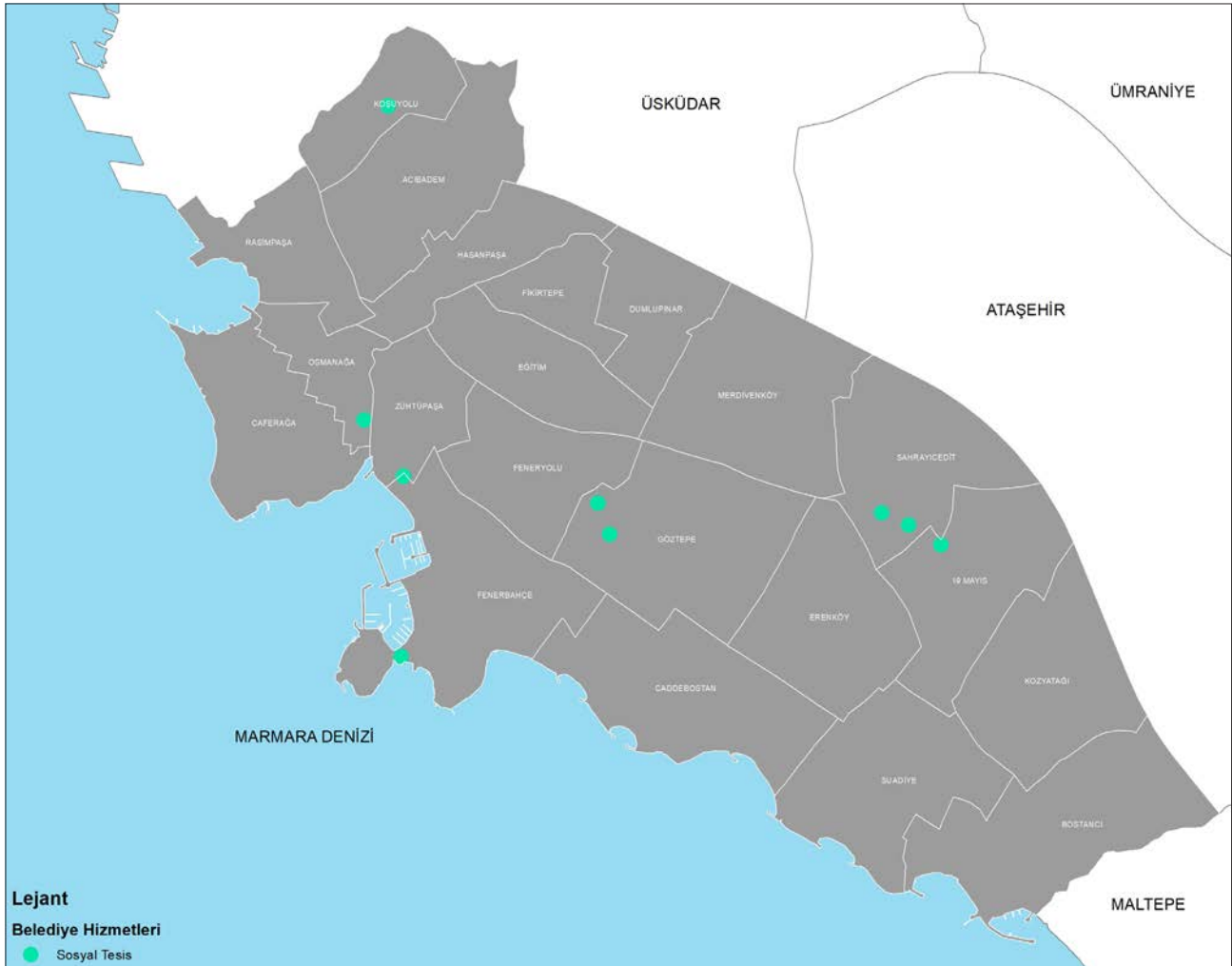

Harita 60: Kadıköy Belediyesi Gönüllü Merkezleri

Sosyal Tesisler

Sosyal Tesisler
Khalkedon Defne Park
Khalkedon Fenerbahçe
Khalkedon Kalamış
Koşuyolu Mahalle Evi
Khalkedon Kriton Curi
Özgürlük Parkı Tesisleri
Milli Hakimiyet Parkı Kafe
Demokrasi Park Kafe
Yoğurtçu Park Kafe
Akademi Kafe

Tablo 18: Kadıköy Belediyesi sosyal tesisleri

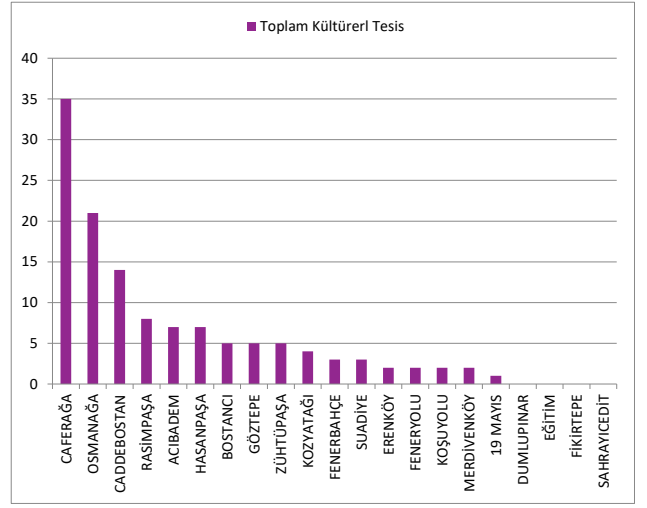

Harita 61: Kadıköy Belediyesi sosyal tesisleri

5.6. Kültürel Tesisler

Kadıköy'de 46'sı tiyatro, 40'ı sanat merkezi, 14'ü sinema, 11'i kütüphane, 11'i kültür merkezi ve 6'sı müze olmak üzere toplam 128 adet kültürel tesis bulunmaktadır.

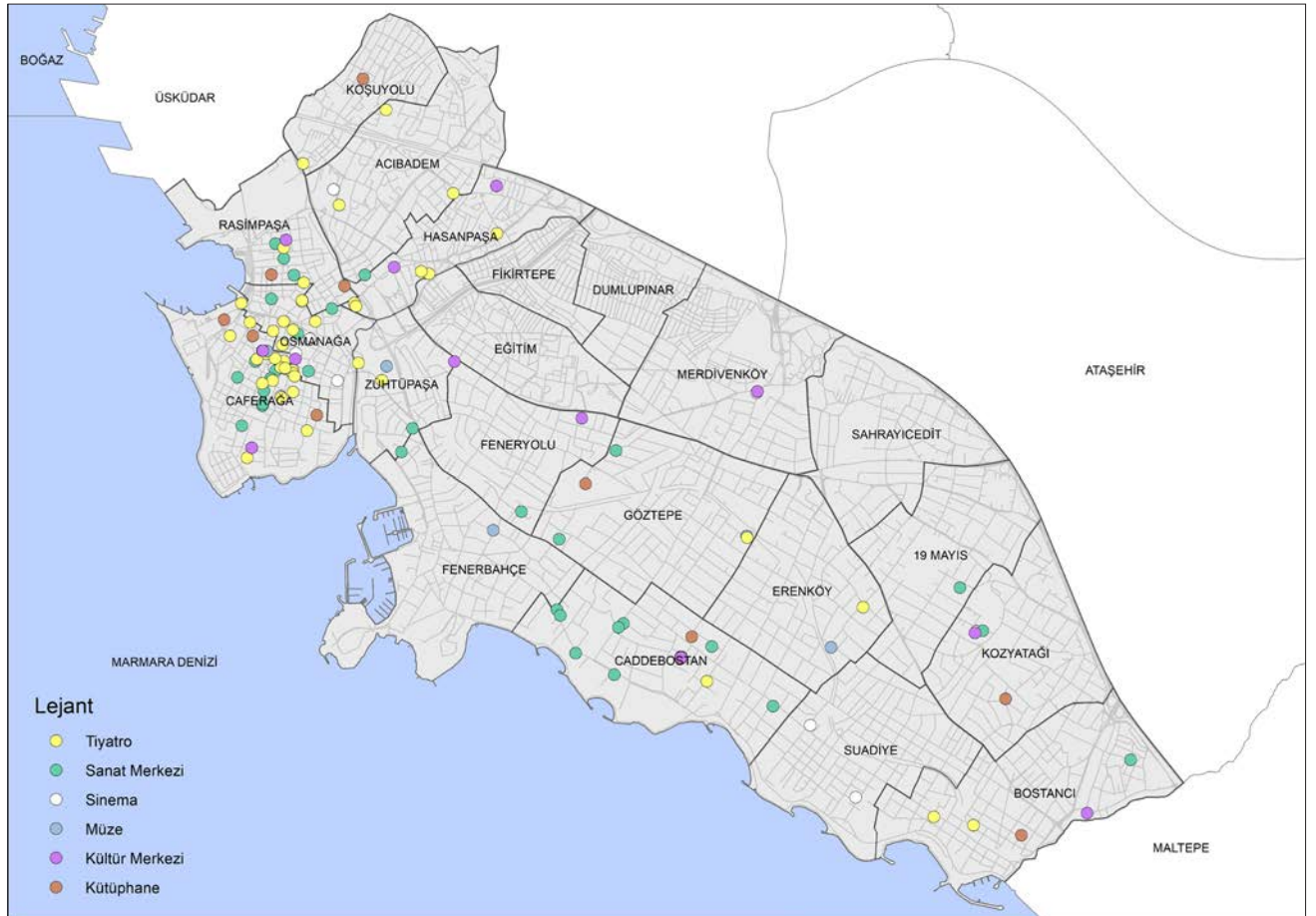
Merkez mahalleler olan Osmanağa ve Caferağa mahalleleri, sosyal ve kültürel aktivite mekânlarının en yoğun olduğu mahallelerdir. Kültürel tesislerin Kadıköy'deki dağılımlarını incelediğimizde, donatıların yığıldığı merkez mahalleler dışında, donatı miktarının çok az olduğu ve hiç olmadığı mahalleler de vardır. Bu mahalleler Fikirtepe, Dumlupınar, Eğitim ve Sahrayıcedit mahalleleridir.

Grafik 18: kültürel tesislerin mahallelere göre dağılımı

Kültürel Tesisler	Adet
Tiyatro	46
Sanat Merkezi	40
Sinema	14
Kütüphane	11
Kültür Merkezi	11
Müze	6

Tablo 19: Kadıköy'deki kültürel tesislerin türlere göre dağılımı

Harita 62: Kadıköy'deki kültürel tesislerin dağılımı

5.7. Gıda

Çalışmanın bu bölümünde toplumun temiz ve ucuz gıdaya ulaşma olanakları bağlamında halk ekmek noktaları, kent bostanları, kooperatifler ve semt pazarları gibi kentsel hizmetlerin niceliği mekânsal dağılımı incelenecektir.

Halk Ekmek

Halk Ekmek'in Kadıköy'deki büfelerinin erişilebilirliğine bakıldığında Caferaga, Osmanağa, Rasimpaşa ve Kozyatağı mahallelerinin neredeyse tamamının bir Halk Ekmek büfesine erişebildiği; Sahrayıcedit, Merdivenköy, 19 Mayıs, Bostancı, Acıbadem, Koşuyolu, Caddebostan, Suadiye, Eğitim, Feneryolu, Erenköy, Hasanpaşa, Fikirtepe ve Dumlupınar mahallelerinin kısmen erişebildiği, Fenerbahçe mahallesinin ise hiç erişemediği görülmektedir. Bu analiz yapılırken mahalle ölçeği incelemesi için 500 metrelik mesafe, tolere edilebilir mesafe olarak 750 metre seçilmiştir.

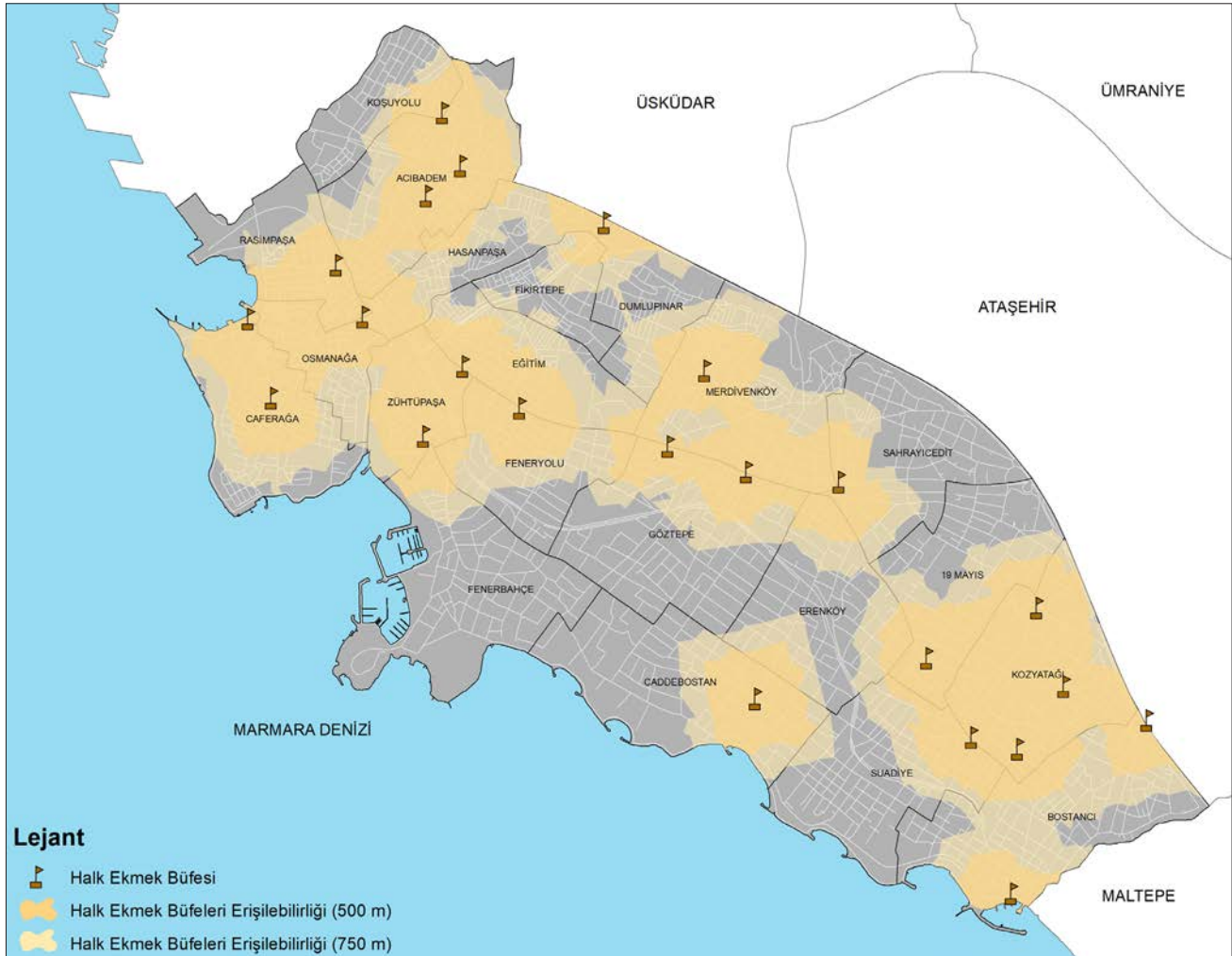
Kent Bostanları

Geçmişte birçok bostan barındıran Kadıköy'de bugün de yeni bostanlar açılmaktadır. Acıbadem, Fenerbahçe, Göztepe ve Moda'da olmak üzere toplam 4 adet bostan bulunmaktadır.

Yaratıcılık ve Sanat Parkı'nda yaklaşık 600 metrekarelik alana kurulan Acıbadem'deki bostan, 45 adet sebze dikim yatağı barındırmaktadır. Fenerbahçe Bostanı Fenerbahçe Parkı'nda bulunan 900 metrekarelik alana kurulmuştur. Özgürlük Parkı'nda 1.280 metrekarelik alanda kurulan Göztepe Bostanı, 60 adet farklı sebze-meyve dikim alanı barındırmaktadır. Moda Sağlık Ocağı'nın yanındaki 2.200 metrekarelik alana kurulan Moda Bostanı ise 120 sebze dikim yatağı barındırmaktadır.

Kooperatifler

Mevzuatla desteklenen ve sürdürülebilir kalkınmaya uygulanabilir bir yaklaşım olarak kabul edilen bir uygulama olarak kooperatifler, bireyler arası yerel işbirliğini güçlendirmektedir. Kadıköy'de toplamda 8 adet gıda odaklı tüketim kooperatifi dükkanı bulunmaktadır.

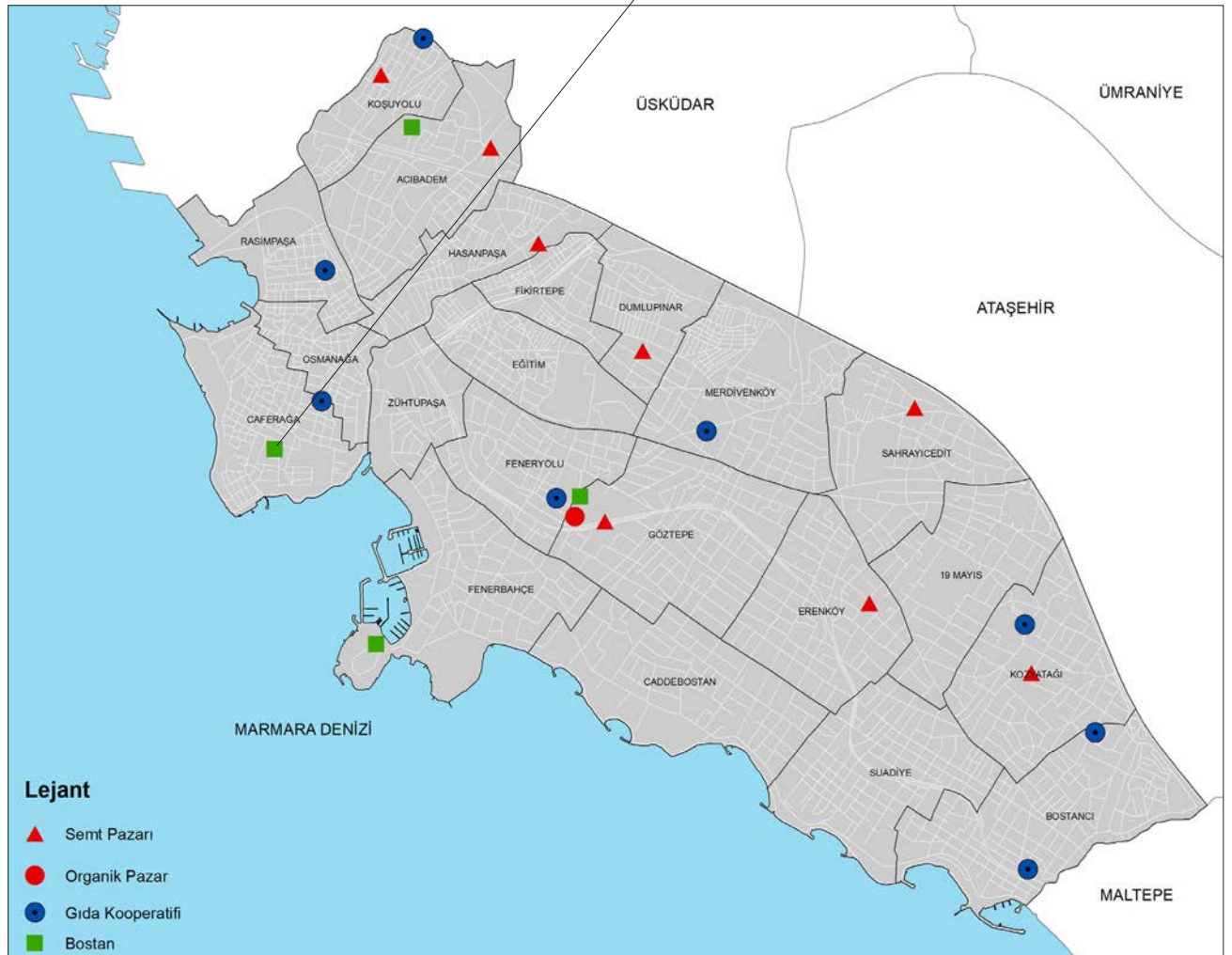

Harita 63: Kadıköy'deki halk ekmek büfelerinin dağılımı ve erişilebilirliği

Pazarlar ve Manavlar

İnsanların ekonomik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla oluşan pazar kültürü İstanbul'un tarihi kadar eski bir kültürdür. Kadıköy'de de 1'i organik olmak üzere 8 adet semt pazarı bulunmaktadır. Göztepe'de bir adet organik pazar ve Acıbadem, Hasanpaşa, Dumlupınar, Göztepe, Koşuyolu, Sahrayıcedit, Erenköy ve Kozyatağı mahallelerinde birer adet semt pazarı bulunmaktadır.

Bunun yanında yerel halkın pazar dışında taze meyve sebze alışverişini yapabileceği Caferaga'da 11, Osmanağa'da 1, Rasimpaşa'da 4, Koşuyolu'nda 2, Acıbadem'de 3, Zühtüpaşa'da 2, Eğitim'de 2, Fikirtepe'de 2, Feneryolu'nda 3, Fenerbahçe'de 3, Dumlupınar'da 2, Merdivenköy'de 3, Göztepe'de 5, Caddebostan'da 4, Sahrayıcedit'de 2, Erenköy'de 3, 19 Mayıs'da 2, Suadiye'de 2, Kozyatağı'nda 2, Bostancı'da 1 adet olmak üzere toplamda 60 adet manav bulunmaktadır.

Harita 64: Kadıköy'deki semt pazarları, gıda kooperatifleri ve bostanların dağılımı

KONUT VE BARINMA

6

- 6.1 Yapılar
- 6.2 Risk Durumu
- 6.3 Konut Fiyatları
- 6.4 Riskli Yapı

Tom Fisk, Pexels

Birleşmiş Milletler'in 1966 tarihli Ekonomik Sosyal Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (ESKHS)'sinin, "Yaşama Standardı Hakkı" başlığı altındaki 11. Maddesi, Evrensel Beyanname'den devamla barınma hakkı bağlamında "yeterli barınma"yı insan onuruna yakışan bir yaşam hakkı olarak tanımlar. Bu bağlamda barınma yeterli beslenme, giyinme ve yaşam koşullarının zamanın gereklerine ve ihtiyaçlarına göre sürekli olarak geliştirilmesini gerekli kılan bir haktır.

Ekonomik Sosyal Kültürel Haklar Komitesi ise 1991 tarihli "Yaşamaya Elverişli Konut Hakkı" başlıklı 4 Numaralı Genel Yorum ile ESKHS 11. Madde 1. Paragraftaki yeterli bir yaşam standardı faktörlerinin arasına konut hakkını ekler ve barınma kelimesini çıkarır. Bu değişiklik konut hakkının içeriği genişletir. Yaşamaya elverişli konutun asgari standartlarını belirler. Bu çerçevede standartlar, kullanım hakkının yasal güvenliğinden yeterli su ve ısı hizmetlerine, afetlere ve iklime elverişlilikten erişilebilir lokasyon ve ücretlendirmeye, kültürel yeterliliğe kadar bir dizi unsuru kapsar ve ilerleyen yıllarda kadınların ev içi şiddetten korunmaları gibi maddeler eklenerek genişletilir.

Birleşmiş Milletler'in ilkinin 1976'da Kanada'nın Vancouver kentinde yaptığı ve 20 yılda bir tekrarladığı Konut ve Sürdürülebilir İnsan Yerleşimleri (Habitat) zirveleri de konut ve barınma konularında çeşitli tespitlerde bulunmuştur. İkincisi 1996 yılında İstanbul'da yapılan zirvenin sonucusu 2016 yılında Ekvador'un Quito kentinde yapılmış ve *Yeni Kentsel Gündem*¹ bu zirvenin çıktılarında biri olarak kabul edilmiştir. Burada "sürdürülebilir kentsel gelişme" vurgusu güçlü bir şekilde yapılmış ve "Yeterli bir yaşam standardının bir bileşeni olarak herkese yeterli konut hakkının tedrici olarak gerçekleşmesini destekleyen, her türlü ayrımcılık ve şiddete karşı, keyfi zorla yerinden çıkarılmayı önleyen ve evsizlerin, savunmasız durumdaki kişilerin, düşük gelirli grupların ve engellilerin ihtiyaçlarına odaklanan, ulusal mevzuat ve standartlara uygun olarak yerleşmelerin sosyal üretimine destek olmak dâhil toplulukların ve ilgili paydaşların politikaların planlanması ve uygulanmasına katılımını ve katkısını sağlayan ulusal, ulusal ve yerel konut politikalarını desteklemeyi taahhüt etmekteyiz." denilmiştir. Yeni Kentsel Gündem'in birçok paragrafında "uygun fiyatlı konut" ve kamunun bu görevi yerine getirmesi konusunda vurgulara yer verilmiştir.

Yine BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'nın 11 nolu "Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar" amacıyla, "2030'a kadar herkesin yeterli, güvenli ve uygun fiyatlı konutlara ve temel hizmetlere erişiminin sağlanması ve geçeköndü mahallelerinin iyileştirilmesi" hedefi belirlenmiş ve Yeni Kentsel Gündem bu hedefe bağlılığını deklare etmiştir.

Yukarıda özetlendiği gibi birçok küresel rapor ve hedefte konut sorununa dair önleyici politikaların altı çizilmişse de 1980'lerde küreselleşen neoliberal politikalar, konutu bir finans varlığına dönüştürerek konut ve barınma krizi ortaya çıkarmıştır. Daha çok üst gelir gruplarına yönelik konut inşa edilen bu dönemde, soylulaştırma, canlandırma

1 Birleşmiş Milletler, Yeni Kentsel Gündem, <https://habitat3.org/wp-content/uploads/NUA-Turkish.pdf>, Erişim Tarihi: 29.07.2022.

ve kentsel dönüşüm projeleri artmış, sosyal konut unutulmuştur. Kent merkezlerindeki enformel mahalleler kriminalize edilmiş, zorla tahliyelerle bu bölgelerdeki konut stokları da özelleştirilmiştir. Bugün itibariyle yatırım ve spekülasyon amaçlı tutulan boş konut stokları evsizlerin sayılarını aşmıştır. Buna karşılık kiralık konut bulamayan nüfuslar artan şekilde sokağa itilmiştir. Bu doğrultuda peşinen söylemek gerekir ki alt ve orta gelir gruplarına yönelik kiracıları koruma yönünde tedbirlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Ülkemizde sosyal konut üretme misyonuyla kurulan Toplu Konut İdaresi (TOKİ) ise özellikle 2000'lerde bu misyondan hızla uzaklaşmış ve rant dayalı konut politikasının önemli aktörlerinden biri olmuştur. 2002-2008 arasında çıkarılan 14 yasal düzenlemeyle TOKİ'nin faaliyet alanları genişletilmiş, kaynakları artırılmış ve TOKİ plan yapma/onama yetkisiyle donatılmıştır. Özellikle kamuya ait arazilerin kendisine devredilmesiyle, TOKİ "kaynak yaratma" adı altında rant odaklı projelere odaklanmış ve sosyal konut üretme misyonunu tamamen terk etmiştir.²

Bu temel yaklaşım ışığında Kadıköy'ün yapı stokuna daha yakından bakmadan önce belirtmek gerekir ki Kadıköy'ün Osmanlı Dönemi'nden beri sayfiye alanı olarak kullanılması ve esasta geniş bahçeli köşkler şeklinde yapılaşması zamanla değişmiş ve kalıcı bir yerleşim yeri olarak planlanmasıyla birlikte apartmanlaşma eğilimi güçlenmiştir. Özellikle 1950'li yıllarda artan apartmanlaşma eğilimi, 1973 yılında Boğaziçi Köprüsü'nün açılmasıyla birlikte iki yaka arasındaki ulaşımı kolaylaştırmış ve çeşitli plan kararlarıyla daha yüksek yapılar inşa etmenin önü açılmıştır. Geçmişten beri Kadıköy merkezi geleneksel çarşı özelliğini korurken, ticaret fonksiyonu da özellikle merkez mahallelerde ve Bağdat Caddesi üzerinde artmış, konut dokusu ise merkez bölgelerde korunmakla birlikte esasta Maltepe yönüne doğru E-5 ile Marmaray hattı arasında kalan bölgede yoğunlaşmıştır.

Kadıköy'ün yapı stokuna daha yakından baktığımızda ise genel görünüm ise şu şekildedir:

THE GLOBAL GOALS

UN HABITAT
FOR A BETTER URBAN FUTURE

...birçok küresel rapor ve hedefte konut sorununa dair önleyici politikaların altı çizilmişse de 1980'lerde küreselleşen neoliberal politikalar, konutu bir finans varlığına dönüştürerek konut ve barınma krizi ortaya çıkarmıştır. Daha çok üst gelir gruplarına yönelik konut inşa edilen bu dönemde, soylulaştırma, canlandırma ve kentsel dönüşüm projeleri artmış, sosyal konut unutulmuştur. Kent merkezlerindeki enformel mahalleler kriminalize edilmiş, zorla tahliyelerle bu bölgelerdeki konut stokları da özelleştirilmiştir. Bugün itibariyle yatırım ve spekülasyon amaçlı tutulan boş konut stokları evsizlerin sayılarını aşmıştır. Buna karşılık kiralık konut bulamayan nüfuslar artan şekilde sokağa itilmiştir.

2 Osman Balaban, "Neoliberal Yeniden Yapılanmanın Türkiye Kentleşmesine Bir Diğer Armağanı: Kentsel Dönüşümde Güncelin Gerisinde Kalmak", İstanbul: Müstesna Şehrin İstisna Hali, İstanbul: Sel Yayınları, 2013, s. 64.

6.1. Yapılar

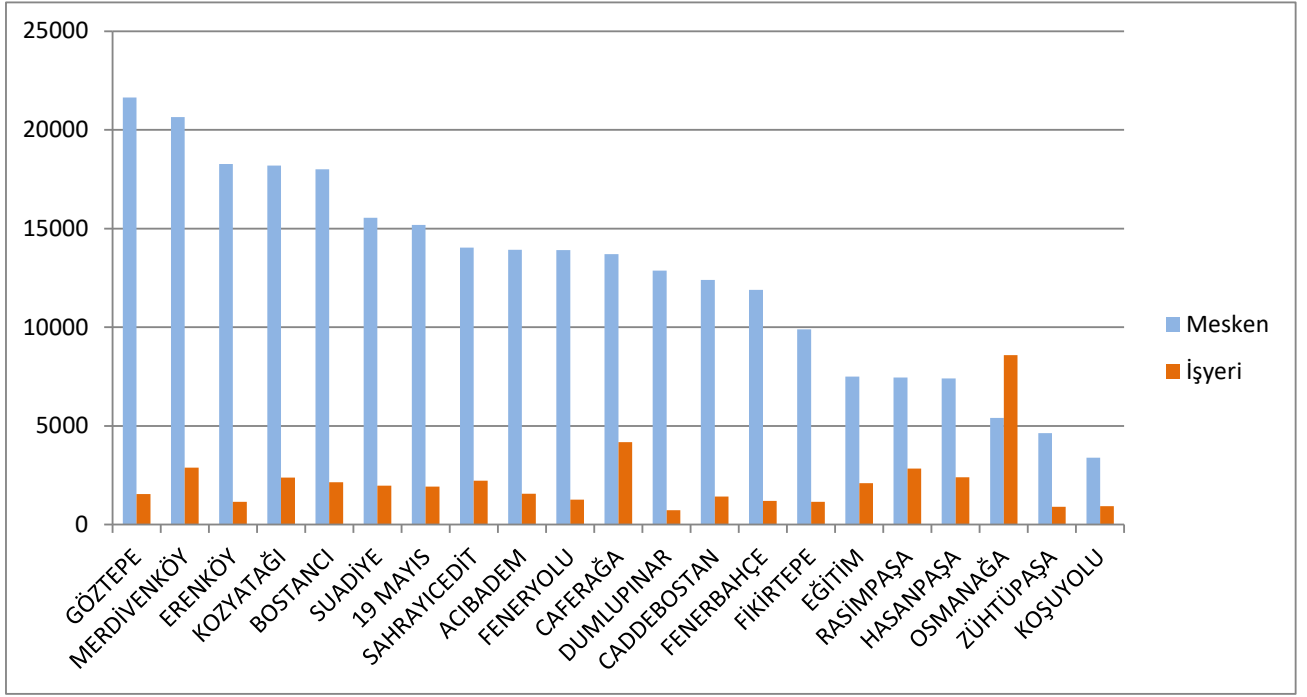
Mesken - İşyeri Dağılımı

Kadıköy'de 2022 itibarıyla 26.714 bina bulunmaktadır. Bu binalarda ise 265.881 mesken ve 45.507 işyeri yer almaktadır. Bina sayısının en fazla olduğu mahalleler Caferağa, Rasimpaşa, Osmanağa, Göztepe ve Bostancı iken mesken sayısında ise sıralama Göztepe, Merdivenköy, Erenköy, Kozyatağı ve Bostancı şeklindedir. İşyeri sayısına göre yapılan sıralamada ise Osmanağa, Caferağa, Merdivenköy, Rasimpaşa ve Hasanpaşa mahalleleri öne çıkmaktadır.

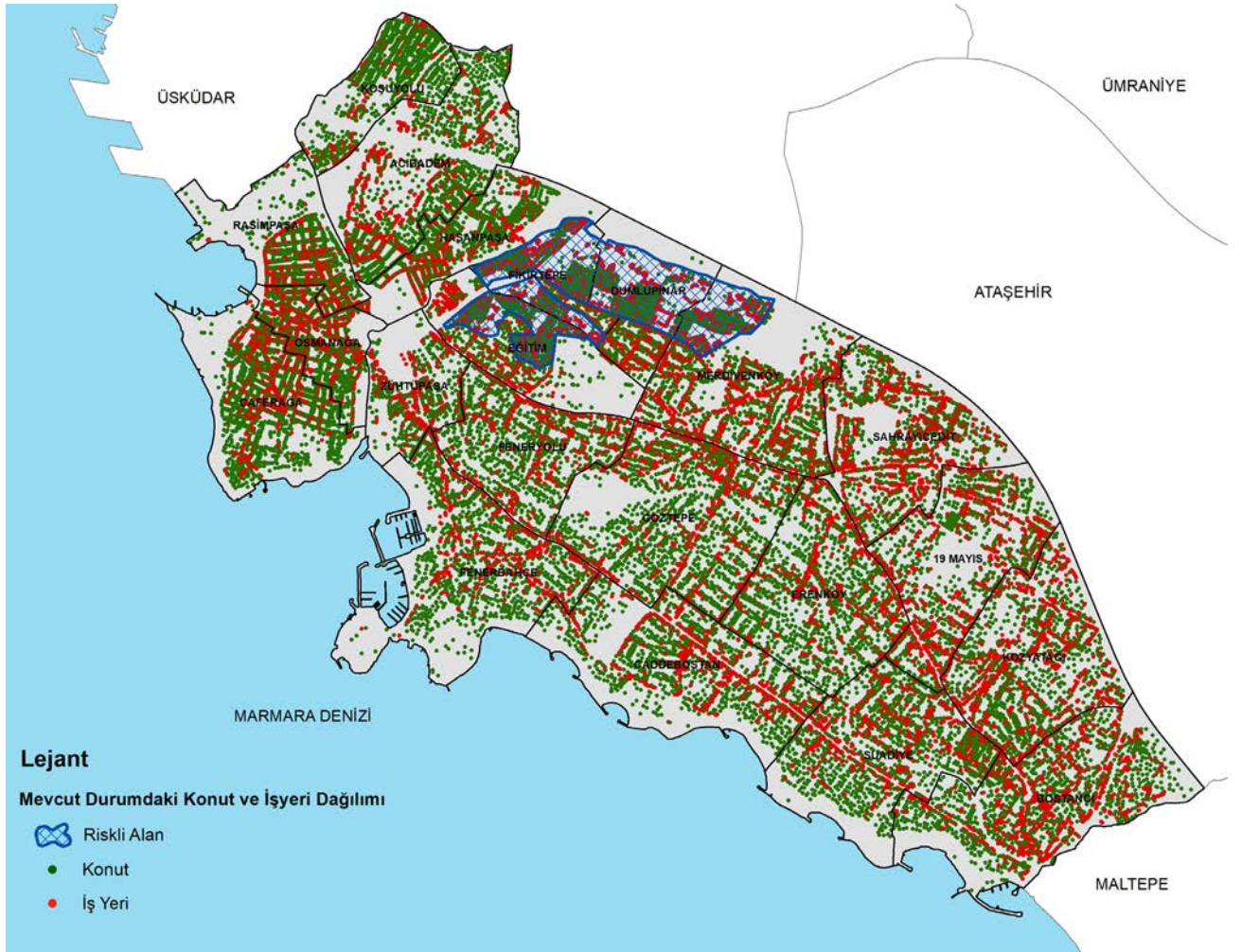
Diğer taraftan, en az mesken Koşuyolu, Zühtüpaşa ve Osmanağa'da, en az işyeri de Dumlupınar, Zühtüpaşa ve Koşuyolu'nda yer almaktadır.

Mahalle	Mesken	İşyeri	Bina Sayısı
GÖZTEPE	21.634	1.550	1.585
MERDİVENKÖY	20.649	2.890	1.411
ERENKÖY	18.263	1.150	1.231
KOZYATAĞI	18.188	2.388	1.201
BOSTANCI	18.004	2.149	1.533
SUADİYE	15.544	1.966	1.432
19 MAYIS	15.190	1.932	1.039
SAHRAYICEDİT	14.040	2.218	986
ACIBADEM	13.921	1.570	1.340
FENERYOLU	13.912	1.258	988
CAFERAĞA	13.702	4.174	2.399
DUMLUPINAR	12.870	730	535
CADDEBOSTAN	12.399	1.423	1.198
FENERBAHÇE	11.886	1.203	1.192
FİKİRTEPE	9.888	1.153	918
EĞİTİM	7.493	2.094	1.204
RASİMPAŞA	7.448	2.832	1.701
HASANPAŞA	7.410	2.404	1.440
OSMANAĞA	5.404	8.588	1.616
ZÜHTÜPAŞA	4.639	894	561
KOŞUYOLU	3.397	941	1.231
TOPLAM	265.881	45.507	26.741

Tablo 20: Mahallelere göre mesken iş yeri dağılımları

Grafik 19: Mesken - İşyeri dağılımına göre yapıların mahalle dağılımları

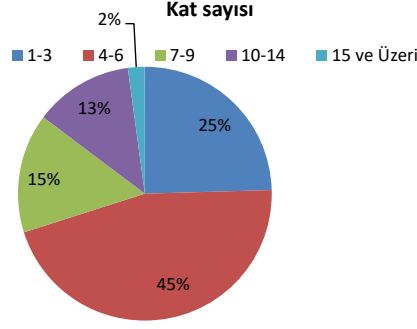

Harita 65: Mesken - İşyeri dağılımına göre yapılar

Kat Sayısı

Kadıköy'de 2022 yılı itibarıyla kat adetlerine göre bina dağılımına bakıldığında en yüksek payın %45 ile 4-6 kat arasında olduğu, onu sırasıyla %25 ile 1-3 kat arası, %15 ile 7-9 kat arası, %13 ile 10-14 kat arası ve %2 ile 15 kat ve üzeri binaların takip ettiği görülmektedir.

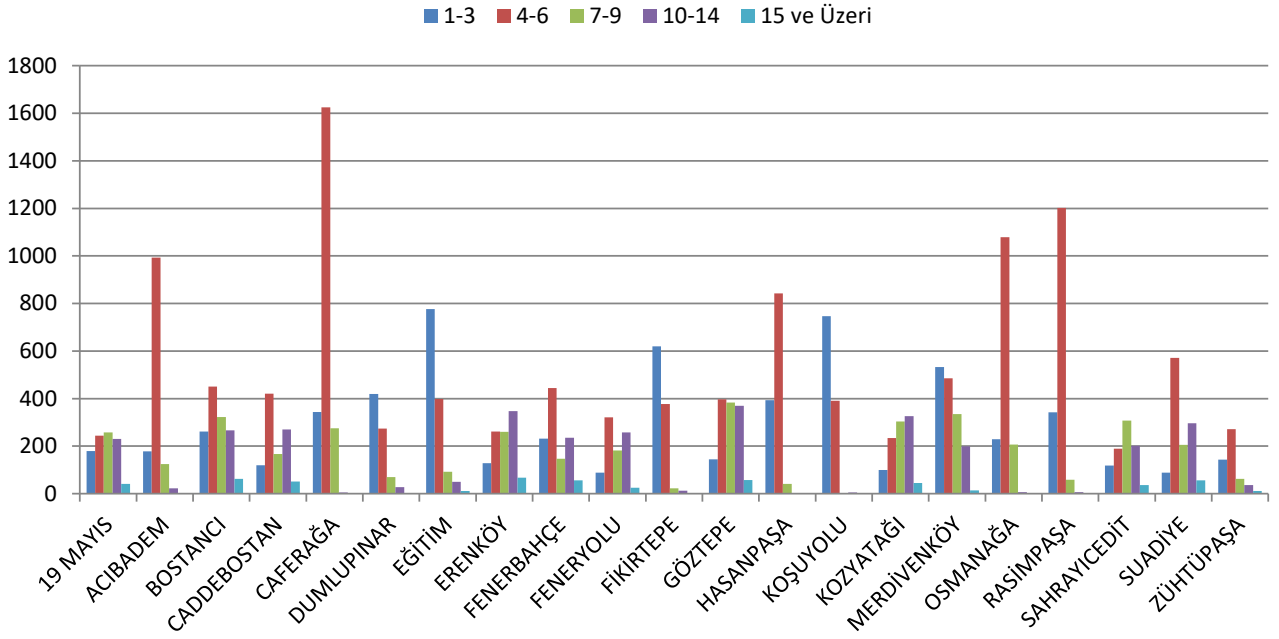
1-3 kat arası olan binaların en fazla olduğu mahalleler Eğitim, Koşuyolu, Fikirtepe iken, 15 kat ve üzeri en fazla binanın olduğu mahalleler ise sırasıyla Erenköy, Bostancı, Göztepe, Suadiye, Fenerbahçe ve Caddebostan'dır.

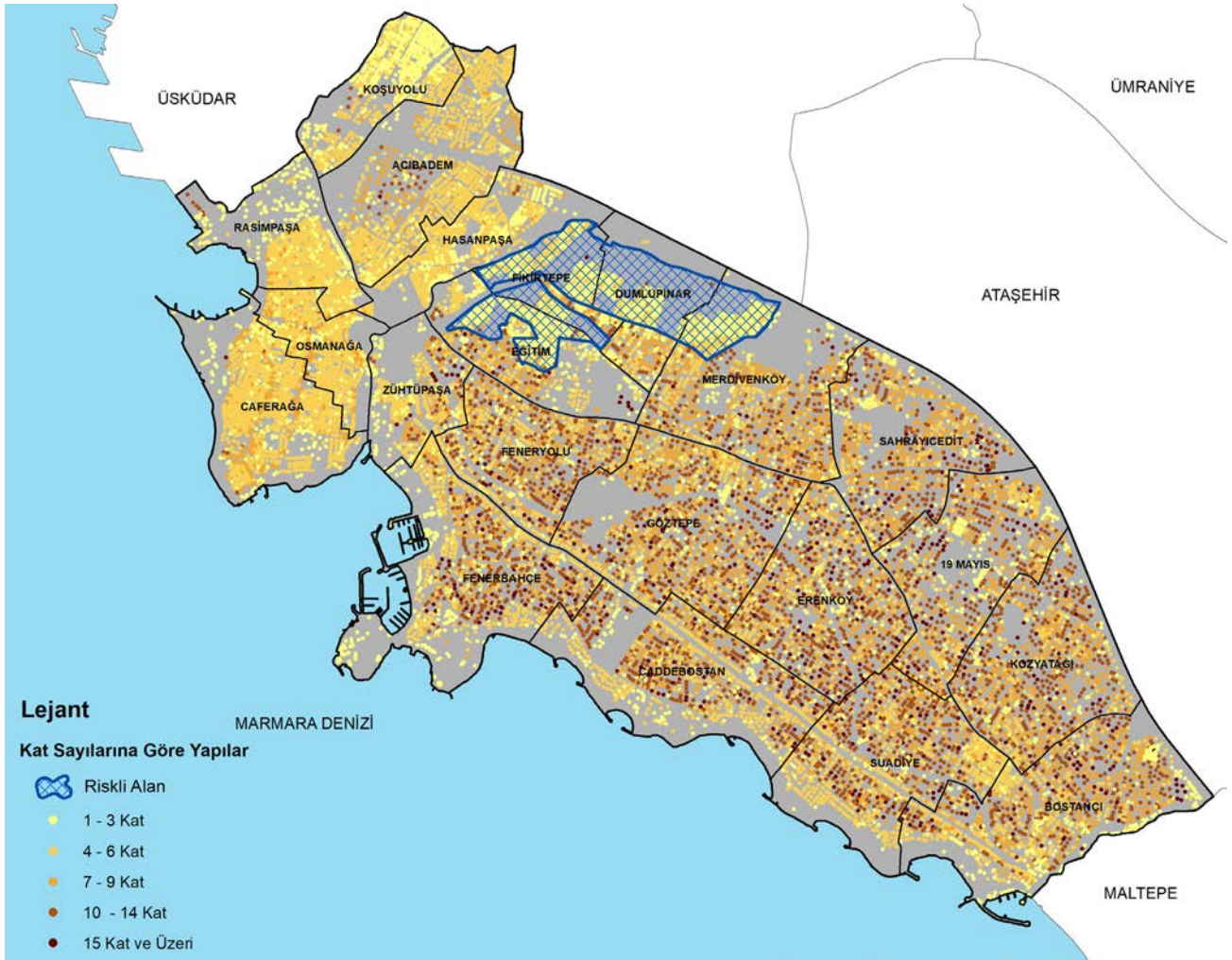
Grafik 20: Kadıköy'deki yapıların kat sayısına göre dağılımı

Mahalle	Kat Sayısı				
	1-3	4-6	7-9	10-14	15 ve Üzeri
19 MAYIS	180	244	258	230	42
ACIBADEM	178	993	125	23	1
BOSTANCI	261	451	323	266	63
CADDEBOSTAN	120	421	167	270	51
CAFERAĞA	344	1.625	275	5	1
DUMLUPINAR	419	274	70	28	0
EĞİTİM	777	398	93	50	11
ERENKÖY	128	261	260	347	67
FENERBAHÇE	232	445	147	235	56
FENERYOLU	89	321	182	258	25
FİKİRTEPE	620	377	23	13	2
GÖZTEPE	145	397	384	370	58
HASANPAŞA	394	843	42	3	0
KOŞUYOLU	747	391	1	5	0
KOZYATAĞI	100	234	304	326	45
MERDİVENKÖY	533	486	335	199	14
OSMANAĞA	229	1.079	207	6	0
RASİMPAŞA	342	1.202	59	6	0
SAHRAYICEDİT	118	189	307	202	37
SUADİYE	89	571	206	296	56
ZÜHTÜPAŞA	144	271	63	37	12
TOPLAM	6.189	11.473	3.831	3.175	541

Tablo 21: Kat sayılarına göre yapıların mahalle dağılımları

Grafik 21: Kat sayılarına göre yapıların mahalle dağılımları

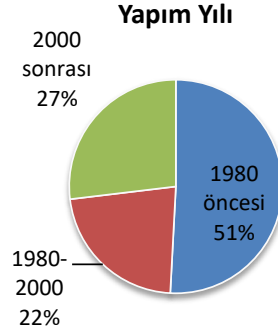
Harita 66: Kat sayılarına göre yapılar

Yapım Yılı

Kadıköy'deki binaları yapım yıllarına göre 1980 öncesi, 1980-2000 arası ve 2000 sonrası şeklinde 3 kategoride incelemek mümkündür. Bu durumda, 2022 itibarıyla binaların %51'inin 1980 öncesinde, %22'sinin 1980-2000 arasında ve %27'sinin 2000 yılı sonrasında yapıldığı görülmektedir.

Kadıköy'de 1980 yılı öncesinde yapılmış bina sayısının en fazla olduğu mahalleler 1.552 bina ile Caferağa ve 979 bina ile Rasimpaşa iken, en az olduğu mahalleler ise 224 bina ile 19 Mayıs, 269 bina ile Sahrayıcedit ve 301 bina ile Kozyatağı'dır.

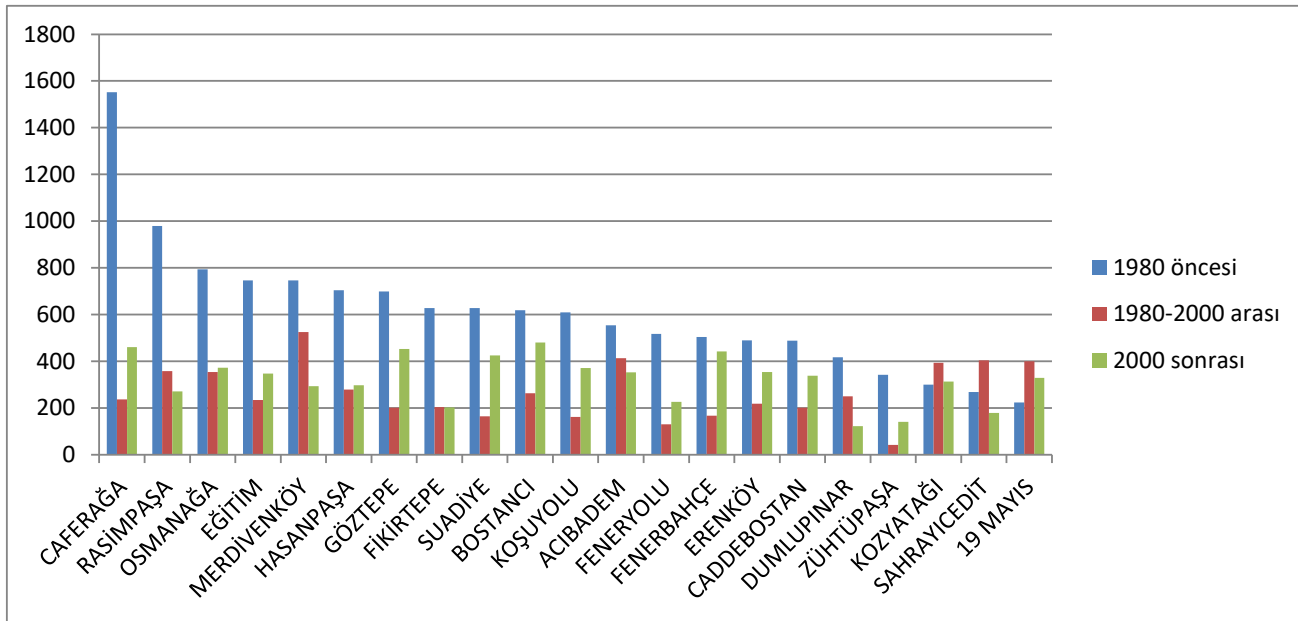
Aynı şekilde, 2000 yılı sonrası yapılmış bina sayısının en fazla olduğu mahalleler, 481 bina ile Bostancı, 261 bina ile Caferağa ve 453 bina ile Göztepe iken, en az olduğu mahalleler 123 bina ile Dumlupınar, 141 bina ile Zühtüpaşa ve 179 bina ile Sahrayıcedit'tir.

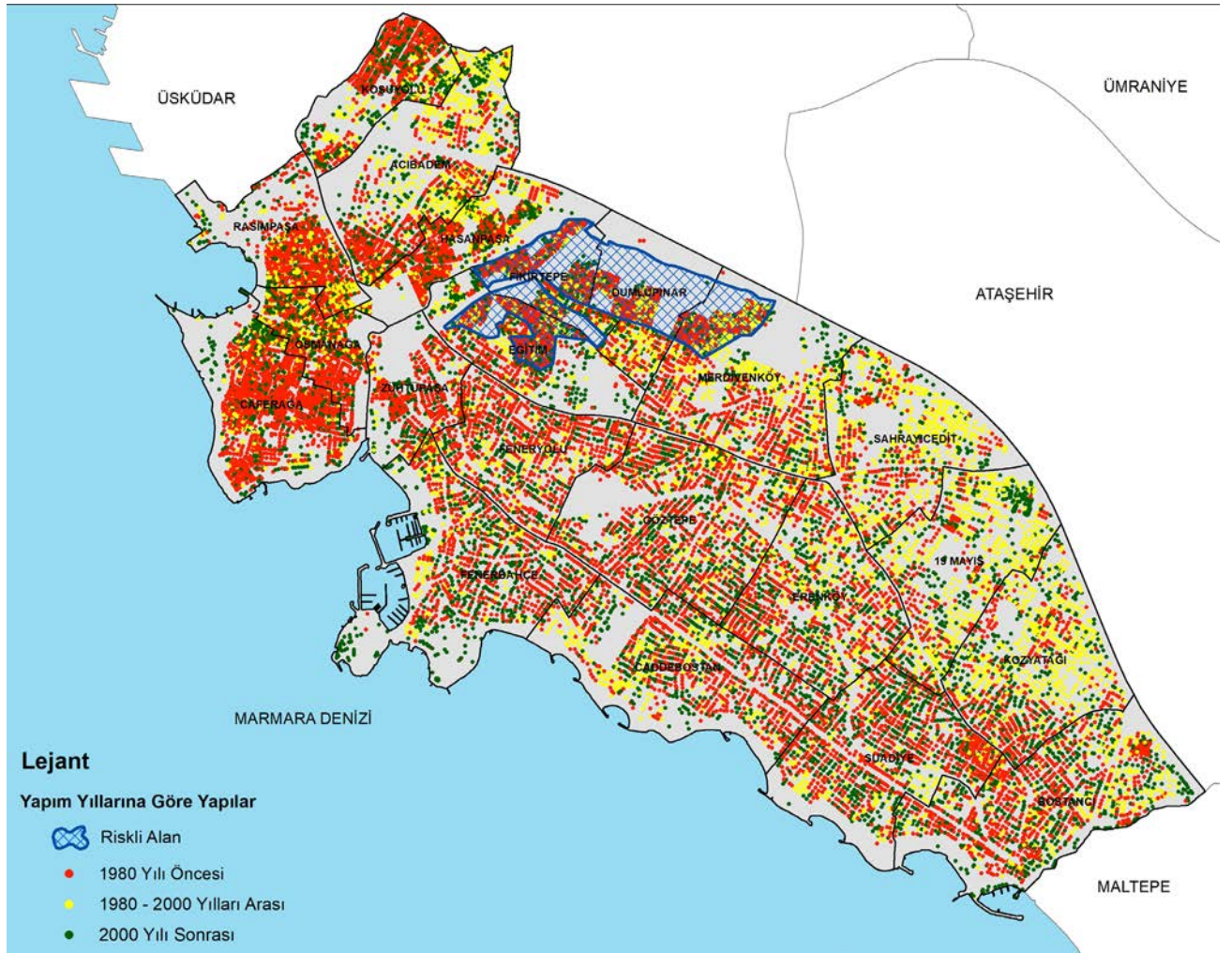
Grafik 22: Kadıköy'deki yapıların yapım yıllarına göre dağılımları

MAHALLELER	1980 öncesi	1980-2000	2000 sonrası
CAFERAĞA	1.552	237	461
RASİMPAŞA	979	358	272
OSMANAĞA	794	354	373
EĞİTİM	747	234	348
MERDİVENKÖY	747	526	294
HASANPAŞA	704	280	298
GÖZTEPE	699	202	453
FİKİRTEPE	628	204	203
SUADIYE	628	165	425
BOSTANCI	619	264	481
KOŞUYOLU	610	162	372
ACIBADEM	554	413	353
FENERYOLU	518	130	227
FENERBAHÇE	504	168	443
ERENKÖY	490	219	354
CADDEBOSTAN	488	202	339
DUMLUPINAR	418	250	123
ZÜHTÜPAŞA	343	43	141
KOZYATAĞI	301	394	314
SAHRAYICEDİT	269	405	179
19 MAYIS	224	401	329
TOPLAM	12.816	5.611	6.782

Tablo 22: Yapım yıllarına göre yapıların mahalle dağılımları

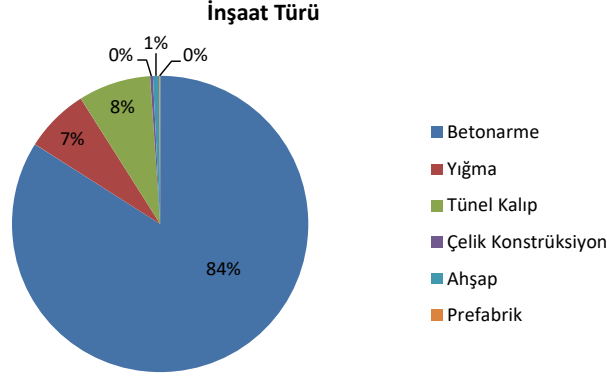
Grafik 23: Yapım yıllarına göre yapıların mahalle dağılımları

Harita 67: Yapım yıllarına göre yapılar

İnşaat Türlerine Göre Yapılar

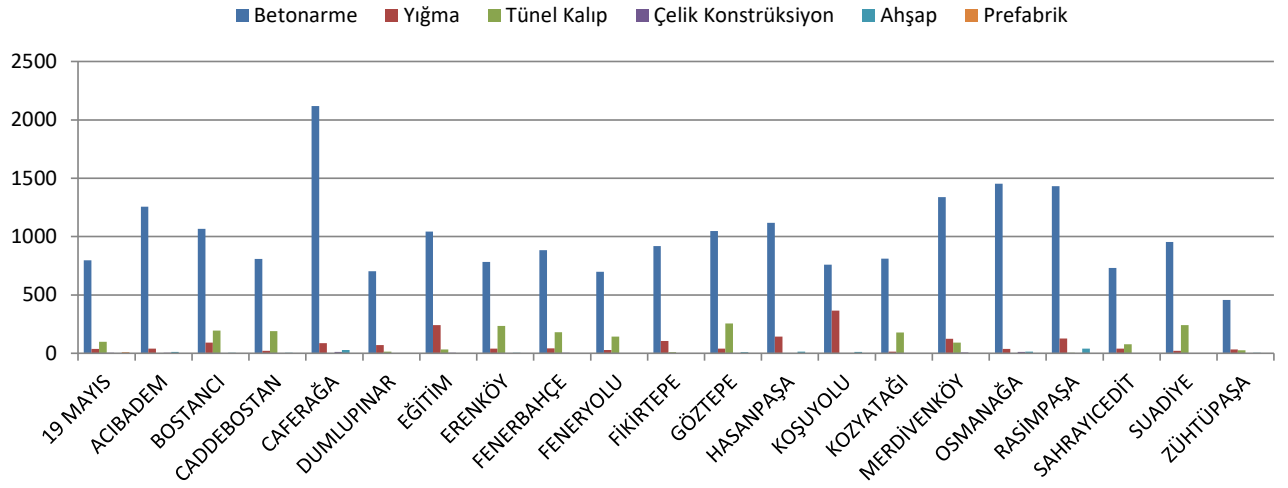
Kadıköy'de 6 çeşit inşaat türü mevcuttur. Bunlar betonarme, yığma, tünel kalıp, çelik konstrüksiyon, ahşap ve prefabrik şeklindedir. 2022 yılı itibarıyla inşaat türlerine göre yapılan değerlendirmede betonarme yapıların %84 ile ilk sırada olduğu görülmektedir. Betonarme yapıları sırasıyla %8 ile tünel kalıp, %7 ile yığma yapılar takip etmektedir. Çelik konstrüksiyon, ahşap ve prefabrik yapılar ise çok daha az sayıda mevcuttur: Ahşap 172 adet, çelik konstrüksiyon 77 adet, prefabrik ise 24 adettir.

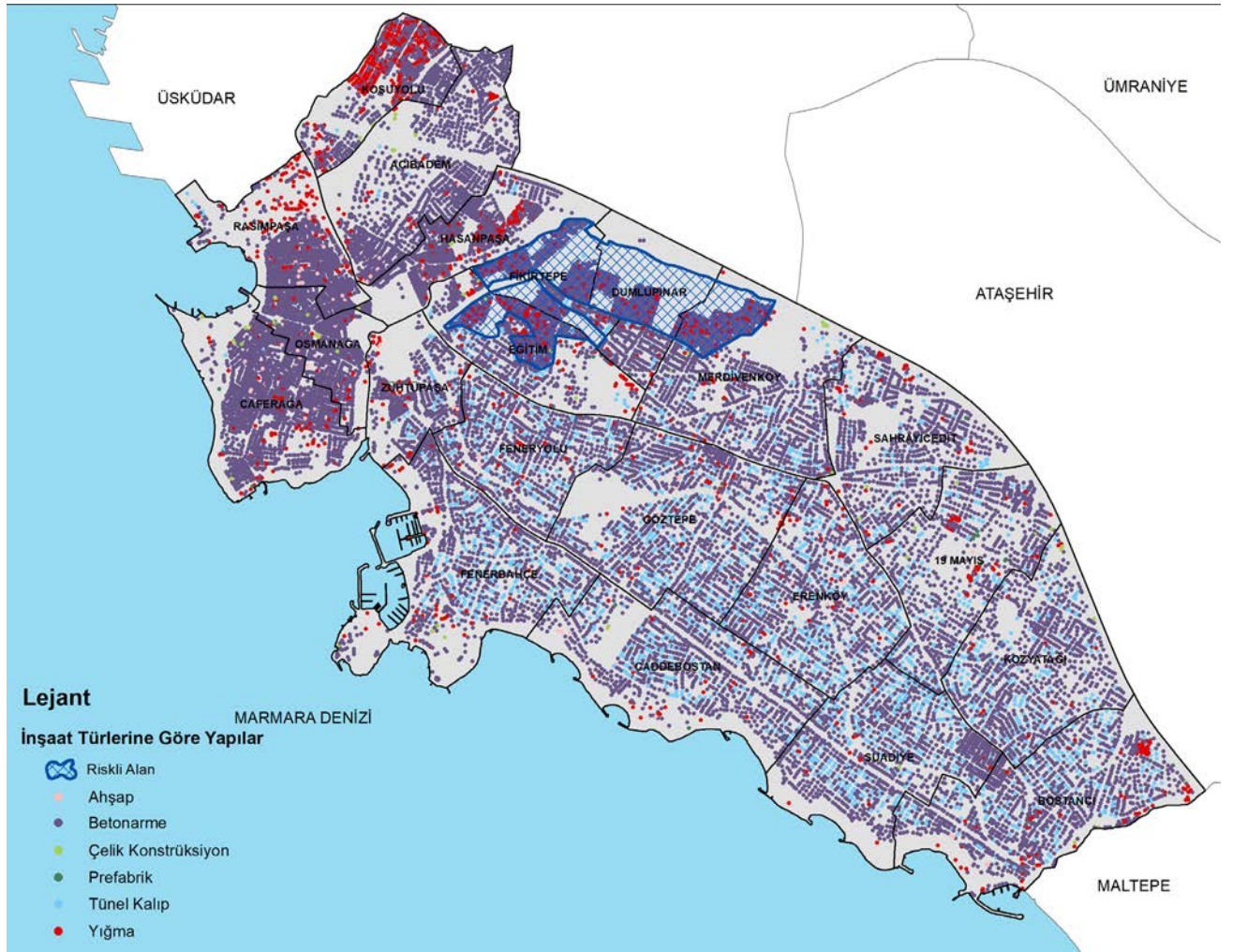
Grafik 24: Kadıköy'deki yapıların inşaat türlerine göre dağılımları

Mahalle	Betonarme	Yığma	Tünel Kalıp	Çelik Konst.	Ahşap
19 MAYIS	797	39	100	5	4
ACIBADEM	1.257	41	4	5	12
BOSTANCI	1.067	92	196	3	5
CADDEBOSTAN	809	21	190	2	5
CAFERAĞA	2.118	87	3	12	28
DUMLUPINAR	704	72	14	0	0
EĞİTİM	1.043	242	34	6	1
ERENKÖY	782	40	234	1	6
FENERBAHÇE	883	43	180	6	3
FENERYOLU	698	29	144	0	4
FİKİRTEPE	918	107	10	0	0
GÖZTEPE	1.048	41	255	1	9
HASANPAŞA	1.119	143	3	3	14
KOŞUYOLU	759	367	1	4	13
KOZYATAĞI	811	15	178	3	2
MERDİVENKÖY	1.338	124	92	8	4
OSMANAĞA	1.454	37	1	13	15
RASİMPAŞA	1.433	128	5	1	41
SAHRAYICEDİT	731	40	79	2	0
SUADİYE	954	21	242	1	0
ZÜHTÜPAŞA	458	34	27	1	6
TOPLAM	21.181	1.763	1.992	77	172

Tablo 23: İnşaat türlerine göre yapıların mahalle dağılımları

Grafik 25: İnşaat türlerine göre yapıların mahalle dağılımları

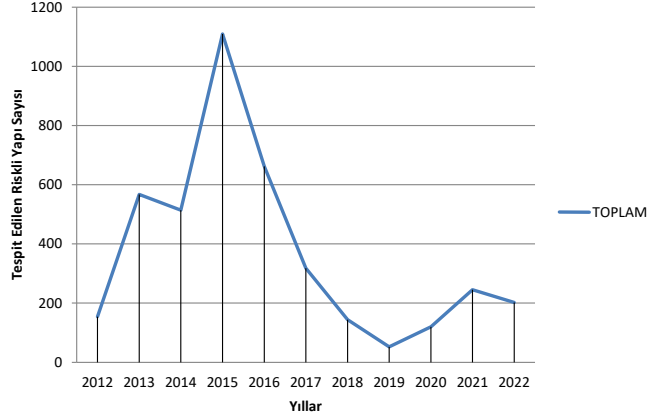
Harita 68: İnşaat türlerine göre yapılar

6.2. Risk Durumu

Riskli Yapılar

2012-2022 yılları arasında kapsayan 10 yıllık süreçte, başvurular üzerine yapılan incelemeler neticesinde Kadıköy'de 4.087 adet riskli yapı tespit edilmiştir. En fazla riskli yapı tespiti yapılan mahalleler sırasıyla Göztepe'de 493 adet, Suadiye'de 476 adet, Caddebostan'da 416 adet ve Bostancı'da 392 adettir. En az riskli yapı tespiti yapılan mahalleler ise Fikirtepe, Dumlupınar, Eğitim ve Merdivenköy mahalleleridir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın riskli alan ilan ettiği bölge kısmen bu mahalleleri kapsadığından, yapı bazında risk tespiti bu mahallelerde daha az olmuştur.

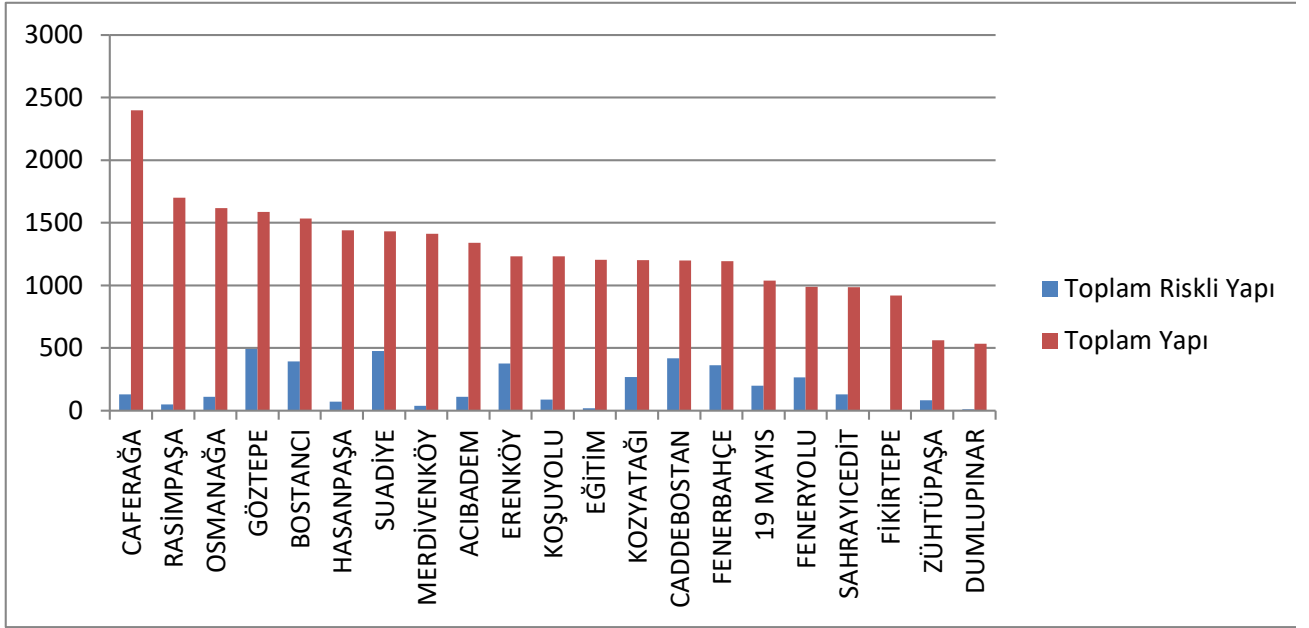
Riskli yapı tespitinin en fazla yapıldığı dönem 2013-2016 yılları arasındır. 2015 yılı ise 1.109 riskli yapı tespitiyle en fazla tespit yapılan yıldır.

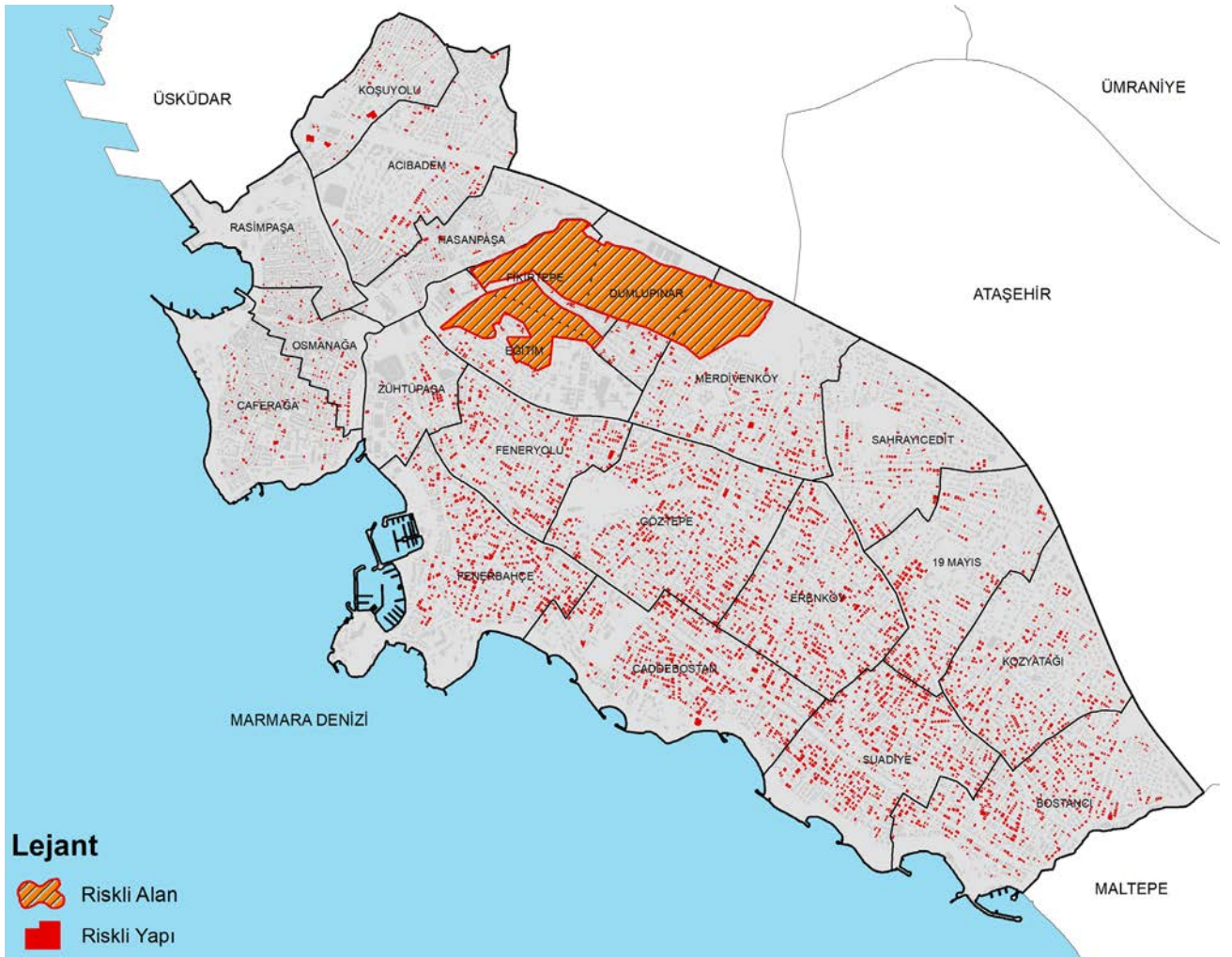
Grafik 26: Yıllara göre riskli yapı tespiti yapılan bina sayıları

Mahalle	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Toplam Riskli Yapı	Toplam Yapı
19 MAYIS	6	18	24	69	36	17	4	3	6	11	5	199	1.039
ACIBADEM	5	26	14	24	14	1	4	6	5	6	6	111	1.340
BOSTANCI	14	43	49	103	77	36	9	5	7	27	22	392	1.533
CADDEBOSTAN	23	75	63	115	46	25	9	6	11	25	18	416	1.198
CAFERAĞA	6	11	11	19	26	16	7	3	5	16	9	129	2.399
DUMLUPINAR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	1	11	535
EĞİTİM	0	0	0	0	0	0	8	0	4	5	1	18	1.204
ERENKÖY	16	45	43	128	68	21	10	2	5	21	16	375	1.231
FENERBAHÇE	13	69	42	115	46	28	13	3	4	14	16	363	1.192
FENERYOLU	10	38	30	73	44	27	9	3	6	11	13	264	988
FİKİRTEPE	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	1	4	918
GÖZTEPE	21	71	64	143	90	33	8	4	8	18	33	493	1.585
HASANPAŞA	1	8	19	7	16	8	1	1	4	6	1	72	1.440
KOŞUYOLU	5	4	14	10	10	7	10	0	12	9	7	88	1.231
KOZYATAĞI	7	29	42	84	57	22	8	2	0	12	6	269	1.201
MERDİVENKÖY	0	0	0	0	0	0	6	4	6	12	10	38	1.411
OSMANAĞA	2	20	10	17	15	13	11	1	6	9	6	110	1.616
RASİMPAŞA	0	6	1	7	4	4	3	4	7	8	4	48	1.701
SAHRAYICEDİT	2	10	16	38	22	14	6	2	5	3	10	128	986
SUADIYE	20	80	63	142	73	33	14	3	14	21	13	476	1.432
ZÜHTÜPAŞA	3	14	9	15	18	13	2	0	4	1	4	83	561
TOPLAM	154	567	514	1.109	662	318	144	52	120	245	202	4.087	26.741

Tablo 24: Riskli yapı tespiti yapılan binaların mahalle dağılımları

Grafik 27: Riskli yapı tespiti yapılan binaların mahalle dağılımları

Harita 69: Riskli yapı tespiti yapılan yapılar (2012-2022)

6.3. Konut Fiyatları

Ortalama Kiralık-Satılık Konut Fiyatları

Son yıllarda konut krizi kira kriziyle birlikte giderek derinleşen bir hal almıştır. Kadıköy Geçinemiyoruz Platformu'nun hazırladığı Kadıköy Kiralık Konut Raporu bu konuda çarpıcı veriler sunmaktadır.

Öyle ki Eylül 2022'yi esas alan araştırmaya göre, Kadıköy'deki kiralık konut ilanlarının ortalaması 21 bin TL civarına ulaşmış durumdadır. 20 bin TL altındaki ilanlar dikkate alındığında ise bu fiyat ancak 14 bin 160 seviyesine düşmektedir ki bu bile o tarihteki asgari ücretin 3 katına yakındır. Öte yandan raporun yayınlanmaya başladığı dönemde çok az sayıda da olsa asgari ücret seviyesinin altında daire bulunurken, Eylül 2022 itibarıyla 6000 TL'nin altında kiralık daire bulunmamaktadır.

Benzer bir araştırma Mekanda Adalet Derneği tarafından 2021 yılı Ağustos ayında "Sahibinden.com'da Yaşanabilir Konut Aramak" başlığıyla yapılmıştır. Araştırmaya göre İstanbul'daki 38 bin 829 kiralık konuttan sadece yüzde 2'sinin 'yaşamaya elverişli konut' olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ortalama Rayiç Değerleri

Kadıköy'ün 2022 yılına ait rayiç değerlerinin mekânsal dağılımına bakılarak bazı genellemeler yapmak mümkündür. Sokak rayiçlerinin en yüksek olduğu alan Kadıköy'ün merkez mahalleleri olan Cafağa ve Osmanağa başta olmak üzere, Bağdat Caddesi'nin güneyinde kalan sahil boyudur. Bağdat Caddesi ile halk arasında Minibüs Caddesi olarak anılan Fahrettin Kerim Gökay ve Şemsettin Günaltay caddeleri arasında kalan kısım yüksek ve orta seviyede rayiç değerlere sahipken, Minibüs Caddesi ile D-100 karayolu arasında kalan alan ise görece düşük ve en düşük rayiç değerlere sahip olan bölgedir.

Kadıköy'ü doğu batı ekseninde sahile paralel şekilde izleyen üç aksın (Bağdat Caddesi, Minibüs Caddesi ve D-100) Kadıköy'ü mekânsal olarak 3 parçaya ayırmasının yanında, rayiç değerler anlamında da ayrıştırdığı anlaşılmaktadır.

Veri Aralığı	Nisan 2022		Ağustos 2022		Eylül 2022	
	İlan Sayısı	Ortalama Kira	İlan Sayısı	Ortalama Kira	İlan Sayısı	Ortalama Kira
Tüm İlanlar	692	17.381 TL	1103	20.182 TL	1236	21.394 TL
30.000 TL ve altı ilanlar	584	12.987 TL	971	16.180 TL	1069	16.793 TL
20.000 TL ve altı ilanlar	533	11.762 TL	767	13.707 TL	822	14.160 TL

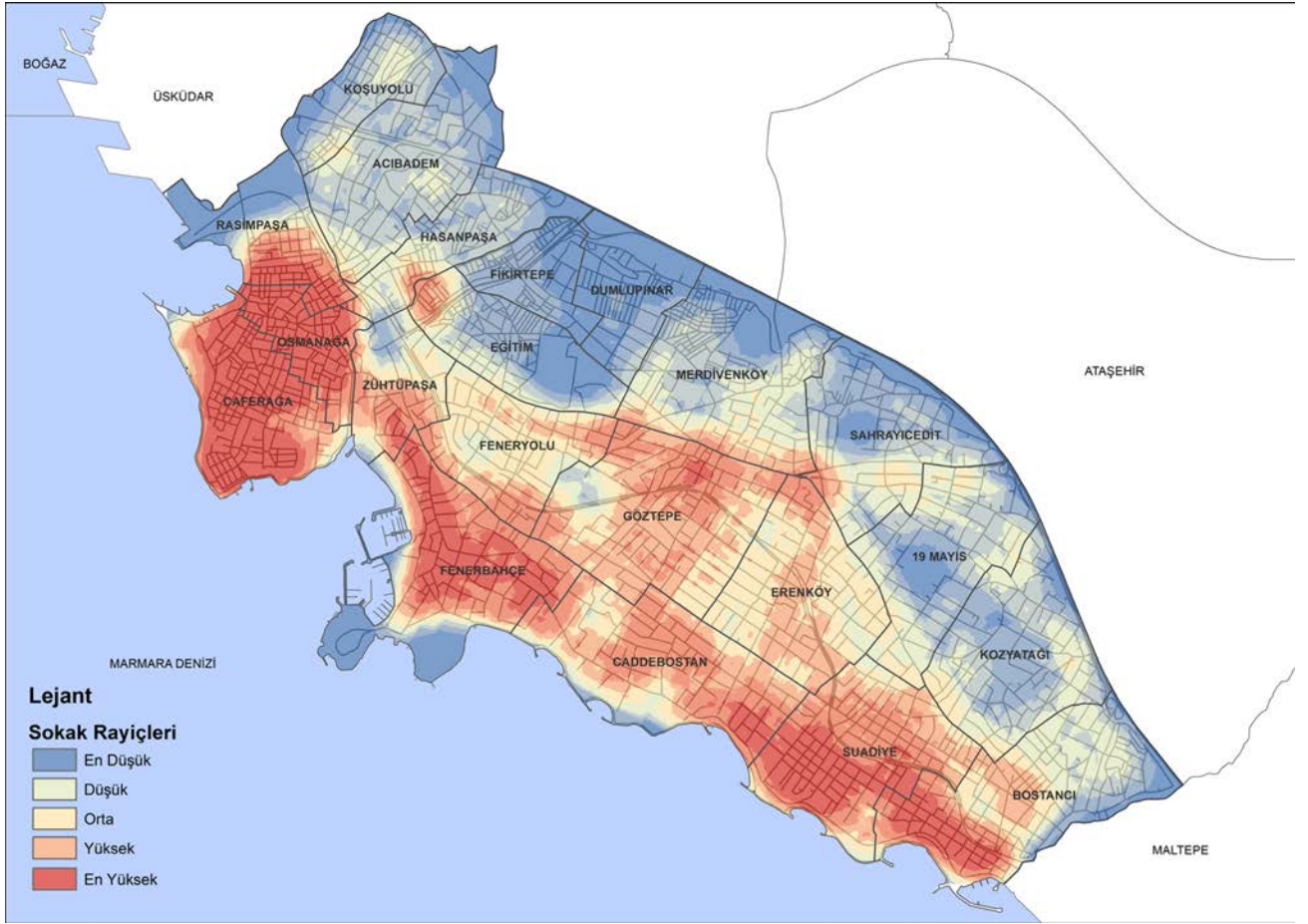
Tablo 25: Kiralık daire ilan sayıları ve ortalama kira değerlerinin zamanla değişimi

Fiyat Aralığı (TL)	Nisan 2022	Mayıs 2022	Haziran 2022	Temmuz 2022	Ağustos 2022	Eylül 2022
2.500-4.000	3	2	1	2	1	0
4.001-5.000	19	8	10	3	1	0
5.001-6.000	23	15	9	7	2	2
6.001-7.000	33	13	18	23	14	5
7.001-8.000	55	50	45	38	26	17
8.001-9.000	51	56	53	52	41	29
9.001-10.000	40	49	61	79	53	51
10.001-12.500	89	102	148	180	160	170
12.501-15.000	104	158	195	219	247	301
15.000-17.500	62	83	103	102	110	121
17.501-20.000	54	59	82	113	112	126
20.001-30.000	101	125	173	187	205	247
30.000-175.000	57	95	122	137	132	167
Toplam Daire Sayısı	693	815	1020	1142	1104	1236

Tablo 26: Belirli fiyat aralıklarındaki kiralık daire ilan sayılarının zamanla değişimi

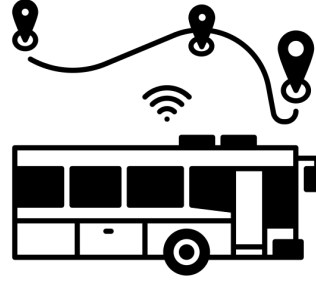

Kadıköy'de belli fiyat aralıklarındaki kiralık konutların dağılımları zamanla üst fiyat aralıklarında yığılmaya başlamış ve 2022 Eylül ayı itibarıyla asgari ücret altında kiralık konut ilanı kalmamıştır.

Harita 70: Kadıköy sokak rayiç değerleri

“ Kadıköy’ü doğu batı ekseninde sahile paralel şekilde izleyen üç aksın (Bağdat Caddesi, Minibüs Caddesi ve D-100) Kadıköy’ü mekânsal olarak 3 parçaya ayırmasının yanında, rayiç değerler anlamında da ayırttığı anlaşılmaktadır.

KENTSEL HAREKETLİLİK

7

- 7.1 Yol Kademelenmesi
- 7.2 Karayolu Ulaşımı
- 7.3 Demiryolu Ulaşımı
- 7.4 Denizyolu Ulaşımı
- 7.5 Mikro-mobilite ve Bisiklet
- 7.6 Yaya Ulaşımı ve Engelsiz Erişim
- 7.7 Ulaşım Modları Arası Geçiş

Türkiye’de ulaşımın elektrik üretimin ardından en yüksek sera gazı emisyonuna sahip hizmet alanı olduğu bilinmektedir. Yani, ulaşım sistemlerimiz iklim krizinin derinleşmesine zemin oluşturan başat etmenlerden biridir. Bu nedenle gerek ulaşımaya yönelik kentsel arazi kullanımının kurgusu gerekse de bireysel araçlanmayı teşvik eden ve karayoluna dayanan ulaşım sistemleri önemli kentsel gündemler haline gelmiştir.

Daha sağlıklı bir şehir yaratmanın ve karbon emisyonunu azaltmak için yenilikçi çözümler üretmenin yolu ulaşım koşullarını iyileştirmekten geçmektedir. Bu, dünyanın başka yerlerinde de artan şekilde sorgulanmakta ve sağlıklı yaşanabilir kentler yaratmaya yönelik uygulamalarda önemle irdelenmektedir. Bunun için otopark zorunluluklarını ortadan kaldırmak, bisiklet yollarını yaygınlaştırmak, toplu ulaşımı teşvik etmek, yayalara öncelik vermek gibi çözümler öne çıkmaktadır. Neticede nitelikli ulaşım sistemleri yalnızca çevreyi korumayı değil, insan sağlığını ve yaşam kalitesini koruyup iyileştirmeyi de kapsamaktadır.

Bu kapsamda, Kadıköy’e dair üretilecek bir kentsel hareketlilik politikasına altlık oluşturabilmesi için bu bölümde çeşitli başlıklar altında mevcut durum tarif edilecek, farklı ulaşım modlarının kentteki varlığı ve birbirleriyle ilişkisi gösterilmeye çalışılacaktır.

71. Yol Kademelenmesi

Birinci derece yol olarak ele alınan D-100 Karayolunun etki alanı sadece Kadıköy ile sınırlı kalmayıp tüm İstanbul’u kapsamaktadır. İstanbul’un iki majör aksından biri olan D-100, uzandığı hat boyunca önemli bir ticaret koridoru oluşturmaktadır. 15 Temmuz Şehitler Köprüsündeki trafik Ataşehir’den sonra Acıbadem’den D-100 karayoluna dağılmaktadır.

Bağdat Caddesi yüzyıllardır önemli bir cadde olup, yaya ve araç trafiğinin bulunduğu bir aks olarak Kadıköy’ün güneyinden başlayıp Maltepe’nin ortalarına kadar uzanan bir ticaret koridoru oluşturmaktadır. Fahrettin Kerim Gökay ve Şemsettin Günaltay Caddeleri halk arasında “Minibüs Caddesi” olarak geçmekte olup diğer birinci derece yolların aksine toplu ulaşım fonksiyonu ağır basmaktadır.

Harita 71: Kadıköy yol kademelenmesi ve sorumluluğu

7.2. Karayolu Ulaşımı

Kadıköy, sınırları çoğunlukla 1. Çevreyolu ile oluşmuş, ızgara ve organik dokunun uyumlu bir düzen oluşturduğu yol sistemine sahiptir. Bölgede ana yollar genellikle doğu-batı yönlerinde birbirine paralel uzanmakta, ikinci derece dik yollarla da birbirlerine bağlanmaktadır. Izgara dokunun demiryolu hattı boyunca bozulduğu görülmektedir. Hattın tarihi gereği sınırlı noktalardan geçiş hakkı tanınması motorlu ulaşım için sınırlayıcı bir unsur olarak göze çarpmaktadır. Diğer yandan Kadıköy'de minibüs, dolmuş gibi özel işletilen ve kısıtlı yolcu taşıma kapasitesi bulunan ulaşım sistemleri dominanttır. Bu durum trafik sıkışıklığını arttırmakta ve yolculuk niteliğini azaltmaktadır.

Karayolu Toplu Taşıma

Anadolu Yakası karayolu toplu ulaşımı bakımından incelendiğinde, Kadıköy önemli bir noktada bulunmaktadır. Kullanım yoğunluğu incelendiğinde Rıhtım Meydanı'nda bulunan otobüs peronları öne çıkmaktadır. Buradan hareket eden otobüsler Ataşehir, Maltepe, Pendik, Tuzla, Ümraniye, Çekmeköy, Sancaktepe ve Sultanbeyli gibi iç kesimlerde bulunan ilçelere gitmektedir. Farklı ulaşım modları arasında geçişin sağlandığı Söğütluçeşme, Ayrılık Çeşmesi, Uzunçayır, Bostancı ve M4 metro istasyonlarının da yoğun kullanımda olduğu görülmektedir. Bununla birlikte Marmara Üniversitesi Göztepe Kampüsü ulaşımında sadece karayolu toplu taşımacılığının bulunduğu, buna rağmen kullanım yoğunluğunun fazla olduğu gözlemlenmektedir. Pik saatlerde en çok yolcu ve araç trafiği görülmektedir.

Harita 72: Kadıköy toplu taşıma kullanım yoğunluğu

74. Denizyolu Ulaşımı

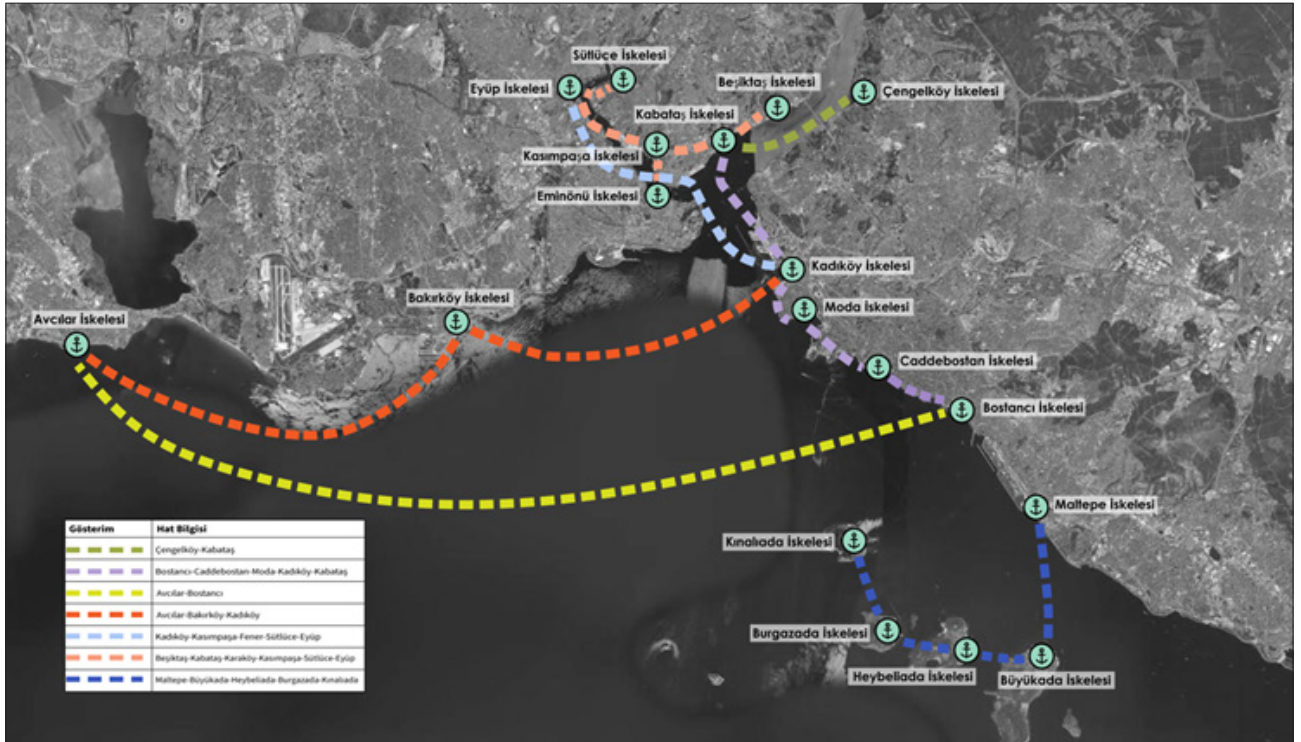
Haydarpaşa Limanı, 1800'lü yılların sonlarında tren hattının bağlanmasıyla lojistik hizmet vermeye başlamıştır. Günümüzde de yıllık altı milyon metrik ton kargo hacmini geçmesiyle Marmara Bölgesi'ndeki en büyük konteyner limanı olmuştur. Lojistik amacıyla kullanılan deniz ulaşımı, 1917'de Moda İskelesi'nin inşa edilmesi ve 1926'da Kadıköy İskelesi'nin açılması ile yolcu taşımacılığına da evrilmiş, hem kamu hem özel şirketler tarafından işletilir hale gelmiştir.

1985'te Moda İskelesi kapatılmış ve 2022 yılında yeniden kullanıma açılmıştır. Kadıköy Rıhtım'da farklı iskeleler kurularak Eminönü, Beşiktaş, Kabataş, Karaköy ve Adalar'a ulaşım sağlanmıştır. Bostancı İskelesi'nden ise Adalar'a ve şehirlerarası seferler düzenlenmeye başlanmıştır.

Kadıköy ilçesindeki iskelelerin ve hatların kullanım yoğunluğuna bakıldığında Şehir Hatları'na

ait Eminönü, Karaköy ve Beşiktaş hatlarının belirgin bir farkla tercih edildiği görülmektedir. Turyol-Çayırbaşı iskelesinin Eminönü ve Kabataş hatları benzer oranlarda yolcu taşımaktadır. Kadıköy Rıhtım iskeleleri içerisinde Turyol'un Balon iskelesinden kalkan hatların diğer iskelelere göre en az sayıda yolcu taşıdığı görülmektedir. Bostancı İskelesi'nden yapılan seferlere bakıldığında, çoğunun Adalar'a yapıldığı ve Kadıköy iskelelerine göre daha az yolculuk yapıldığı saptanmıştır. Bunun yanında Bostancı'da İDO da bulunmaktadır. Dış hatlarda: Avşa, Marmara Adası, Esenköy, Çınarcık, Yenikapı, Ekinlik'e seferler düzenlenmektedir.

Ayrıca, Şehir Hatları 2022 yılında 7 adet yeni hat açmıştır. Bu hatlardan 4 tanesi Kadıköy'e uğramaktadır: Kadıköy - Kasımpaşa - Fener - Söğütçe - Eyüp, Avcılar - Bakırköy - Kadıköy, Avcılar - Bostancı, Bostancı - Moda - Kadıköy - Kabataş. Yeni hatların açılması ile ulaşımında deniz ulaşımının payı artmıştır.

Harita 74: Şehir Hatları'nın Kasım 2022'de açtığı yeni hatlar

7.5. Mikro-Mobilite ve Bisiklet

Kadıköy'deki bisiklet hareketliliği incelendiğinde sahil bandının en baskın alan olduğu görülmektedir. Bisiklet hareketlerinin Taşköprü ve devamında Bağdat Caddesi boyunca yoğun olduğu, bu aksın Zeynep Kamil'den başlayarak Bostancı'ya kadar uzandığı, devamında sahile bağlandığı görülmektedir. Burada Kadıköy'ün toplu taşıma hatlarına ters olarak dikey hareketlilik dikkat çekmektedir. Bu durum Kadıköy'deki aktarmaların yatay olmasının destinasyon ihtiyaçlarıyla tamamen uyumlu olmadığını göstermektedir.

Bisiklet Yolları ve Durakları

Kadıköy, kişisel hareketlilik takip uygulamaları verileri ve İsbike verileri başta olmak üzere, İstanbul'un geneli ile karşılaştırıldığında bisiklet kullanımının en yoğun olduğu bölgedir. Bu uygulamalar dahilinde elde edilen verilerin birçoğu rekreasyon ve spor amaçlı sürüşlere ait olsa da genel kullanılabilirlik potansiyeli hakkında da önemli göstergeler sağlamaktadır. Tüm bu kullanım yoğunluğuna rağmen, Kadıköy'deki bisiklet

yolları, sahip olunan potansiyelin çok altındadır ve mevcut yolların oldukça az bir kısmında bulunmaktadır. Bisiklet yolları esasta, İnönü Caddesi, sahil bandı, Tütüncü Mehmet Efendi Caddesi ve Dr. Faruk Ayanoğlu Caddesi gibi yollarda ve alanlarda bulunmaktadır. Eğimin diğer ilçelere göre nispeten az olması, ana arterlerin bisiklet için şerit ayırmasına izin vermesi ve uzun sahil bandı Kadıköy'ü bisiklet kullanımına elverişli kılmaktadır. 2015 yılında gerçekleştirilen 1.870 m'lik yeni standartlara uygun bisiklet yolu uygulaması, bu dikey hareketliliği düzenleme amacı taşımaktadır.

Dahası, mevcut bisiklet yollarına bakıldığında farklı ulaşım modları arası dikey ulaşımı destekleme amacı güdüldüğü görülmektedir. Uygulamayla, ana arterlere ek olarak 2. ve 3. derece yollarda bisiklet ulaşımının yeni bisiklet yolları ile artırılmaya çalışıldığı saptanmaktadır.

Diğer yandan, Kadıköy'deki 14 adet İsbike bisiklet durağının; 7 tanesi sahil bandında, 2 tanesi Bağdat Caddesi'nde, 2 tanesi Fener Kalamış bölgesinde, 1 tanesi Moda Burnu'nda ve 2 tanesi Rıhtım'da bulunmaktadır. Mevcut ve planlanmış bisiklet yolları ana arterlerle uyum ve bağlantı içerisindeyken, durakların ana arterlerden bağımsız bir şekilde sahile paralel dağıldığı görülmektedir.

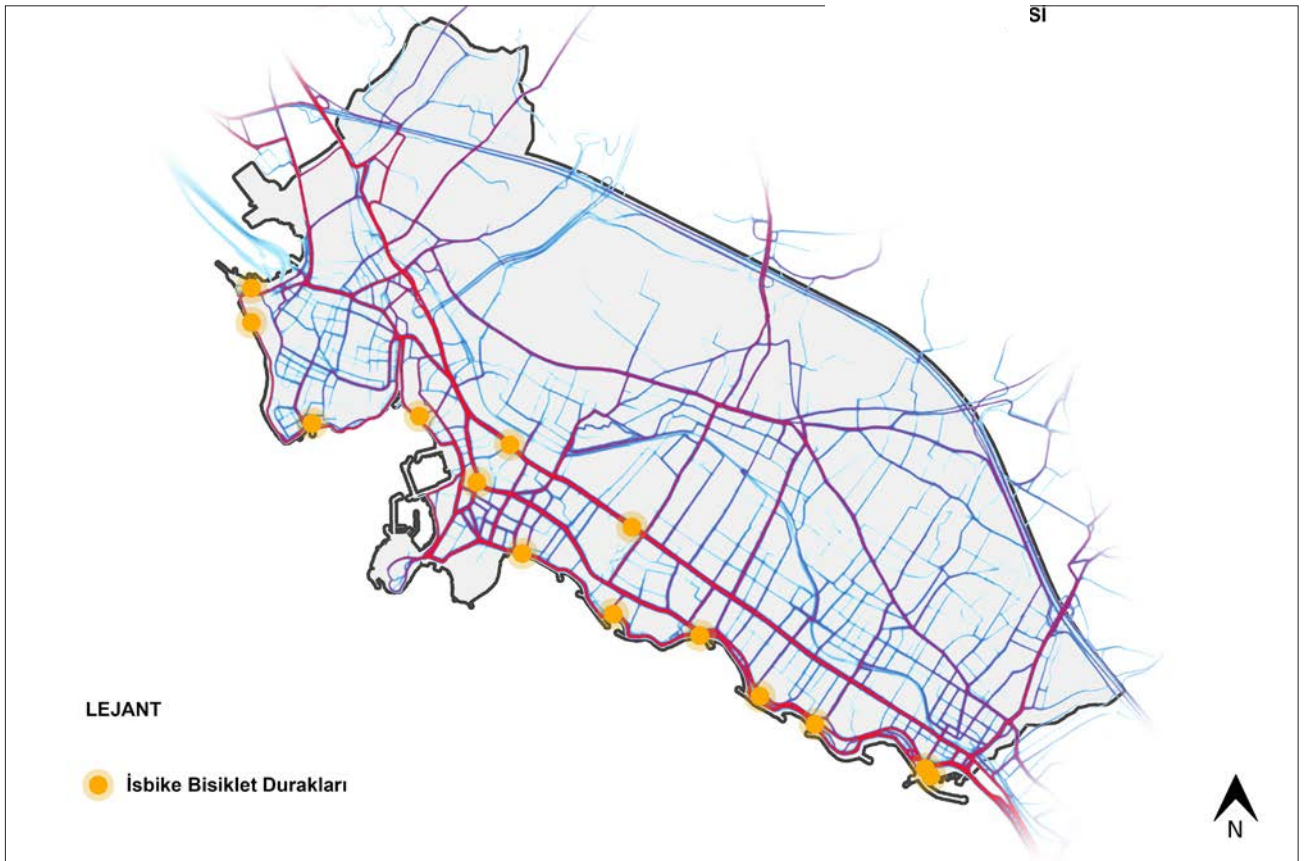

Harita 75: Kadıköy bisiklet yolları ve durakları

Bisiklet Kullanım Yoğunluğu ve Durak İlişkisi

Bisiklet kullanımının en yoğun olduğu bölgelere bakıldığında, Bağdat Caddesi, Kadıköy sahil bandı, Fahrettin Kerim Gökay ve Şemsettin Günaltay Caddeleri (halk arasında Minibüs Caddesi), Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan Caddesi, Taşköprü Caddesi ve Fenerbahçe Kalamış bölgesi başta gelmektedir.

Mevcut durakların konumu ile bisiklet kullanımının yoğun olduğu akslar karşılaştırıldığında, mevcut durakların kullanım yoğunluğu ile doğru orantılı bir şekilde konumlandırıldığı saptanmaktadır. Yoğun kullanım akslarına bakıldığında bu bölgelerde erişilebilirliğin yüksek olduğu görülmektedir. Bisiklet duraklarının hiçbiri ana ulaşım istasyonlarına aktarma verecek yakınlıkta bulunmamaktadır. Bu durum bisikletin önemli bir kentsel ulaşım modu olmasını engellemektedir.

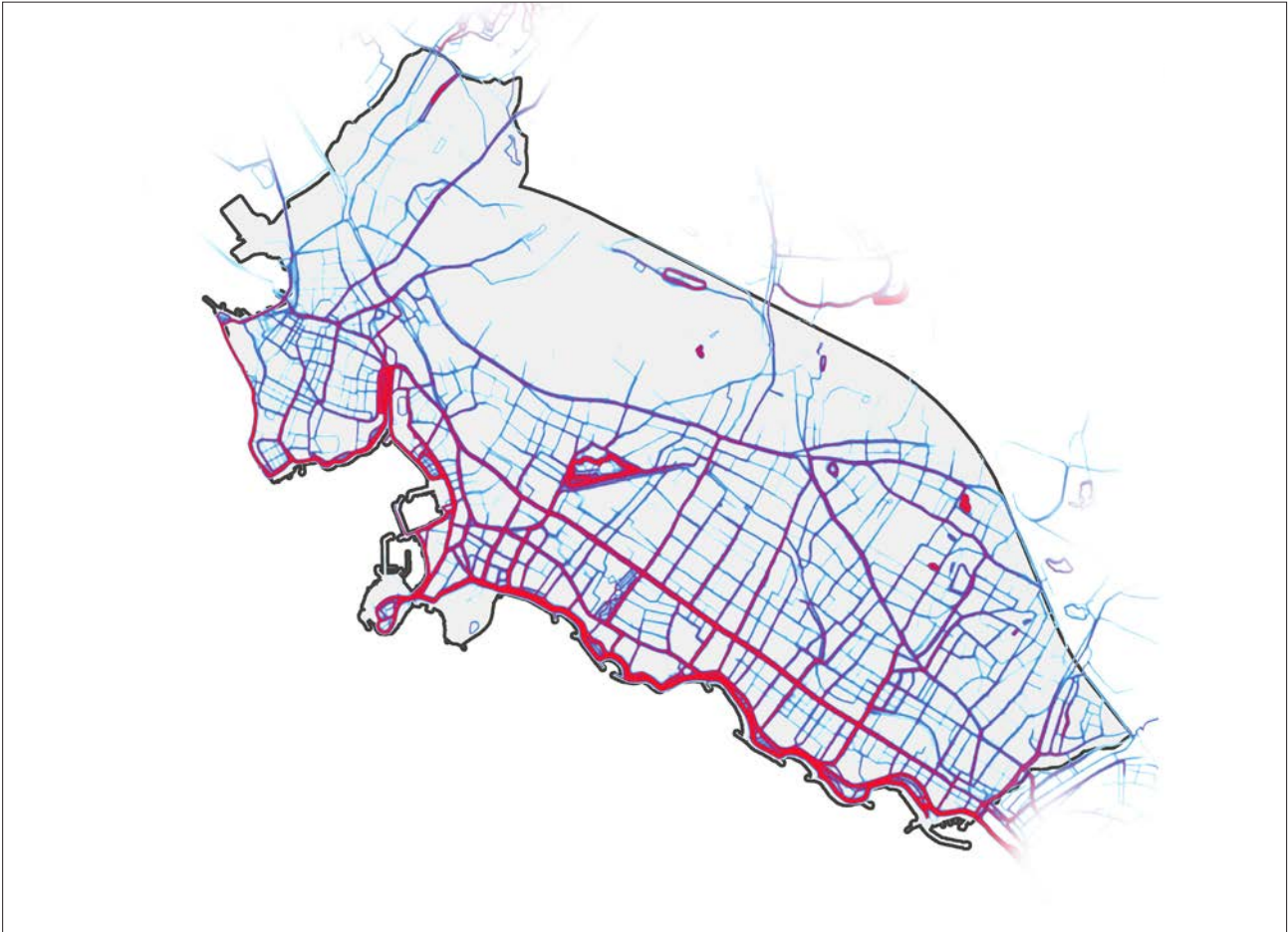

Harita 76: Bisiklet kullanım yoğunluğu ve durak ilişkisi

7.6. Yaya Ulaşımı ve Engelsiz Erişim

Kadıköy günlük yaya hareketi açısından incelendiğinde İstanbul genelinde ilk sıralarda yer alan ilçelerden biridir. Kadıköy'ün en yoğun yaya koridorunu Haydarpaşa'dan başlayıp Bostancı'ya kadar uzanan sahil aksı oluşturur. Ethem Efendi ve Tütüncü Mehmet Efendi caddeleri de yayaların, Minibüs-Marmaray-Bağdat Caddesi-Sahil bağlantısının kurulmasında popüler olan akslardır. Yaya hareketlerinin ayrıca, Yoğurtçu Parkı, Göztepe 60. Yıl Parkı ve Göztepe Özgürlük Parkı gibi parklarda ve Bağdat Caddesi boyunca yoğunlaştığı anlaşılmaktadır.

Kadıköy'de yaya hareketi açısından en önemli problem motorlu araçlar ile kaldırımlara park eden scooterlar ve kafe işgallerinin engellemeleridir. Bu durum bebekli aileler ile engelli vatandaşlar başta olmak üzere yayaların hareketliliğini kısıtlamaktadır. Buna ek olarak artan motor kullanımı ve araçların kaldırımlara park etmeleri gibi kaldırım üzerinde yaya harici yoğunluğa sebep olan tüm unsurlar yayaların erişiminde kesinti yaratmakta, ulaşımını engellemektedir.

Harita 77: Kadıköy yaya kullanım yoğunluğu

7.7. Ulaşım Modları Arası Geçiş

Kentsel hareketliliğin veriminde ulaşım türleri arasında geçişlerin akıcı bir şekilde gerçekleştirilmesi önemli bir rol oynamaktadır. Modlar arası aktarma noktaları ulaşım sistemlerinin etkinliği için en önemli unsurlardan biridir. Çoğu İstanbullu en az iki ulaşım aracı ile günlük seyahatini gerçekleştirmekte ve bunu yaparken modlar arası geçiş yapmaktadır. Kadıköy birçok farklı toplu taşıma aracını bir araya getirmektedir: Ayrılık Çeşmesi'nde M4 ve Marmaray, Kadıköy'de M4, T3 ve deniz ulaşımı, Söğütöçesme'de Marmaray ve Metrobüs, Uzunçayır'da Metrobüs ve M4, Bostancı'da Marmaray ve deniz ulaşımı olarak sıralanmaktadır. Bu merkezlere ek olarak tüm raylı sistem durakları, otobüs ve minibüs gibi karayolu sistemleri ile de beslenmektedir.

Yeni kentsel aktivite merkezi (sosyal, kültürel, spor, eğlence, dinlenme ve alışveriş) olarak kabul edilen Kadıköy, vapur, otobüs, hızlı tren, metro gibi çok modlu ulaşımı destekleyecek toplu taşıma sistemlerine sahiptir. Kadıköy, İstanbul'un Anadolu Yakası'ndaki otobüs, Metrobüs (BRT), Marmaray (su altı demiryolu tüneli), Avrasya Tüneli (su altı karayolu tüneli) ve Türkiye'ye özgü dolmuş gibi diğer orta PT modları arasında önemli bir ulaşım merkezidir. Öyle ki ilçe merkezine yapılan günlük yolculuk sayısının 2 milyon kişinin üzerinde olduğu bilinmektedir.

Harita 78: Kadıköy ulaşım modları arası geçiş

İKLİM

8

- 8.1 Sıcaklık Projeksiyonu
- 8.2 Yağış Projeksiyonu
- 8.3 Kadıköy'ün İklim Özellikleri
- 8.4 Isı Adası Etkisi
- 8.5 İklim Değişikliği Eylem Planı
- 8.6 Kadıköy Sera Gazı Salım Envanteri
- 8.7 Deniz Kirliliği
- 8.8 Atık
- 8.9 Sonuç

1850'li yıllardan günümüze değin yapılan sıcaklık ölçümleri dünyamızın giderek ısındığına işaret ediyor.¹ Bilimsel araştırmalar da özellikle 20. yüzyılda sanayileşmenin vardığı boyutla birlikte bu ısınmanın artan bir ivme yakaladığını gösteriyor. Yine biliyoruz ki artan kentleşme ve kentlerdeki insan faaliyetleri bu ısınmanın birinci dereceden sorumlusu durumunda. 2050 yılına kadar kırsal nüfusun giderek kentlerde toplanacağı ve yaklaşık 2.5 milyar yeni nüfusun kentlerde yaşayacağı tahminleriyle birlikte, küresel ısınmanın şiddetini artıracığı ve iklim krizinin giderek derinleşeceği tahmin ediliyor. Hâl böyleyken, çeşitli küresel ve bölgesel toplantılar ve işbirlikleri hükümetleri ve yerel yönetimleri derinleşen iklim krizi konusunda harekete geçirmek üzere raporlar yayınlıyor, taahhütler bildiriyor.

1988 yılında insan faaliyetlerinin neden olduğu iklim değişikliğinin etkilerini ve gelecekteki risklerini değerlendirmek üzere Birleşmiş Milletler bünyesinde kurulan **Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli** (The Intergovernmental Panel on Climate Change - IPCC) düzenli aralıklarla çeşitli raporlar yayınlarak yaşadığımız süreci bilimsel verilerle açıklıyor.

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (The United Nations Framework Convention

on Climate Change - UNFCCC) ise iklim değişikliği sorununa karşı harekete geçmek üzere 1992 yılında Rio'da kabul edildi ve sözleşme 1994'te yürürlüğe girdi. Sözleşmenin en üst düzey karar organı olan Taraflar Konferansı (Conference of the Parties - COP) ise son toplantısını 2022'de Mısır'da yaptı (COP27). 2015 yılında Paris'te toplanan Taraflar Konferansı'nda (COP21) ise küresel iklim krizi gündeminde önemli dönemeçlerden biri olan **Paris Anlaşması** üzerinde mutabık olundu.

İmza yeter sayısına 2016'da ulaşarak yürürlüğe giren Paris Anlaşması'yla küresel sıcaklık artışını yüzyılın sonunda 2 °C ve mümkünse 1.5 °C ile sınırlama hedefi kabul edildi. Anlaşmaya taraf olan ülkelerin ise bu hedeflere ulaşmak için nasıl bir yol izleyeceklerini gösterdikleri ulusal katkı beyanlarını hazırlamaları istendi.

Gelecekteki risklerin altını çizmek üzere ilk raporunu 1990'da yayımlayan IPCC ise günümüzde Altıncı Değerlendirme Raporu kapsamında "İklim Değişikliği 2022: Etkiler, Uyum ve Kırılganlık"² raporunu Şubat 2022'de, "İklim Değişikliği 2022: İklim Değişikliğinin Azaltılması"³ başlıklı raporunu ise Nisan 2022'de yayımladı.

1 NASA, GISS Surface Temperature Analysis, https://data.giss.nasa.gov/gistemp/graphs_v4/, Erişim Tarihi: 08.08.2022.

2 IPCC, 2022. <https://www.ipcc.ch/report/sixth-assessment-report-working-group-ii/>, Erişim tarihi: 05.08.2022

3 IPCC, 2022. <https://www.ipcc.ch/report/sixth-assessment-report-working-group-3/>, Erişim tarihi: 05.08.2022

Karolina Grabowska, Pexels

Tüm bunların dışında **Küresel İklim ve Enerji Belediye Başkanları Sözleşmesi** (Global Covenant of Mayors for Climate & Energy), **Belediye Başkanları İklim Sözleşmesi** (Compact of Mayors) ve **C40 İklim Liderlik Grubu** (C40 Climate Leadership Group) gibi yerel yönetimlerin gönüllü birlikleri bulunuyor. Yerel yönetimler bu birliklere üye olurken sera gazı envanteri oluşturma, sera gazı azaltım politikaları geliştirme ve iklim krizinin yıkıcı etkilerine dirençlilik geliştiren uyum politikaları geliştirme gibi hedefler ve eylem planları oluşturuyor.

Yukarıda özetlediğimiz küresel girişimler, sera gazlarını azaltmaya dönük çeşitli hedefler belirlese de üzerinde ortaklaşılan temel olgu; dünyanın özellikle insan faaliyetlerinden kaynaklanan nedenlerden dolayı giderek ısındığı ve eğer önlem alınmazsa bu ısınmanın yol açtığı sosyal, ekonomik ve çevresel yıkımın önümüzdeki yıllarda katlanarak artacağı yönünde. Kuraklık, sıcak hava dalgaları, deniz seviyesinde yükselme, gıda krizi, artan enerji talebi gibi çeşitli riskler yaratacak olan bu değişimin neden olduğu/olacağı kırılganlıkları azaltmak için ise yerel yönetimler tarafından iklim eylem planları hazırlanarak hedefler belirleniyor.

Bu noktada, küresel ölçekte yaşanan bu krizin, sıcaklık ve yağış gibi temel göstergelerin farklı senaryolarda nasıl projekte edildiğine bakmakta fayda var.

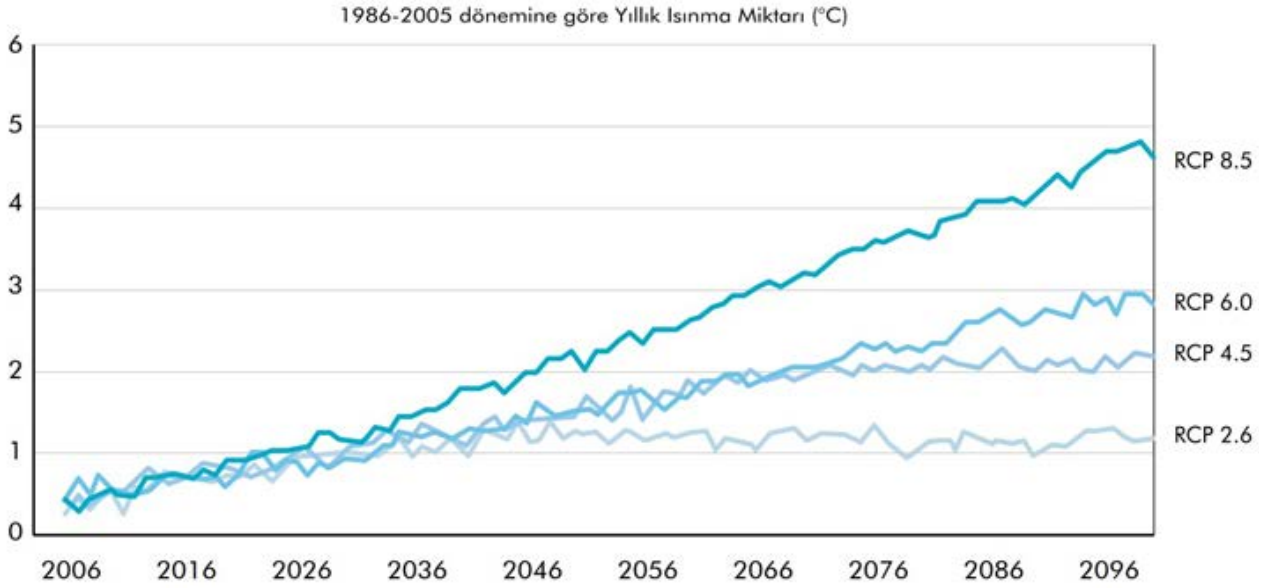
...üzerinde ortaklaşılan temel olgu; dünyanın özellikle insan faaliyetlerinden kaynaklanan nedenlerden dolayı giderek ısındığı ve eğer önlem alınmazsa bu ısınmanın yol açtığı sosyal, ekonomik ve çevresel yıkımın önümüzdeki yıllarda katlanarak artacağı yönünde. Kuraklık, sıcak hava dalgaları, deniz seviyesinde yükselme, gıda krizi, artan enerji talebi gibi çeşitli riskler yaratacak olan bu değişimin neden olduğu/olacağı kırılganlıkları azaltmak için ise yerel yönetimler tarafından iklim eylem planları hazırlanarak hedefler belirleniyor.

8.1. Sıcaklık Projeksiyonu

İklim değişikliği projeksiyonları sera gazı salımlarının gelecekte ne düzeyde olacağına dair senaryolarla oluşturulmaktadır. Burada ise nüfus artışı, ekonomik gelişme, teknolojik değişim, enerji ve tarımsal üretim gibi emisyon salımını etkileyen faktörler dikkate alınmaktadır. IPCC'in 5. Değerlendirme Raporu'nda 4 farklı senaryo tarif edilmiştir. RCP (Representative Concentration Pathways - Temsili Konsantrasyon Rotaları) olarak adlandırılan 4 senaryo RCP2.6, RCP4.5, RCP6.0 ve RCP8.5 şeklindedir. RCP2.6 en iyimser senaryo iken RCP8.5 en kötümser senaryodur.⁴

C40 tarafından İstanbul'a sunulan Teknik Destek Programı kapsamında İBB bünyesinde hazırlanan İklim Değişikliği Eylem Planı'nda (İDEP) ise küresel ölçekteki bu senaryolar İstanbul özelinde de üretilmiştir.

Buna göre, RCP 4.5, 6.0 ve 8.5 senaryoları uyarınca, yaz aylarında günlük kentsel sıcaklıklar ile ısı dalgaları gibi aşırı sıcak dönemlerin yoğunluğu ve sıklığında bir artış yaşanması ve sıcaklığın 40 °C'nin üzerine çıkması beklenmektedir. Yüzyılın sonunda günlük azami sıcaklıklar ise ortalama 1,5-4,8 °C artacaktır. Diğer taraftan, yılın o dönemine ait ortalama sıcaklığının altında kalan "serin" gün ve gecelerin sayısının azalması ve kış aylarında sıcaklık değişimlerinin azalmasından dolayı sıcaklıkların nadiren sıfırın altına düşmesi beklenmektedir.⁵

Grafik 28: Farklı RCP senaryoları uyarınca İstanbul'da yıllık sıcaklık değişimi (İBB, 2012. İDEP, s. 51.)

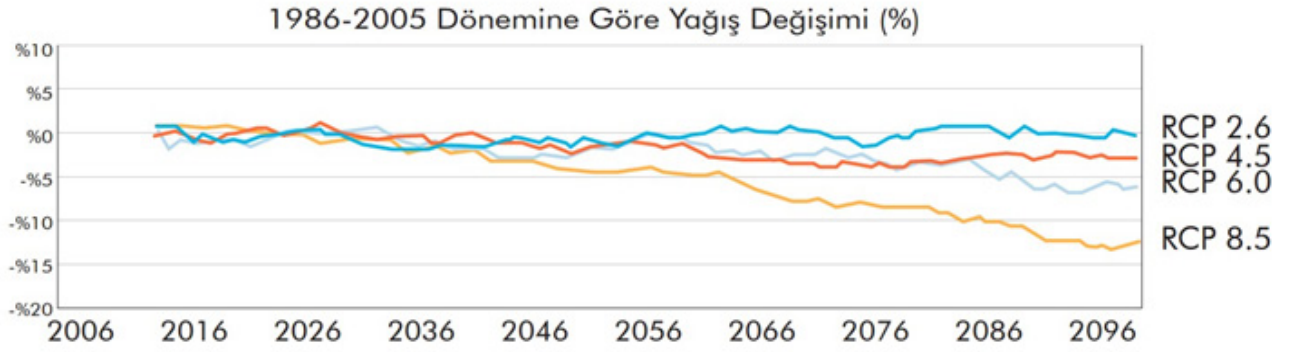
4 IPCC, 2014. Climate Change 2014: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change, https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/SYR_AR5_FINAL_full.pdf, s. 8, Erişim Tarihi: 08.08.2022

5 İBB, 2012. İstanbul İklim Değişikliği Eylem Planı (İDEP), https://cevre.ibb.istanbul/wp-content/uploads/2022/01/ist_iklim_degisikligi_eylem_plani.pdf, Erişim Tarihi: 08.08.2022.

8.2. Yağış Projeksiyonu

İklim krizinin yağış rejimleri üzerinde de etkileri bulunmaktadır. Bir taraftan ortalama yağış miktarları azalırken diğer taraftan da aşırı yağışların ve kuraklıkların görülme sıklığı ve şiddeti artmaktadır. Tüm bunlar, tarımsal üretimden sağlık sorunlarına, altyapı sorunlarından biyoçeşitliliğe kadar birçok olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.

Tüm dünyada olduğu gibi, 21. yüzyıl iklim değişikliği senaryo simülasyonlarına göre gelecekte İstanbul yağışlarında da değişimler meydana gelecektir. Öyle ki İstanbul'da yağışların RCP8.5 senaryosuna göre 2030'lardan itibaren, RCP4.5 ve RCP6.0 senaryolarına göre ise 2050'lerden itibaren azalma trendine girmesi öngörülmektedir. RCP2.6 senaryosu İstanbul yağışlarında önemli bir değişiklik olmayacağına, RCP8.5 senaryosu ise yağışlarda azalma oluşacağına ve yüzyılın sonunda bu azalma miktarının günümüze (1986-2005) göre 80 mm'yi (yaklaşık %12) aşacağına işaret etmektedir.⁶

Grafik 29: İstanbul'un 21. yüzyılda farklı senaryolara göre yağış değişimi (%).

Değişimler 1986-2005 referans dönemine göre gösterilmektedir.

6 İBB, İklim Değişikliği Eylem Planı - İklim Senaryoları, s. 96.

8.3. Kadıköy'ün İklim Özellikleri

Sıcaklık

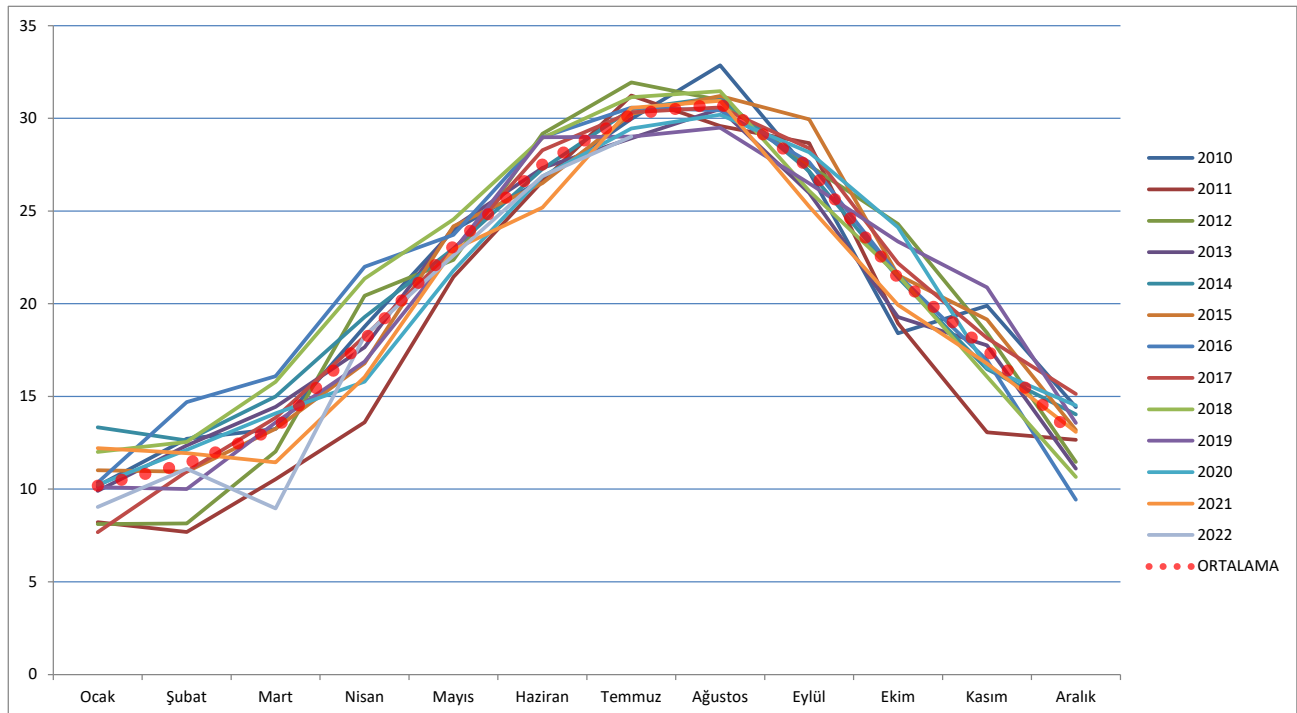
(Maksimum, Minimum ve Ortalama Değerler)

Kadıköy'de 2010 yılından günümüze değin yapılan hava sıcaklığı ölçümlerinin maksimum değerlerinin

aylık ortalamaları alındığında yukarıdaki tablo oluşmaktadır. Buna göre aylık değerlerin ortalaması alındığında, Kadıköy'de hava sıcaklığının maksimum değerlerinin en yüksek olduğu ay ağustos ayı (30,78 °C), en düşük olduğu ay ise ocak ayıdır (10,18).

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2010	10,17	12,72	13,24	18,76	23,96	26,67	29,97	32,86	27,11	18,41	19,89	14,42
2011	8,22	7,69	10,53	13,6	21,44	26,6	31,23	29,58	28,66	18,95	13,06	12,66
2012	8,12	8,15	12,03	20,43	22,37	29,17	31,93	30,98	27,46	24,3	18,43	11,47
2013	9,9	12,36	14,44	17,65	24,12	27,32	28,92	30,51	25,98	19,28	17,75	11,11
2014	13,33	12,63	14,99	19,29	22,97	27,27	30,50	31,15	27,15	21,41	16,48	14,03
2015	11,01	10,93	13,25	16,79	24,18	26,51	30,24	31,21	29,94	21,54	19,14	13,18
2016	10,35	14,70	16,09	21,99	23,72	28,97	30,58	30,43	27,64	21,54	16,95	9,44
2017	7,68	10,95	13,85	18,24	22,91	28,28	30,33	30,59	28,38	22,18	18,15	15,13
2018	12,01	12,55	15,79	21,35	24,54	28,94	31,13	31,46	26,09	21,54	16,07	10,66
2019	10,11	10,00	13,59	16,87	22,85	28,97	29,02	29,50	26,50	23,35	20,88	13,56
2020	10,23	12,12	14,08	15,79	21,79	26,86	29,45	30,19	28,17	24,12	16,55	14,52
2021	12,21	11,94	11,44	16,04	22,92	25,19	30,56	30,94	25,24	19,93	16,77	13,08
2022	9,04	11,10	8,95	18,27	22,60	26,89	29,01					
ORTALAMA	10,18	11,37	13,25	18,08	23,10	27,51	30,22	30,78	27,36	21,38	17,51	12,77

Tablo 27: Yıllara göre Kadıköy günlük **maksimum** sıcaklıkları (°C) (Kaynak: MGM, Göztepe Meteoroloji Gözlem İstasyonu, 2022)

Grafik 30: Yıllara göre Kadıköy günlük maksimum sıcaklıkları (°C)

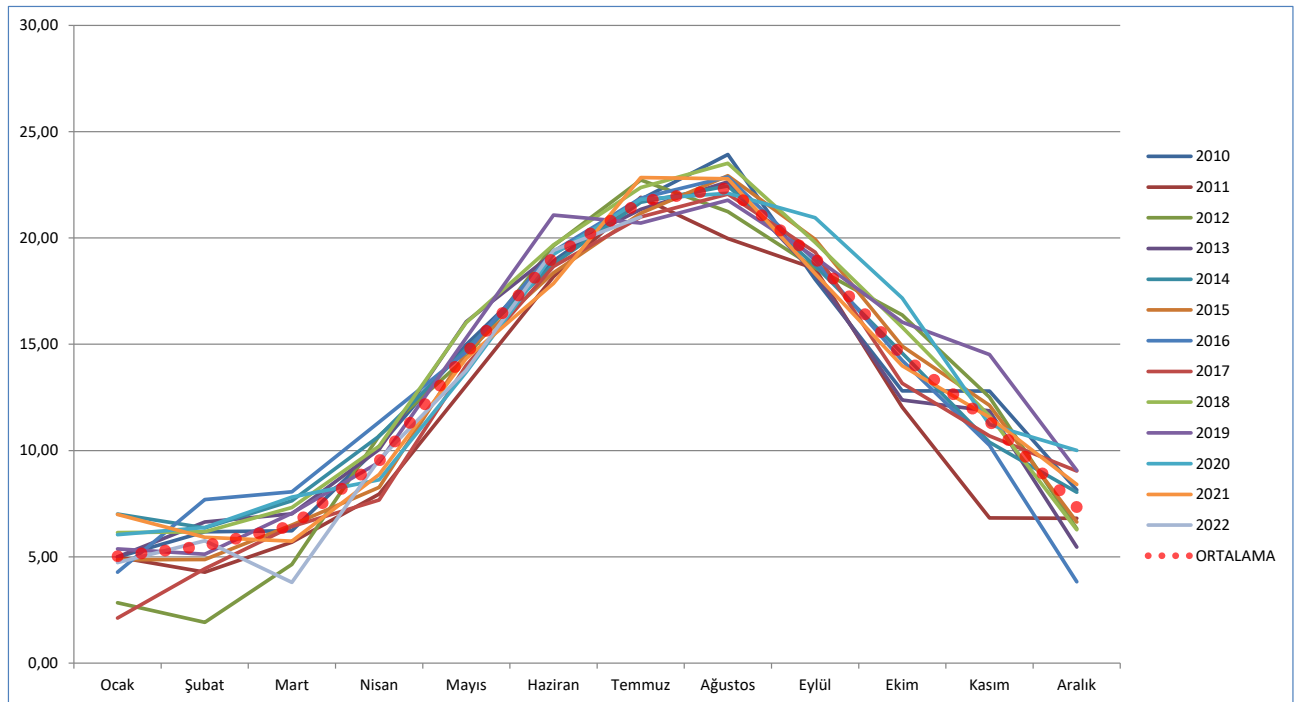
(MGM, Göztepe Meteoroloji Gözlem İstasyonu 2022 verileriyle oluşturulmuştur)

Kadıköy'de 2010 yılından günümüze değin yapılan hava sıcaklığı ölçümlerinin minimum değerlerinin aylık ortalamaları alındığında yukarıdaki tablo oluşmaktadır. Buna göre aylık değerlerin ortalaması alındı-

ğında, Kadıköy'de hava sıcaklığının minimum değerlerinin en yüksek olduğu ay ağustos ayı (22,35 °C), en düşük olduğu ay ise ocak ayıdır (5,03).

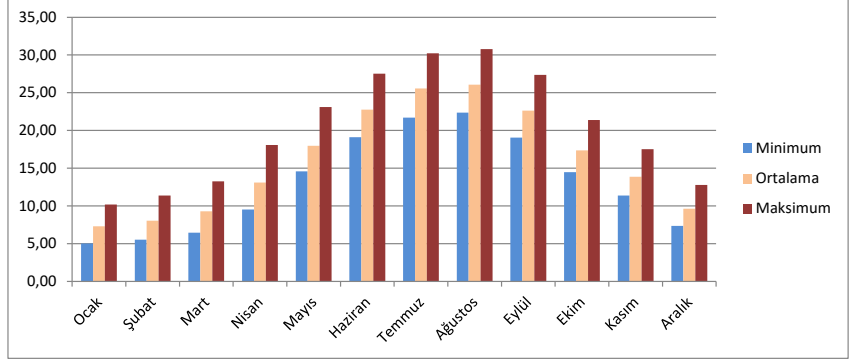
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2010	4,99	6,18	6,22	10,19	14,98	18,92	21,82	23,93	18,05	12,81	12,79	8,14
2011	4,99	4,28	5,69	7,96	13,05	18,17	21,91	19,97	18,55	12,04	6,83	6,82
2012	2,85	1,92	4,64	10,70	14,37	19,64	22,73	21,24	18,59	16,37	12,51	6,32
2013	5,00	6,64	7,02	10,06	16,06	19,28	21,35	22,64	18,31	12,38	11,86	5,45
2014	7,01	6,36	7,64	10,68	14,78	18,77	21,68	22,44	18,69	14,58	10,39	8,04
2015	4,86	4,88	6,49	8,27	14,64	18,36	21,16	22,93	19,93	14,91	12,13	6,64
2016	4,28	7,69	8,06	11,34	14,64	19,36	21,87	22,87	18,94	14,24	10,25	3,83
2017	2,12	4,44	6,43	7,67	14,00	18,66	20,99	22,06	19,33	13,16	10,69	9,04
2018	6,14	6,18	7,32	10,21	16,02	19,68	22,37	23,51	19,79	15,80	11,62	6,27
2019	5,37	5,13	7,05	9,45	15,30	21,07	20,70	21,78	19,09	16,04	14,51	9,07
2020	6,04	6,38	7,81	8,63	13,69	19,22	21,81	22,10	20,95	17,17	11,22	10,01
2021	6,99	5,92	5,73	8,88	14,34	17,86	22,84	22,78	18,33	13,99	11,56	8,41
2022	4,73	5,76	3,80	9,57	13,77	19,42	20,99					
ORTALAMA	5,03	5,52	6,45	9,51	14,59	19,11	21,71	22,35	19,05	14,46	11,36	7,34

Tablo 28: Yıllara göre Kadıköy günlük *minimum* sıcaklıkları (°C) (Kaynak: MGM, Göztepe Meteoroloji Gözlem İstasyonu, 2022)

Grafik 31: Yıllara göre Kadıköy günlük minimum sıcaklıkları (°C) (MGM, Göztepe Meteoroloji Gözlem İstasyonu 2022 verileriyle oluşturulmuştur)

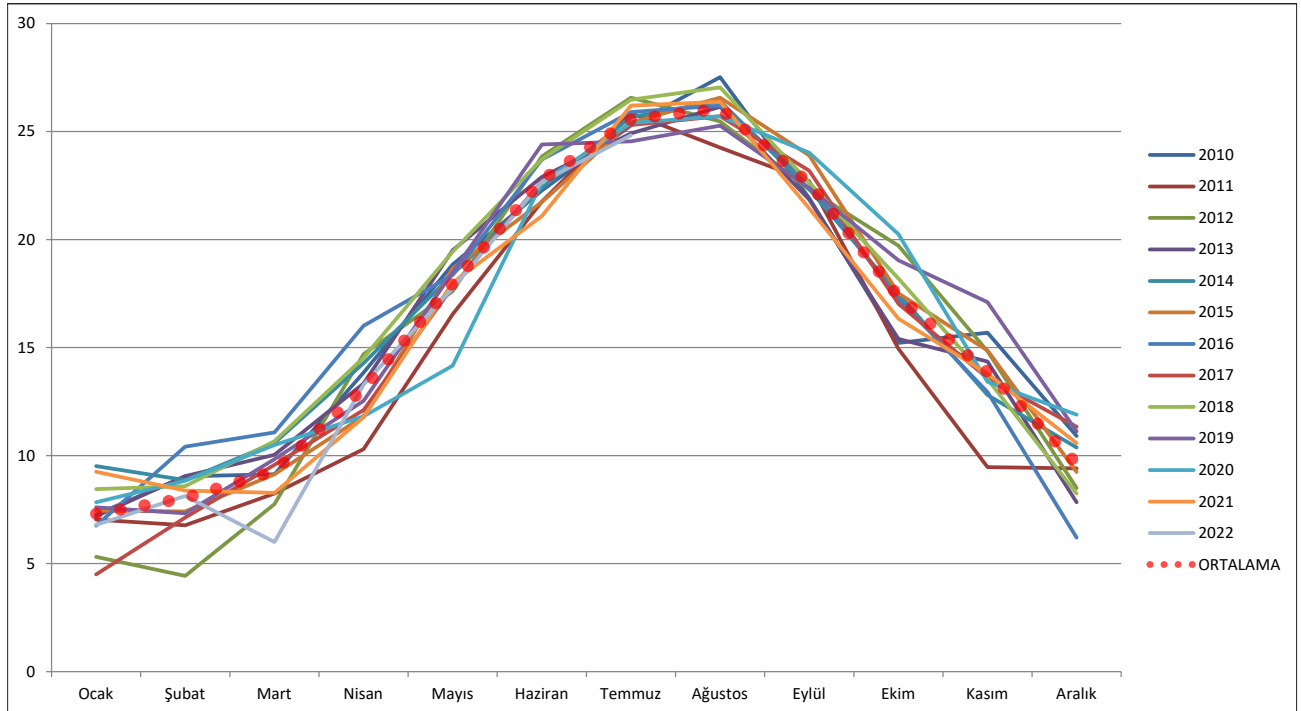
Kadıköy'de 2010 yılından günümüze değin yapılan hava sıcaklığı ölçümlerinin ortalama değerlerinin aylık ortalamaları alındığında aşağıdaki tablo oluşmaktadır. Buna göre aylık değerlerin ortalaması alındığında, Kadıköy'de hava sıcaklığının ortalama değerlerinin en yüksek olduğu ay ağustos ayı (26,06 °C), en düşük olduğu ay ise ocak ayıdır (7,31).

Grafik 32: 2010-2022 arası ay bazında maksimum, ortalama ve minimum sıcaklık ortalamaları (°C)

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2010	7,27	9,04	9,14	13,84	18,85	22,27	25,28	27,52	21,92	15,22	15,69	10,91
2011	7,04	6,78	8,25	10,3	16,54	21,76	25,85	24,26	22,71	14,94	9,47	9,41
2012	5,31	4,43	7,75	14,69	17,61	23,85	26,57	25,47	22,32	19,72	14,83	8,5
2013	7,19	9,05	10,04	13,34	19,5	22,9	24,91	26,14	21,86	15,4	14,35	7,84
2014	9,51	8,87	10,59	14,28	18,39	22,4	25,67	26,4	22,34	17,48	12,81	10,38
2015	7,45	7,41	9,14	11,82	18,66	21,74	25,42	26,57	23,9	17,51	14,87	9,24
2016	6,76	10,41	11,07	16,01	18,36	23,7	25,9	26,2	22,65	17,25	12,94	6,2
2017	4,5	7,13	9,57	12,11	17,81	22,7	25,3	25,71	23,19	17,03	13,59	11,33
2018	8,45	8,59	10,67	14,53	19,44	23,72	26,47	27,04	22,64	18,2	13,54	8,25
2019	7,61	7,33	9,83	12,53	18,48	24,4	24,55	25,27	22,39	19,04	17,1	11,12
2020	7,84	8,84	10,49	11,82	14,16	22,65	25,4	25,71	24,02	20,25	13,42	11,9
2021	9,25	8,38	8,28	11,77	18	21,09	26,2	26,38	21,45	16,34	13,79	10,58
2022	6,79	8,13	6	13,28	17,75	22,67	24,83					
ORTALAMA	7,31	8,03	9,29	13,10	17,97	22,76	25,57	26,06	22,62	17,37	13,87	9,64

Tablo 29: Yıllara göre Kadıköy günlük *ortalama* sıcaklıkları (°C) (Kaynak: MGM, Göztepe Meteoroloji Gözlem İstasyonu, 2022)

Grafik 33: Yıllara göre Kadıköy günlük ortalama sıcaklıkları (°C)

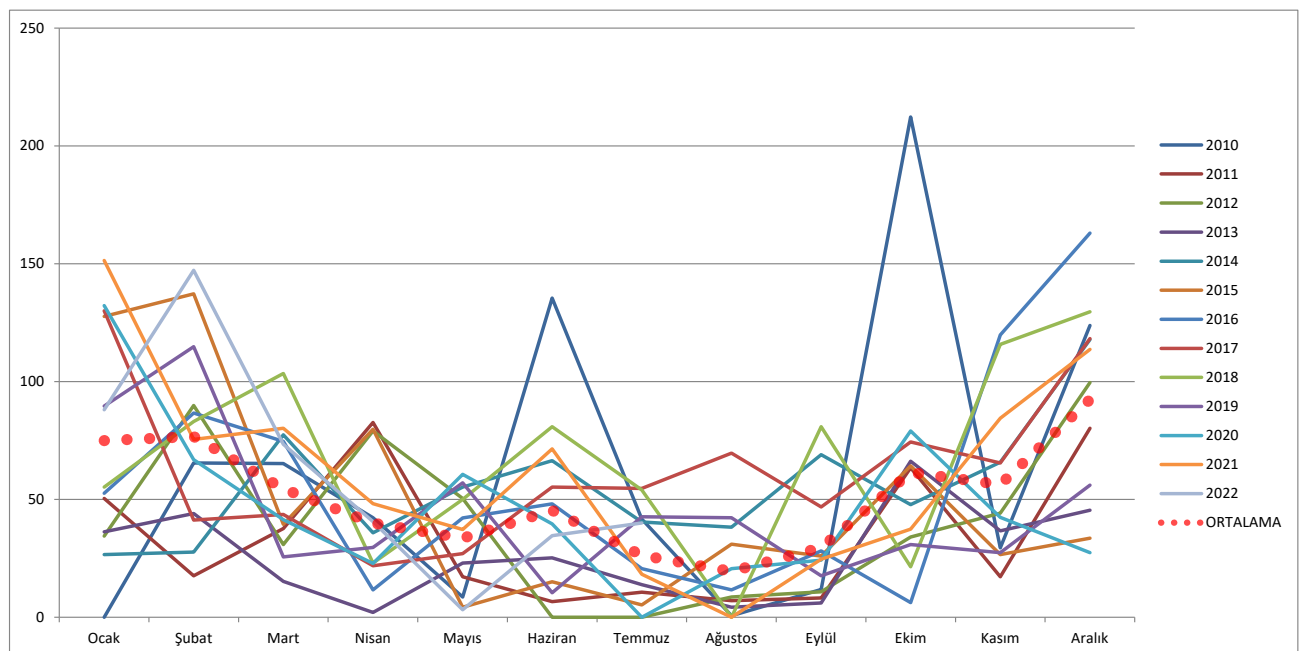
(MGM, Göztepe Meteoroloji Gözlem İstasyonu 2022 verileriyle oluşturulmuştur)

Yağış

Kadıköy'de 2010 yılından günümüze değin yapılan yağış ölçümlerinin aylık ortalamaları alındığında yukarıdaki tablo oluşmaktadır. Buna göre aylık değerlerin ortalaması alındığında, Kadıköy'de yağış miktarının en fazla olduğu dönem aralık ayı, en düşük olduğu dönem ise ağustos ayıdır. Ancak yağış miktarlarının yıldan yıla ekstrem durumlar gösterdiği de anlaşılmaktadır. Bu anlamıyla 2013 ve 2018 yılları iki farklı ekstrem durumu temsil etmektedir.

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2010	0	65,4	65,2	42,2	8,6	135,4	41,6	0,6	11,8	212,2	29,4	123,8
2011	50,4	17,6	37,6	82,6	17,2	6,6	10,6	7	8,2	63,4	17,2	80,2
2012	34,4	89,8	30,8	79	50,4	0	0	8,6	10,8	34	44,2	99,6
2013	36,2	44	15,2	2	23	25,2	13,8	4,2	6	66,2	36,6	45,4
2014	26,6	27,6	77,4	35,8	55,2	66,4	40,4	38,2	69	47,8	65,8	117,8
2015	127,6	137,2	39,4	79,8	4,2	15	5,2	31	25,9	64,2	26,6	33,5
2016	52,6	86,6	74,6	11,6	42,1	48,1	20,6	11,6	28,1	6,2	119,8	163
2017	130	41,2	43,6	21,8	27	55,2	54,6	69,6	46,8	74,4	65,4	118,2
2018	55,2	83	103,4	23	50	80,8	54	0	80,8	21,4	115,8	129,6
2019	89,6	114,8	25,6	29,6	57	10,4	42,6	42,2	17,6	30,8	27,4	56
2020	132,2	66,8	41,4	22,8	60,6	39,6	0	20,6	24,2	79	42,4	27,4
2021	151,4	75,4	80,2	48,2	37,2	71,4	18,2	0	24,6	37,4	84,4	113,6
2022	88	147,2	73,4	40,6	3,2	34,6	40					
ORTALAMA	74,94	76,66	54,45	39,92	33,52	45,28	26,28	19,47	29,48	61,42	56,25	92,34

Tablo 30: Yıllara göre Kadıköy aylık toplam yağış miktarı (mm=kg÷m²) (Kaynak: MGM, Göztepe Meteoroloji Gözlem İstasyonu, 2022)

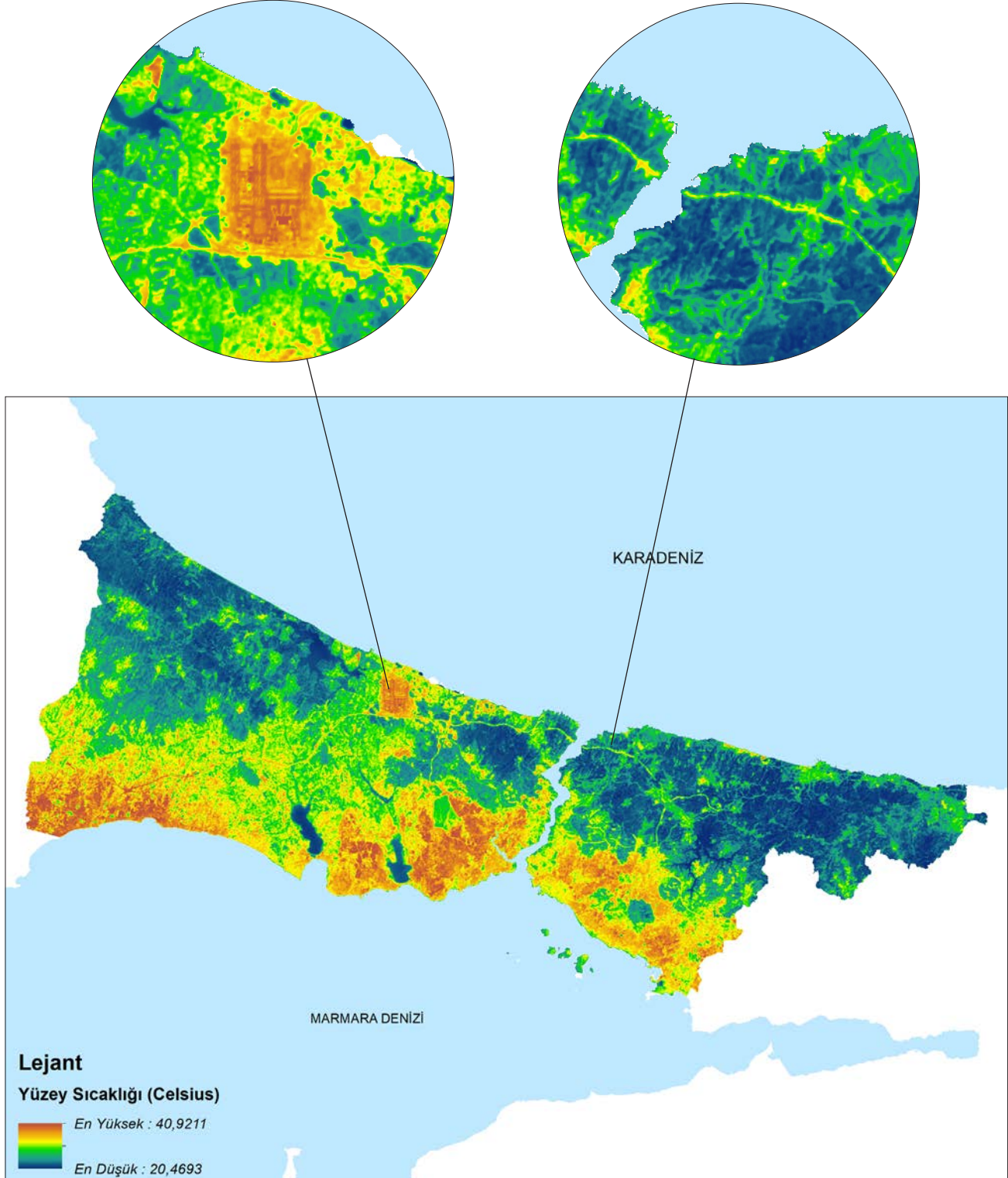
Grafik 34: Yıllara göre Kadıköy aylık toplam yağış miktarı (mm=kg÷m²) (MGM, Göztepe Meteoroloji Gözlem İstasyonu 2022 verileriyle oluşturulmuştur)

8.4. Isı Adası Etkisi

Kentsel ve kırsal alanlar arasında belirgin bir şekilde yüzey ve atmosfer sıcaklık farkı oluşmaktadır. Kentleşmenin yoğunlaştığı alanlarda, özellikle yüksek binaların ve dar sokakların olduğu alanlarda ısı adası etkisi artarken, aşırı hava olaylarının etkilerini artıran bu olgu çeşitli halk sağlığı sorunlarına da sebep olmaktadır. İklim krizinin etkilerini derinleştiren, geçirimsiz yüzeylerle sellerin etkilerini artıran ve enerjiye olan talebi artıran bu olgu

günümüzde kent planlaması açısından önemli başlıklardan biridir.

İstanbul'un uydu yardımıyla elde edilen görüntüsünde, yeşil alanları yetersiz kentsel yerleşim bölgeleri dışında, yakın zamanda yapılan 3. havalimanı bölgesinin yarattığı ısı adası etkisi belirgin bir şekilde gözlemlenebilmektedir. Aynı zamanda 3. köprüyle bağlantılı Kuzey Marmara Otoyolu'nun da su havzalarına verdiği tahribatın dışında ısı adası etkisini beslediği belirgin şekilde görülmektedir.

Harita 79: İstanbul ısı adası haritası

Kadıköy'de Isı Adası Etkisi

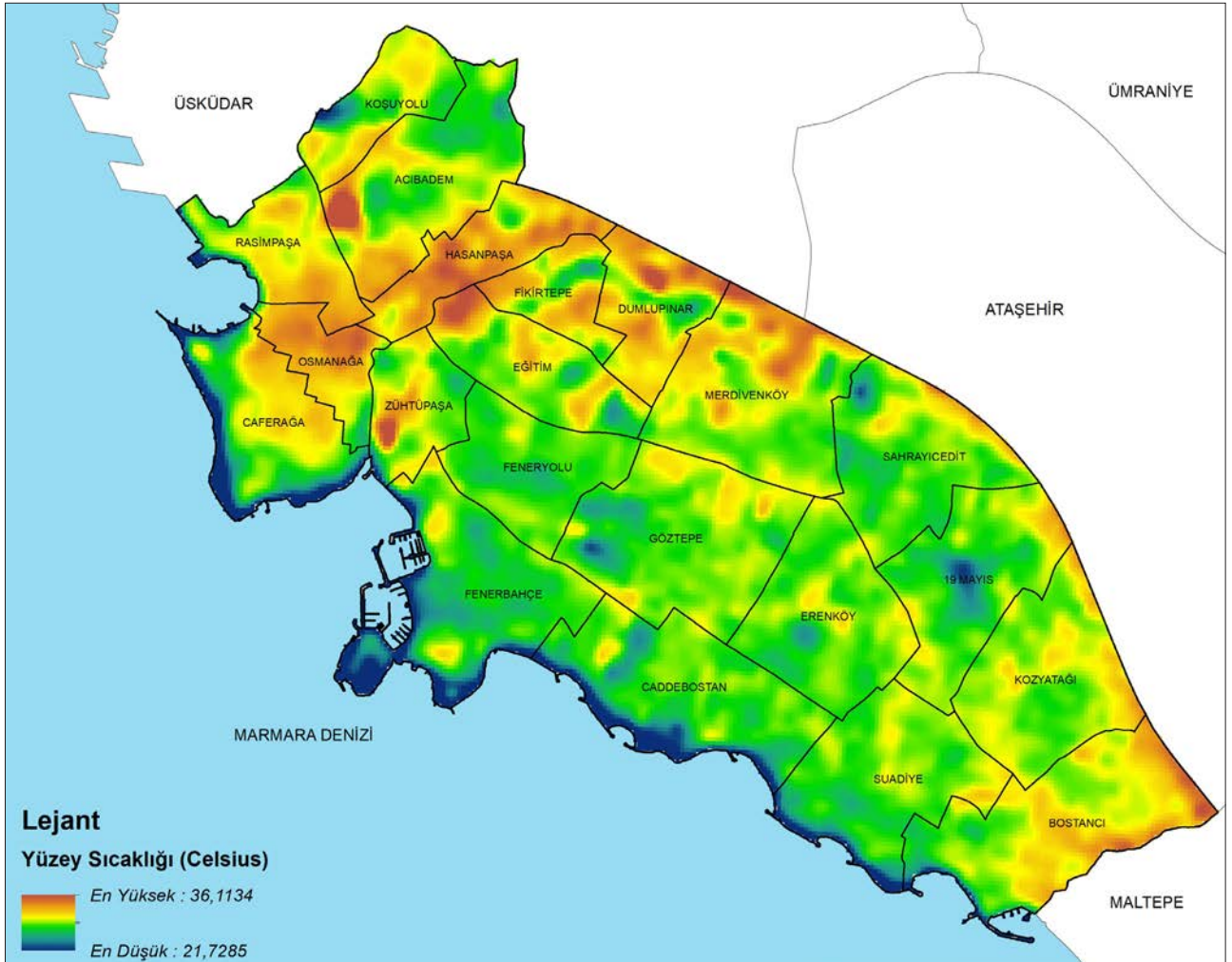
İstanbul Isı Adası Haritası'nın Kadıköy bölgesine daha yakından baktığımızda, özellikle yeşil alanın az ve araç trafiğinin yoğun olduğu asfalt alanlarında ısı adası etkisinin arttığı görülmektedir. O-1 Bağlantı Yolu, Uzunçayır Caddesi, Söğütluçeşme Caddesi, Rihtim, D-100 Karayolu çevresi, Bostancı Mehmet Şevki Paşa ve Emin Ali Paşa caddelerinin birleştiği alan Kadıköy'de ısı adası etkisinin en yoğun hissedildiği bölgeler olarak öne çıkmaktadır.

Ayrıca Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kentsel dönüşüm bölgesi ilan edilerek yüksek yapılaşma izni verilen Fikirtepe, Dumlupınar ve Merdivenköy mahallelerinde de ısı adası etkisinin yüksek olduğu görülmektedir.

Kadıköy Belediyesi "İklim Uyum Sürecinde Toplumsal Direncin Artırılması Projesi" kapsamında **Kadıköy Belediyesi Çevresel İzleme ve Erken Uyarı Sistemi** kurmuştur.

Halk sağlığını, özellikle kırılgan nüfusu, olumsuz etkileyen hava kirliliği ve sıcak hava dalgası/ısı adası etkisi gibi acil durumların tespiti için "Kadıköy Belediyesi Çevresel İzleme ve Erken Uyarı Sistemi"ne veri aktarımını sağlamak adına, 15 gönüllü Kadıköylünün ev balkonlarına ve 5 belediye hizmet birimine hava kalitesi ve sıcaklık / nem ölçüm cihazı kurulmuştur. Ayrıca, 2 adet dış mekan hava kalitesi ve sıcaklık/nem ölçüm cihazı da aktif olarak ölçüm yapmaya devam etmektedir.

Hava kalitesi ve sıcaklık / nem ölçüm cihazlarından veritabanına giden sonuçların analizi, anlık olarak "Kadıköy Belediyesi Çevresel İzleme Sistemi" web paneline aktarılmaktadır. Şu anda halka açık olarak izlenebilen "Kadıköy Belediyesi Çevre İzleme Sistemi" ile Kadıköylüler mahallelerine göre hava kalitesi ve sıcaklık dağılışını grafikler ve haritalar üzerinden takip edebilmektedir.

Harita 80: Kadıköy ısı adası haritası

8.5. İklim Değişikliği Eylem Planı

Yukarıda özetlenen temel göstergelerden hareketle söyleyebiliriz ki iklim krizi gelecekte İstanbul'u farklı yönlerden etkileyecektir. İklimdeki değişimin hangi senaryo çerçevesinde gerçekleşeceği ise tamamen ülkelerin politikalarıyla alakalıdır. *İstanbul İklim Değişikliği Eylem Planı - İklim Senaryoları* çalışması, farklı senaryolar kapsamında yaşanabilecek olası değişimlerden bazıları;

- Yıllık ortalama sıcaklıkların 1-4.5 °C arasında artacağı,
- Yaz sıcaklıklarının kış sıcaklıklarına göre daha fazla artacağı (kabaca, yaz sıcaklığı = 1,5 x kış sıcaklığı),
- Bu sıcaklık artışlarının üzerine kentleşme kaynaklı 1-2 °C'lik ısınmanın daha geleceği,
- Serin günlerin azalacağı,
- Sıcak günlerin artacağı,
- 0 °C'nin altında günlük maksimum sıcaklığın olmayacağı,
- En sıcak günün 40 °C'nin üzerine çıkabileceği,
- Serin gecelerin önemli oranlarda azalacağı,
- Sıcak gecelerin önemli oranlarda artacağı,
- 0 °C'nin altına düşen sıcaklıkların çok nadir olacağı,
- Sıcaklığı 30 °C'nin üzerine çıkan gecelerin sayısının artacağı,
- Günlük sıcaklık aralığının pek değişmeyeceği,
- Yıllık toplam yağışların önemli oranda olmasa da azalma eğiliminde olacağı (en fazla %12),
- En önemli azalmanın %30 ile (kötümser senaryo) yaz mevsiminde gerçekleşeceği,
- Yağışın 1 mm ve üzerinde olduğu günler sayısının azalacağı (en fazla 23 gün)
- Çok yağışlı günler yağışının önemli oranlarda artacağı (en fazla %20),
- Aşırı yağışlı günler yağışının ise çok ciddi oranlarda artacağı (en fazla %59),
- Bir günlük maksimum yağışların artacağı (en fazla %13),
- Yağış şiddetinin artacağı (en fazla %9),
- En uzun kurak dönem uzunluğunun önemli oranda artacağı (en fazla 23 gün)

şeklinde özetlenmiştir.

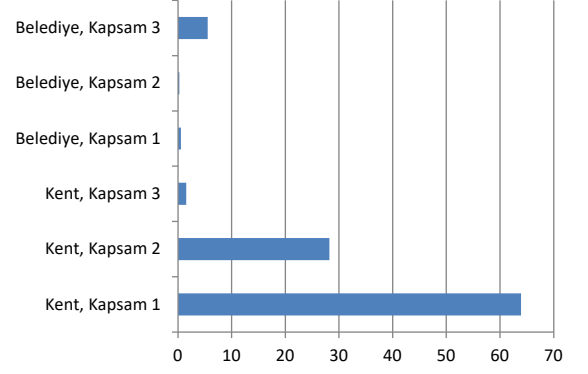
Yelena Odintsova, Pexels

8.6. Kadıköy Sera Gazı Salım Envanteri

Kadıköy Belediyesi Sürdürülebilir Enerji Eylem Planı'nda Kadıköy'ün sera gazı salımlarının 2030 yılına kadar %40 azaltılması hedeflenmektedir.

Kadıköy'ün kentsel seragazı salımları referans yıl olarak seçilen 2016 yılı (katı atık hariç) için yaklaşık 1.509.302 ton CO₂e'dir. Bunun 95.874 tonu Belediye'nin doğrudan kurumsal faaliyetlerinden kaynaklanmaktadır (%6,35). Kadıköy'ün toplam Sera Gazı salımlarının %64'ü, Kapsam 1 kategorisindeki konut, ticari bina, sanayi ve kent için araç trafiğinden, % 29'u Kapsam 2 kategorisindeki elektrik tüketiminden, %7'si ise, İBB yetki alanında bulunan kaçak emisyonlar ve atıksu gibi diğer salımlardan oluşmaktadır.

Kadıköy kent ölçeğinde salım envanterinde en büyük payı % 48 ile konutlara ait yakıt ve elektrik tüketiminden kaynaklanan salımlar almaktadır. Onu sırasıyla ulaşım sektörü

Grafik 35: Kadıköy sera gazı salım envanteri

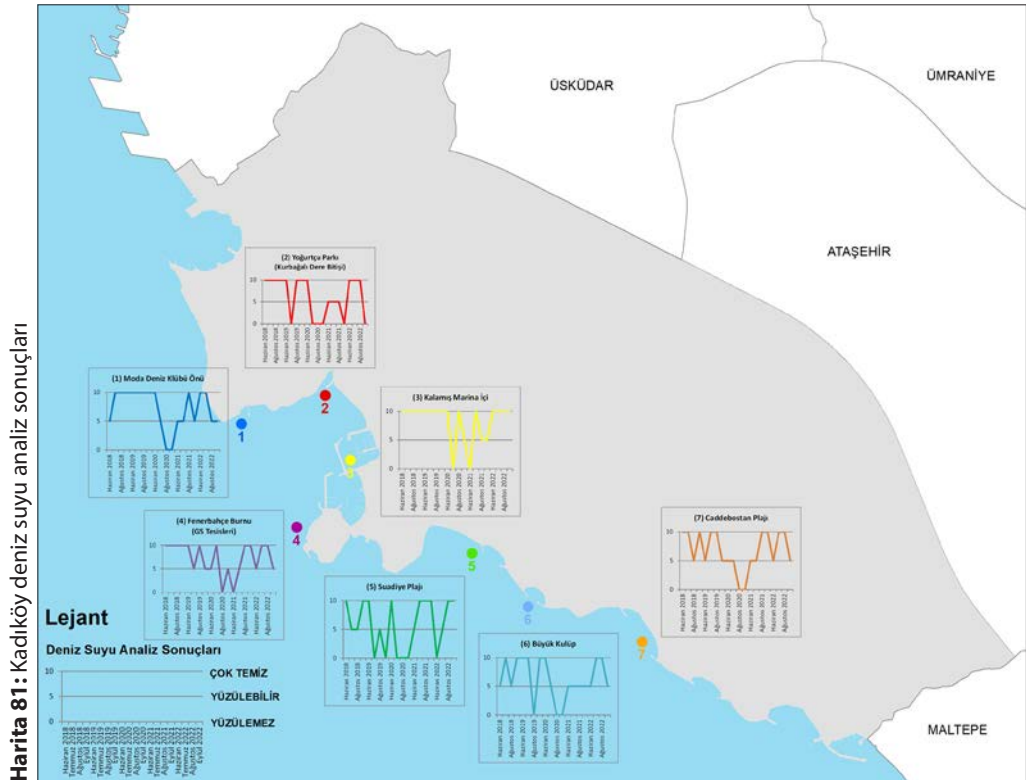
(toplam %34), üçüncül binalar (%13), sanayi sektörü (%4) ve atıksu ve kaçak emisyonlardan oluşan (%1,5) salımlar takip etmektedir.

Kadıköy	MWh	tCo2e	%
Bina, Ekipman/Tesis ve Sanayilerde Enerji Tüketimi (Konut, ticari, endüstriyel tüketimler)	3.542.800	974.446	64,60%
Ulaşımında Enerji Tüketimi (Taşıtlar)	1.938.122	511.919	33,90%
Diğer Salımlar (Atıksu ve kaçaklar)	-	22.937	1,50%
Toplam	5.480.922	1.509.302	100,00%
Kişi Başına Tüketim ve Salımlar	12,22	3,34	

Tablo 31: Kadıköy ilçesi toplam kent sera gazı salım envanteri

8.7. Deniz Kirliliği

Kadıköy'ün 7 farklı noktasında 2018 yılından günümüze kadar yapılan deniz suyu analiz sonuçları aşağıda gösterilmiştir.

8.8. Atık

Kadıköy'de yıllara göre toplanan atık türlerinde çeşitlilik artmıştır. Toplanan atıkların kg cinsinden miktarları ve atık toplama noktalarının dağılımı aşağıdaki gibidir.

Tablo 32: Kadıköy yıllara göre atık toplama miktarları

Yıl	Ambalaj (Kg)	Cam (Kg)	Bitkisel Yağ (Kg)	Atık Pili (Kg)	Elektronik Atık (Kg)	Atık İlaç (Kg)	Tekstil (Kg)
2000	121.210						
2001	1.440.064						
2002	1.672.566						
2003	1.212.260						
2004	1.315.390						
2005	2.217.638						
2006	5.729.872						
2007	6.021.973						
2008	8.696.337		25.785				
2009	9.332.979		309.252	10.880	42.200		
2010	8.320.940		382.140	8.860	94.438		
2011	9.328.520		429.333	9.130	62.500		
2012	9.803.700		415.873	7.820	40.440		
2013	9.287.045	1.105.000	1.460.224	6.060	61.000		
2014	9.969.659	1.581.000	599.784	4.198	60.000		
2015	7.433.011	1.837.000	621.375	7.360	50.838		
2016	7.224.000	3.297.000	650.034	7.217	60.812	337	
2017	7.797.000	3.923.000	653.800	6.780	62.300	310	254.000
2018	8.176.545	3.495.000	567.302	3.687	47.178	927	443.480
2019	8.759.000	4.268.000	556.620	10.012	33.002	980	82.840
2020	6.922.000	4.287.000	417.500	7.764	23.654	350	37.015
2021	6.964.000	2.338.000	513.000	8.454	27.000	2.000	13.000

Harita 82: Kadıköy atık toplama noktaları

8.9. Sonuç

Kadıköy Belediyesi'nin *İklim Adaptasyon Eylem Planı* kapsamında 2018 yılında yaptığı çalıştaylarda da iklim krizinin yerel ölçekte Kadıköy'e etkilerinin neler olabileceği değerlendirilmiş ve beş başlık öne çıkmıştır:

- Yeşil Alanlar, Koridorlar, Biyoçeşitlilik
- Kentsel Isı Adası Etkisi
- Su Yönetimi
- Halk Sağlığı
- İdari Örgütlenme

Raporda bu başlıklar hakkında özetle şu değerlendirmeler yapılmıştır:

Yoğun kentsel dönüşümün yaşandığı ilçede geçirimsiz yüzeylerde artış olacağı öngörülmektedir. Bu yoğun yapılaşma nedeniyle habitat ve toprak kaybı kaçınılmaz olacaktır.

Kentsel dönüşüm ile Kadıköy bina stokunun önümüzdeki 25 yıl içinde büyük ölçüde değişeceği ve kent yoğunluğunun artacağı göz önüne alındığında kentsel ısı adası etkisi konusunda kentin kırılganlığının uzun vadede olumsuz yönde etkileceği düşünülmektedir.

Nüfusunun %20'ye yakını 65 yaş üstü insanlardan oluşan Kadıköy'de yaşanması muhtemel aşırı sıcakların halk sağlığı üzerinde önemli etkisi olacağı öngörülmektedir. Kısa dönemde ölümler olmasa da sıcaklıkların daha da artacağı orta dönemde bu tür vakaların görülme sıklığında artış beklenmektedir.

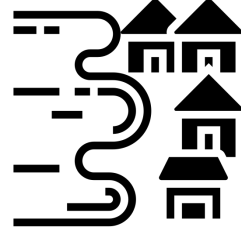
Ülkemizde kişi başına düşen kullanılabilir su miktarı 1.500 m³ civarında olup, ülkemiz su kısıtı bulunan ülkeler arasında yer almaktadır. Bununla birlikte, güncel kişi başı su tüketiminin yıldan yıla artış göstereceği, aşırı hava olaylarının altyapıdaki olumsuz etkilerinin su kaybını artıracığı, bunlara karşın, Kadıköy Belediyesi'nin öncülüğünde başlayan çalışmalar neticesinde yağmur suyu kullanımında artış olacağı öngörülmektedir.

Yine aynı yerde, iklim krizinin sebep olduğu risklerin Kadıköy'de gerçekleşme olasılıkları tablo halinde gösterilmiştir. Buna göre, aşırı sıcakların, aşırı yağışların ve taşkınların Kadıköy'de yüksek risk düzeyinde, deniz seviyesinde yükselmenin, kuraklığın ve fırtınanın ise orta risk düzeyinde olduğu tespit edilmiştir.

İklim Olayı	Risk Düzeyi	Beklenen Değişiklik	Sıcaklıkta Beklenen Değişiklik	Zaman Aralığı
Aşırı sıcak	Yüksek risk	Artış	Artış	Kısa dönem
Aşırı soğuk	Düşük risk	Azalış	Azalış	Orta dönem
Aşırı yağış	Yüksek risk	Artış	Artış	Kısa dönem
Taşkınlar	Yüksek risk	Artış	Artış	Kısa dönem
Deniz seviyesinde yükselme	Orta risk	Artış	Artış	Uzun dönem
Kuraklık	Orta risk	Artış	Artış	Orta dönem
Fırtına	Orta risk	Artış	Artış	Kısa dönem
Toprak kayması	Düşük risk	Artış	Artış	Uzun dönem
Orman yangını	Düşük risk	Artış	Artış	Uzun dönem

Tablo 33: İklim değişikliği risklerinin Kadıköy'de gerçekleşme olasılıkları (Kadıköy Belediyesi İklim Adaptasyon Eylem Planı)

9

AFET

- 9.1 Yerleşime Uygunluk
- 9.2 Taşkın
- 9.3 Tsunami
- 9.4 Riskli Yapı Durumu
- 9.5 Afet Toplanma Alanları ve Tahliye Yolları
- 9.6 Afete İlişkin Mevcut Durum Değerlendirmesi

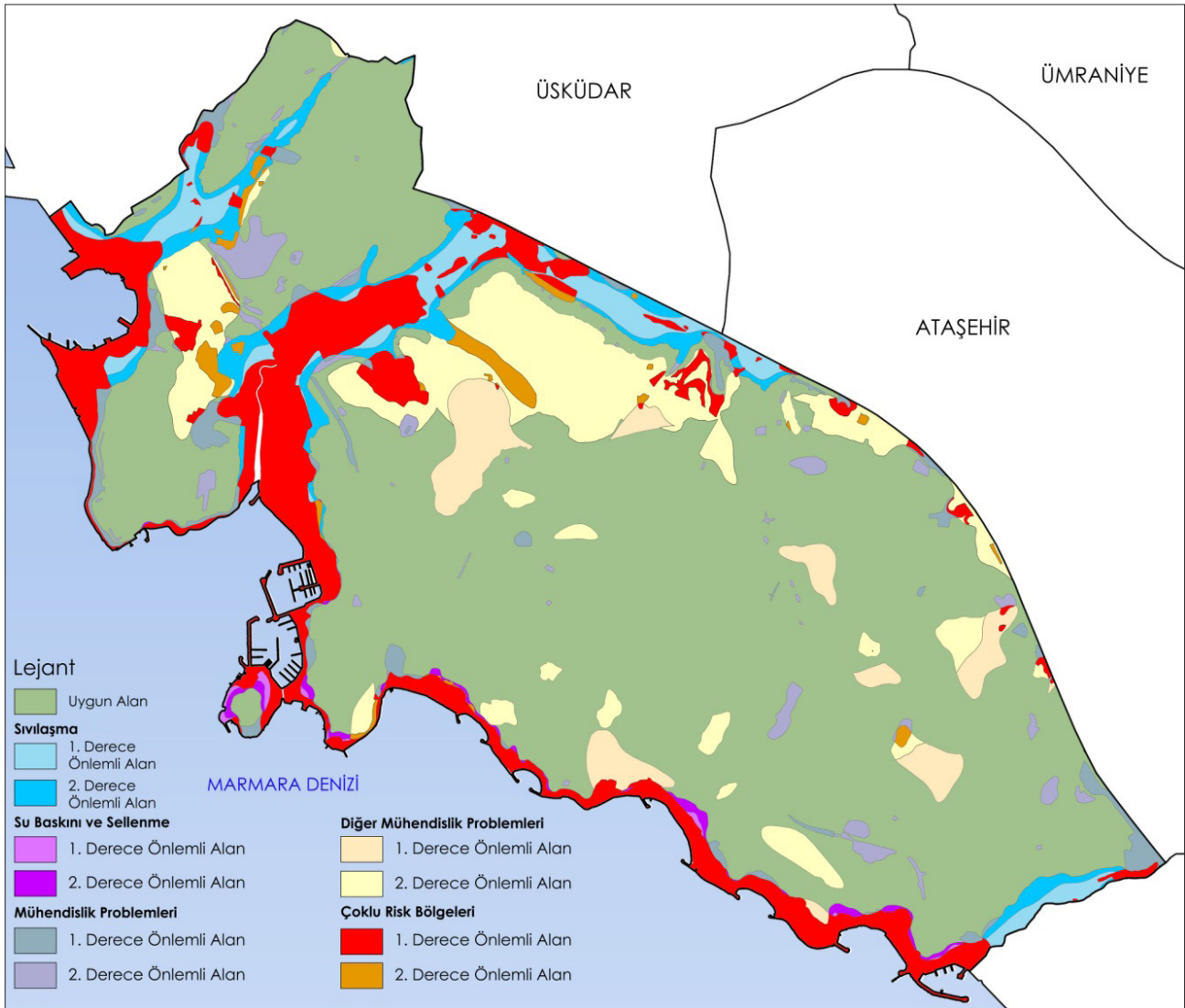
Günümüzde afet dirençliliği, kentlerin sürdürülebilir hale gelmesinin, kentin işlevini devam ettirmesinin ve toplumun afet karşısındaki koşullara uyum sağlayabilmesinin başat koşulunu oluşturuyor. Afet dirençliliği gerek öngörülen gerekse de beklenmedik riskleri kısa vadede göğüsleyebilecek bir mekânsal planlama ve stratejik önceliklendirme ihtiyacına işaret etmektedir. Bu ihtiyaç ancak kentleri bekleyen aşırı sıcaklar ve aşırı yağışlar ile taşkın, tsunami, deprem gibi risklerin toplumsal, iktisadi ve mekânsal sonuçlarının ölçülebilir hale getirilmesi ile karşılanabilecektir.

Çalışmanın bu bölümünde Kadıköy; yerleşime uygunluk, taşkın, tsunami, riskli yapı ve afet toplanma alanları gibi başlıklar altında incelenecek ve temel veriler sentezlenerek afet dirençli kent için oluşturulması gereken politikalara altlık sunulacaktır.

9.1. Yerleşime Uygunluk

Mikrobölgeleme Rapor ve Haritalarının Üretilmesi Çalışmasında Kadıköy

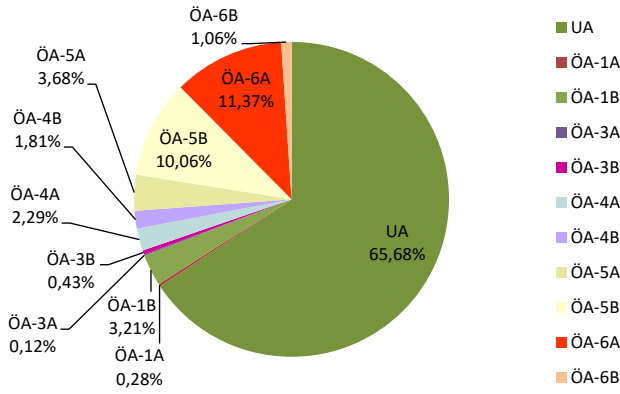
İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Deprem Risk Yönetimi ve Kentsel İyileştirme Dairesi, Deprem ve Zemin İnceleme Müdürlüğü tarafından İstanbul'un Anadolu Yakası'nı kapsayan 509 km² alanda Mikrobölgeleme Rapor ve Haritalarının Üretilmesi çalışmaları 2007 yılında başlamış olup, bu kapsamda tüm İstanbul için; 1/1.000 – 1/5.000 arası değişken ölçekli bazı zemin risklerinin tespitine yönelik 3 boyutlu yükseklik (eğim) haritası üretilmiştir.

Harita 83: Kadıköy ilçesi yerleşime uygunluk durumu

YERLEŞİME UYGUNLUK DURUMU	ALAN (m ²)	İLÇEYE GÖRE ORANI (%)	BİNA SAYISI	TOPLAM BİNA SAYISINA GÖRE ORANI (%)
UA	16.050.909,23	65,68	15.650	62,08
ÖA-1A	69.177,26	0,28	475	1,88
ÖA-1B	783.942,15	3,21	833	3,30
ÖA-3A	29.883,86	0,12	9	0,04
ÖA-3B	106.193,14	0,43	61	0,24
ÖA-4A	560.737,29	2,29	495	1,96
ÖA-4B	442.737,33	1,81	431	1,71
ÖA-5A	899.549,82	3,68	671	2,66
ÖA-5B	2.457.678,77	10,06	4.644	18,42
ÖA-6A	2.778.208,90	11,37	1.524	6,05
ÖA-6B	258.622,51	1,06	416	1,65

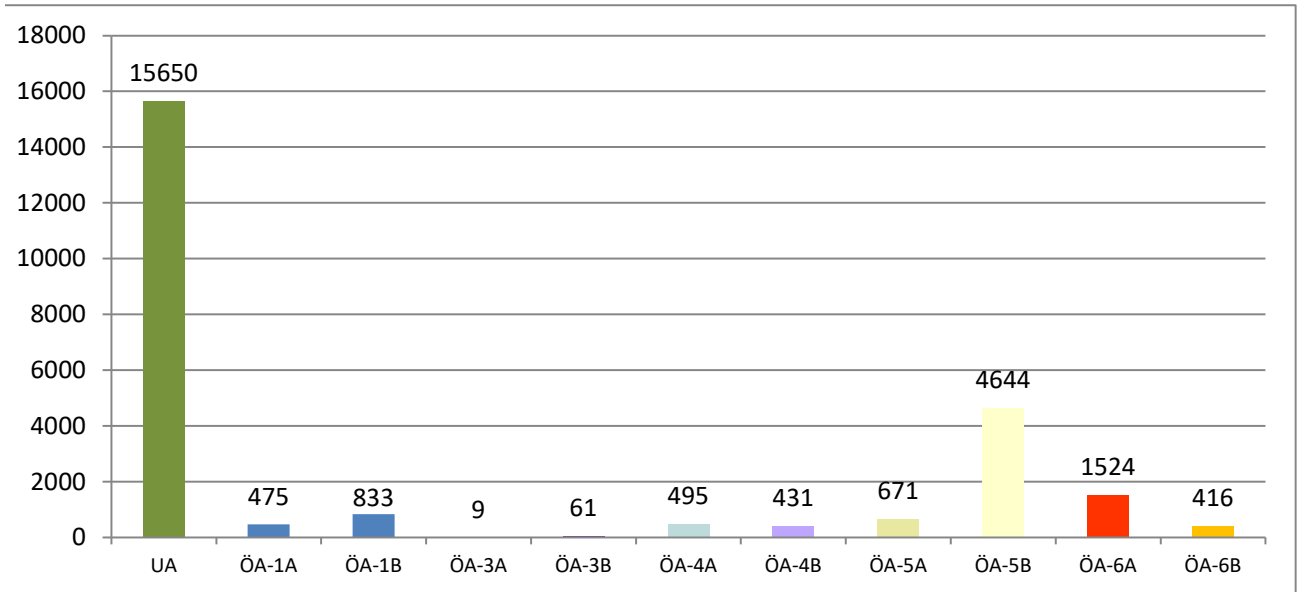
Tablo 34: Yerleşim durumuna göre alan büyüklükleri-bina dağılımı ilişkisi

Grafik 36: Yerleşime uygunluk durumuna göre alanların dağılımı

Kadıköy İlçesi 25,09 km² yüzölçümüne sahiptir ve 2021 yılında BİMTAŞ tarafından yapılan çalışmaya göre Kadıköy'de toplam 25.209 bina bulunmaktadır.

İlçe zemininin %63,97'si yerleşime uygun alanda kalmakta ve yerleşime uygun alanda toplam bina stokunun %62,08'i (15.650 adet) yer almaktadır. Çoklu Risk Bölgeleri (ÖA-6a ve ÖA-6b), Sıvılaşma (ÖA-1a ve ÖA-1b), Su baskını ve Sellenme (ÖA-3a ve ÖA-3b) açısından yerleşimin en riskli olduğu alanlar ilçe zemininin %16,05'ini oluşturmakta ve ciddi risk taşıyan bu alanlardaki bina sayısı toplam bina stokunun %13,16'sını (3.318 adet) oluşturmaktadır.

Grafik 37: Yerleşime uygunluk durumuna göre mevcut bina sayılarının dağılımı

İstanbul İli Olası Deprem Kayıp Tahminlerinin Güncellenmesi Projesi'nde Kadıköy

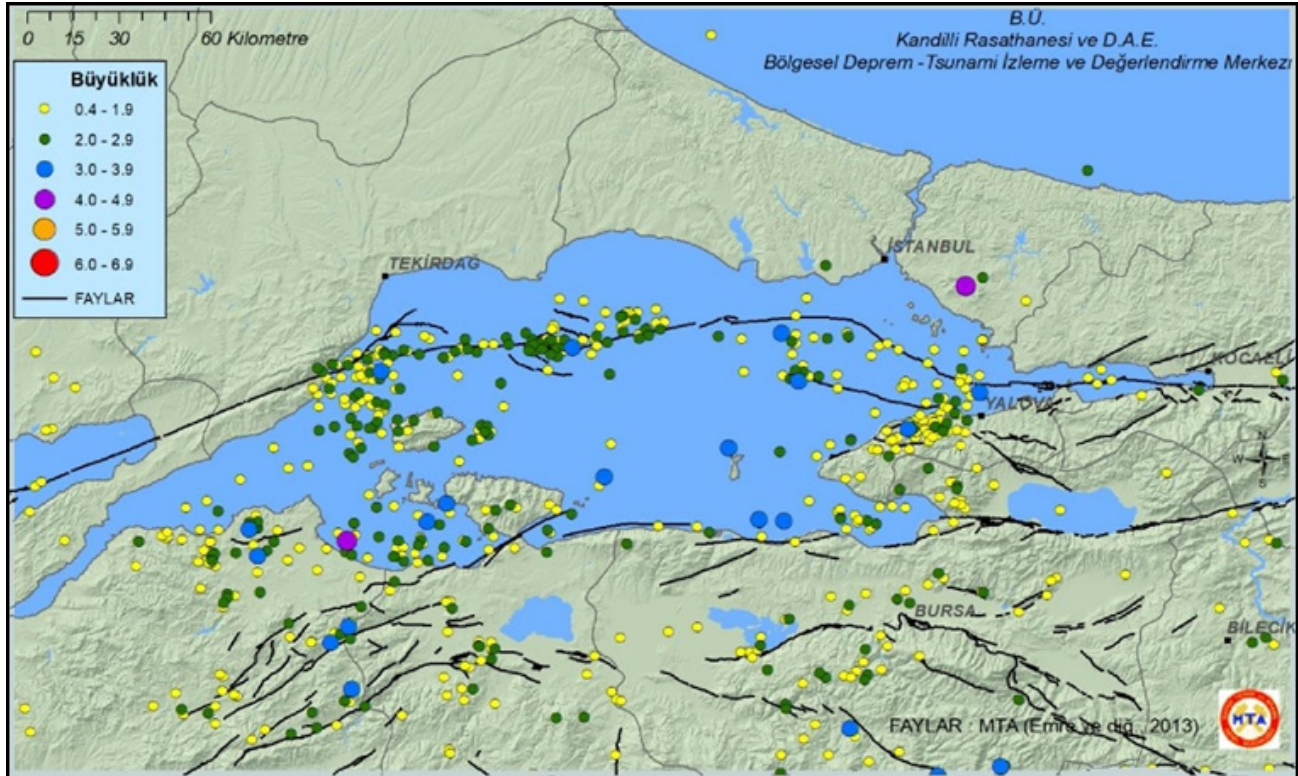
İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü Deprem Mühendisliği Ana Bilim Dalı işbirliği ile 2020 yılında yayımlanan, İstanbul İli Olası Deprem Kayıp Tahminlerinin Güncellenmesi Projesi kapsamında üretilmiş olan verilere göre $M_w=7.5$ büyüklüğündeki senaryo depreminde, Kadıköy'deki binaların ortalama %60'ının hasar görmeyeceği tahmin edilmektedir. Binaların ortalama %27'sinin hafif, %10'unun orta, %2'sinin ağır ve %1'inin de çok ağır hasar görmesi beklenmektedir.

Kadıköy'de, analiz edilen toplam bina sayısı 25.209'dur. Ağır ve çok ağır hasarlı binaların aldıkları deprem hasarının, onarılamayacak boyutta olabileceği ve bu hasar seviyelerindeki binaların yıkılıp tekrar yapılması gereğinin ortaya çıkacağı öngörülmektedir. Öte yandan, orta hasarlı binaların da onarım yerine yıkılıp yeniden inşası çoğunlukla daha uygundur. Senaryo depreminde Kadıköy'deki binaların ortalama %13'ünün (yaklaşık 3.139 bina) orta ve üstü seviyede hasar göreceği tahmin edilmektedir. Yaklaşık 21.933 binanın ise hasarsız veya hafif hasarlı olması beklenmektedir.

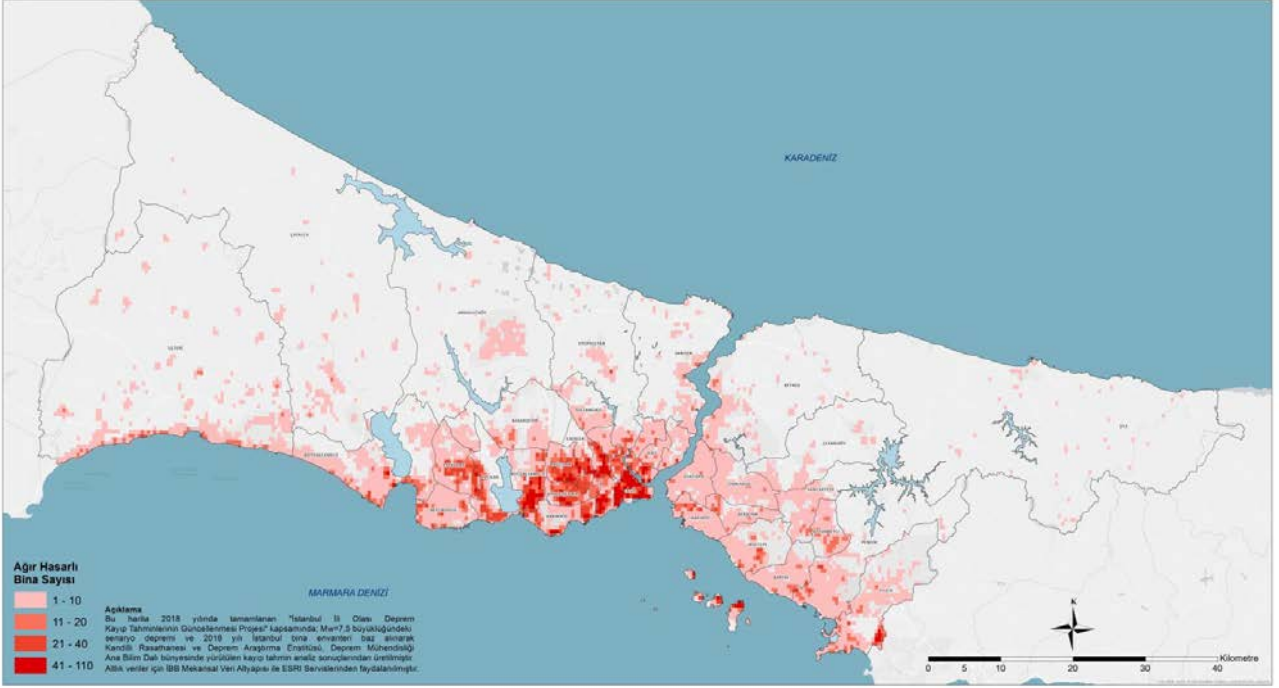
Geçmiş depremlerde yaşananlar, can kaybı ve yaralanma oranlarının kadın ve çocuklarda daha fazla

olduğunu göstermiştir. Geçmiş dönem deprem sonrası istatistikleri, can kayıplarının büyük çoğunluğunun sarsıntı sırasında, daha az kısmının ise binadan çıkmaya çalışırken ya da kurtarılmayı beklerken meydana geldiğini göstermektedir. Yaralanmaların ise yaklaşık yarısının, sarsıntı sırasında, diğer yarısının ise deprem sırasında veya sonrasında binadan çıkmaya çalışırken meydana geldiği gözlemlenmiştir.

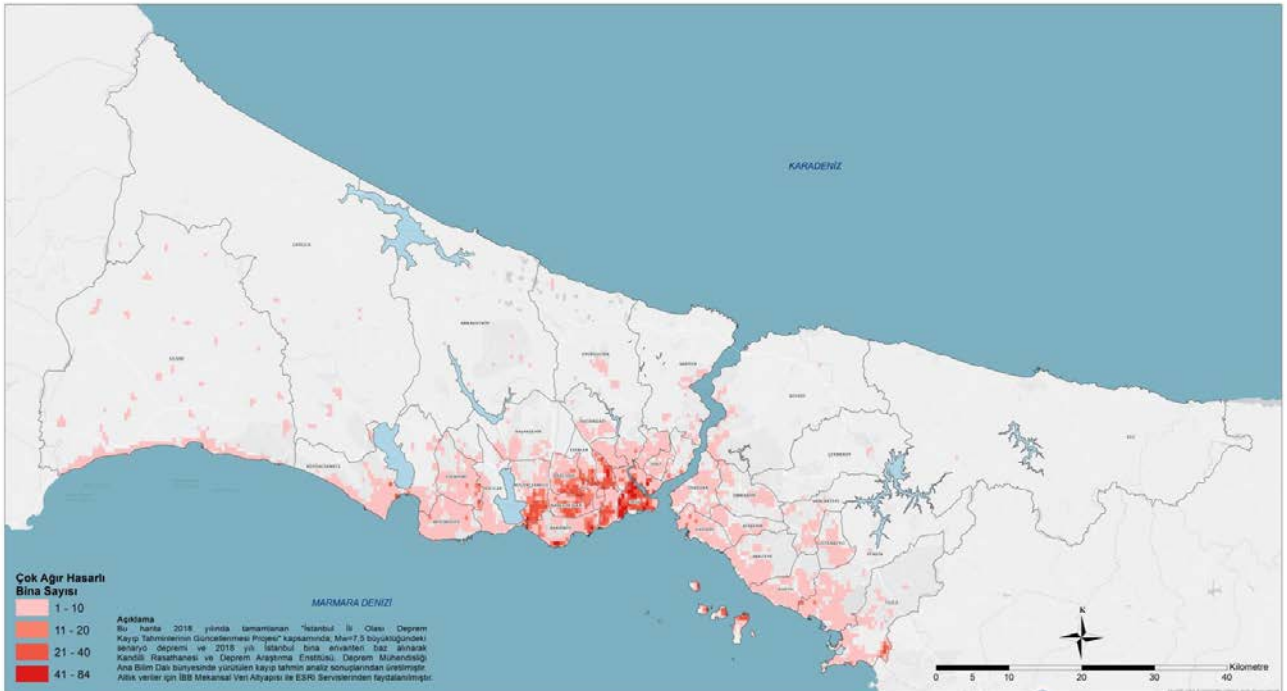
Deprem nedeni ile meydana gelen bina hasarlarının önemli bir etkisi de binaların barındırma özelliğini kaybetmesidir. Acil barınma ihtiyacının belirlenerek, bunun karşılanması için gerekli ön planlama ve çalışmaların yapılması, özellikle yoğun yapılaşmaya maruz metropol alanlarda beklenen depremler için kritik önemdedir. Deprem sonrası insanların, hasarlı olmasa da binalara girmeyip bir süre dışarıda olmayı tercih etmeleri de genel resmi ağırlaştırıcı bir durumdur. Kadıköy'de $M_w=7.5$ senaryo depremi sonrasında yaklaşık 13.585 hanelik acil barınma ihtiyacının ortaya çıkacağı tahmin edilebilir. Hane başına 3 kişilik nüfus kabulüyle, yaklaşık 40.755 kişinin acil barınma ihtiyacı olacağı beklenmektedir. Bu tahminlerde de depremin oluş şekline göre, hasarlarda gördüğümüze benzer belirsizlikler bulunmakta olup, deprem sonrası gerçekleşen acil barınma ihtiyacı içindeki nüfus verilen değer altında ya da üstünde gerçekleşebilir.

Harita 84: 01.01.2021 - 31.12.2021 Tarihleri Arasında Marmara Denizi Deprem Etkinliği (633 Adet)

Harita 85: Mw=7,5 senaryo depremi için tahmini ağır hasarlı bina sayısı dağılım haritası

Harita 86: Mw=7,5 senaryo depremi için tahmini çok ağır hasarlı bina sayısı dağılım haritası

9.2. Taşkın

Kurbağalıdere, Dinlenç Deresi, Seyit Ahmet Deresi ve bu derelerin oluşturduğu vadiler, Turşucu Deresi ve Çamaşır Deresi'nin bulunduğu hatlar ile bu hatların çevreleri eğim, yükseklik, bakı, jeoloji ve derelere yakınlık durumlarına göre Analitik Hiyerarşi Yöntemi ile analiz edildiğinde, bu alanların ve yakın çevresinin, farklı risk derecelerinde taşkın riski en yüksek alanlar olarak öne çıktığı görülmektedir.

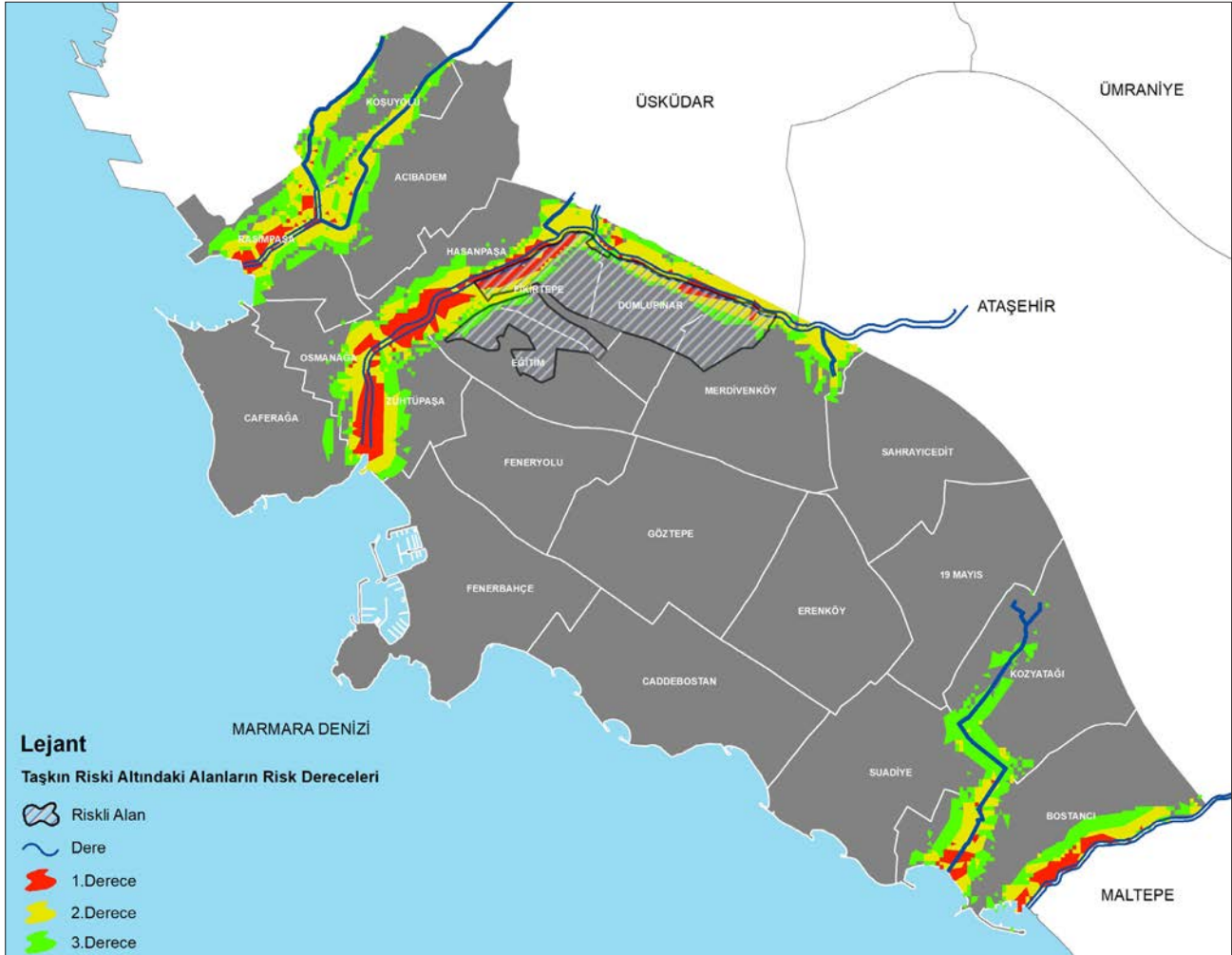
İlçe sınırları içerisinde 1. derece risk alanında kalan alan 66,44 ha, 2. derece risk alanında kalan alan 152,83 ha, 3. derece risk alanında kalan alan 152,82 ha olmak üzere toplamda 372,09 ha alanın taşkın riski altında olduğu ortaya çıkmıştır.

Taşkın riski alanlarında kalan alanlar, risk derecelerine göre ilçe yüz ölçümüne oranlandığında; ilçe yüz ölçümünün % 2,65'i 1. derece

taşkın riski, % 6,09'u 2. derece taşkın riski, %6,09'u 3. derece taşkın riskine sahip olmak üzere, toplamda %14,83'ünün taşkın riski altında olduğu ortaya çıkmaktadır.

İlçe sınırları içerisinde 1. derece risk alanında kalan bina sayısı 570, 2. derece risk alanında kalan bina sayısı 1.077, 3. derece risk alanında kalan bina sayısı 1.652 olmak üzere toplamda 3.299 adet binanın taşkın riski altında olduğu görülmektedir.

Taşkın riski alanlarında kalan binalar, risk derecelerine göre ilçe genelindeki toplam bina sayısına oranlandığında; toplam bina sayısının % 2,26'sı 1. derece risk alanında, % 4,27'si 2. derece risk alanında, % 6,55'i 3. derece risk alanında olmak üzere, ilçe genelindeki binaların %13,09'unun taşkın riski altında olduğu görülmektedir.

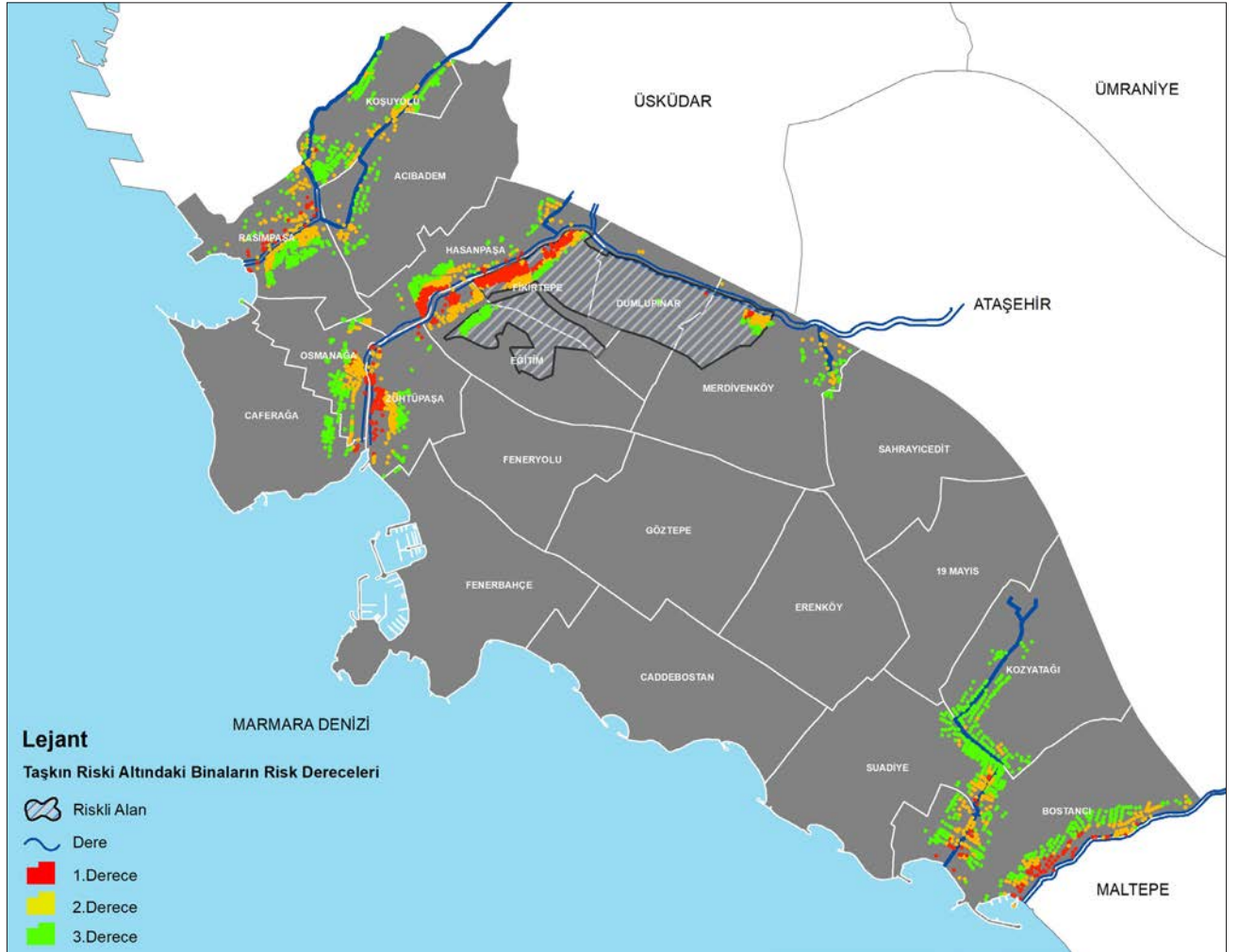
Harita 87: Kadıköy ilçesindeki taşkın riski altındaki alanların risk derecelerine göre dağılımı

Taşkın riski alanlarında kalan binalar, risk derecelerine göre ilçe genelindeki toplam bina sayısına oranlandığında; toplam bina sayısının % 2,26'sı 1. derece risk alanında, % 4,27'si 2. derece risk alanında, % 6,55'i 3. derece risk alanında olmak üzere, ilçe genelindeki binaların %13,09'unun taşkın riski altında olduğu görülmektedir.

RİSK DERECESİ	ALAN (ha)	İLÇE YÜZÖLÇÜMÜNE ORANI (%)	BİNA SAYISI	TOPLAM BİNA SAYISINA ORANI (%)
1	66,44	2,65	570	2,26
2	152,83	6,09	1077	4,27
3	152,82	6,09	1652	6,55
TOPLAM TAŞKIN RİSKİ	372,09	14,83	3299	13,09

Tablo 35: Risk derecelerine taşkın tehlikesi altında kalan alanlar ve binalar

Harita 88: Kadıköy ilçesindeki taşkın riski altındaki binaların risk derecelerine göre dağılımı

9.3. Tsunami

Kadıköy'ün denize yaklaşık 28,79 km kıyısı bulunmaktadır. Bu kıyı şeridinin büyük çoğunluğu geniş ve yayvan düzlüklerden oluşmakta olup, bu alanda yürüyüş yolları, parklar, spor sahaları ve otoparklar bulunmaktadır. Bu alanların hemen gerisinde ise yapılaşma alanları başlamaktadır. İlçe kıyılarına gelen tsunami dalgalarının düşük topografik eğim ve engelsiz arazide ilerleyerek yapılarla kadar ulaşacağı, kıyıya dik açılan cadde ve sokaklardan içerilere doğru ilerleyeceği düşünülmektedir.

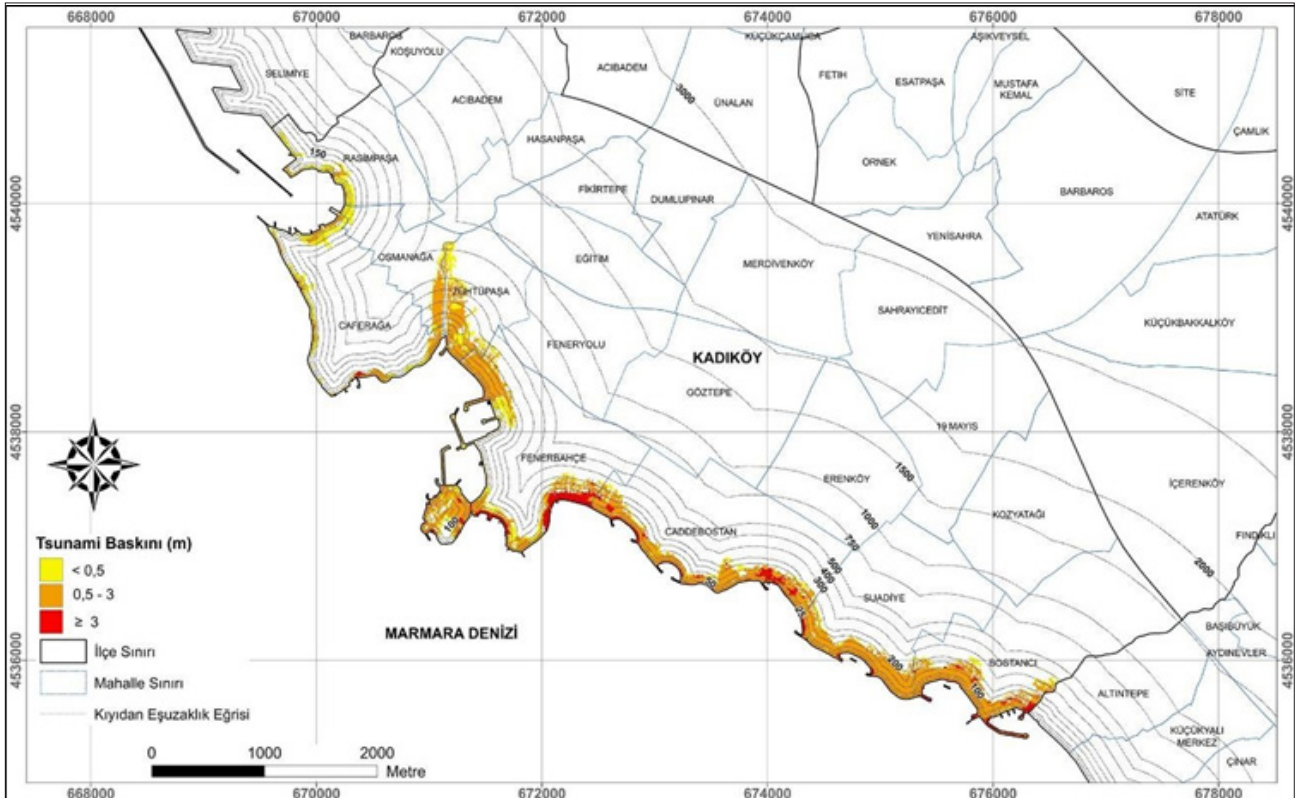
İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Deprem Risk Yönetimi ve İyileştirme Daire Başkanlığı, Deprem ve Zemin İnceleme Müdürlüğü ile Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin 2020 yılında yaptığı Tsunami Risk Analizi ve Eylem Planı Raporu'na göre Kadıköy ilçesinde; Sismik Kaynaklı Tsunami Baskını ve Deniz Altı Heyelanı Kaynaklı Tsunami Baskını olmak üzere, 2 ayrı risk analizi yapılmıştır.

9.3.1 Sismik Kaynaklı Tsunami Baskını

Tsunami sayısal modeli NAMI DANCE GPU kullanılarak gerçekleştirilen benzetimlerin sonuçlarına göre, Kadıköy ilçesi için en kritik sismik tsunami kaynağının Marmara Denizi içinde bulunan Prens Adaları Fayı (Prince Islands Fault-PIN) olduğu tespit edilmiştir. Tsunami kaynağı olarak PIN kullanılarak yapılan 7 m çözünürlüklü benzetimlerin sonucunda elde edilen tsunami su basma dağılımı aşağıdaki haritada gösterilmiştir.

PIN kaynaklı tsunami benzetim sonuçlarına göre, Kadıköy'de karadaki maksimum su basma derinliğinin noktasal olarak 7,79 metreye ulaştığı hesaplanmıştır. Yatayda ise su basma mesafesi dere yatakları boyunca yaklaşık 1.000 metreye ulaşmaktadır.

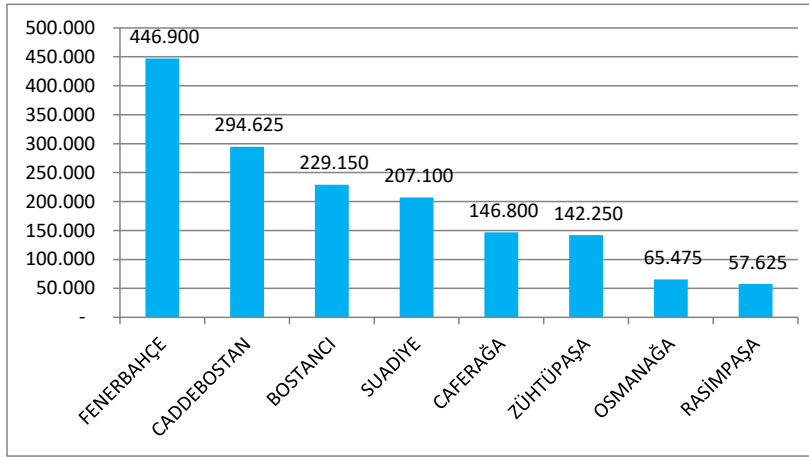
Yatayda su ilerlemesini artıran ana sebepler vadiler ve dere yataklarıdır. Geçtiğimiz yıllarda, Kadıköy ilçesinde özellikle Kurbağalidere yatağında su ilerlemesi ve bundan kaynaklı taşma görülmüştür. Benzetim sonuçlarına göre, PIN kaynaklı olası bir tsunamide, Kadıköy ilçesinin %6,34'ünü kapsayan 1,59 km²'lik bir alanda ve 8 mahallede tsunami su baskını öngörülmektedir.

Harita 89: PIN kaynaklı tsunami benzetimleri sonucu oluşan tsunami su basması dağılımı haritası

MAHALLE	MAX. SU BASMA DERİNLİĞİ (m)	ORTALAMA SU BASMA DERİNLİĞİ (m)	SU BASMA ALANI (m ²)	MAHALLE ALANI (m ²)	SU BASMA ALANI (%)
FENERBAHÇE	7,79	1,60	446.900	1.692.405,06	26,41
CADDEBOSTAN	6,46	1,99	294.625	1.662.626,22	17,72
BOSTANCI	7,23	2,06	229.150	1.780.499,89	12,87
SUADIYE	6,25	1,58	207.100	1.483.066,44	13,96
CAFERAĞA	5,25	0,84	146.800	1.240.803,06	11,77
ZÜHTÜPAŞA	4,23	0,85	142.250	662.766,23	21,42
OSMANAĞA	3,26	0,89	65.475	539.363,64	12,13
RASİMPAŞA	3,43	0,49	57.625	835.418,20	6,91

Tablo 36: Kadıköy ilçesi mahalle bazlı su basma analizi sonuçları (PIN)

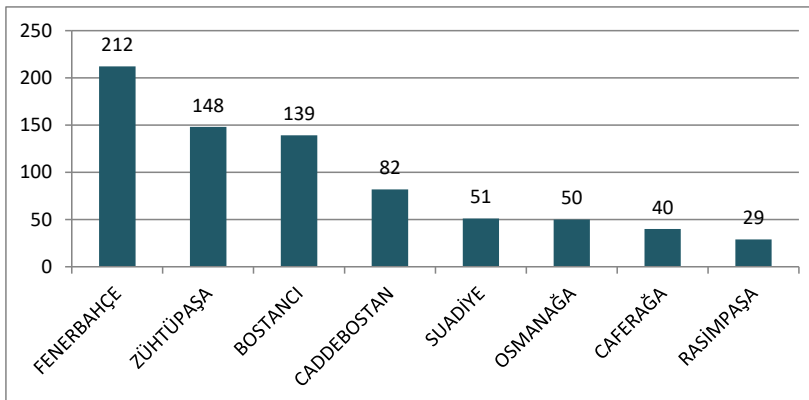

Grafik 38: Kadıköy İlçesi Mahalle Bazlı Su Basma Alanı Büyüklükleri (PIN)

Tsunami su baskını alanının Kadıköy ilçesi mahallelerine göre dağılımı ve su basması yüzde değerleri üstteki tabloda ve yandaki grafikte gösterilmiştir. Değerlendirme sonuçlarına göre alansal olarak en yüksek su basma 446.900 m² ile Fenerbahçe Mahallesi'nde gözlenmiştir. Bu mahalleyi 294.625 m² ve 229.150 m² olmak üzere sırasıyla, Caddebostan ve Bostancı mahalleleri takip etmektedir. İlçe genelinde noktasal olarak su basması derinliğinin en yüksek olduğu mahalle ise 7,79 m ile Fenerbahçe Mahallesi'dir.

MAHALLE	MESKEN	OKUL	RESMİ	İMALAT	TİCARİ	TOPLAM
FENERBAHÇE	134	0	2	0	76	212
ZÜHTÜPAŞA	131	6	4	0	7	148
BOSTANCI	92	0	15	0	32	139
CADDEBOSTAN	78	0	0	0	4	82
SUADIYE	43	0	0	1	7	51
OSMANAĞA	38	1	1	0	10	50
CAFERAĞA	12	0	17	0	11	40
RASİMPAŞA	13	0	15	0	1	29
TOPLAM	541	7	54	1	148	751

Tablo 37: Kadıköy ilçesi suyla temas eden yapıların mahalle bazlı analiz sonuçları (PIN)

Grafik 39: Kadıköy ilçesi suyla temas eden yapı sayıları (PIN)

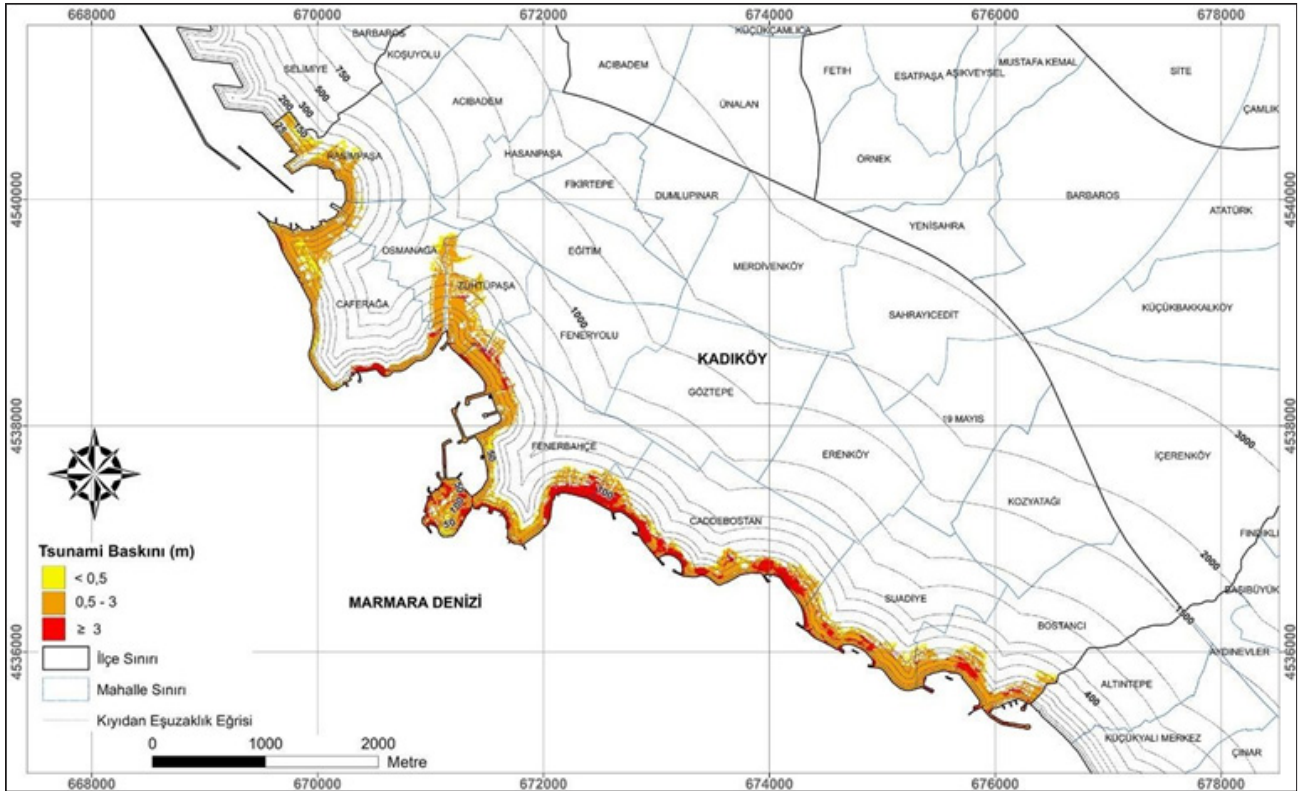
İlçe genelinde etkilenen mevcut yapıların mahallelere göre sayıları yandaki grafikte ve üstteki tabloda gösterilmiştir. Değerlendirme sonuçlarına göre sayı olarak en çok etkilenen mahallenin Fenerbahçe (212 adet yapı) olduğu görülmektedir. Bu mahalleyi sırasıyla, Zühtüpaşa (148 adet yapı) ve Bostancı (139 adet yapı) takip etmektedir.

9.3.2 Deniz Altı Heyelanı Kaynaklı Tsunami Baskını

Büyükçekmece Deniz Altı Heyelanı (LSBC)

Tsunami sayısal modeli NAMI DANCE GPU kullanılarak gerçekleştirilen benzetimlerin sonuçlarına göre, Kadıköy ilçesi için kritik deniz altı heyelanı kaynaklı tsunami senaryolarından birinin Büyükçekmece Deniz Altı Heyelanı (LSBC) olduğu tespit edilmiştir. Tsunami kaynağı olarak LSBC kullanılarak yapılan 7 m çözünürlüklü benzetimlerin sonucunda elde edilen tsunami su basma dağılımı Harita 90'da gösterilmiştir.

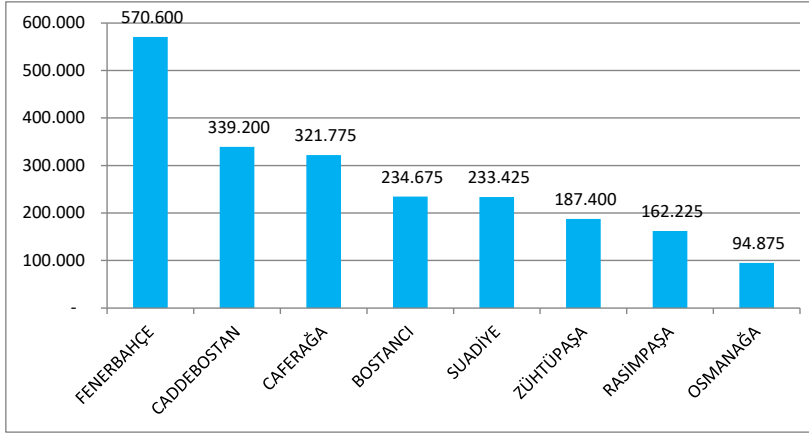
Yatayda su ilerlemesini artıran ana sebepler vadiler ve dere yataklarıdır. Kadıköy ilçesinde özellikle Kurbağalidere yatağında su ilerlemesi ve bundan kaynaklı taşma görülmüştür. Benzetim sonuçlarına göre, LSBC kaynaklı olası bir tsunamide, Kadıköy ilçesinin %8,54'ünü kapsayan 2,144 km²'lik bir alanda ve 8 mahallede tsunami su baskını öngörülmektedir.

Harita 90: LSBC kaynaklı tsunami benzetimleri sonucu oluşan tsunami su basması dağılımı haritası

MAHALLE	MAX. SU BASMA DERİNLİĞİ (m)	ORTALAMA SU BASMA DERİNLİĞİ (m)	SU BASMA ALANI (m ²)	MAHALLE ALANI (m ²)	SU BASMA ALANI (%)
FENERBAHÇE	8,47	2,23	570.600	1.692.405,06	33,72
CADDEBOSTAN	7,56	2,71	339.200	1.662.626,22	20,40
CAFERAĞA	7,92	1,54	321.775	1.240.803,06	25,93
BOSTANCI	6,09	2,25	234.675	1.780.499,89	13,18
SUADIYE	6,71	2,15	233.425	1.483.066,44	15,74
ZÜHTÜPAŞA	5,51	1,60	187.400	662.766,23	28,28
RASİMPAŞA	4,39	0,96	162.225	835.418,20	19,42
OSMANAĞA	4,1	1,57	94.875	539.363,64	17,59

Tablo 38: Kadıköy ilçesi mahalle bazlı su basma alanı grafiği (LSBC)

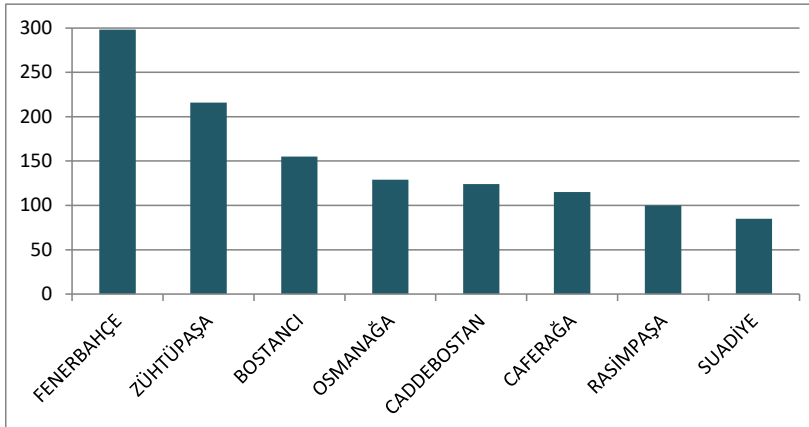

Grafik 40: Kadıköy ilçesi mahalle bazlı su basma alanı grafiği (LSBC)

Tsunami su baskını alanının Kadıköy ilçesi mahallelerine göre dağılımı ve ilçelere göre su basması yüzde değerleri yukarıdaki tabloda ve yandaki grafikte gösterilmiştir. Değerlendirme sonuçlarına göre alansal olarak en yüksek su basma 570,600 m² ile Fenerbahçe Mahallesi'nde gözlenmiştir. Bunu 339.200 m² ve 321.775 m² olmak üzere Caddebostan ve Caferaga mahalleleri takip etmektedir. LSBC heyelan kaynaklı tsunami benzetimleri sonucuna göre, ilçe genelinde en yüksek su basması derinliğinin görüldüğü mahalle ise noktasal olarak 8.47 m ile Fenerbahçe Mahallesi'dir.

MAHALLE	MESKEN	OKUL	RESMİ	FABRİKA	İMALAT	TİCARİ	TRAFO	TOPLAM
FENERBAHÇE	210	0	2	0	0	86	0	298
ZÜHTÜPAŞA	189	11	7	0	0	9	0	216
BOSTANCI	108	0	16	0	0	31	0	155
OSMANAĞA	99	1	2	0	0	27	0	129
CADDEBOSTAN	117	0	0	0	0	7	0	124
CAFERAĞA	55	0	36	0	2	21	1	115
RASİMPAŞA	48	0	49	1	0	2	0	100
SUADIYE	74	0	0	0	1	10	0	85

Tablo 39: Kadıköy ilçesi suyla temas eden yapıların mahalle bazlı analiz sonuçları (LSBC)

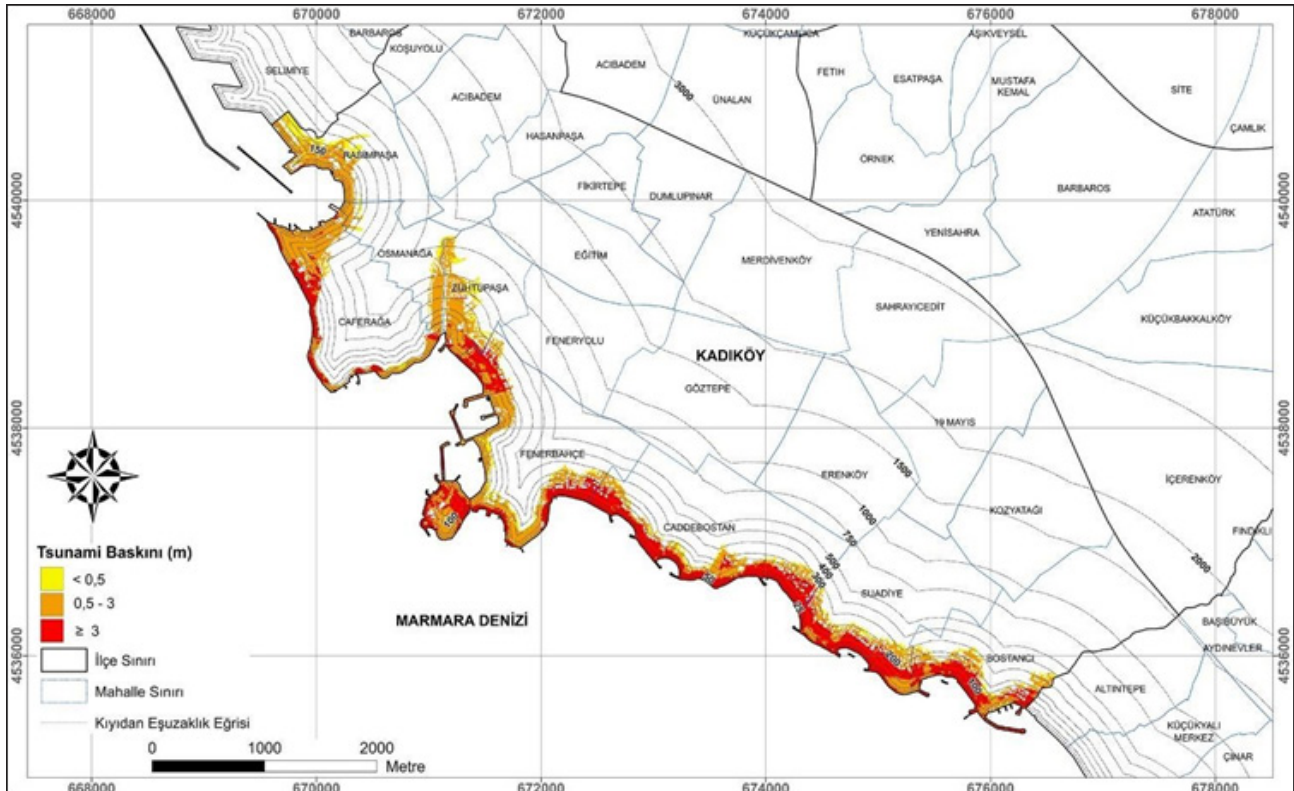
Grafik 41: Kadıköy ilçesi suyla temas eden yapı grupları ve etkilenme yüzdeleri (LSBC)

İlçe genelinde etkilenen mevcut yapılarının sayıları mahallelere göre yukarıdaki tabloda ve yandaki grafikte gösterilmiştir. Değerlendirme sonuçlarına göre sayı olarak en çok etkilenen mahallenin Fenerbahçe (298 adet yapı) olduğu görülmektedir. Bu mahalleyi sırasıyla, Zühtüpaşa (216 adet yapı) ve Bostancı (155 adet yapı) takip etmektedir.

Yenikapı Deniz Altı Heyelanı (LSY)

Tsunami sayısal modeli NAMI DANCE GPU kullanılarak gerçekleştirilen benzetimlerin sonuçlarına göre, Kadıköy ilçesi için kritik deniz altı heyelanı kaynaklı tsunami senaryolarından bir diğerinin Yenikapı Deniz Altı Heyelanı (LSY) olduğu tespit edilmiştir. Tsunami kaynağı olarak LSY kullanılarak yapılan 7 m çözünürlüklü benzetimlerin sonucunda elde edilen tsunami su basma dağılımı Harita 91'de gösterilmiştir. LSY kaynaklı tsunami benzetim sonuçlarına göre, karadaki maksimum su basma derinliğinin noktasal olarak 10,62 metreye ulaştığı hesaplanmıştır. Yatayda ise su basma mesafesi dere yatakları boyunca yaklaşık 1.000 metreye ulaşmaktadır.

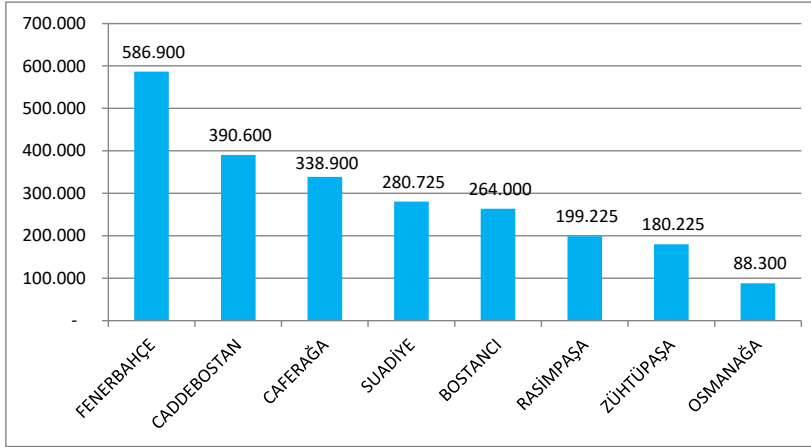
Yatayda su ilerlemesini artıran ana sebepler vadiler ve dere yataklarıdır. Kadıköy ilçesinde özellikle Kurbağalıdere yatağında su ilerlemesi ve bundan kaynaklı taşma görülmüştür. Benzetim sonuçlarına göre, LSY kaynaklı olası bir tsunamide, Kadıköy ilçesinin %9.28'ini kapsayan 2.329 km²'lik bir alanda ve 8 mahallede tsunami su baskını öngörülmektedir.

Harita 91: LSY kaynaklı tsunami benzetimleri sonucu oluşan tsunami su basması dağılımı haritası

MAHALLE	MAX. SU BASMA DERİNLİĞİ (m)	ORTALAMA SU BASMA DERİNLİĞİ (m)	SU BASMA ALANI (m ²)	MAHALLE ALANI (m ²)	SU BASMA ALANI (%)
FENERBAHÇE	10	2,66	586.900	1.692.405,06	33,72
CADDEBOSTAN	9,38	3,60	390.600	1.662.626,22	20,40
CAFERAĞA	8,59	2,50	338.900	1.240.803,06	25,93
SUADIYE	10,62	3,58	280.725	1.483.066,44	15,74
BOSTANCI	7,23	2,78	264.000	1.780.499,89	13,18
RASİMPAŞA	5,13	1,17	199.225	835.418,20	19,42
ZÜHTÜPAŞA	6,58	1,64	180.225	662.766,23	28,28
OSMANAĞA	4,08	1,47	88.300	539.363,64	17,59

Tablo 40: Kadıköy ilçesi mahalle bazlı su basma alanı grafiği (LSY)

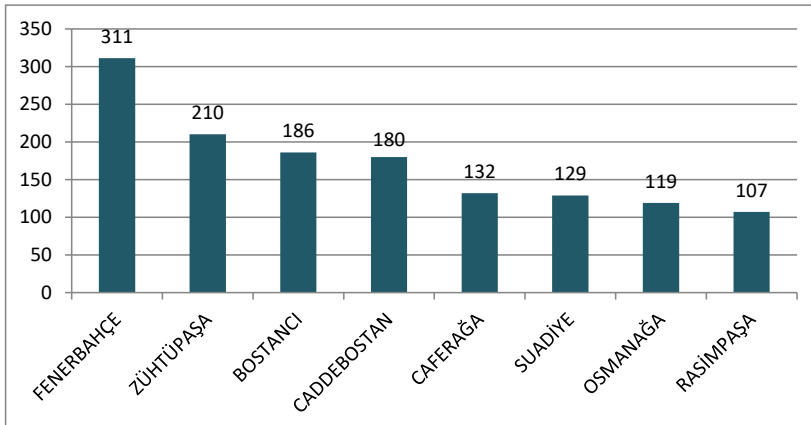

Grafik 42: Kadıköy ilçesi mahalle bazlı su basma alanı grafiği (LSY)

Tsunami su baskını alanının Kadıköy ilçesi mahallelerine göre dağılımı ve ilçelere göre su basması yüzde değerleri yukarıdaki tabloda ve yandaki grafikte gösterilmiştir. Değerlendirme sonuçlarına göre alansal olarak en yüksek su basma 586.900 m² ile Fenerbahçe Mahallesi'nde gözlenmiştir. Bunu 390.600 m² ve 338.900 m² olmak üzere Caddebostan ve Caferaga mahalleleri takip etmektedir. LSY kaynaklı tsunami durumunda, ilçe genelinde en yüksek su basma derinliği noktasal olarak 10.62 m ile Suadiye Mahallesi'nde hesaplanmıştır.

MAHALLE	MESKEN	OKUL	RESMİ	FABRİKA	İMALAT	TİCARİ	TRAFİ	TOPLAM
FENERBAHÇE	221	0	2	0	0	88	0	311
ZÜHTÜPAŞA	184	10	7	0	0	9	0	210
BOSTANCI	135	0	16	0	0	35	0	186
CADDEBOSTAN	169	0	0	0	0	11	0	180
CAFERAĞA	72	1	35	0	2	20	2	132
SUADIYE	118	0	0	0	1	10	0	129
OSMANAĞA	89	1	2	0	0	27	0	119
RASİMPAŞA	50	0	52	1	1	2	1	107

Tablo 41: Kadıköy ilçesi suyla temas eden yapıların mahalle bazlı analiz sonuçları (LSY)

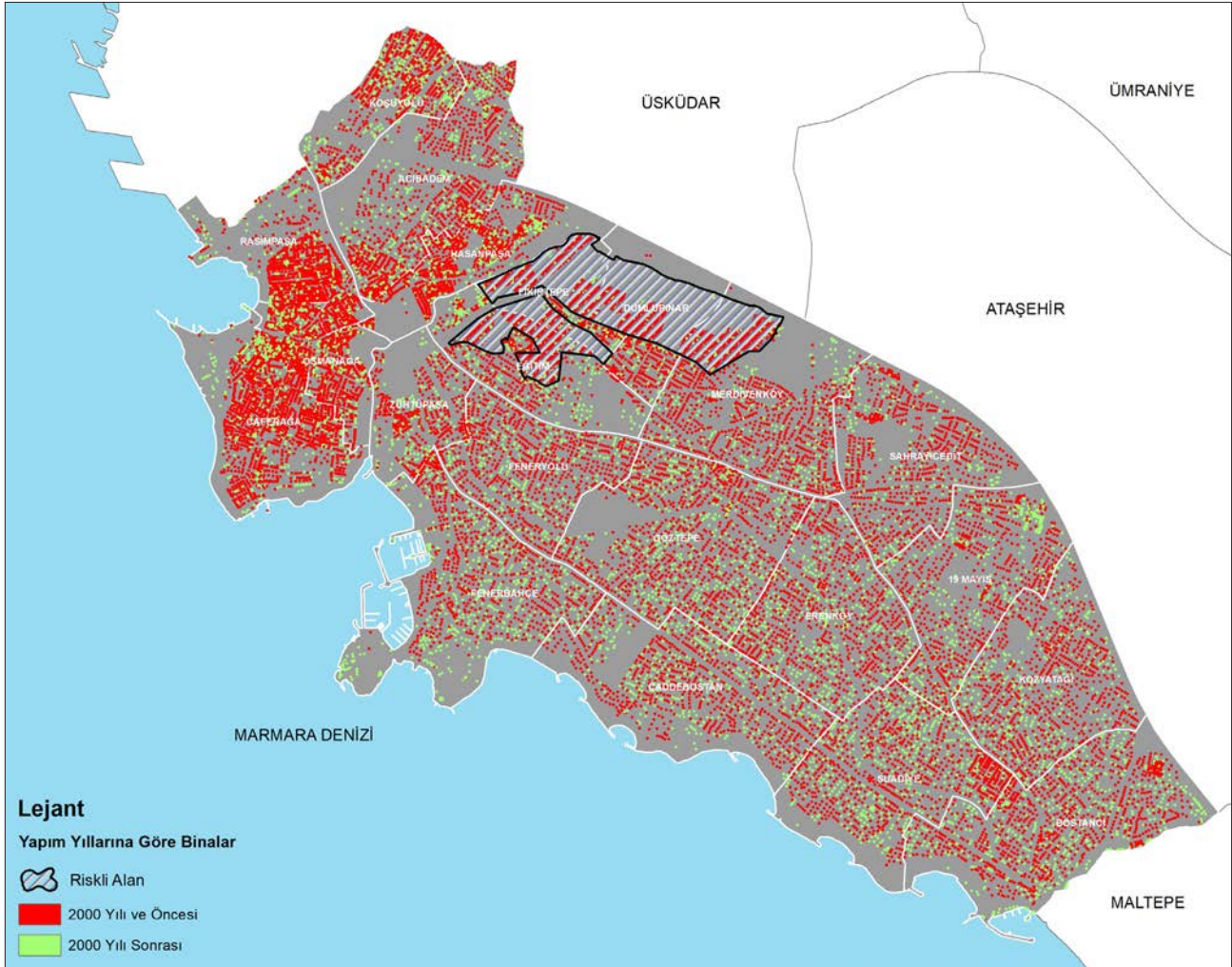
Grafik 43: Kadıköy ilçesi suyla temas eden yapı grupları ve etkilenme yüzdeleri (LSY)

İlçe genelinde etkilenen mevcut yapıların mahallelere göre sayıları, yukarıdaki tabloda ve yandaki grafikte gösterilmiştir. Değerlendirme sonuçlarına göre sayı olarak en çok etkilenen mahallenin, Fenerbahçe (311 adet yapı) olduğu görülmektedir. Bu mahalleyi sırasıyla, Zühtüpaşa (210 adet yapı) ve Bostancı (186 adet yapı) takip etmektedir.

9.4. Riskli Yapı Durumu

2021 yılında BİMTAŞ tarafından yapılan çalışmaya göre Kadıköy'de toplam 25.209 bina bulunmaktadır. Bu binaların yaklaşık 18.428 tanesi 2000 yılı ve öncesinde yapılmıştır. Fikirtepe Kentsel Dönüşüm Bölgesi'nde kalan binalar çıkarıldığında 15.483 tane binanın 2000 yılı ve öncesinde yapılmış olduğu görülmektedir. Bu binalar Kadıköy'deki toplam binalara oranlandığında, toplam bina sayısının yaklaşık %61,42'sinin 2000 yılı ve öncesinde yapıldığı görülmektedir.

Kadıköy'de TÜİK'e göre 2021 yılı itibarıyla toplam 485.233 kişi ikâmet etmektedir. Bu nüfusun yaklaşık 320.375'i ise 2000 yılı ve öncesinde yapılmış binalarda ikâmet etmektedir. Fikirtepe Kentsel Dönüşüm Bölgesi'nde kalan ikâmetler çıkarıldığında yaklaşık 297.883 kişinin, 2000 yılı ve öncesinde yapılmış binalarda ikâmet ettiği görülmektedir. Bu ikâmetler toplam nüfusa oranlandığında, toplam nüfusun %61,39'unun 2000 yılı ve öncesinde yapılan binalarda ikâmet ettiği görülmektedir.

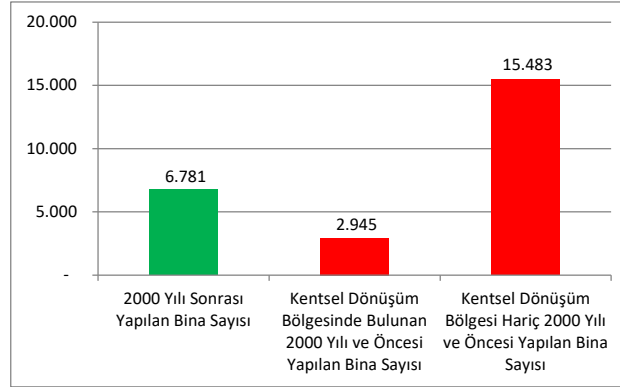

Harita 92: Kadıköy ilçesi yapım yıllarına göre binalar

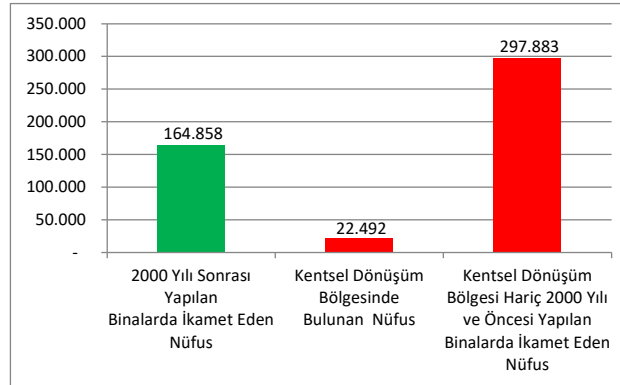
Bina Sayısı		Toplam Bina Sayısına Oran (%)
Toplam Bina Sayısı	25.209	100%
2000 Yılı Sonrası Yapılan Bina Sayısı	6.781	26,90%
2000 Yılı ve Öncesi Yapılan Bina Sayısı	18.428	73,10%
Kentsel Dönüşüm Bölgesinde Bulunan 2000 Yılı ve Öncesi Yapılan Bina Sayısı	2.945*	11,68%
Kentsel Dönüşüm Bölgesi Hariç 2000 Yılı ve Öncesi Yapılan Bina Sayısı	15.483	61,42%
Nüfus		Toplam Nüfusa Oran (%)
Toplam Nüfus	485.233	100%
2000 Yılı Sonrası Yapılan Binalarda İkamet Eden Nüfus	164.858	33,98%
2000 Yılı ve Öncesi Yapılan Binalarda İkamet Eden Nüfus	320.375	66,02%
Kentsel Dönüşüm Bölgesinde Bulunan Nüfus	22.492	4,64%
Kentsel Dönüşüm Bölgesi Hariç 2000 Yılı ve Öncesi Yapılan Binalarda İkamet Eden Nüfus	297.883	61,39%

* 2021 verisidir. 2023 itibarıyla güncel değer 1.308'dir.

Tablo 42: 2000 yılı öncesi ve sonrası binaların ve binalarda ikamet edenlerin oranları

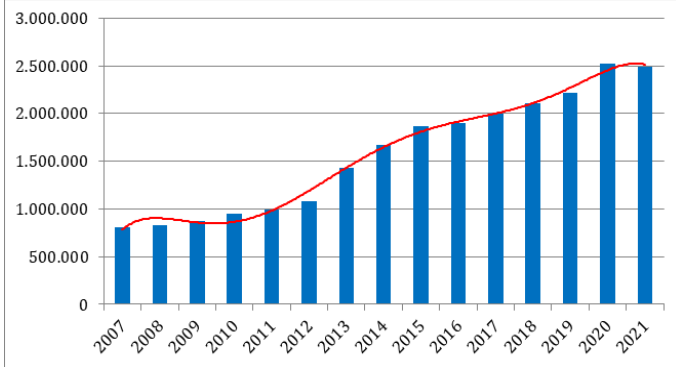

Grafik 44: 2000 yılı öncesi ve sonrası bina sayıları

Grafik 45: 2000 yılı öncesi ve sonrası binalarda yaşayan nüfus

2021 yılında tamamlanan İstanbul İl Afet Risk Azaltım Planı'na göre İstanbul'da zorunlu deprem sigortalı konut sayısı ve sigortalılık oranında 2007'den günümüze kadar geçen sürede belirgin bir artış göstermiştir. 2007 senesinde %30 olan sigortalılık oranı 2021 yılında 2 katından fazla artarak %68 oranına yükselmiştir.

Grafik 46: İstanbul ili yıllara göre zorunlu deprem sigortalı konut sayısı dağılımı

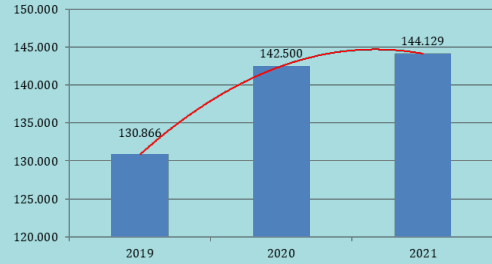
YIL	SİGORTALI KONUT SAYISI	SİGORTALILIK ORANI (%)
2007	811.905	30
2008	832.720	31
2009	877.633	32
2010	946.990	28
2011	995.029	29
2012	1.083.067	32
2013	1.428.753	39
2014	1.672.258	45
2015	1.865.511	51
2016	1.903.835	52
2017	1.998.689	54
2018	2.104.396	57
2019	2.211.886	60
2020	2.527.204	69
2021	2.491.942	68

Tablo 43: İstanbul ili yıllara göre sigortalı konut sayısı ve oranı

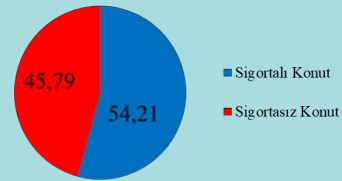

İstanbul ilçeleri içerisinde sırasıyla Esenyurt, Kadıköy, Pendik, Ümraniye en yüksek zorunlu deprem sigortasına sahip ilçeler olara öne çıkmaktadır.

Kadıköy'deki toplam konut sayısının %54,21'inin Zorunlu Deprem Sigortası bulunmaktadır.

Grafik 47: Kadıköy İlçesi Yıllara Göre Zorunlu Deprem Sigortalı Konut Sayısı Dağılımı

Grafik 48: Kadıköy İlçesi Zorunlu Deprem Sigortalı Konut Oranı

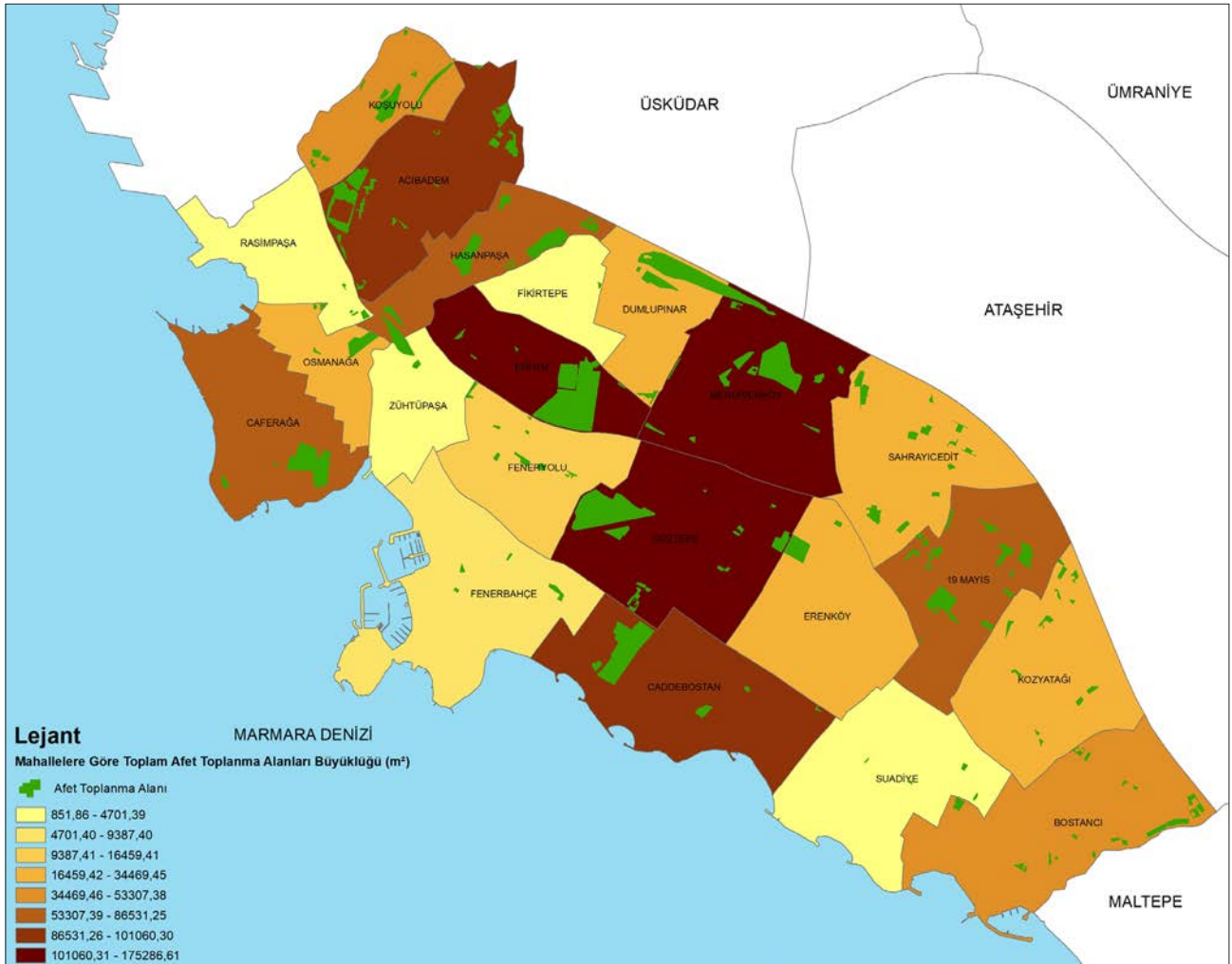
9.5. Afet Toplanma Alanları ve Tahliye Yolları

2021 yılında tamamlanan İstanbul İl Afet Risk Azaltma Planı'na göre nüfus yoğunluğu ve lokasyonların afetsellik durumları dikkate alınarak Barınma Çalışma Grubu tarafından 2.266 geçici barınma alanı, 2.140 adedi kapalı, 126 adedi açık alan olarak belirlenmiştir.

Acil toplanma alanları, afet ve acil durumlar sonrasında geçici barınma merkezleri hazır olana kadar geçecek süre içerisinde paniği önlemek ve sağlıklı bilgi alışverişini sağlamak amacıyla halkın tehlikeli bölgeden uzaklaşarak toplanabileceği güvenli alanlar olarak tarif edilmektedir. İstanbul AFAD Tahliye, Yerleştirme ve Planlama Çalışma Grubu'na ve

ilçe belediye başkanlıklarının katılımıyla yapılan çalışmalarda İstanbul'da 2020 yılı itibarıyla 5.600 adet toplanma alanı belirlenmiştir.

Kadıköy'de 2022 yılı itibarıyla toplamda 1.160.402,26 m² olmak üzere, 154 adet afet toplanma alanı bulunmaktadır. Bu alanların ilçe genelindeki mekânsal dağılımları incelendiğinde; Bostancı ve Acıbadem mahallelerinin adet olarak en fazla toplanma alanına sahip mahalleler olarak ön plana çıktıkları görülmektedir. Ancak Eğitim Mahallesi 175.286,61 m² alansal büyüklük ile ilçe içerisindeki en fazla toplanma alanına sahip mahalle olarak ilk sırada yer almaktadır. Bu alanda Eğitim Mahallesi'ni, sırasıyla Göztepe ve Merdivenköy takip etmektedir. Fikirtepe, Zühtüpaşa ve Suadiye ise alansal büyüklük olarak ilçe içerisindeki en az toplanma alanına sahip mahallelerdir.

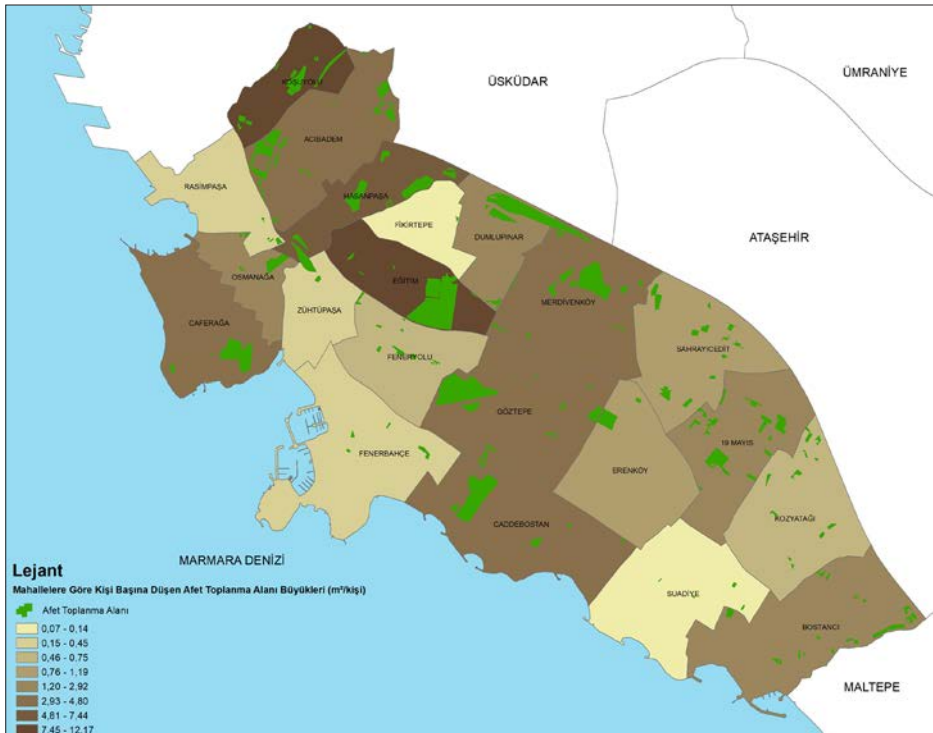
Harita 93: Kadıköy ilçesi mahallelere göre toplam afet toplanma alanlarının büyüklükleri

MAHALLELER	ADET	TOPLANMA ALANI (m ²)
EĞİTİM	6	175.286,61
GÖZTEPE	11	146.650,93
MERDİVENKÖY	13	138.830,03
CADDEBOSTAN	5	101.060,30
ACIBADEM	14	100.119,06
HASANPAŞA	6	86.531,25
19 MAYIS	12	79.854,97
CAFERAĞA	4	66.510,97
KOŞUYOLU	10	53.307,38
BOSTANCI	15	40.312,58
SAHRAYICEDİT	10	34.469,45
ERENKÖY	4	27.098,00
OSMANAĞA	3	24.636,93
KOZYATAĞI	12	24.223,23
DUMLUPINAR	4	23.772,96
FENERYOLU	8	16.459,41
FENERBAHÇE	4	9.387,40
RASİMPAŞA	3	4.701,39
SUADİYE	4	3.680,87
ZÜHTÜPAŞA	1	2.656,68
FİKİRTEPE	1	851,86
GENEL TOPLAM	150	1.160.402,26

Tablo 44: Kadıköy ilçesi mahallelere göre toplam afet toplanma alanlarının büyüklükleri

MAHALLELER	TOPLANMA ALANI (m ²)	NÜFUS	KİŞİ BAŞINA DÜŞEN TOPL. A. (m ² /kişi)
EĞİTİM	175.286,61	14.412	12,16
KOŞUYOLU	53.307,38	7.163	7,44
HASANPAŞA	86.531,25	15.775	5,49
CADDEBOSTAN	101.060,30	21.059	4,80
MERDİVENKÖY	138.830,03	32.516	4,27
GÖZTEPE	146.650,93	40.865	3,59
ACIBADEM	100.119,06	29.651	3,38
CAFERAĞA	66.510,97	22.760	2,92
OSMANAĞA	24.636,93	10.023	2,46
19 MAYIS	79.854,97	32.794	2,44
DUMLUPINAR	23.772,96	10.501	2,26
BOSTANCI	40.312,58	33.819	1,19
SAHRAYICEDİT	34.469,45	31.688	1,09
ERENKÖY	27.098,00	35.910	0,75
KOZYATAĞI	24.223,23	37.823	0,64
FENERYOLU	16.459,41	26.480	0,62
FENERBAHÇE	9.387,40	21.059	0,45
RASİMPAŞA	4.701,39	13.733	0,34
ZÜHTÜPAŞA	2.656,68	8.312	0,32
SUADİYE	3.680,87	27.132	0,14
FİKİRTEPE	851,86	11.758	0,07
GENEL TOPLAM	1.160.402,26	485.233	2,39

Tablo 45: Kadıköy ilçesi mahallelere göre kişi başına düşen afet toplanma alanlarının büyüklükleri

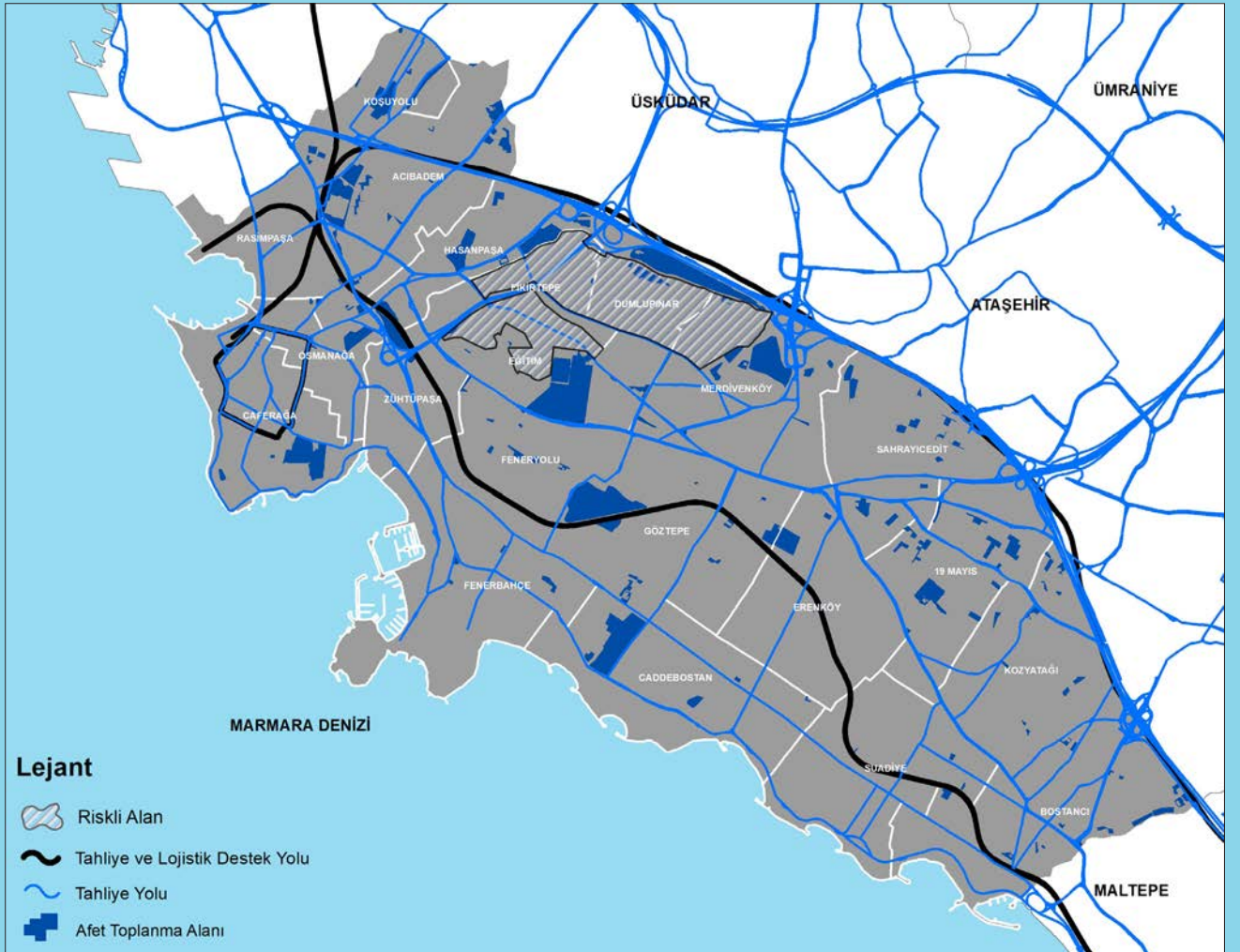
Harita 94: Kadıköy ilçesi mahallelere göre kişi başına düşen afet toplanma alanlarının büyüklükleri

Kadıköy'deki afet toplanma alanları ve nüfus mahallelere göre incelendiğinde kişi başına düşen toplanma alanının en çok olduğu mahalle, Eğitim Mahallesi (12,16 m²/kişi) olarak öne çıkmaktadır. Bu mahalleyi sırasıyla Koşuyolu (7,44 m²/kişi) ve Hasanpaşa Mahallesi (5,49 m²/kişi) izlemektedir. Fikirtepe, Suadiye ve Zühtüpaşa kişi başına düşen toplanma alanının en az olduğu mahallelerdir. Öte yandan Kadıköy'deki kişi başına düşen toplanma alanının 2,39 m²/kişi olduğu görülmektedir. İstanbul'un kişi başına düşen toplanma alanının ise 3,37 m²/kişi olduğu bilinmektedir.

Deprem başta olmak üzere afetler sonrasında ortaya çıkacak geçici barınma ihtiyacının en kısa zamanda giderilmesi için en temel barınma ve yaşam malzemelerinin ihtiyaç sahiplerine ulaştırılması amacıyla 25 ilde nüfus ve afetsellik gibi faktörler göz önüne alınarak lojistik depolar kurulmuştur.

Bu kapsamda hazırlanan AFAD Bölgesel Lojistik Depoları, afet sonrası geçici barınma ihtiyacının en kısa sürede giderilmesi için yardım malzemelerinin çoğunlukla deniz konteynerlerinde tavan vinci yardımıyla sevk edilebilmesi amacıyla hazır olarak stoklandığı merkezlerdir.

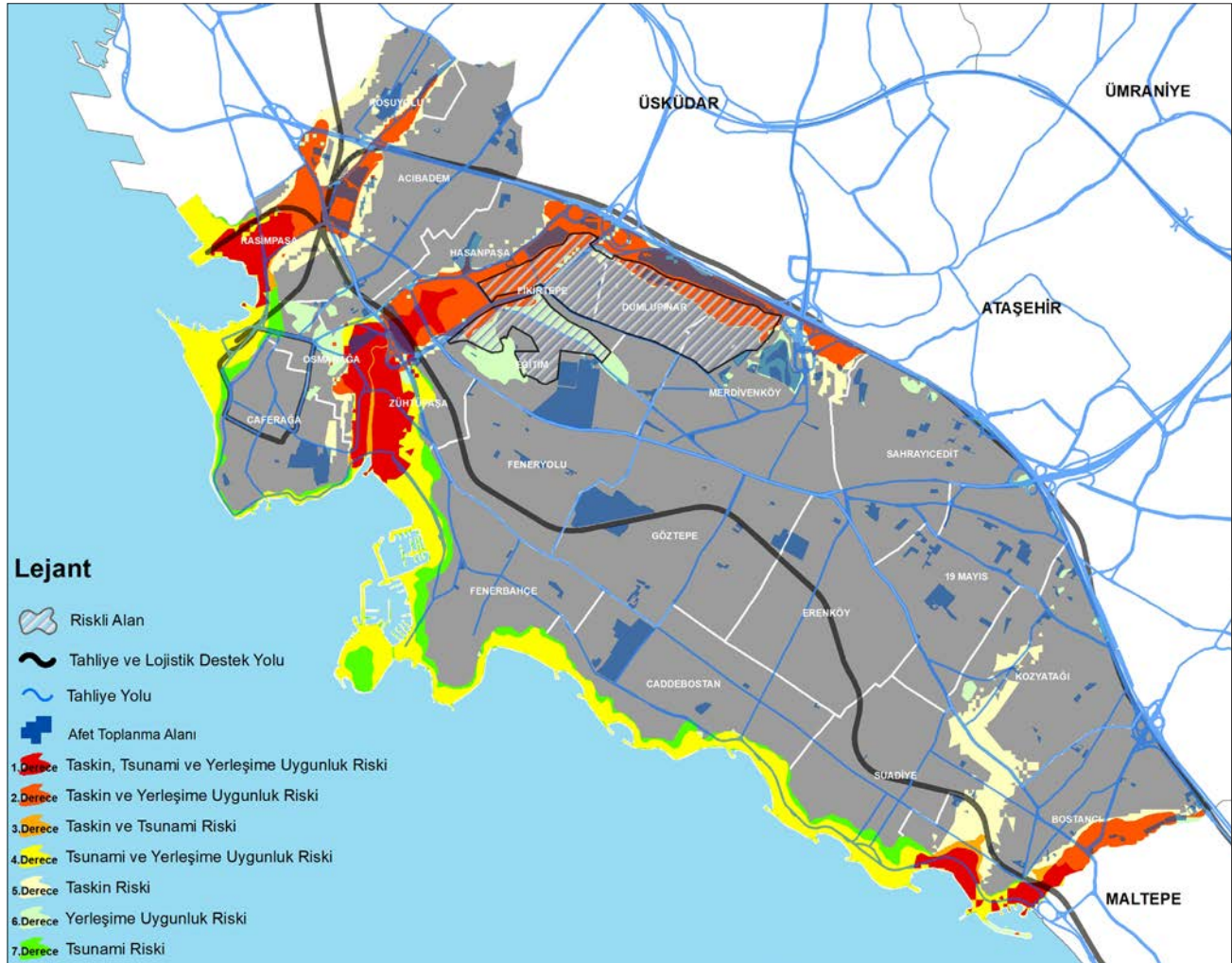
Afet ve acil durumlar sonrasında halkın geçici barınma merkezlerine tahliye edilmesi, tahliye edilenlerin afet bölgesinden güvenli bölgelere taşınarak yerleştirilmesi ve taşınabilir milli servet, kıymetli evrak, eşyalar ve hayvan tahliyesi yapılması, gerektiğinde afet bölgesine gelecek olan lojistik desteklerin yapılması amacıyla AFAD tarafından Tahliye Yolları planlanmıştır. Kadıköy'e ait planlanmış tahliye yolları haritada gösterilmiştir.

Harita 95: Kadıköy ilçesi afet toplanma alanları ve tahliye yolları ilişkisi

9.6. Afete İlişkin Mevcut Durum Değerlendirmesi

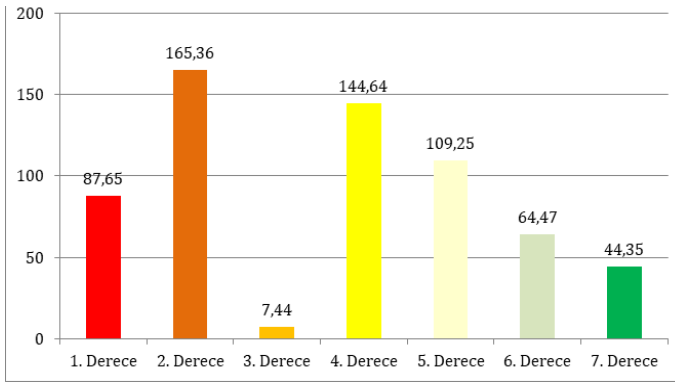
Kadıköy'ün yerleşime uygunluk, taşkın ve tsunami riski altındaki bölgeleri çakıştırılarak çoklu risk bölgelerine ulaşılmış ve bu bölgeler koyu renkten açık renge doğru risk derecesi azalacak şekilde derecelendirilmiştir. Bu alanların büyüklükleri, ilçe yüz ölçümüne oranları, üzerindeki bina sayıları ve ilçedeki toplam binalara oranları tabloda gösterilmektedir.

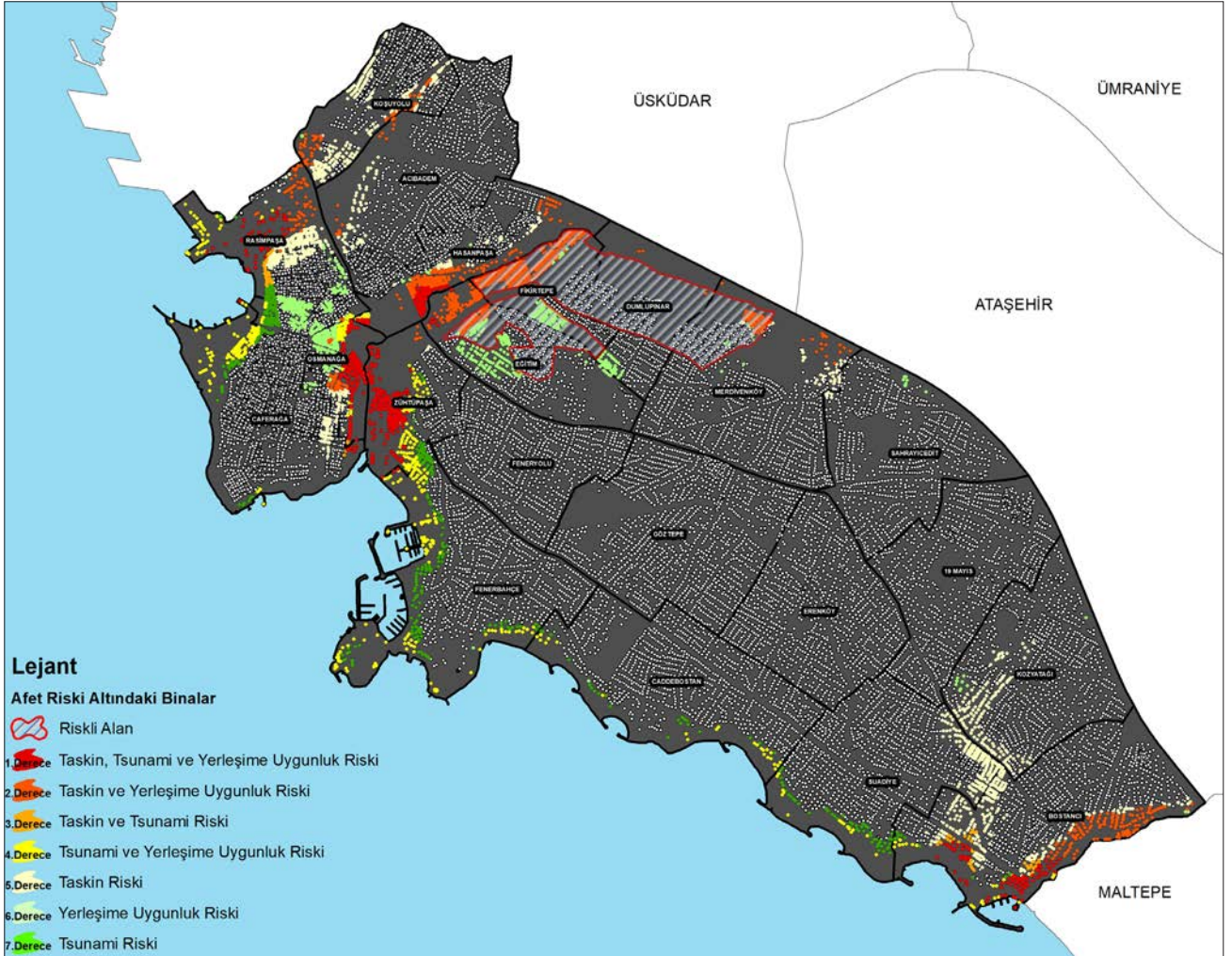
Harita 96: Kadıköy ilçesi afete ilişkin mevcut durum sentezi

DOĞAL RİSK	ALAN (Ha)	BİNA SAYISI	NÜFUS	İLÇE YÜZÖLÇÜMÜNE ORANI (%)	TOPLAM BİNA SAYISINA ORANI (%)	TOPLAM NÜFUSA ORANI (%)
1. Derece	87,65	626	4.720	3,49	2,48	0,97
2. Derece	165,36	1.232	10.594	6,59	4,89	2,18
3. Derece	7,44	85	610	0,3	0,34	0,13
4. Derece	144,64	552	3.010	5,76	2,19	0,62
5. Derece	109,25	1.356	22.371	4,35	5,38	4,61
6. Derece	64,47	908	10.307	2,57	3,60	2,12
7. Derece	44,35	448	3.252	1,77	1,78	0,67
TOPLAM	623,16	5.207	54.864	24,83	20,66	11,31

Tablo 46: Afet riski altında kalan alanlardaki bina sayıları ve nüfus

Grafik 49: Afet riski altında kalan alanların dağılımı (Ha)

Harita 97: Afet riski altında kalan alanlardaki binalar

Afet riski altındaki alanlar incelendiğinde; en büyük alana sahip olan risk derecesinin, 2. derece (taşkın ve yerleşime uygunluk riski) risk alanı olduğu görülmektedir. En riskli alan olan 1. derece (taşkın, tsunami ve yerleşime uygunluk) ise 87,65 Ha alana sahiptir.

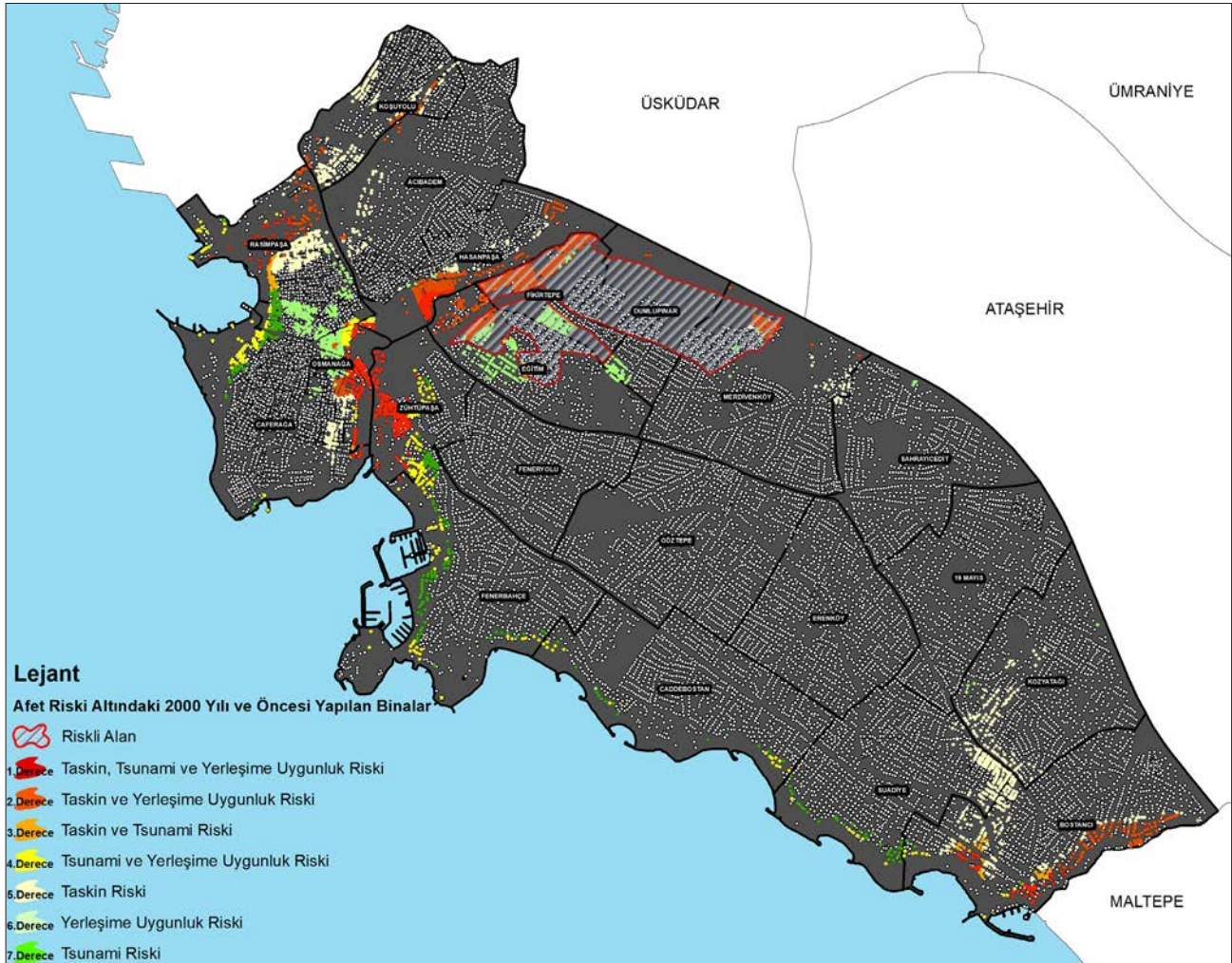
Afet riski altındaki alanlar üzerindeki binalar incelendiğinde; en çok bina (1.356), 5. derece (taşkın riski) risk alanı üzerindedir. En az bina (85) ise, 3. derece (taşkın ve tsunami riski) risk alanı üzerindedir.

DOĞAL RİSK	2000 YILI VE ÖNCESİNDE YAPILAN BİNA SAYISI	2000 YILI VE ÖNCESİNDE YAPILAN BİNALARDA İKÂMET EDEN NÜFUS	TOPLAM BİNA SAYISINA ORANI (%)	TOPLAM NÜFUSA ORANI (%)
1. Derece	442	4.193	1,75	0,86
2. Derece	912	9.035	3,62	1,86
3. Derece	71	524	0,28	0,11
4. Derece	310	2.224	1,23	0,46
5. Derece	995	18.297	3,95	3,77
6. Derece	695	9.221	2,76	1,90
7. Derece	276	2.405	1,09	0,50
TOPLAM	3701	45.899	14,68	9,46

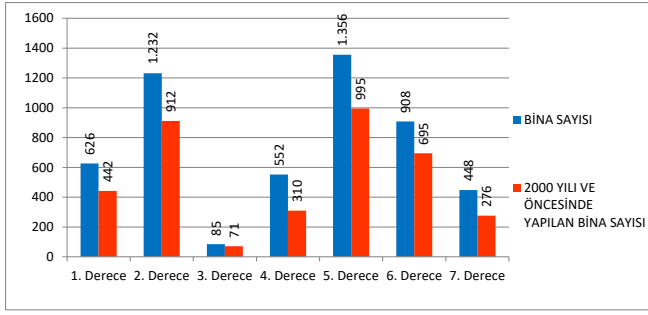
Tablo 47: Afet riski altında kalan alanlardaki 2000 yılı ve öncesi yapılan bina sayıları ve nüfus

Afet riski altındaki alanlar üzerindeki binalar incelendiğinde; toplamda 5.207 adet bina afet riski altında kalmaktadır. Bu binaların 3.701 adedi 2000 yılı ve öncesinde yapılmıştır.

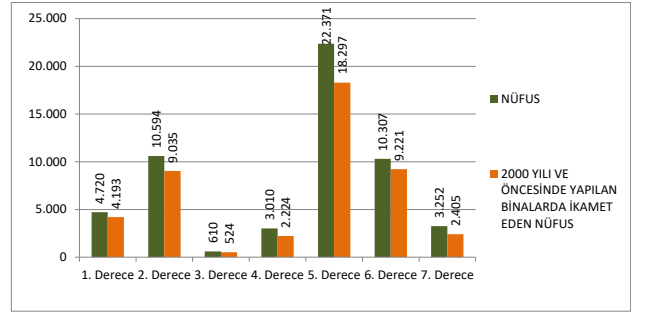
Afet riski altındaki binaların (5.207 adet) içerisinde, toplamda 54.864 kişi ikâmet etmektedir. Bu alandaki 2000 yılı ve öncesi yapılan binalar (3.701 adet) incelendiğinde ise 45.899 kişi 2000 yılı ve öncesi binalar içerisinde ikâmet etmektedir.

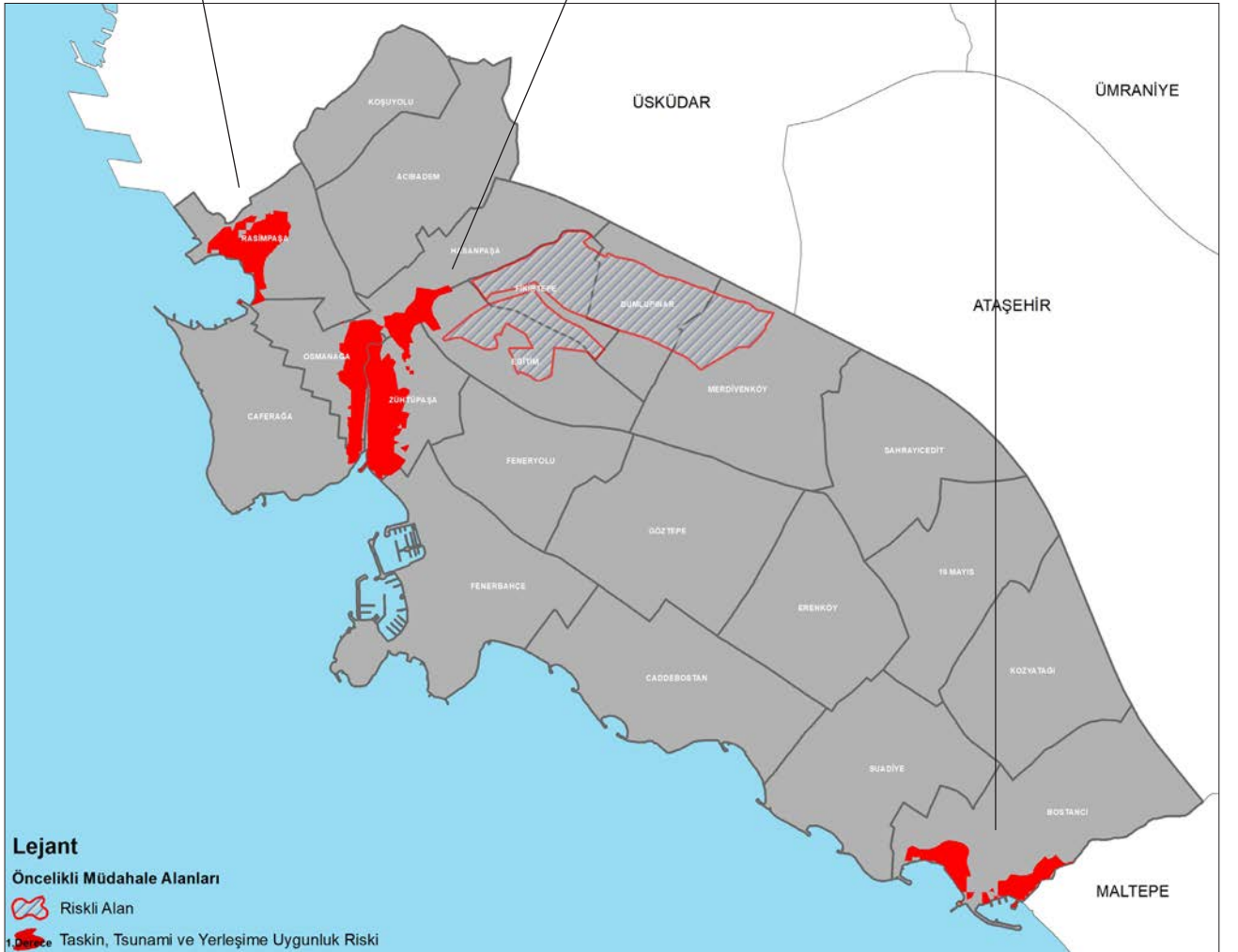
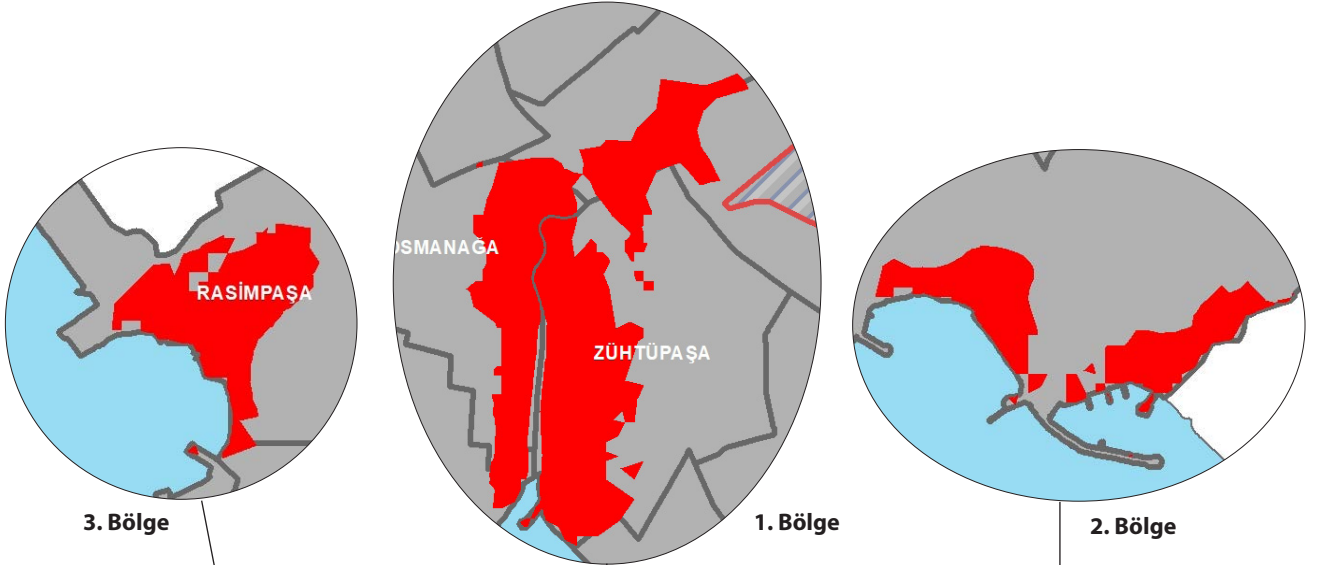
Harita 98: Afet riski altında kalan alanlardaki 2000 yılı ve öncesinde yapılan binalar

Grafik 50: Afet riski altında kalan binaların dağılımı

Grafik 51: Afet riski altında kalan nüfusun dağılımı

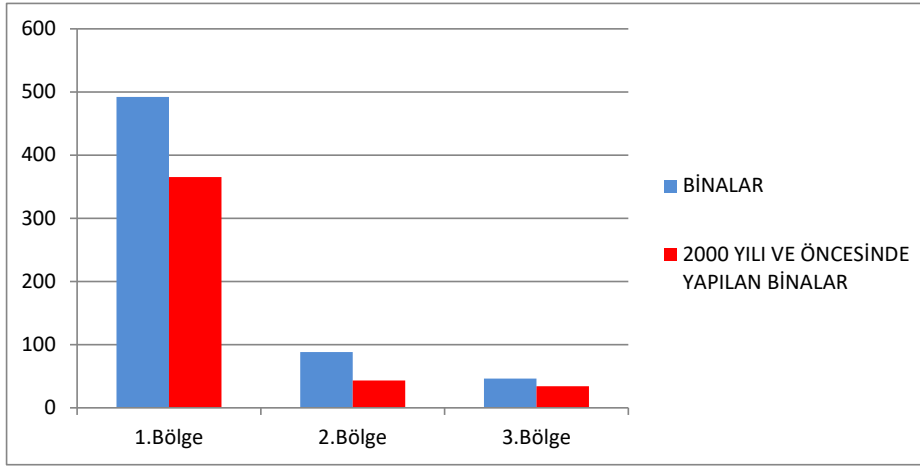

Harita 99: Öncelikli Müdahale Alanları (1. Derece Afet Riski Altında Kalan Alanlar)

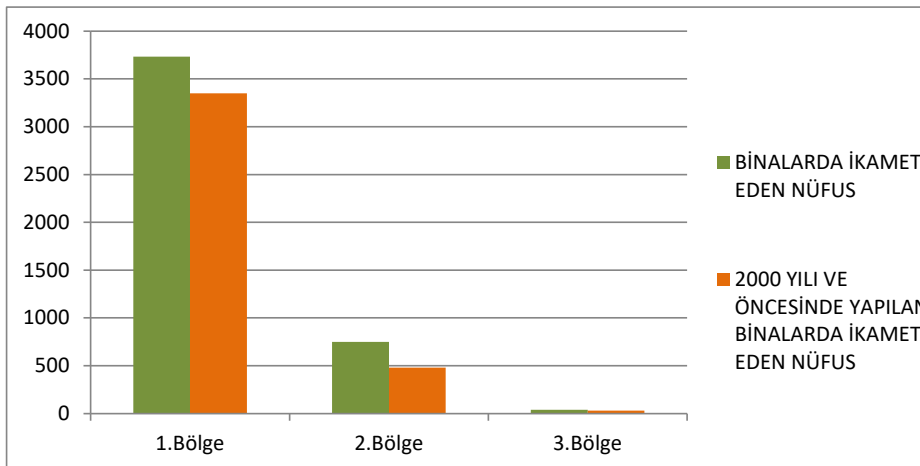
Kadıköy'de taşkın, tsunami ve yerleşime uygunluk kriterleri gözetilerek yapılan analizde 1. derece risk alanı olarak tespit edilen 3 bölge, öncelikli müdahale alanları olarak önem kazanmaktadır. Bu bağlamda afet dirençliliği kapsamında bu 3 alana öncelik verilmesi gerekmektedir.

Öncelikli Müdahale Alanları	1.Bölge	2.Bölge	3.Bölge	Toplam	İlçe Geneline Oranı
Binalar	492	88	46	626	2,48
2000 Yılı ve Öncesinde Yapılan Binalar	365	43	34	442	1,75
Binalarda İkamet Eden Nüfus	3733	750	39	4522	17,94
2000 Yılı ve Öncesinde Yapılan Binalarda İkamet Eden Nüfus	3350	480	30	3860	15,31

Tablo 48: Öncelikli müdahale alanlarındaki 2000 yılı ve öncesi yapılan bina sayıları ve nüfus

Grafik 52: Öncelikli müdahale alanlarındaki binaların dağılımı

Grafik 53: Öncelikli müdahale alanlarındaki nüfusun dağılımı

- AFAD (2021), İstanbul İl Afet Risk Azaltım Planı
- Balaban, Osman (2013), "Neoliberal Yeniden Yapılanmanın Türkiye Kentleşmesine Bir Diğer Armağanı: Kentsel Dönüşümde Güncelin Gerisinde Kalmak", İstanbul: Müstesna Şehrin İstisna Hali, İstanbul: Sel Yayınları
- Birleşmiş Milletler (2017), Yeni Kentsel Gündem, <https://habitat3.org/wp-content/uploads/NUA-Turkish.pdf>, Erişim Tarihi: 29.07.2022.
- BİMTAŞ (2020), İstanbul Sosyo-Ekonomik Kırılganlık Haritası
- BİMTAŞ (2021), Kadıköy Yapı Bilgisi Arşivi
- Diren Üstün, D., Kaplan, E. ve Ünal, Y. (2022), İstanbul Şehir Isı Adası ve Kentsel Gelişim Senaryolarına Bağlı Değişimi, Çevre, İklim ve Sürdürülebilirlik, 23(1) 55-68.
- IPCC (2022), Climate Change 2014: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change, https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/SYR_AR5_FINAL_full.pdf, s. 8, Erişim Tarihi: 08.08.2022
- IPCC (2022), Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability, <https://www.ipcc.ch/report/sixth-assessment-report-working-group-ii/>, Erişim tarihi: 05.08.2022
- IPCC (2022), Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change, <https://www.ipcc.ch/report/sixth-assessment-report-working-group-3/>, Erişim tarihi: 05.08.2022
- İBB, ODTÜ (2019), İstanbul Tsunami Eylem Planı
- İBB, Kandilli Rasathanesi (2020), İstanbul İli Olası Deprem Kayıp Tahminlerinin Güncellenmesi Projesi-2019
- İBB (2012), İstanbul İklim Değişikliği Eylem Planı (İDEP), https://cevre.ibb.istanbul/wp-content/uploads/2022/01/ist_iklim_degisikligi_eylem_plani.pdf, Erişim Tarihi: 08.08.2022.
- İBB (2021), İklim Değişikliği Eylem Planı
- İBB (), İklim Değişikliği Eylem Planı - İklim Senaryoları
- İBB Metro AŞ İnternet Sitesi
- İBB Şehir Hatları İnternet Sitesi
- İstanbul Planlama Ajansı (2022), Vizyon 2050 Strateji Belgesi
- İstanbul Ticaret Odası Arşivi
- Kadıköy Belediyesi (2017), Merkez Kadıköy, Mekânsal Stratejik Plan Mevcut Durum Raporu
- Kadıköy Belediyesi (2018), Sürdürülebilir Enerji Eylem Planı
- Kadıköy Belediyesi (2018), İklim Adaptasyon Eylem Planı
- Kadıköy Belediyesi (2019), Stratejik Plan 2020-2024
- Kadıköy Belediyesi ve KEDV (2021), Kadıköy 65+ İhtiyaç Tespit Araştırması
- Kaya, Deniz A. (2013), Günümüz Kentsel Politikalarının Sosyo-Mekânsal Etkilerinin Değerlendirilmesinde Sosyal Dayanıklılık Çerçevesi: Kavramsal Bir Tartışma, 4. KBAM Kentsel Ve Bölgesel Araştırmalar Sempozyumu, 28-30 Kasım 2013, Mersin.
- Kaya, Yasemin (2018), "İklim Değişikliğine Karşı Kentsel Kırılganlık: İstanbul İçin Bir Değerlendirme", International Journal of Social Inquiry, Cilt 11, Sayı 2, 2018, ss.219-257.
- Meteoroloji Genel Müdürlüğü (2022), Göztepe Meteoroloji Gözlem İstasyonu Verileri
- NASA (2022), GISS Surface Temperature Analysis, https://data.giss.nasa.gov/gistemp/graphs_v4/, Erişim Tarihi: 08.08.2022.
- Türker, Orhan (2008), Halkedona'dan Kadıköy'e, İstanbul: Sel Yayınları
- Türkiye İstatistik Kurumu (2022), Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

